

**İSTANBUL KENTİ BAZI ALIŞVERİŞ CADDELERİNİN
PEYZAJ TASARIMI AÇISINDAN
DEĞERLENDİRİLMESİ**

PINAR ÖZKAN

T.C.
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**İSTANBUL KENTİ BAZI ALIŞVERİŞ CADDELERİNİN PEYZAJ TASARIMI
AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ**

Pınar ÖZKAN
ORCID ID: 0000-0002-8485-5449

Doç.Dr. Nilüfer SEYİDOĞLU AKDENİZ
(Danışman)

YÜKSEK LİSANS TEZİ
PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI

BURSA – 2020

Her hakkı saklıdır.
TEZ ONAYI

Pınar ÖZKAN tarafından hazırlanan “ İSTANBUL KENTİ BAZI ALIŞVERİŞ CADDELERİNİN PEYZAJ TASARIMI AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ile Bursa Uludağ Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı’nda **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Danışman : Doç. Dr. Nilüfer SEYİDOĞLU AKDENİZ

Başkan : Doç. Dr. Nilüfer SEYİDOĞLU AKDENİZ
ORCID ID: 0000-0001-6789-4473
Uludağ Üniversitesi, Ziraat Fakültesi,
Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

İmza

Üye : Doç. Dr. Zeynep PİRSELİMOĞLU BATMAN
ORCID ID:0000-0003-2145-2682
Uludağ Üniversitesi, Ziraat Fakültesi,
Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

İmza

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Ş. Doğanay YENER
ORCID ID:0000-0002-9229-3941
İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa ,
Orman Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

İmza

Yukarıdaki sonucu onaylarım

Prof. Dr. Hüseyin Aksel EREN
Enstitü Müdürü

.././2020

U.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu,
- atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak gösterdiğimi,
- kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı,
- ve bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversite veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı

beyan ederim.

28.10/2020

Pınar ÖZKAN

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

İSTANBUL KENTİ BAZI ALIŞVERİŞ CADDELERİNİN PEYZAJ TASARIMI AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Pınar ÖZKAN

Bursa Uludağ Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Nilüfer SEYİDOĞLU AKDENİZ

Caddeler, kentlerde yer alan ve kentin kimliğini yansıtan en önemli kamusal mekânlardan birisidir. Sosyal, kültürel ve ticari anlamda imkân sağlayan alışveriş caddeleri, kentin en yoğun kullanımına sahip ve erişebilirliğin yüksek olduğu kamusal mekânlardır. Alışveriş Caddeleri, peyzaj öğeleri ile birlikte kent peyzajını zenginleştirerek kent yaşamına katkı sağlamaktadır. Türkiye'nin en büyük metropol kenti olan İstanbul'un merkezi konumunda yer alan ve ticari ve sosyo-kültürel anlamda önemli yere sahip olan bazı alışveriş caddelerinin peyzaj mimarlığı açısından değerlendirildiği bu çalışmada, İstiklal Caddesi, Nişantaşı Bölgesi Caddeleri (Rumeli Cad., Teşvikiye Cad., Abdi İpekçi Cad., Maçka Cad.) Bağdat Caddesi, General Asım Gündüz Caddesi, Fevzipaşa Caddesi, Bakırköy Bölgesi Caddeleri (Fahri Korutürk Cad., Ebuzziya Cad.), Marmara Caddesi ve 58. Bulvar Caddesi çalışma materyali olarak belirlenmiştir. Çalışma alanı olarak seçilen sekiz caddenin yapısal- bitkisel peyzaj öğeleri ve caddede bulunan sektörlerin ticaret türüne göre mekânsal dağılımları incelenmiştir. Sekiz alışveriş caddesinin geçmişten günümüze kadar geçirdiği değişimler ile birlikte incelenen peyzaj öğeleri ve sektörel dağılımları günümüzde ortaya çıkan sorunları belirlemektedir. Alışveriş caddelerine olan talebi ve işlevselliğini arttırmak amacıyla, peyzaj öğelerinin iyileştirilmesine yönelik çözüm önerileri getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: İstanbul ve İlçeleri, Alışveriş Caddeleri, Peyzaj Tasarımı, Peyzaj Öğeleri . 2020, xvi + 301 sayfa.

ABSTRACT

MSc/PhD Thesis

A RESEARCH ON THE EVALUATION OF SOME SHOPPING STREETS IN TERMS OF LANDSCAPE DESIGN IN ISTANBUL

Pınar ÖZKAN

Bursa Uludağ University
The Institute of Science
Department of Landscape Architecture Department

Supervisor: Doç. Dr. Nilüfer SEYİDOĞLU AKDENİZ

Shopping streets, which provide opportunity in social, cultural and commercial areas, are public spaces reflecting the urban life and being used most commonly. Shopping streets make a contribution to the urban life by enriching the urban landscape with landscaping components. In this study, in which some shopping streets, that are at the center of Istanbul-the largest metropolitan city of Turkey- as well as having an important role in historical and socio-cultural aspects, are assessed; İstiklal Street, streets of Nişantası District (Rumeli Str., Teşvikiye Str., Abdi İpekçi Str., Maçka Str.), Bağdat Str., General Asım Gündüz Str., Fevzipaşa Str., streets of Bakırköy District (Fahri Korutürk Str., Ebuzziya Str.), Marmara Str. and 58th Boulevard Str. are determined as the study materials. Structural and botanical landscaping components of these eight streets which are chosen as study area as well as spatial distribution of current industries and sectors on the street as per the type of commerce were analyzed and their current situations and problems were identified; suggestions for optimizing these streets in line with design criteria were developed.

Key words: Istanbul City and Towns, Shopping Streets, Landscape Design, Landscaping Components. **2020, xvi + 301 pages.**

TEŞEKKÜR

Çalışmalarım süresince fikir ve görüşlerini paylaşan, her aşamasında bilgi, öneri ve yardımlarını esirgemeyerek gelişmeye katkıda bulunan değerli danışman hocam Sayın Doç. Dr. Nilüfer SEYİDOĞLU AKDENİZ'e teşekkürlerimi sunarım.

Lisansüstü eğitimim boyunca engin bilgilerini paylaşan ve katkıda bulunan saygı değer hocalarım Prof. Dr. Murat ZENCİRKIRAN, Doç. Dr. Aysun ÇELİK ÇANGA, Doç. Dr. Zeynep PİRSELİMOĞLU BATMAN ve Doç. Dr. Elvan ENDER ALTAY'a teşekkürlerimi sunarım.

Hayatım ve çalışmalarım süresince birçok fedakârlık göstererek maddi ve manevi destekleyen, cesaretlendiren ve her zaman yanımda olan sevgili aileme, her zaman destek olan, sevgisini esirgemeyen, engin mesleki bilgisiyle tezime ve meslek hayatıma katkı sağlayan meslektaşım ve sevgili eşim İrfan Anıl ÖZKAN'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Pınar ÖZKAN
Peyzaj Mimarı
28.02.2020

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
SİMGELER ve KISALTMALAR DİZİNİ.....	vii
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	viii
ÇİZELGELER DİZİNİ.....	xv
1. GİRİŞ.....	1
2. KURAMSAL TEMELLER ve KAYNAK ARAŞTIRMASI.....	4
2.1. Kentsel Mekân ve Kamusal Alan Tanımı.....	4
2.2. Alışveriş Mekânlarının Tanımı.....	5
2.3. Alışveriş Mekânlarının Tarihsel Gelişimi.....	6
2.3.1. Sanayi Öncesi Dönemde Alışveriş Mekânları.....	7
2.3.2. Erken Modernizm Dönemi Alışveriş Mekânları.....	12
2.3.3. Metropolleşme Dönemi Alışveriş Mekânları.....	14
2.4. Alışveriş Caddelerinde Peyzaj Tasarımı.....	16
2.4.1. Peyzaj Tasarımında Yapısal Öğeler.....	16
2.4.2. Peyzaj Tasarımında Bitkisel Öğeler.....	26
2.5. Dünya'daki ve Türkiye'deki Alışveriş Caddeleri Örnekleri.....	28
2.5.1. 5. Cadde – New York / ABD.....	28
2.5.2. Champs - Élysées Caddesi – Paris / FRANSA.....	29
2.5.3. Causeway Bay Caddesi – Hong Kong / ÇİN HALK CUMHURİYETİ.....	30
2.5.4. Tunalı Hilmi Caddesi – Ankara / TÜRKİYE.....	31
2.5.5. Altıparmak Caddesi – Bursa / TÜRKİYE.....	32
2.5.6. Kıbrıs Şehitleri Caddesi – İzmir / TÜRKİYE.....	33
3. MATERYAL ve YÖNTEM.....	35
3.1. Materyal.....	35
3.1.1. İstanbul İlinin Konumu ve İklimsel Özellikleri.....	35
3.1.2. İstanbul İlinin Nüfus ve Ulaşım Durumu.....	37
3.1.3. İstanbul İlinin Jeolojik Durumu.....	40
3.1.4. İstanbul İlinin Topografyası.....	40
3.1.5. Araştırmaya Konu Olan Caddeler ve Genel Özellikleri.....	41
3.2. Yöntem.....	44
4. BULGULAR.....	48
4.1. İstiklal Caddesi'ne Ait Bulgular.....	48
4.1.1. İstiklal Caddesi'nin Tarihi ve Özellikleri.....	48
4.1.2. İstiklal Caddesi'nin Yapısal Öğelerinin Değerlendirilmesi.....	52
4.1.3. İstiklal Caddesi'nin Bitkisel Öğelerinin Değerlendirilmesi.....	62
4.1.4. İstiklal Caddesi'nde Bulunan Mekânların Kullanım Çeşitliliği.....	64
4.2. Nişantaşı Bölgesi Caddeleri'ne Ait Bulgular.....	67
4.2.1. Nişantaşı Bölgesi Caddeleri'nin Tarihi ve Özellikleri.....	67
4.2.2. Nişantaşı Bölgesi Caddeleri'nin Yapısal Öğelerinin Değerlendirilmesi.....	71
4.2.3. Nişantaşı Bölgesi Caddeleri'nin Bitkisel Öğelerinin Değerlendirilmesi.....	86
4.2.4. Nişantaşı Bölgesinde Bulunan Mekânların Kullanım Çeşitliliği.....	95
4.3. Bağdat Caddesi'ne Ait Bulgular.....	97
4.3.1. Bağdat Caddesi'nin Tarihi ve Özellikleri.....	97
4.3.2. Bağdat Caddesi'nin Yapısal Öğelerinin Değerlendirilmesi.....	101

4.3.3. Bağdat Caddesi'nin Bitkisel Öğelerinin Değerlendirilmesi.....	113
4.3.4. Bağdat Caddesi'nde Bulunan Mekânların Kullanım Çeşitliliği.....	119
4.4. General Asım Gündüz Caddesi'ne (Bahariye Caddesi) Ait Bulgular.....	121
4.4.1. General Asım Gündüz Caddesi'nin Tarihi ve Özellikleri.....	121
4.4.2. General Asım Gündüz Caddesi'nin Yapısal Öğelerinin Değerlendirilmesi	126
4.4.3. General Asım Gündüz Caddesi'nin Bitkisel Öğelerinin Değerlendirilmesi	136
4.4.4. General Asım Gündüz Caddesi'nde Bulunan Mekânların Kullanım Çeşitliliği.	143
4.5. Fevzipaşa Caddesi'ne Ait Bulgular.....	145
4.5.1. Fevzipaşa Caddesi'nin Tarihi ve Özellikleri.....	145
4.5.2. Fevzipaşa Caddesi'nin Yapısal Öğelerinin Değerlendirilmesi	148
4.5.3. Fevzipaşa Caddesi'nin Bitkisel Öğelerinin Değerlendirilmesi.....	157
4.5.4. Fevzipaşa Caddesi'nde Bulunan Mekânların Kullanım Çeşitliliği	164
4.6. Bakırköy Bölgesi Caddeleri' ne Ait Bulgular.....	166
4.6.1. Bakırköy Bölgesi Caddeleri'nin Tarihi ve Özellikleri	166
4.6.2. Bakırköy Bölgesi Caddeleri'nin Yapısal Öğelerinin Değerlendirilmesi	168
4.6.3. Bakırköy Bölgesi Caddeleri'nin Bitkisel Öğelerinin Değerlendirilmesi	175
4.6.4. Bakırköy Bölgesi Caddeleri'nde Bulunan Mekânların Kullanım Çeşitliliği	182
4.7. Marmara Caddesi'ne Ait Bulgular	184
4.7.1. Marmara Caddesi'nin Tarihi ve Özellikleri	184
4.7.2. Marmara Caddesi'nin Yapısal Öğelerinin Değerlendirilmesi.....	186
4.7.3. Marmara Caddesi'nin Bitkisel Öğelerinin Değerlendirilmesi	196
4.7.4. Marmara Caddesi'nde Bulunan Mekânların Kullanım Çeşitliliği	206
4.8. 58.Bulvar Caddesi'ne Ait Bulgular.....	208
4.8.1. 58.Bulvar Caddesi'nin Tarihi ve Özellikleri.....	208
4.8.2. 58.Bulvar Caddesi'nin Yapısal Öğelerinin Değerlendirilmesi	210
4.8.3. 58.Bulvar Caddesi'nin Bitkisel Öğelerinin Değerlendirilmesi	219
4.8.4. 58.Bulvar Caddesi'nde Bulunan Mekânların Kullanım Çeşitliliği.....	226
4.9. İstanbul Kenti'nde Bulunan Alışveriş Caddelerinin Genel Değerlendirilmesi.....	228
4.9.1. İstanbul Kenti Alışveriş Caddelerinin Yapısal Öğelerinin Genel Değerlendirilmesi.....	228
4.9.2. İstanbul Kenti Alışveriş Caddelerinin Bitkisel Öğelerinin Genel Değerlendirilmesi.....	237
4.9.3. İstanbul Kenti Alışveriş Caddelerinde Bulunan Mekânların Kullanım Çeşitliliği.....	253
5. TARTIŞMA ve SONUÇ.....	256
KAYNAKLAR	283
EKLER.....	292
EK 1. Zemin kaplamalarının ebat-materyal-bakım durumu analiz formu.....	293
EK 2. Sınır elemanlarının tipi-materyal-bakım-yeterlilik durumu analiz formu	294
EK 3. Çatı-üst örtü elemanlarının tipi-materyal-bakım-yeterlilik durumu analiz formu	295
EK 4. Kent mobilyaları ve donatı elemanları türü-materyal-bakım-yeterlilik durumu analiz formu	296
EK 5. Tespit edilen bitki taksonları formu.....	297
EK 6. Tespit edilen bitki taksonlarının estetik ve işlevsel özelliklerine göre analiz çizelgesi.....	298
EK 7. Tespit edilen bitki taksonlarının ekolojik dayanımlarının analiz çizelgesi.....	299
EK 8. Caddelerde bulunan mekanların kullanım çeşitliliği analiz formu.....	300

ÖZGEÇMİŞ301

SİMGELER ve KISALTMALAR DİZİNİ

Simgeler	Açıklama
cm	santimetre
m	metre
km	kilometre
km ²	kilometre kare

Kısaltmalar	Açıklama
AVM	Alışveriş Merkezi
AVC	Alışveriş Caddesi
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
BUDO	Bursa Deniz Otobüsleri
İBB	İstanbul Büyükşehir Belediyesi
İDO	İstanbul Deniz Otobüsleri
TCDD	Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları

ŞEKİLLER DİZİNİ

	Sayfa
Şekil 2.1. Değiş tokuş dönemine ait bir çizim.....	6
Şekil 2.2. Agora örneği: Atina Agorası / Yunanistan.....	7
Şekil 2.3. Forum örneği: Trajan Forumu–Roma/Yunanistan.....	8
Şekil 2.4. Osmanlı Dönemi hanlar örneği: Kozahan –Bursa.....	10
Şekil 2.5. Osmanlı Dönemi arasta örneği: Sultanahmet Çarşısı –İstanbul.....	10
Şekil 2.6. Osmanlı Dönemi örneği: Bedesten Çarşısı-Edirne.....	11
Şekil 2.7. Osmanlı Dönemi kapalı çarşı örneği: Kapalı Çarşı- İstanbul.....	12
Şekil 2.8. Alışveriş caddesi örneği: Las Ramblas Caddesi –Barselona / İspanya.....	13
Şekil 2.9. Pasaj örneği: Vittoria Emanuele Pasajı – Milano / İtalya.....	13
Şekil 2.10. Dünya’da ve Türkiye’de ilk çok katlı mağaza örnekleri: (1) Hudson’s Bay Company / Canada, (2) Türkiye’nin ilk çok katlı mağazası–Yeni Karamürsel–İstanbul/Türkiye.....	14
Şekil 2.11. Dünya’da ve Türkiye’de ilk alışveriş merkezi örnekleri: (1) Cleveland Arcade / ABD, (2) Galleria AVM – İstanbul / Türkiye.....	15
Şekil 2.12. 5. Cadde’den bir görünüm.....	29
Şekil 2.13. Champs - Élysées Caddesi’nden bir görünüm.....	30
Şekil 2.14. Causeway Bay Caddesi’nden bir görünüm.....	31
Şekil 2.15. Tunalı Hilmi Caddesi’nden bir görünüm.....	32
Şekil 2.16. Altıparmak Caddesi’nden bir görünüm.....	33
Şekil 2.17. Kıbrıs Şehitleri Caddesi’nden bir görünüm.....	34
Şekil 3.1. İstanbul ilinin konumu.....	36
Şekil 3.2. Araştırmaya konu olan caddelerin konumları.....	43
Şekil 3.3. Yöntem akış şeması.....	47
Şekil 4.1. İstiklal Caddesi’nin konumu.....	48
Şekil 4.2. 1960’lı yıllara ait İstiklal Caddesi’nden bir görünüm.....	49
Şekil 4.3. İstiklal Caddesi’nin trafiğe açık ve ağaçlı halinden görünüm.....	50
Şekil 4.4. Günümüzde İstiklal Caddesi.....	51
Şekil 4.5. İstiklal Caddesi’ndeki zemin kaplama örnekleri: (1) granit doğal taş, (2) elastomer zemin kaplaması.....	52
Şekil 4.6. İstiklal Caddesi’ni Yeni Çarşı Caddesi’nden ayıran sınırlama elemanın(duba) görünümü.....	54
Şekil 4.7. İstiklal Caddesi’de bulunan inşaat alanları ile caddeyi birbirinden ayıran sınırlama paneli örneği.....	55
Şekil 4.8. İstiklal Caddesi’nde bulunan Hüseyin Ağa Camii önünde ki bitki kasalarının içersinde ki bitki materyali kullanımı örneği.....	56
Şekil 4.9. İstiklal Caddesi’ndeki aydınlatma elemanı örneği.....	57
Şekil 4.10. İstiklal Caddesi üzerinde yer alan yönlendirme –trafik Levhaları ve reklam panosu örneği.....	58
Şekil 4.11. İstiklal Caddesi’nde elektrik panolarının önüne konulan çöpler.....	59
Şekil 4.12. İstiklal Caddesi üzerinde yer alan 50. Yıl Anıtı.....	60
Şekil 4.13. Odakule önünde ki saksılar içerisinde vurgulama amacıyla <i>Magnolia grandiflora</i> ‘‘Tige’’in kullanımı.....	64
Şekil 4.14. İstiklal Caddesi’nde bulunan mekânların kullanım çeşitliliğine göre dağılımları.....	65
Şekil 4.15. Nişantaşı bölgesi alışveriş caddelerinin konumu.....	67

Şekil 4.16. Abdülmecit döneminde yapılan Teşvikiye, Rumeli ve Valikonağı Caddeleri'nin kesiştiği noktada yer alan nişan taşı, 1910'lu yıllar	68
Şekil 4.17. Günümüzdeki Askeri Muze'nin önünden Abdi İpekçi Caddesi'ne bakış, 1920'li yıllar.....	69
Şekil 4.18. Harbiye'den Nişantaşı'na bakış, 1950'li yıllar	70
Şekil 4.19. Abdi İpekçi Caddesi'nde bulunan Maçka Palas, 1960'lı yıllar	70
Şekil 4.20. Teşvikiye Caddesi'nden bir görünüm, 1980'li yıllar	71
Şekil 4.21. Rumeli Caddesi'nin zemin kaplama örnekleri: (1) granit plaktaşı,(2) taban Tuğla)	72
Şekil 4.22. Teşvikiye Caddesi'nin zemin kaplamaları ve kılavuz iz	73
Şekil 4.23. Maçka Caddesi'nin zemin kaplamaları ve kılavuz iz	73
Şekil 4.24. Abdi İpekçi Caddesi'nin zemin kaplamaları: (1) granit plaktaş, (2) granit ve bazalt küptaş)	74
Şekil 4.25. Teşvikiye Caddesi'ndeki sınır elemanı örnekleri: (1) demir duba, (2) ferforje demir çit	75
Şekil 4.26. Abdi İpekçi Caddesi'ndeki sınır elemanı örnekleri: (1) ferforje demir çit, (2/3) demir duba)	76
Şekil 4.27. Teşvikiye Caddesi'nde ki kütükten yapılan bitki kasası örneği.....	77
Şekil 4.28. Abdi İpekçi Caddesi'nde bulunan bitki kasaları ve parter örneği.....	78
Şekil. 4.29. Nişantaşı Bölgesi Caddeleri'nde (Rumeli Cd., Teşvikiye Cd., Abdi İpekçi Cd., Maçka Cd) bulunan aydınlatma elemanı örnekleri	79
Şekil 4.30. Maçka Caddesi'nde ki ağaç altı aydınlatma elemanı örneği	79
Şekil 4.31. Nişantaşı Bölgesi Caddeleri'nde (Rumeli Cd., Teşvikiye Cd., Abdi İpekçi Cd., Maçka Cd) bulunan yönlendirme-trafik levhaları ve reklam panoları örnekleri ..	80
Şekil 4.32. Teşvikiye ve Maçka Caddeleri'nde yer alan otobüs durağı örneği.....	81
Şekil 4.33. Caddelerde kullanılan çöp kutuları örnekleri: (1) küçük çöp kutusu, (2) Abdi İpekçi Caddesi'nde kullanılan geri dönüşüm çöp elemanı	82
Şekil 4.34. Abdi İpekçi ve Teşvikiye Caddeleri'nde bulunan plastik elemanlar (anıtlar)	83
Şekil 4.35. Abdi İpekçi Caddesi'nde yer alan su ögesi.....	84
Şekil 4.36. Nişantaşı Bölgesi Caddeleri'nde bulunan bitki taksonlarının doğal / egzotik olma durumu	87
Şekil 4.37. Nişantaşı Bölgesi Caddeleri'nde tespit edilen bitki türlerinin taksonomik grupları	88
Şekil 4.38. Nişantaşı Bölgesi Caddeleri'nde tespit edilen bitki taksonlarının ekolojik dayanımlarına göre dağılımı	91
Şekil 4.39. Nişantaşı Bölgesi Caddeleri'nde bulunan bitki taksonlarının ışık isteklerine göre dağılımı	92
Şekil 4.40. Caddelerde tespit edilen bitki türlerinin gölgeleme (<i>Ailanthus altissima</i> L., <i>Celtis australis</i> L., <i>Ligustrum japonicum</i> "Tige", <i>Magnolia grandiflora</i> "Tige", <i>Platanus orientalis</i> L., <i>Robinia pseudoacacia</i> L., <i>Tilia tomentosa</i> Moench) ve vurgulama (<i>Olea europaea</i> L. , <i>Phoenix canariensis</i>) amaçlı kullanımı	93
Şekil 4.41. <i>Euonymus japonicus</i> "Aurea Variegata" türünün sınırlama - ilişkilendirme amaçlı kullanımı ve <i>Cupressus sempervirens</i> L. türünün işlevselsiz kullanımı	94
Şekil 4.42. Nişantaşı Bölgesi Caddeleri'nde bulunan mekânların kullanım çeşitliliğine göre dağılımları	95
Şekil 4.43. Bağdat Caddesi'nin konumu.....	97
Şekil 4.44. 1940'larda Bağdat Caddesi	98

Şekil 4.45. 1950’lerde Bağdat Caddesi ve çevresinde yapılan konutlardan örnekler	99
Şekil 4.46. 1980’lerde Bağdat Caddesi	99
Şekil 4.47. Bağdat Caddesi üzerinde bulunan Göztepe 60.Yıl Parkı’ndan bir görünüm	100
Şekil 4.48. Bağdat Caddesi’nde ki zemin kaplama örnekleri: (1)Göztepe Parkı önü/granit plaktaş, (2)yolun diğer kısmı ve özel mülk girişi / granit plaktaş ve granit küptaş)	102
Şekil 4.49. Bağdat Caddesi’nde tespit edilen hasarlı zemin kaplamaları	102
Şekil 4.50. Bağdat Caddesi’ndeki sınır elemanı örnekleri	103
Şekil 4.51. Bağdat Caddesi’de bulunan inşaat alanları ile yaya yolunu birbirinden ayıran sınırlama paneli örneği	103
Şekil 4.52. Bağdat Caddesi’ndeki oturma birimleri örnekleri	104
Şekil 4.53. Bağdat Caddesi’ndeki ahşap bitki kasası örneği.....	105
Şekil 4.54. Bağdat Caddesi’ndeki aydınlatma elemanı örnekleri	106
Şekil 4.55. Bağdat Caddesi’ndeki yönlendirme-trafik levhaları ve reklam panoları örnekleri	107
Şekil 4.56. Bağdat Caddesi’ndeki otobüs durağı örneği	107
Şekil 4.57. Bağdat Caddesi’ndeki büfe örneği.....	108
Şekil 4.58. Bağdat Caddesi’ndeki telefon kulübesi örnekleri	109
Şekil 4.59. Bağdat Caddesi’ndeki küçük çöp kutusu örnekleri	110
Şekil 4.60. Bağdat Caddesi’ndeki geri dönüşüm çöp konteyneri ve giyim-tekstil-ayakkabı için geri dönüşüm kutusu örnekleri	110
Şekil 4.61. Bağdat Caddesi’ndeki su ögesi örneği (çeşme)	111
Şekil 4.62. Bağdat Caddesi’nde bulunan bitki taksonlarının doğal /egzotik olma durumu	113
Şekil 4.63. Bağdat Caddesi’nde tespit edilen bitki türlerinin taksonomik grupları	114
Şekil 4.64. Bağdat Caddesi’nde bulunan bitki taksonlarının ekolojik dayanımlarına göre dağılımı	116
Şekil 4.65. Bağdat Caddesi’nde bulunan bitki taksonlarının ışık isteklerine göre dağılımı	117
Şekil 4.66. Bağdat Caddesi’nde tespit edilen bitki türlerinin gölgeleme (<i>Pinus pinea</i> L., <i>Platanus x acerifolia</i>) ve ilişkilendirme-bağlama (<i>Buxus microphylla</i> 'Japonica' Rehd.) amaçlı kullanımı.....	118
Şekil 4.67. Bağdat Caddesi’nde tespit edilen bitki türlerinin vurgulama (<i>Phoenix canariensis</i> Chabaud., <i>Rosa sp.</i>) amaçlı ve <i>Cedrus libani</i> A. Rich. türünün işlevsel olmayan kullanımı.....	118
Şekil 4.68. Bağdat Caddesi’nde bulunan mekânların kullanım çeşitliliğine göre dağılımları.....	120
Şekil 4.69. General Asım Gündüz Caddesi’nin konumu.....	121
Şekil 4.70. 1960’larda General Asım Gündüz Caddesi (Bahariye Caddesi)	122
Şekil 4.71. 1940’larda Süreyya Operası.....	123
Şekil 4.72. 1953 yılında General Asım Gündüz Caddesi’nde (Bahariye Caddesi) kurulan Halk Evi	124
Şekil 4.73. 1990’larda yayalaştırılmış General Asım Gündüz Caddesi (Bahariye Caddesi)	125
Şekil 4.74. Altıyol’da bulunan ‘Dövüşen Boğa Heykeli’	126
Şekil 4.75. General Asım Gündüz Caddesi’ndeki zemin kaplama örnekleri : (1) granit plaktaş, (2) beton parke taşı	127

Şekil 4.76. General Asım Gündüz Caddesi'ndeki sınır elemanı örneği	127
Şekil 4.77. General Asım Gündüz Caddesi'ndeki ahşap ve beton bank örnekleri	128
Şekil 4.78. General Asım Gündüz Caddesi'ndeki bitki kasası örnekleri: (1) beton bitki kasası, (2) kenarları betonla çevrili bitki parterisi	129
Şekil 4.79. General Asım Gündüz Caddesi'ndeki aydınlatma elemanı örneği.....	130
Şekil 4.80. General Asım Gündüz Caddesi'ndeki yönlendirme-trafik levhaları ve reklam panosu örnekleri: (1) trafik levhası, (2) reklam panosu	131
Şekil 4.81. General Asım Gündüz Caddesi'ndeki büfe örneği	132
Şekil 4.82. General Asım Gündüz Caddesi'ndeki telefon kulübesi örneği.....	132
Şekil 4.83. General Asım Gündüz Caddesi'ndeki çöp kutusu örnekleri	133
Şekil 4.84. General Asım Gündüz Caddesi'ndeki plastik eleman örneği (Köçeoğlu Hamamı Kemer ve Duvar Kalıntıları)	134
Şekil 4.85. General Asım Gündüz Caddesi'ndeki diğer donatı elemanları: (1) hayvan Su kabı, (2) engelliler için akülü araç şarj aleti	135
Şekil 4.86. General Asım Gündüz Caddesi'nde bulunan bitki taksonlarının doğal /egzotik olma durumu	136
Şekil 4.87. General Asım Gündüz Caddesi'nde tespit edilen bitki türlerinin taksonomik grupları	137
Şekil 4.88. General Asım Gündüz Caddesi'nde bulunan bitki taksonlarının ekolojik dayanımlarına göre dağılımı	141
Şekil 4.89. General Asım Gündüz Caddesi'nde bulunan bitki taksonlarının ışık isteklerine göre dağılımı.....	141
Şekil 4.90. General Asım Gündüz Caddesi'nde tespit edilen bitki türlerinin gölgeleme amaçlı kullanımı.....	142
Şekil 4.91. General Asım Gündüz Caddesi'nde tespit edilen <i>Ligustrum vulgare</i> L. türünün sınırlama amaçlı ve <i>Nerium oleander</i> L. türünün işlevsel olmayan kullanımı.....	143
Şekil 4.92. General Asım Gündüz Caddesi'nde bulunan mekanların kullanım çeşitliliğine göre dağılımları	144
Şekil 4.93. Fevzipaşa Caddesi'nin konumu	145
Şekil 4.94. 1930'larda Fevzipaşa Caddesi	146
Şekil 4.95. 1980'lerde Fevzipaşa Caddesi	147
Şekil.4.96. Fevzipaşa Caddesi'nde bulunan önemli külliyelerin eski görünümüleri.....	148
Şekil. 4.97. Fevzipaşa Caddesi'nde ki granit plaktaş zemin kaplaması örneği.....	149
Şekil 4.98. Fevzipaşa Caddesi'ndeki beton küptaş zemin kaplaması ve kılavuz iz örnekleri	149
Şekil 4.99. Fevzipaşa Caddesi'ndeki sınır elemanı (ferforje çit ve demir duba) örnekleri	150
Şekil 4.100. Fevzipaşa Caddesi'ndeki aydınlatma elemanı örneği.....	151
Şekil 4.101. Fevzipaşa Caddesi'ndeki yönlendirme-trafik levhaları örnekleri.....	152
Şekil 4.102. Fevzipaşa Caddesi'ndeki otobüs durağı örneği	153
Şekil 4.103. Fevzipaşa Caddesi'ndeki büfe örneği	154
Şekil 4.104. Fevzipaşa Caddesi'ndeki telefon kulübesi örneği.....	154
Şekil 4.105. Fevzipaşa Caddesi'ndeki küçük çöp kutusu ve geri dönüşüm çöp konteyneri örnekleri	155
Şekil 4.106. Fevzipaşa Caddesi'nde bulunan bitki taksonlarının doğal /egzotik olma durumu	157
Şekil 4.107. Fevzipaşa Caddesi'nde tespit edilen bitki türlerinin taksonomik grupları	158

Şekil 4.108. Fevzipaşa Caddesi'nde bulunan bitki taksonlarının ekolojik dayanımlarına göre dağılımı	161
Şekil 4.109. Fevzipaşa Caddesi'nde bulunan bitki taksonlarının ışık isteklerine göre dağılımı	161
Şekil 4.110. Fevzipaşa Caddesi'nde vurgulama amacıyla kullanılan bitki türleri	162
Şekil 4.111. Fevzipaşa Caddesi'nde gölgeleme amacıyla kullanılan bitki türleri	163
Şekil 4.112. Fevzipaşa Caddesi'nde sınırlama amacıyla kullanılan bitki türleri	163
Şekil 4.113. Fevzipaşa Caddesi'nde bulunan mekanların kullanım çeşitliliğine göre dağılımları	165
Şekil 4.114. Bakırköy bölgesi alışveriş caddelerinin konumu	166
Şekil 4.115. Ebuzziya Caddesi'nin trafiğe açık halinden bir görünüm, 1970'li yıllar..	167
Şekil 4.116. Fahri Korutürk Caddesi'nde kullanılan zemin kaplama örneği	168
Şekil 4.117. Ebuzziya Caddesi'nde kullanılan zemin kaplama örneği	169
Şekil 4.118. Bakırköy Bölgesi Caddeleri'nde kullanılan sınır elemanı örnekler: (1)Fahri Korutürk Caddesi'nde kullanılan demir duba, (2) Ebuzziya Caddesi'nde kullanılan demir duba.....	169
Şekil 4.119. Bakırköy Bölgesi Caddelerin'de kullanılan ahşap oturma elemanı örneği	170
Şekil 4.120. Bakırköy Bölgesi Caddeleri'ndeki oturma birimleri ile tasarlanan bitki kasası örnekleri: (1) Fahri Korutürk Caddesi, (2) Ebuzziya Caddesi	171
Şekil 4.121. Bakırköy Bölgesi Caddeleri'ndeki çift başlıklı ve spot aydınlatma elemanı örnekleri	172
Şekil 4.122. Bakırköy Bölgesi Caddeleri'ndeki yönlendirme-trafik levhaları örnekleri	173
Şekil 4.123. Bakırköy Bölgesi Caddeleri'nde bulunan bitki taksonlarının doğal /egzotik olma durumu	175
Şekil 4.124. Bakırköy Bölgesi Caddeleri'nde tespit edilen bitki türlerinin taksonomik grupları	176
Şekil 4.125. Bakırköy Bölgesi Caddeleri'nde bulunan bitki taksonlarının ekolojik dayanıklılıklara göre dağılımı	179
Şekil 4.126. Bakırköy Bölgesi Caddeleri'nde bulunan bitki taksonlarının ışık isteklerine göre dağılımı	180
Şekil 4.127. Bakırköy Bölgesi Caddeleri'nde gölgeleme amacıyla kullanılan bitki türleri	181
Şekil 4.128. Bakırköy Bölgesi Caddeleri'nde perdeleme (<i>Euonymus japonicus "Aurea Variegata"</i>) ve yönlendirme (<i>Ligustrum japonicum "Tige"</i> , <i>Ligustrum japonicum "Excelsum Superbum"</i>) amacıyla kullanılan bitki türleri	181
Şekil 4.129. Bakırköy Bölgesi Caddeleri'nde bulunan mekanların kullanım çeşitliliğine göre dağılımları	182
Şekil 4.130. Marmara Caddesi'nin konumu	184
Şekil 4.131. Marmara Caddesi'nin yayalaştırılmadan önceki görünümü	186
Şekil 4.132. Marmara Caddesi'ndeki zemin kaplama (andezit plaktaş ve bazalt küptaş) örneği.....	187
Şekil 4.133. Marmara Caddesi'nin girişinde bulunan demir duba ve bitki parteri çevresinde kullanılan ferforje çit sınır elemanı örnekleri	188
Şekil 4.134. Marmara Caddesi'ndeki çatı-üst örtü elemanı (pergole) örneği	188
Şekil 4.135. Marmara Caddesi'ndeki farklı oturma elemanı örnekleri ve su ögesinin oturma amaçlı kullanımı	189

Şekil 4.136. Marmara Caddesi'ndeki beton-ahşap bitki kasası örneği	190
Şekil 4.137. Marmara Caddesi'ndeki aydınlatma elemanı örneği	191
Şekil 4.138. Marmara Caddesi'ndeki yönlendirme – trafik levhası örnekleri	192
Şekil 4.139. Marmara Caddesi'ndeki çöp kutusu ve çöp konteneri örnekleri	193
Şekil 4.140. Marmara Caddesi'nde bulunan plastik elemanlar: (1) Marmara Depreminde hayatını kaybeden vatandaşlar adına yapılan heykel, (2) Atatürk Heykeli.....	194
Şekil 4.141. Marmara Caddesi'ndeki su ögesi (fiskiye kaskatlı havuz) örneği.....	194
Şekil 4.142. Marmara Caddesi'nde bulunan bitki taksonlarının doğal /egzotik olma durumu	196
Şekil 4.143. Marmara Caddesi'nde tespit edilen bitki türlerinin taksonomik grupları .	198
Şekil 4.144. Marmara Caddesi'nde bulunan bitki taksonlarının ekolojik dayanıklılıklara göre dağılımı	202
Şekil 4.145. Marmara Caddesi'nde bulunan bitki taksonlarının ışık isteklerine göre dağılımı	202
Şekil 4.146. Marmara Caddesi'nde sınırlama amacıyla kullanılan bitki türleri	203
Şekil 4.147. Marmara Caddesi'nde gölgeleme amacıyla kullanılan bitki türleri.....	204
Şekil 4.148. Marmara Caddesi'nde fon oluşturma (<i>Euonymus japonicus "Aurea Variegata"</i> , <i>Juniperus horizontalis</i> Moench , <i>Pittosporum tobira "Nana"</i> , <i>Rosa sp.</i>) ve vurgulama (<i>Olea europaea</i> L., <i>Thuja orientalis "Aurea Nana"</i>) amacıyla kullanılan bitki türleri.....	205
Şekil 4.149. Marmara Caddesi'nde bulunan mekanların kullanım çeşitliliğine göre dağılımları	207
Şekil 4.150. 58. Bulvar Caddesi'nin konumu	208
Şekil 4.151. 58.Bulvar Caddesi'nin yayalaştırılmasından sonra zaman içerisinde değişimi	210
Şekil 4.152. 58. Bulvar Caddesi'ndeki zemin kaplaması ve kılavuz iz örnekleri.....	211
Şekil 4.153. 58. Bulvar Caddesi'ndeki çelik duba ve pistonlu duba sınır elemanları...211	
Şekil 4.154. 58.Bulvar Caddesi'ndeki beton bitki kasaları ile tasarlanmış ahşap bank örneği.....	212
Şekil 4.155. 58.Bulvar Caddesi'ndeki bitki kasalarından örnekler.....	213
Şekil 4.156. 58.Bulvar Caddesi'ndeki aydınlatma elemanı örneği.....	214
Şekil 4.157. 58.Bulvar Caddesi'ndeki yönlendirme-trafik levhası ve reklam panosu örnekleri	215
Şekil 4.158. 58.Bulvar Caddesi'nin trafiğe açık olan bölümünde konumlandırılmış otobüs durağı örneği.....	215
Şekil 4.159. 58.Bulvar Caddesi'ndeki çöp kutusu örnekleri.....	216
Şekil 4.160. 58.Bulvar Caddesi'nde bulunan bitki taksonlarının doğal /egzotik olma durumu	219
Şekil 4.161. Marmara Caddesi'nde tespit edilen bitki türlerinin taksonomik grupları .	220
Şekil 4.162. 58.Bulvar Caddesi'nde bulunan bitki taksonlarının ekolojik dayanıklılıklara göre dağılımı	223
Şekil 4.163. 58. Bulvar Caddesi'nde bulunan bitki taksonlarının ışık isteklerine göre dağılımı	223
Şekil 4.164. 58.Bulvar Caddesi'nde gölgeleme amacıyla kullanılan bitki türleri	224
Şekil 4.165. 58.Bulvar Caddesi'nde fon oluşturma (<i>Callistemon citrinus</i> (Curtis) Skeels, <i>Euonymus japonicus "Aurea Variegata"</i>) ve vurgulama (<i>Olea europaea</i> L.) amacıyla kullanılan bitki türleri.....	225

Şekil 4.166. 58. Bulvar Caddesi' nde kullanılan <i>Cupressocypris leylandii</i> (ABJacks.&Dallim)Dallim. türünün işlevsel olmayan kullanımı	225
Şekil 4.167. 58.Bulvar Caddesi'nde bulunan mekanların kullanım çeşitliliğine göre dağılımları	227
Şekil 4.168. Sekiz cadde genelinde tespit edilen bitki taksonlarının doğal /egzotik olma durumu	238
Şekil 4.169. Sekiz cadde genelinde tespit edilen bitki taksonlarının familyalarına göre dağılımı	240
Şekil 4.170. Sekiz cadde genelinde tespit edilen bitki türlerinin taksonomik grupları	241
Şekil 4.171. Sekiz alışveriş caddesinde bulunan bitki taksonlarının ekolojik dayanıklılıklara göre dağılımı	251
Şekil 4.172. Sekiz alışveriş caddesinde bulunan bitki taksonlarının ışık isteklerine göre dağılımı	251
Şekil 4.173. İstanbul kenti alışveriş caddelerindeki mekânların kullanım çeşitliliğine göre dağılımları	253

ÇİZELGELER DİZİNİ

Sayfa

Çizelge 3.1. 2009-2018 yılları arası İstanbul il nüfusu	37
Çizelge 3.2. İstanbul ilinin ilçeler bazında nüfus bilgileri	37
Çizelge 4.1. İstiklal caddesinin donatı elemanlarının mevcut durum analizi	61
Çizelge 4.2. İstiklal Caddesi'nde tespit edilen bitki taksonu	62
Çizelge 4.3. İstiklal Caddesi'nde tespit edilen bitki taksonunun estetik ve işlevsel özellikleri.....	63
Çizelge 4.4. İstiklal Caddesi'nde tespit edilen bitki taksonunun ekolojik dayanımı	63
Çizelge 4.5. Kullanım çeşitliliğine göre İstiklal Caddesi'nde bulunan mekanlar.....	65
Çizelge 4.6. Nişantaşı Bölgesi Caddeleri'ndeki donatı elemanlarının mevcut durum analizi	85
Çizelge 4.7. Nişantaşı Bölgesi Caddeleri'nde tespit edilen bitki taksonları	87
Çizelge 4.8. Nişantaşı Bölgesi Caddeleri'nde tespit edilen bitki taksonlarının estetik ve işlevsel özellikleri.....	89
Çizelge 4.9. Nişantaşı Bölgesi Caddeleri'nde tespit edilen bitki taksonlarının ekolojik dayanımları.....	90
Çizelge 4.10. Işık isteklerine göre Nişantaşı Bölgesi Caddeleri'nde bulunan bitki taksonları	92
Çizelge 4.11. Kullanım çeşitliliğine göre Nişantaşı Bölgesi Caddeleri'nde bulunan mekânlar	96
Çizelge 4.12. Bağdat Caddesi'ndeki donatı elemanlarının mevcut durum analizi	112
Çizelge 4.13. Bağdat Caddesi'nde tespit edilen bitki taksonları.....	113
Çizelge 4.14. Bağdat Caddesi'nde tespit edilen bitki taksonlarının estetik ve işlevsel özellikleri.....	115
Çizelge 4.15. Bağdat Caddesi'nde tespit edilen bitki taksonlarının ekolojik dayanımları	116
Çizelge 4.16. Işık isteklerine göre Bağdat Caddesi'nde bulunan bitki taksonları	117
Çizelge 4.17. Kullanım çeşitliliğine göre Bağdat Caddesi'nde bulunan mekânlar.....	119
Çizelge 4.18. General Asım Gündüz Caddesi'ndeki donatı elemanlarının mevcut durum analizi	135
Çizelge 4.19. General Asım Gündüz Caddesi'nde tespit edilen bitki taksonları	137
Çizelge 4.20. General Asım Gündüz Caddesi'nde tespit edilen bitki taksonlarının estetik ve işlevsel özellikleri.....	139
Çizelge 4.21. General Asım Gündüz Caddesi'nde tespit edilen bitki taksonlarının ekolojik dayanımları.....	140
Çizelge 4.22. Işık isteklerine göre General Asım Gündüz Caddesi'nde bulunan bitki taksonları	142
Çizelge 4.23. Kullanım çeşitliliğine göre General Asım Gündüz Caddesi'nde bulunan mekânlar.....	144
Çizelge 4.24. Fevzipaşa Caddesi'ndeki donatı elemanlarının mevcut durum analizi... ..	156
Çizelge 4.25. Fevzipaşa Caddesi'nde tespit edilen bitki taksonları	158
Çizelge 4.26. Fevzipaşa Caddesi'nde tespit edilen bitki taksonlarının estetik ve işlevsel özellikleri.....	159
Çizelge 4.27. Fevzipaşa Caddesi'nde tespit edilen bitki taksonlarının ekolojik dayanımları.....	160
Çizelge 4.28. Işık isteklerine göre Fevzipaşa Caddesi bulunan bitki taksonları.....	162

Çizelge 4.29. Kullanım çeşitliliğine göre Fevzipaşa Caddesi'nde bulunan mekânlar ..	164
Çizelge 4.30. Bakırköy Bölgesi Caddeleri'ndeki donatı elemanlarının mevcut durum analizi	174
Çizelge 4.31. Bakırköy Bölgesi Caddeleri'nde tespit edilen bitki taksonları	176
Çizelge 4.32. Bakırköy Bölgesi Caddeleri'nde tespit edilen bitki taksonlarının estetik ve işlevsel özellikleri.....	177
Çizelge 4.33. Ekolojik dayanıklılıklara göre Bakırköy Bölgesi Caddeleri'nde bulunan bitki taksonları.....	178
Çizelge 4.34. Işık isteklerine göre Bakırköy Bölgesi Caddeleri'nde bulunan bitki taksonları	180
Çizelge 4.35. Kullanım çeşitliliğine göre Bakırköy Bölgesi Caddeleri'nde bulunan mekânlar	183
Çizelge 4.36. Marmara Caddesi'ndeki donatı elemanlarının mevcut durum analizi	195
Çizelge 4.37. Marmara Caddesinde tespit edilen bitki taksonları.....	197
Çizelge 4.38. Marmara Caddesi'nde tespit edilen bitki taksonlarının estetik ve işlevsel özellikleri.....	199
Çizelge 4.39. Ekolojik dayanıklılıklara göre Marmara Caddesi'nde bulunan bitki taksonları	201
Çizelge 4.40. Işık isteklerine göre Marmara Caddesi'nde bulunan bitki taksonları	203
Çizelge 4.41. Kullanım çeşitliliğine göre Marmara Caddesi'nde bulunan mekânlar ...	206
Çizelge 4.42. 58. Bulvar Caddesi'ndeki donatı elemanlarının mevcut durum analizi..	217
Çizelge 4.43. 58.Bulvar Caddesinde tespit edilen bitki taksonları	219
Çizelge 4.44. 58.Bulvar Caddesi'nde tespit edilen bitki taksonlarının estetik ve işlevsel özellikleri.....	221
Çizelge 4.45. Ekolojik dayanıklılıklara göre 58.Bulvar Caddesi'nde bulunan bitki taksonları	222
Çizelge 4.46. Işık isteklerine göre 58.Bulvar Caddesi'nde bulunan bitki taksonları....	224
Çizelge 4.47. Kullanım çeşitliliğine göre 58. Bulvar Caddesi'nde bulunan mekânlar.	226
Çizelge 4.48. İstanbul kentinde bulunan alışveriş caddeleri ve kuruluş tarihleri.....	228
Çizelge 4.49. İstanbul kenti alışveriş caddelerinde kullanılan zemin kaplamaları ve mevcut durum analizi	230
Çizelge 4.50. İstanbul kenti alışveriş caddelerinde kullanılan sınır elemanları ve mevcut durum analizi.....	231
Çizelge 4.51. İstanbul kenti alışveriş caddelerinin donatı elemanlarının mevcut durum analizi	236
Çizelge 4.52. Sekiz cadde genelinde tespit edilen bitki taksonları	238
Çizelge 4.53. Tespit edilen türlerin caddelere göre taksonomik dağılımları	241
Çizelge 4.54. Tespit edilen taksonların caddelere göre kullanım durumu	243
Çizelge 4.55. Sekiz cadde genelinde tespit edilen bitki taksonlarının estetik ve işlevsel özellikleri	245
Çizelge 4.56. Ekolojik dayanıklılıklara göre sekiz alışveriş caddesinde bulunan bitki taksonları	249
Çizelge 4.57. Işık isteklerine göre bitki taksonlarının sınıflandırılması	253
Çizelge 4.58. Caddeler bazında mekânların kullanım çeşitliliğine göre dağılımları	255

1. GİRİŞ

Alışveriş kavramı, insanoğlunun her döneminde var olmuş ve var olmaya devam eden bir olgudur. Geçmişten günümüze bakıldığında alışveriş kavramı, değişik kültürlerde ve formlarda ortaya çıktığı ve her dönemin toplumsal ve sosyo-ekonomik işleyişlerinin farklı olduğu görülmektedir. Bu nedenle alışveriş mekânları, toplumlara, kültürlere ve farklı çağlara göre değişiklik göstermiştir. Antik çağda Yunan kentlerinde agora ile başlayıp, çağımızda ise birçok yenilik ile birlikte alışveriş merkezleri oluşmuş ve kentlerde yaşayan bireyler için önemli bir olgu haline gelmiştir (Aksoy 2009).

Sanayileşmeden bu zamana kadar ticari faaliyetlerin gerçekleştiği mekânlar, alışveriş caddelerinden alışveriş merkezlerine doğru kaymaktadır. Kent merkezlerindeki yoğunluğun artması ve kentlerin dışa yayılması, araba sayısında ki artış ve otopark yetersizliği, şehirlerarası yolların gelişimi, kent dışında ki arazi ve mağaza fiyatlarının düşük olması, özellikle büyük şehirlerde ki fazla çalışma saatleri nedeniyle vakit azlığı, uluslararası markalara, zincir mağazalara olan talebin artması ve değişen alışveriş alışkanlıkları nedeniyle alışveriş merkezleri ortaya çıkmıştır.

AVM (Alışveriş Merkezi)'ler büyük mağaza niteliği taşıyan, genellikle perakende ve uluslararası markaların yer aldığı, giyinme, eğlenme, dinlenme, yeme-içme, kültürel ve sosyal ihtiyaçların bir kısmının veya tamamının karşılandığı, ortak kullanım alanlarının bulunduğu, merkezi yönetime sahip yapı ve yapılar topluluğu olarak tanımlanmaktadır (Anonim 2016).

AVC (Alışveriş Caddesi)'ler ise genellikle yerel ve bağımsız ticari mekânların yer aldığı, giyinme, eğlenme, dinlenme, yeme-içme, kültürel ve sosyal ihtiyaçların karşılandığı, kent yaşamı ile ilişkili, daha çok yaya yoğunluğunun yüksek olduğu, genellikle caddede yer alan binaların zemin katında yer alan mekânlar topluluğudur.

AVC'ler ekonomik ve ticari faaliyetlerin gerçekleştiği yerler olmasının yanı sıra kültürel oluşumların gerçekleştiği mekânlardır. AVC'lerde ticareti yapılan ürünler, alışveriş faaliyetinin gerçekleştiği alanlar ve kullanıcılar kültürel yapıyı yansıtmaktadır (Zukin 2012).

Kent merkezlerindeki AVC'ler kamusal alanlarla bütünleşmiş, sosyal etkileşimin yüksek olduğu mekânlar olup, AVM'ler ise çağın gereksinimlerini karşılamayı amaçlayan mekânlar haline gelmiştir. Bu nedenle AVM'ler alan büyüklüğü, ticari ve sosyal hizmetlerin çeşitliliği ve ekonomik yatırım değeri açısından, diğer alışveriş mekânlarından farklı bir yapıdadırlar. Bu farklılaşmayla birlikte özellikle son yıllarda yapılan büyük AVM'ler, kent içerisinde yaşam alanları haline gelmiştir ve AVM'lere olan ilgi gün geçtikçe artmıştır. Bu nedenle kent içerisinde bulunan yerel ve bağımsız işletmelerin azalarak AVC'lerin çekiciliklerinin kaybetmesine, kent merkezlerinin ekonomik canlılığının yitirilmesine, kent kimliğinin değişmesine, yerel ve bağımsız işletmelerin azalmasına, kent merkezlerinden habersiz bir toplumun oluşmasına ve mahalle kavramının yok olmasına neden olmuştur. AVC'lerde yaşam hissi sosyal ve kamusal aktiviteler ile desteklenmekte, kentlilerin bu mekânları kullanmalarını sağlamak ve bu caddelerde ki yaşam hissini, bu alanları kullanan ve yaşayan kentlilerin, bir araya geldiklerinde "mahalleli ruhu"nu hissetmelerine olanak sağlamaktadır (Soutworth 2005, Ercoşkun ve Özduzu 2012).

Kentin odak noktalarında yer alan AVC'lerin yeniden canlandırılması ve toplumsal ruhun geri kazanılması adına günümüzde birçok cadde bu kapsamda yenilenmekte olup, marka değeri olan caddeler haline getirilerek halkın hizmetine sunulmaktadır. AVC'lerin kent insanın rahatça kullanabileceği bir cadde haline getirilmesiyle birlikte caddelerin kentin mirası olarak kent dokusu ile uyumlu olması da önemlidir. Bunun için yapılacak yenileme ve planlama çalışmalarında kent kimliğini yansıtacak düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.

AVC'lerde yapılacak tasarımlarda öncelikli olarak halkın rahatça dolaşmasına olanak sağlayan yaya bölgeleri veya yaya geçitlerine dikkat edilmeli ve yaya konforu sağlanacak tasarımlara yön verilmelidir. Bununla birlikte peyzaj tasarım kriterleri göz önünde bulundurularak cadde ve kentin silüetine uygun yapısal ve bitkisel tasarımların uygulanması ve caddelere estetik- işlevsel değer kazandırılması gereklidir.

Bu noktadan hareketle "İstanbul Kenti Bazı Alışveriş Caddelerinin Peyzaj Tasarımı Açısından Değerlendirilmesi" konulu tez çalışmasında, Türkiye'nin en büyük ili olan

İstanbul kentinde yer alan ve yoğun kullanıma sahip alışveriş caddeleri (İstiklal Caddesi, Nişantaşı Bölgesi Caddeleri, Bağdat Caddesi, General Asım Gündüz Caddesi, Fevzipaşa Caddesi, Bakırköy Bölgesi Caddeleri, Marmara Caddesi, 58.Bulvar Caddesi) seçilerek tarihsel süreçte ki değişimi, ticaret türüne göre mekânsal dağılımları, yapısal ve bitkisel tasarımları incelenerek mevcut durumları analiz edilmiş ve sorunlar ortaya konularak öneriler geliştirilmiştir.

2. KURAMSAL TEMELLER ve KAYNAK ARAŞTIRMASI

2.1. Kentsel Mekân ve Kamusal Alan Tanımı

Kentler, toplumda ki farklı sosyal ve kültürel sınıftan oluşan bireylerin bir araya geldiği ve sosyalleştiği buluşma alanı olarak tanımlanan mekânlardır. Bireylerin gündelik yaşamlarını sürdürebilmeleri için önemli mekânlar arasında yer alan sokaklar, meydanlar, parklar gibi açık alanlar, bireylerin etkileşim içinde olacağı, kent kültürünü yaşayacakları en önemli kamusal alanlardır (Erdönmez ve Ak 2005).

Kentsel mekânlar ise kent bireyleri tarafından kullanılan, binalarla tanımlanmış olan, ancak binaların dışında kalan, ölçekli, biçimli, ilişkili ve tanımlı alanlar olarak ifade edilmektedir. Kullanılmayan ve girilmeyen mekânları kentsel mekân olarak tanımlamak mümkün olmamaktadır. Sokaklar, caddeler, yaşam birimleri ve çevreleri, yeşil alanlar kentsel mekân olarak tanımlanmış alanlardır (Aykılıç 2015).

Kentsel mekânlar iç ve dış mekânlar olarak ayrıldıkları gibi özel ve kamusal olarak da sınıflandırılırlar. Ayrıca “toplumsal-kamusal” ve “özel” olarak da bir ayırım yapmak da mümkündür. Kentin bir bireyi olarak ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla ortaklaşa kullanılan mekânlar “toplumsal mekân ve kamusal mekân” olarak tanımlanırken, kişisel ihtiyaçların karşılandığı mekânlar ise “özel mekânlar” olarak tanımlanmaktadır. Kentsel mekânların en önemli özelliği binaların arasındaki sosyal hayatın canlandırmasıdır. Bu sosyal hayat kentte yaşayan insanların kamusal mekânda bir arada olmasıyla ve birbirleriyle iletişim kurup sosyalleşmesine olanak sağlayarak kente kimlik kazandırır (Erdönmez ve Ak 2005).

Bir kentin kamusal alanları ya da yerleşim bölgelerindeki buluşma ve günlük aktivitelerini yapabilme imkânları, bireylere diğer insanları görme, duyma, arasında olma, değişik durumlarda ne şekilde davrandıklarını deneyimleme fırsatlarını sunar ve pozitif deneyimler kazandırır (Erdönmez ve Ak 2005).

2.2. Alışveriş Mekânlarının Tanımı

Alışveriş kavramı, insanlık tarihinin ilk zamanlarından günümüze kadar süregelen, toplumdan topluma değişim gösteren, farklı mekânlarda faaliyet gösteren, sosyal, kültürel ve ekonomik değerlere sahip bir olgudur. Alışveriş, bir malın değış tokuşuna dayanan ve bir malın değıştirilmesi ile oluşan bir eylem olup, günümüze kadar planlı ve plansız birçok mekânda gerçekleşmiştir. Alışveriş alışkanlıkları, dünyanın farklı yerlerinde, farklı toplum ve kültürlerle göre çeşitlilik göstermektedir. Geçmişten bugüne kadar yaşayan tüm toplumlarda sosyal ihtiyaçlar, ticari aktivitelerle birlikte gelişerek kentsel yaşamın temelini oluşturmuştur (Toksözlü 2011).

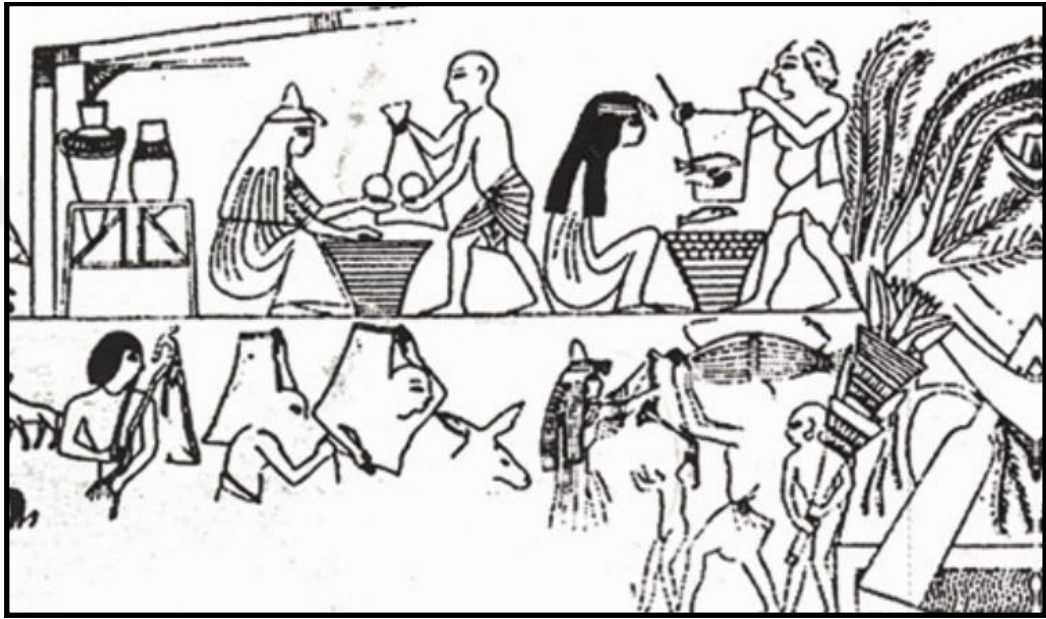
Tarihsel süreçte de alışveriş alışkanlıkları giderek değışmiş ve alışveriş mekânlarının da çeşitlilik kazanmasını sağlamıştır. Bunlardan biri alışveriş mekânı olarak planlanan ve tasarlanan AVM'ler; diğeri ise kent mekânında zamanla kendiliğinden oluşan ve sürekli gelişen, genellikle kent merkezlerinde konumlanmış olan AVC'lerdir.

AVC'ler, konutlara ve diğeri şehir kullanımlarına yakın, özellikle kent merkezlerinde bulunan, birbirinden bağımsız mağazaların bulunduğu ve tarihsel süreçte kendiliğinden gelişen merkezlerdir. Müze, kütüphane, sinema gibi kent ölçeğinde ki diğeri sosyal ve kültürel aktivite alanları da AVC'lerde yer almaktadır. AVC'ler çeşitli ticari birimlerin bir cadde, sokak, meydan, park gibi kamusal alanların etrafında bir araya gelerek bir merkez oluşturması ile birlikte sosyal ilişkilerin ve toplum/mahalle ruhunun karakterini yansıtmaya gibi yerel özellikler taşımaktadırlar (Ercöşkun ve Özöduru 2012).

AVM'ler ise bina kompleksinden meydana gelen, büyük mağaza niteliğii taşıyan, eğlenme, dinleme, yeme-içme gibi kültürel ve sosyal ihtiyaçların karşılandığı ortak kullanım alanlarıdır. AVM'lerde, farklı ilgi alanlarına sahip bireylerin kendi ilgi alanlarına göre çeşitli aktiviteleri yapabilmekte ve tüm ihtiyaçlarını bir arada giderebilmektedirler (Vural ve Yücel 2006, Anonim 2016 a).

2.3. Alışveriş Mekânlarının Tarihsel Gelişimi

Tarihsel süreçte ilk çağlardan beri insanoğlu, alışveriş eylemini “değiş-tokuş” ya da başka bir tanımla “trampa” yolu ile gerçekleştirmektedir (Şekil 2.1). Önceleri insanoğlunun tüm gereksinimlerini kişisel veya aile ölçüsünde ki uğraşlarla sağlarken, bu çaba ve uğraşlar sonucunda elde edilen ya da üretilen mallardan arta kalanlar, çaba ve becerilerle elde edilemeyen mallar ile değiş tokuş edilmekteydi (Toksözlü 2011 a).

Şekil 2.1. Değiş tokuş dönemine ait bir çizim (Saltan 2007)

Daha sonraki süreçte, ihtiyaçlarda ki artış ve tercihlerdeki değişiklikler sonucunda, insanlar üretebildikleri en iyi malı üretilip, diğer tüm ihtiyaçlarını dışarıdan temin eder hale gelmiştir. İnsanoğlundaki bu değişim sonucu değiş tokuş eylemi daha fazla artmış ve bu eylem sonucu mekân ihtiyacı doğmuştur. Alışveriş eylemi zamanla belirli düzen içinde, belirli zamanlarda ve belirli mekânlarda yapılır hale gelmiştir. Bunun sonucunda değişen alışveriş alışkanlıkları ile zamanla farklı alışveriş mekânları doğmuştur. Alışveriş mekânları sanayi öncesi dönem, erken modernizm dönemi ve metropolleşme dönemi olarak üç farklı döneme ayrılmıştır. Sanayi öncesi dönemde alışveriş mekânları Yunan agorası, Roma forumu, orta çağ pazarları ve çarşılar olarak adlandırılırken, erken modernizm döneminde pasajlar, alışveriş caddeleri, çok katlı mağazalar ve

metropolleşme döneminde ise alışveriş merkezleri olarak ortaya çıkmıştır (Toksözlü 2011, Erin ve Gönül 2015).

2.3.1. Sanayi Öncesi Dönemde Alışveriş Mekânları

Sanayi öncesi dönemde alışveriş eylemi, özellikle kent merkezlerinde gerçekleştirilen sosyal bir eylem olmuştur. Bu dönemde alışveriş mekânları Yunan agorası, Roma forumu, orta çağ pazarları ve çarşılar olarak ifade edilmiştir. Antik Yunan-Helenistik dönemde oluşturulan agora ve Roma Dönemi'nde şehir merkezinde kurulan forum, planlanmış alışveriş merkezlerinin içerisinde yer alır. (Toksözlü 2011, Erin ve Gönül 2015).

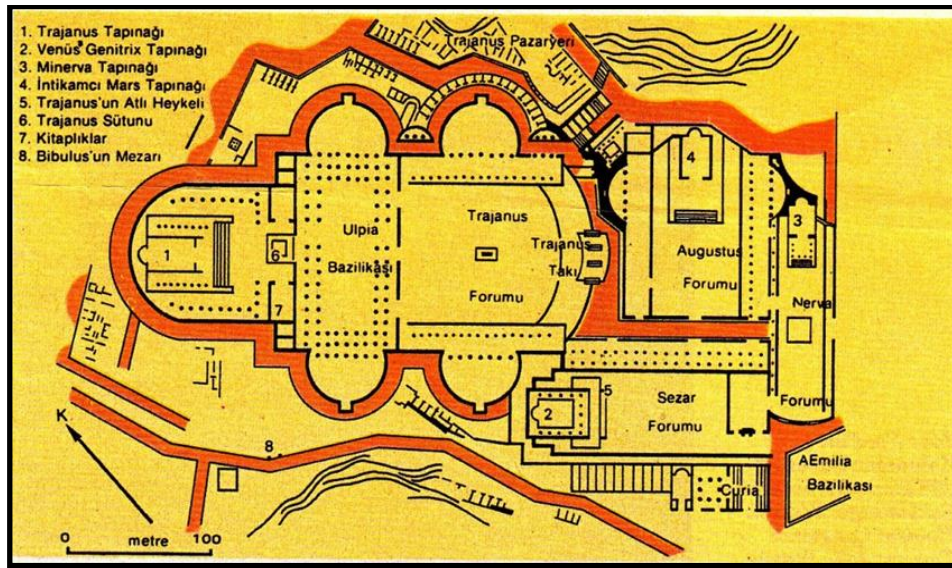
Yunanca da ‘‘insanların bir araya gelmelerini, toplanmalarını’’ ifade eden ‘‘agora’’ kelimesi İ.Ö. yy'da ortaya çıkmış, daha sonraki yüzyıllarda ise ‘‘pazar yeri’’ anlamında kullanmaya başlanmıştır (Şekil 2.2) Zaman içerisinde agora, toplumsal, ekonomik, siyasal ve dinsel öğelerin birlikte bulunduğu kentsel bir mekâna dönüşmüş olup, çağlar boyunca kentlerde önemli bir yere sahip olmuştur (Demirkan ve Dişlikaya Taş 2007).

Şekil 2.2. Agora örneği: Atina Agorası / Yunanistan (Anonim 2017 a)

Yunan kentlerinde toplu yaşamın kalbi olan agoralar, açık alanda ticaret ve öğretim yapılan, kent işlerinin ve politikanın tartışıldığı alanlardı. İlk zamanlar agora, özel evler ve dükkânlar ile tanımlanırken, daha sonra mallarını satan zanaatkârların mekânı olarak tanımlanmaktaydı. Agoralar, yapısal olarak arka cephesi boylu boyunca bir duvar ile kapalı olup, ön cephesinde bir ya da birden çok sütun sırası bulunan, üzeri çatıyla örtülmüş ince uzun galeri stoalara sahip mekânlardır. Agora ile birlikte ticari faaliyetlerin kentlerin merkezinde olması gerektiği fikri yaygınlaşmaya başlamıştır. Roma döneminde bu gelenek devam etmiş ve alışveriş faaliyetleri gelişerek forum adı verilen meydanlarda yapılmaya başlanmıştır (Saltan 2007, Erin ve Gönül 2015).

Roma döneminde agora ile birlikte kent meydanı olarak kabul gören forumlar yer almaya başlamıştır (Şekil 2.3). Genellikle kent merkezinde yer alan, dikdörtgen şeklinde, etrafı binalarla ve portikli duvarlarla çevrili olan yüzü anıt ve heykellerle bezenmiş yapılarla kaplı alanlar forum denilmiştir. İlk zamanlarda genellikle ticaret merkezi görevi gören forumlar, devlet otoritesinin artması ile birlikte tapınaklar ve resmi yapıların inşa edilmesinin başlaması ile de zaman içerisinde dışlanarak alışveriş mekânı özelliğini kaybetmeye başlamıştır. Bu dışlanma, büyük kentlerde biri resmi (forum çivile), diğeri ticaretin yer aldığı (forum venale) iki farklı forumun meydana gelmesine neden olmuştur (Toksözlü 2011).

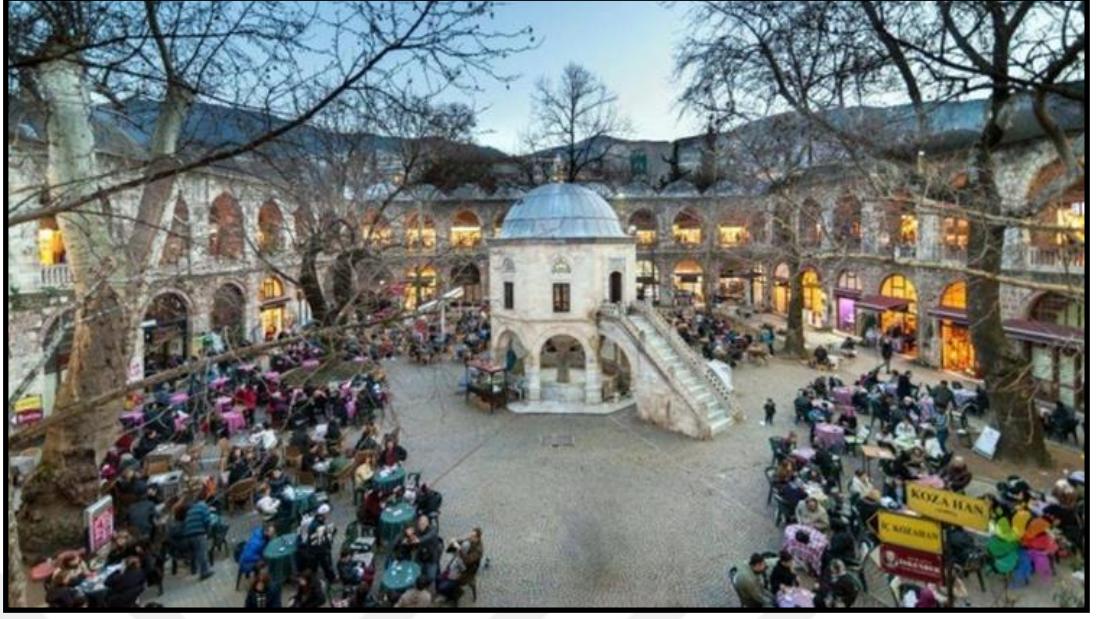

Şekil 2.3. Forum örneği: Trajan Forumu – Roma/Yunanistan (Anonim 2015 a)

Orta Çağ dönemine gelindiğinde ise Avrupa kentlerinin gelişiminde gezgin tüccarlar önemli rol oynamış ve tüccarlar ticaretini yaptığı ürünleri korumak ve güvenliğini sağlamak için güvenli olan bölgelerde bulunan kervansaray, han gibi konaklama yerlerinde ikamet etmeyi tercih etmişlerdir (Şekil 2.4). Zaman içerisinde bu konaklama yerlerindeki ticari alanlar gelişerek ticaret merkezini oluşturmuştur. Bu merkezlerin ve ticari faaliyetlerin getirdiği gücü kontrol altına almak için, meydanların yanında değişik amaçlar için kullanılan binalar inşa edilmiştir. Kent merkezlerinde inşa edilen bu binaların alt katları Ortaçağ pazarları olarak faaliyet gösterirken, binaların üst katları ise belediye binası olarak hizmet vermiştir (Toksözlü 2011, Erin ve Gönül 2015).

Ortaçağda döneminde Osmanlılar fethettikleri yerlerde Osmanlı kültürünü benimsemesi için cami, medrese, kümbet, hamam ve han gibi yapıları pazar yerlerinin yanlarına inşa etmişlerdir. Bu alanlar kentin gelişimi için merkez görevini üstlenmekte olup, Osmanlı kentleri ile birlikte ‘‘çarşılar’’ olarak nitelendirilmiştir. İnsanların günlük yaşamında kullandıkları önemli yollar ve akslar çarşıya bağlanmışlardır. Çarşı alanlarındaki sokaklarda hanlar, bedestenler ve atölyeler gibi yapılar inşa edilmiştir. Bu yapılardan dikkati çeken yapı hanlardır. Hanlar, zanaatkârların, tüccarların ve gezginlerin hem konaklama, hem de ticaret için kullandığı yapılar olarak genellikle ortası revaklı bir avluyu çevreleyen hücrelerden oluşan iki katlı dikdörtgen ya da kare formlu yapılardır (Vural 2015).

Bunula birlikte Osmanlılar 15. yüzyılın ikinci yarısından itibaren hanlara ilaveten ‘‘arasta’’ adı verilen alışveriş mekânlarını inşa etmişlerdir (Şekil 2.5). Arastalar bir eksen etrafında dizilmiş, üstü açık veya dükkânları saçaklı küçük çarşılardır (Toksözlü 2011).

Şekil 2.4. Osmanlı Dönemi hanlar örneği: Kozahan –Bursa (Anonim 2019 a)

Şekil 2.5. Osmanlı Dönemi arasta örneği: Sultanahmet Çarşısı –İstanbul (Anonim 2015

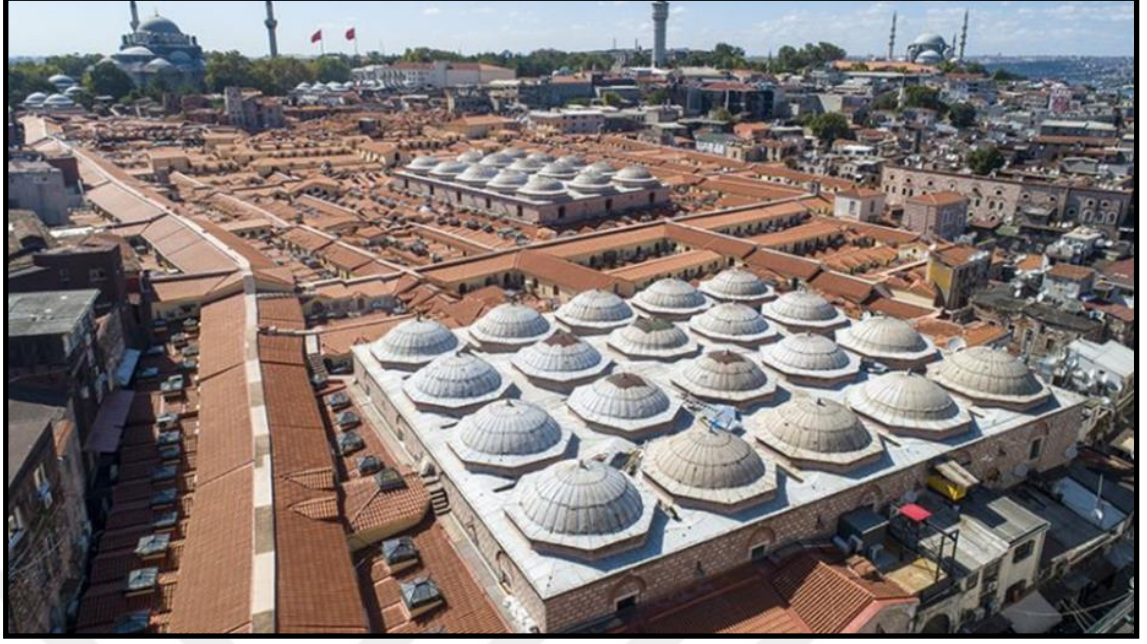
b)

Hanlar ve arastalar dışında Osmanlı da dikkati çeken bir diğer alışveriş mekânı bedestenler olmuştur (Şekil 2.6). Bedestenler önceleri kumaşçılar için kurulmuş olsa da, daha sonraları kuyumcu ve mücevherci gibi değerli eşya satan esnafın da yer aldığı, para işlemlerinin ve ticari malların değerinin belirlendiği bir bakıma borsa işlevi gören bir merkez haline gelmiştir. Planları itibari ile tek hacimli sade bedesten, dışta dükkânlı bedesten, arastalı bedesten ve mahzenli bedesten olarak gruplanmış olup, kentlerde birer tane, büyük kentlerde iki tane, İstanbul’da ise üç tane inşa edilmiştir (Toksözlü 2011).

Şekil 2.6. Osmanlı Dönemi bedesten örneği: Bedesten Çarşısı- Edirne (Anonim 2017 b)

15.yy Osmanlı Dönemin’de II. Mehmet zamanında Kapalı Çarşı kavramı ortaya çıkmış olup, küçük ünitelerin oluşturulduğu ve zamanla bu ünitelerin genişlemesi ile meydana gelen yapılardır (Şekil 2.7). Kapalı çarşı, halıcılar, kuyumcular ve hediyelik eşya satıcılarının bulunduğu çarşılar olmuş ve işlevselliğini kaybetmeden günümüze kadar gelmiştir (Toksözlü 2011).

Şekil 2.7. Osmanlı Dönemi kapalı çarşı örneği: Kapalı Çarşı- İstanbul (Anonim 2018 a)

2.3.2. Erken Modernizm Dönemi Alışveriş Mekânları

Sanayi devriminden önce, alışveriş ihtiyaçlarını karşılamak için kurulan pazar meydanlarının dolması ve gelişmeye imkân vermemesinden dolayı ticaret ve alışveriş eylemi kentin farklı noktalarına dağılmıştır. Bu nedenle belirli ticaret ürünleri satan mağazalardan oluşan sokaklar ortaya çıkmaya başlamıştır (Şekil 2.8). Bu mağazalarda fabrika ya da atölyelerde üretilen mallar, mağaza kimliği ile satılmaya başlanmış ve zamanla alışveriş caddeleri halini almıştır (Saltan 2007).

Sanayi devrimin gelişmesiyle birlikte alışveriş caddelerine yakın noktalarda üzeri kapalı ve mağazalardan oluşan pasajlar ortaya çıkmıştır (Şekil 2.9). Pasajlar, çeliğin taşıyıcı, camında örtücü malzeme olarak kullanılmasıyla birlikte yukarıdan ışık alan mekânlar şeklinde oluşturulmuş, küçük bir kent olarak endüstriyel lüksün yeni bir buluşu olarak tanımlanmıştır (Saltan 2007).

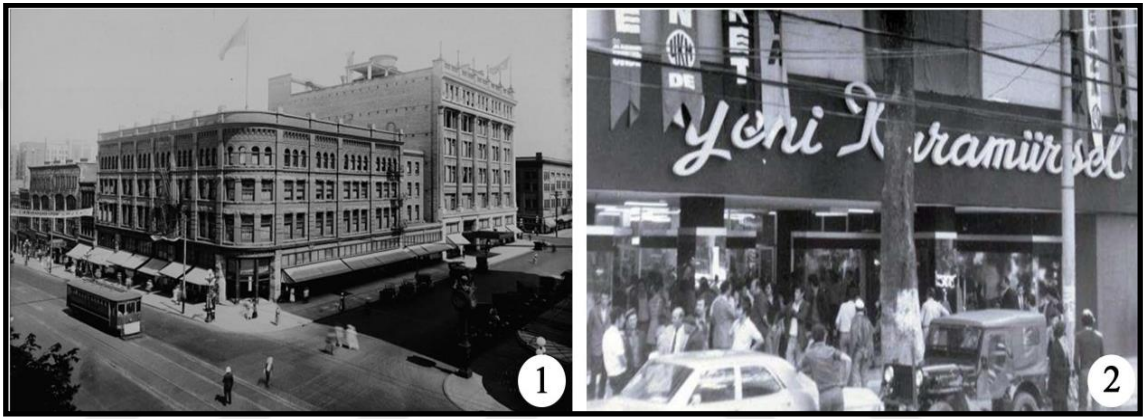

Şekil 2.8. Alışveriş caddesi örneği: Las Ramblas Caddesi –Barselona / İspanya
(Anonim 2016 b)

Şekil 2.9. Pasaj örneği: Vittoria Emanuele Pasajı – Milano / İtalya (Anonim 2017 c)

Sanayi devriminden sonra alım gücünde artmasıyla genişleyen ticaret ile birlikte ürünlerin dağıtımı, ulaşımı, korunması, depolanması, sergilenmesi amacıyla büyük mağaza adı verilen mekânlar ortaya çıkmıştır (Şekil 2.10). Büyük mağazalar (departman store veya bon marshe) oldukça karmaşık mağazalar olup, farklı çeşitten malların her biri kendi yöneticileri tarafından denetlenen ayrı bölümlerde satılmıştır. Büyük mağazaları dükkânlardan farklı kılan şey ise farklı kalitede ve her türlü malın bulunması, her kesime hitap etmesi, müşteriye karşılaştırma imkânı tanınması ve ürünler için garanti ve geri iade imkânları sunması olmuştur. (Saltan 2007).

Şekil 2.10. Dünya'da ve Türkiye'de ilk çok katlı mağaza örnekleri: (1) Hudson's Bay Company / Kanada (Anonim 2013 a), (2) Türkiye'nin ilk çok katlı mağazası – Yeni Karamürsel – İstanbul/ Türkiye (Anonim 2013 a)

2.3.3. Metropolleşme Dönemi Alışveriş Mekânları

20. yüzyılda, tamamen kapalı ve mevsim koşullarına bağlı yapay yollarla iklimlendirilmiş alışveriş yapıları yer almıştır. Dünya savaşlarının verdiği zararlar ile birlikte Avrupa kentlerinde iyileşme süreci ve yeniden yapılanma süreci başlamış, kentlerde hem fiziksel hem de kültürel anlamda değişimler olmuştur. Nüfus artışı, kentleşme, ailede çalışan birey sayısının artışı, ekonomik gücün yükselmesi, araç kullanımının artışı ve alışverişteki taleplerin değişmesiyle birlikte alışveriş merkezlerinin ortaya çıkmasına neden olmuştur (Toksözlü 2011, Erin ve Gönül 2015).

Şekil 2. 11. Dünya’da ve Türkiye’de ilk alışveriş merkezi örnekleri: (1) Cleveland Arcade / ABD (Anonym 2009), (2) Galleria AVM – İstanbul / Türkiye (Anonim 2015 c)

Alışveriş merkezleri ilk olarak ABD’nin banliyölerinde gelişip, zamanla dünyanın her yerine hızla yayılmıştır (Şekil 2.11). Günümüzde büyük kentler olmak üzere hemen hemen her kentte sayıca artan alışveriş merkezleri, kamusal mekânlarda en çok tercih edilen mekânlar haline almıştır. Alışveriş merkezlerinde farklı ürün ve hizmetlerin sunulması, kitle iletişim araçları ve reklamlar tarafından referans gösterilmesi, otopark, güvenlik hizmetleri ile alışverişe konfor sağlanması, alışveriş dışında gezmek, eğlenmek ve yeme-içme gibi farklı faaliyetleri barındırması nedeniyle insanların alışveriş merkezlerini tercih etmesine neden olmaktadır (Saltan 2007, Şentürk 2012).

Bu merkezler, havuzlar, telefon kulüpleri, oturma elemanları, meydan saatleri gibi donatı elemanlarını ve bitkisel elemanları barındırmaları nedeniyle küçük bir kenti andırır ve sosyal ve kültürel aktivitelerin de tüketildiği “tüketim katedralleri” haline almıştır. AVM’ler koridor boyunca yürünen, kentlerin sokaklarını andıran, etrafı mağazalarla dolu alışveriş aksları gibi tasarımlar ile AVC’lerin bir benzeri şeklinde planlanmaktadır. Kullanıcılarına sunduğu küçük bir kent yaşantısı simülasyonu olan AVM’lerdeki satış görevlisinden güvenlik personeline kadar pek çok çalışanın müşteriler ile kuracağı diyaloglar bile planlanmış olup, insanların günlük yaşantısını tek düze hale getirmiştir. Bu nedenle günümüzde AVM’lerin artmasıyla birlikte kamusal ve sosyal ilişki giderek kaybolmaktadır (Vural 2015).

2.4. Alışveriş Caddelerinde Peyzaj Tasarımı

Günümüzde AVM'lerin artmasıyla birlikte zamanla önemini kaybetmiş olan AVC'ler, estetik, fonksiyonel, kentsel alan kullanım dağılımı vb. yetersizlikler ile birlikte kentsel tasarım ve yönetim gerekliliklerinden uzak kalmaktadır. Kültürel mirasın sürdürülebilmesinde önemli olan, fakat eski canlılığını kaybeden ya da kaybetmekte olan AVC'ler, günümüz ihtiyaçlarına uyum sağlaması için kente kazandırılması gerekmektedir (Baki 2014).

AVC'lerin tasarımında ve kent halkının ilgisini çekmek amaçlı yapılacak düzenlemelerde, sağlıklı ve temiz mekânlar yaratılmalı, tarihi kent dokusu korunmalı ve kolay ulaşılabilirlik sağlanmalıdır. AVC'lerde yapılacak yapısal ve bitkisel tasarımlar, peyzaj tasarımı ilke ve kuralları doğrultusunda gerçekleştirilmelidir. AVC'lerde en önemli öge yaya hareketi olup, yapılacak düzenlemelerde yaya konforunun öncelikli olarak düşünülmesi gereklidir (Soutworth 2005, Acar 2006, Zukin 2012).

AVC'lerin peyzaj tasarımı yapılırken yapısal ve bitkisel öğeler birbirleriyle uyum içerisinde olması dikkat edilmelidir. Özellikle AVC'lerin temelini oluşturan yaya alanları tasarlanırken, kullanıcıları özendirecek nitelikte aktiviteler ve donatılar ile birlikte zenginleştirilmeli ve çekici hale getirilmelidir. Bununla birlikte kültürel ve sosyal etkinlikler ile yaşanabilirlik ve tercih edilebilirlik artırılarak daha yaşanabilir kent çevresi oluşturulmalıdır. Yapısal ve bitkisel elemanların birbiriyle uyumlu bir şekilde kullanılmasıyla yaratılacak tasarımlar ile kent halkının mekânı benimsemesi sağlanmış olunacaktır. Bu durum aynı zamanda halkın sosyo-kültürel kimliğini ortaya koyarak kent kimliğine katkı sağlayacaktır (Acar 2006).

2.4.1. Peyzaj Tasarımında Yapısal Öğeler

Alışveriş caddelerinin şehircilik ve altyapı özelliklerinin yanı sıra peyzaj tasarımı açısından da karakterini yansıtması gerekmektedir. Yapısal peyzaj öğeleri zemin

kaplamaları, sınır elemanları, çatı ve üst örtü elemanları, donatı elemanları ve altyapı olmak üzere 5 başlık altında ele alınarak incelenmiştir.

Zemin Kaplamaları

Zemin kaplamaları peyzaj tasarımı açısından önemli basamaklardan biridir. Bir mekânı yatay yönde üzerinde taşıyan zemin, kullanım amaçlarına göre düzenlendiği ve bir materyalle kaplandığı zaman döşeme niteliği kazanmakta olup, bir fonksiyonu yerine getirmekle birlikte farklı malzeme, boyut, renk ve doku ile estetik anlamda da katkı sağlamaktadır (Uzun 2007).

Fiziksel ve görsel olarak mekânları birbirine bağlayan, yaya ve taşıt trafiği akışını sağlayan zemin kaplamaları, güvenli ve amacına uygun zeminler oluşturmak için materyal seçiminde bazı hususlara dikkat edilmesi gerekmektedir:

- Zemin döşemeleri işlevsel olmalıdır; bir araç yolunda kullanılacak döşeme elemanı yeterince güvenli ve sağlam bir yüzey oluşturmalıdır.
- Görsel ve estetik özellikler taşınmalıdır; rengi, dokusu, formu ve kullanım biçimi ile kullanıcılara hoş ve ilginç gelmelidir. Zemin kaplamaları gerek kendi aralarında gerekse diğer yapısal ve bitkisel elemanlar ile uyum içinde olmalıdır.
- Sağlam ve dayanıklı olmalıdır; aplikasyon alanındaki tüm çevresel koşullara ve kullanıcı baskılarına karşı özelliklerini ve işlevlerini en uzun süre muhafaza etmelidir.
- Ekonomik olmalıdır; uzun dönemdeki ekonomik durumları göz önünde bulundurularak bakım ve onarım masrafları hesaplanmalıdır.
- Uygulaması kolay olmalıdır; tasarımın başarısı için en önemli faktörlerden biri, iyi uygulamadır. Beklenen işlevleri yerine getirmek koşulu ile kolay uygulanabilir malzemeler seçilmelidir.

- Güvenli olmalıdır; uygulandığı mekânda güvenli bir yüzey oluşturmalıdır.
- Bakımı kolay olmalıdır; kolay uygulanabilir malzemeler seçilmelidir (Güney ve ark. 1995).

Sınır Elemanları

Peyzaj tasarımında sınırlandırma, peyzaj alanlarını koruma, mekâna mahremiyet sağlama amaçları ile kullanılan yapısal öğelerdir. Duvarlar, çitler, parmaklıklar gibi sınır elemanları, peyzaj alanlarını tamamladığı gibi onların mekân ve hacim gelişimlerini de belirlemektedirler. Sınır elemanlarının başlıca işlevleri; sınırlama ve ayırma, estetik görünüm, gürültü ve rüzgâr kontrolü, bitkisel öğelere dayanak oluşturmaktır. Ayrıca sınır elemanları diğer yapısal öğeler ile uyumlu bir şekilde tasarlanmalı ve yeri geldiğinde pergola ve oturma elemanları gibi öğeler ile de birlikte düşünülmelidir (Güney ve ark. 1995).

Sınır elemanlarının yapımında ve uygulanmasında dikkate alınacak başlıca faktörler şunlardır:

- Sınır elemanlarının güçlü görsel etkisi nedeniyle tasarımda işlevselliğin yanı sıra estetik nitelik kazandırılmasına da dikkat edilmelidir.
- Sınır elemanı yüksekliği göz hizasından altta ya da yukarıda kalmalıdır. Göz hizası yükseklik rahatsız edicidir. Alçak sınırlama elemanları 20-40-60 cm, orta yükseklikte olanlar 180-140 cm ve yüksek sınırlama elemanları ise genelde 2 metrenin üstünde yapılmalıdır.
- Seçilen malzeme ve malzemenin işlenişi çevre ile uyumlu malzemeler seçilmelidir. Kırsal alanlarda malzeme doğal ya da doğala yakın malzemeler kullanılırken, kentsel mekânlarda tarihi çevre ile uyumlu taş, ahşap, beton gibi işlenmiş malzemeler kullanılmalıdır.

- Eğimli alanlarda yapılacak uygulamalarda eğimi izlemek yerine, yatay kademeli olarak tasarımlar yapılmalıdır (Güney ve ark. 1995).

Çatı ve Üst Örtü Elemanları

İnsanların açık mekânda bulunurken güneş ve yağmurdan korunması için geliştirilmiş ve aynı zamanda estetik etkilere sahip olan oturma grupları ile birlikte tasarlanan elemanlardır. Çatı elemanları; mekânları perdeleme, birbirine bağlama, vurgulama, seyir mekânı oluşturma ve korunaklı mekân oluşturma gibi birçok işlevleri bulunmaktadır (Güney ve ark. 1995, Uzun 2007).

Çatı elemanları pergolalar, kameriyeler, çardaklar, gazebolar ve gölgelikler olarak çeşitlendirmektedir. Çatı formu ne olursa olsun mümkün oldukça basit olmalıdır; branda, bambu, ahşap, alüminyum, fiberglass ve bazı canlı materyaller gibi farklı materyaller kullanılarak tasarlanmalıdır. Ergonomik açıdan bir örtü elemanın yüksekliği 250–300 cm. arasında düz ve eğri yüzeyli, kemer ve tonozlar gibi değişik yapı ve özelliklerde olmalıdır (Uzun 2007, Kartay 2009).

Kent Mobilyaları ve Donatı Elemanları

Dış mekânlarda bulunan banklar, çöp kutuları, oturma birimi ve yönlendirme levhaları gibi birçok öge kent mobilyaları ve donatı elemanları içerisinde yer alır. Bireysel kullanıma yönelik yapılan bu donatı elemanları aynı zamanda sahip oldukları formları ve renkleri ile görsel zenginliği arttırmakla birlikte kullanıcılara rahatlık sağlaması ile işlevsel etkilere de sahiptirler (Güney ve ark. 1995).

Kent mobilyaları ve donatı elemanları; banklar ve oturma birimleri, bitki kasaları, aydınlatma elemanları, yönlendirme ve trafik levhaları-reklam panoları, otobüs durakları, büfeler, telefon kulübeleri, çöp kutuları, plastik elemanlar, su yüzeyleri-havuz-çeşmeler olmak üzere 10 başlıkta incelenmiştir.

Banklar ve Oturma Birimleri

Banklar ve oturma birimleri peyzaj mimarlığı açısından en önemli donatı elemanlarından biri olup, gerek kullanıcıların konforu gerekse dinlenme ihtiyaçlarını karşılamak için uygun olan donatı elemanlarıdır. Bunlar farklı biçim ve şekillerde tasarlanıp, değişik malzemelerden yararlanılarak yapılmaktadır (Uzun 2006).

Bir oturma birimi estetik ve fonksiyonel amaçları karşılaması önemlidir. Bunun için aşağıdaki özellikleri içermesi gereklidir. Bu özellikler;

- Form ve detayların sade olması,
- Parçalarının az olması,
- Bakımının kolay ve uzun ömürlü olması,
- Dış koşullara ve darbelere dayanıklı olması,
- İnsan anatomik (ergonomik) yapısına uygun olmasıdır.

Tüm bu özellikler ile birlikte tasarım ve materyaldeki zengin çeşitliliğe karşın, iyi ölçülendirmemiş ve tasarlanmamış bir oturma birimi fonksiyonellik sağlamamakla birlikte dayanıklılık gösterememektedir. Bir oturma elemanın standart ölçüleri ise oturma yeri yükseliği 40 cm., oturma yeri genişliği 55 cm. (tek kişilik) ve 115 cm. (çift kişilik)'dir. (Uzun 2006).

Bitki Kasaları

Peyzaj tasarımında yapısal öğeler içerisinde yer alan bitki kasaları, bitkisel öğeleri içinde barındıran vazgeçilmez bir donatı elemanıdır. Bitkisel öğelere hizmet etmek amacıyla genel olarak bitki kasaları şeklinde adlandırılmakla birlikte saksı, konteyner, özel kaplar gibi farklı şekillerde de ifade edilir. Bitki kasaları estetik açıdan hareketli veya sabit olacak şekilde konumlandırılarak, taş, beton, kil, metal, ahşap, fiberglas, asbestli çimento gibi farklı malzemelerden tasarlanabilir (Uzun 2006, Kartay 2009).

Bununla birlikte işlevsel olarak bitki gelişimini engellemeyecek, bitkinin toprak, su ve drenaj gibi ihtiyaçlarını karşılayabilecek ve bakım – sulamanın kolaylıkla yapılacağı nitelikte olmalıdır. Bitki kasalarının fonksiyonel ve estetik işlevlerinin yanı sıra buldukları konumu da bitki gelişimi için oldukça önemlidir. Çok gölge yapan elemanlar altında (merdiven, balkon vb.) ve araç trafiğinin yarattığı is, kurum ve egzoz gazları ile çamur ve tozun bulunduğu konumlara bitki kasaları yerleştirilmemelidir. Ayrıca hava akımının aşırı olarak görüldüğü kapı önü, giriş noktaları üzerinde bitki kutularına yer verilmemelidir (Uzun 2006, Kartay 2009).

Aydınlatma Elemanları

Kentsel mekânlardaki yaşama ve dinlenme alanları günün her saatinde kullanımının sağlanmasında önemli aydınlatma elemanları peyzaj tasarımının zorunlu öğelerinden birisidir. Aydınlatma terimi, peyzaj tasarımında iyi görme koşullarını sağlamak amacıyla kullanılmakta olup, aydınlatma elemanı nitelik olarak belirli bir aydınlık düzeyini sağlanması gerekmektedir. Yapılacak tasarımlarda aydınlatma elemanlarının tipi, aksesuarları, yönü, ışığın nitelik ve niceliği gibi birçok faktöre dikkat edilmelidir (Uzun 2006).

Aydınlatma tasarımlarında dikkat edilmesi gereken faktörler aşağıda ki gibidir:

- Işığın renk etkisi ve rengi, ticari alanlar, trafik lambaları ve park alanlarıyla uyumlu olması için mümkün olduğunca doğal gün ışığına yakın renkte olmalıdır.
- Aydınlatma elemanları ve armatürler, yollar ve park alanları ile bütünlük içinde tasarlanmalı ve bölgenin karakteri ile uyumlu olmalıdır.
- Işığın şekli, yeterli miktarda ve kesebilen tipte olmakla birlikte alanda üniform dağılım sağlamalıdır.

- Işık kaynağını besleyen sistem yeterli enerjiye sahip, dayanıklı ve bakımı kolay olmalıdır (Uzun 2006).

Aydınlatma elemanlarının yüksekliği; yaya yollarında 3 – 4 m., sokaklarda 4,5 – 6 m., caddelerde 7,5 – 9 m. ve anayol (çevre yolunda) 10 – 12 m olmalıdır. Alçak aydınlatma elemanlarında max. yük. 100 cm., yüksek aydınlatma elemanlarında ise max. yük.240 cm'dir (Kartay 2009).

Yönlendirme ve Trafik Levhaları – Reklam Panoları

Kentsel mekânlarda tanıtım ve bilgi amaçlı olarak yönlendirme ve trafik levhaları - reklam panolarının kullanımı oldukça yaygındır. Kentsel ve kırsal alanlarda özellikle ulaşım için yönlendirme ve trafik işaretlerinin önemi büyüktür. Yönlendirme ve trafik levhaları arandığı yerde bulunması gereken bilgiyi verecek ve yönlendirecek şekilde tasarlanmalıdır. Boyut, şekil ve renklerinde çeşitlilik görülebilir. Genellikle karayolları kolay görülebilmesi amacıyla yön ve yer işaretlerinde mavi ton üzerinde beyaz kullanılarak tasarlanmaktadır (Uzun 2006).

Yönlendirme ve trafik levhalarına ait standart ölçüler ve özellikler aşağıda verilmiştir:

- Yön ve yönlendirme levhaları işlevsel olmalı ve mekâna uygun tasarlanmalıdır.
- Bu levhalarında dikkati çekmek için görülebilirlik ve açıklık olması gereken en önemli özelliktir.
- Yön belirten levhalarda amaca uygun renk ve fon farklılıklarının olmasının yanı sıra yeterli uzaklıktan görülebilecek, yaya ve oto için tehlikeli konum yaratmayacak şekilde yerleştirilmiş olmalıdır.
- Yayalar için panolar, ayakta duran bir insanın göz seviyesine göre yerleştirilmelidir. Yapılan araştırmalara göre bu yükseklik değeri ortalama 160 cm olarak belirlenmiştir (Kartay 2009).

Bir diğerk donatı elemanı olan reklam panoları, gerek yazı gerekse figür ve şekil olarak birçok bilgiyi sunmayı amaçlayan donatı elemanlarındandır. Reklam panoları, belirli uzaklıktan görülebilecek, yayalar ve araçlar için tehlikeli yaratmayacak şekilde yerleştirilmesi gereklidir (Uzun 2006).

Reklam panosuna ait standart ölçüler ve özellikler ise aşağıda verilmiştir:

- Dikkat çekici olması için büyüklüklerinin yanı sıra buldukları yere göre kullanıcıların göz hizasında olmaları gereklidir. Yürümekte olan bir insan için bu yükseklik ortalama 160 cm'dir.
- Reklam panolarının direkleri engelli bireylerin dolaşımını engellemeyecek ve şehrin estetiğini bozmayacak şekilde konmalıdır (Kartay 2009).

Otobüs Durakları

Otobüs durakları, otobüslerin indirme, bindirme, aktarma gibi faaliyetlerini sağlayan, insanları olumsuz hava koşullarından ve yoğun trafik akışından koruyan donatı elemanlarıdır. Kentsel mekânlarda daha çok yol ve meydanlarda yer alan otobüs durakları, çevresiyle doğrudan ilişkilidir. Otobüs duraklarının seçiminde yolcuların güvenliği ve konumları önemlidir. Tasarımda durakların konstrüksiyonu hem çevreyle ilişkili olmalı hem de yörenin iklim şartlarına dayanıklı olmalıdır (Uzun 2006).

Otobüs duraklarının seçiminde dikkat edilmesi gereken kriterler aşağıda ki gibidir:

- Duraklar kavşaklara en az 30-50 m mesafede olmalıdır. Bu mesafe, kavşak emniyet şeridi dışıdır.
- İki durak arasındaki mesafe en az 400-500 m. olmalıdır. Bu şekilde trafik akışının engellenmemiş olur.

- Estetik değere sahip olmalı, kullanıcıları güvence altına almalı ve çevre koşullarına karşı korumalıdır
- Otobüs durakları, merkeze yakın, erişimi kolay olmalıdır. Üst örtü tasarımı ile görsel estetik kazandırılmalıdır (Soutworth 2005, Kartay 2009).

Büfeler

Büfeler, kentsel alanlarda sabit veya hareketli olarak düzenlenebilen donatı elemanlarıdır. Özellikle yaya yoğunluğunun yüksek olduğu yerlerde konumlandırılan büfeler, gazete, dergi vs. malzemelerin veya yiyeceklerin satıldığı birimlerdir. Büfelerin tasarımında kullanılan form, renk ve malzemenin sade, ilgi çekici ve kullanım kolaylığı sağlayacak biçimde olması gereklidir. Bunun yanı sıra ışıklandırma, su, gaz, elektrik gibi altyapı bağlantıları da bulunmalıdır (Baki 2014).

Telefon Kulübeleri

Telefon kulübeleri iletişimi sağlayan bir donatı elemanı olup, dış mekân iklim şartlarından koruma amaçlı tasarıma ağırlık verilmelidir. Telefon kulübelerinin tasarımında özellikle kullanım yerinin iyi belirlenmesi gereklidir. Bunun yanı sıra diğer donatılar ile uyumlu, alanın mimarı kimliği ile bazı folklorik özelliklerini yansıtmak şekilde tasarlanmalıdır (Baki 2014).

Çöp Kutuları

Çöp kutuları kentsel mekânlarda kullanım yoğunluğu olan donatı elemanıdır. Özellikle son yıllardaki hazır yiyecek ve içecek birimlerinin bulunduğu alanlarda çöp kutularının önemi bir kat daha fazladır. Çöp kutuları, özellikle yaya sirkülasyonu ile doğrudan ilişkili olacak şekilde konumlandırılmalı ve diğer peyzaj elemanları ile uyum içinde olmalıdır. Bununla birlikte kentsel çevrenin bir elemanı olarak hissedilebilir olmalı, aydınlatma elemanları, pergola, banklar, otobüs durakları, duvar ve döşemelerle

bütünlük sağlayabilmeli, iklim koşullarına ve dış etkenlere dayanıklı olmalıdır (Uzun 2006).

Plastik Elemanlar

Kentsel mekânların estetik bir parçası olan plastik elemanlar, sanatsal olmasının yanı sıra kendi başlarına anlaşılacak, değerlendirilecek ve algılanabilecek formlar olarak çevreye yeni boyutlar kazandıran donatı elemanlarıdır. Bu özellikleriyle meydanlara, park ve bahçelere, mimari yapılara doku, renk ve ölçü gibi anlamlar kazandırmaktadırlar. Heykel vb. plastik elemanlar form ve ölçüleri iyi seçilmeli, asimetrik yerleştirilmeli ve göz seviyesinden biraz yüksekte silüet verici boyutta olmalıdır. Bu sayede dış mekânlarda çevresiyle uyum halinde, görsel algıyı üzerine çeken daha anlamlı ve yaşanabilir mekânlar sunacaktır (Uzun 2006).

Su Yüzeyleri, Havuz ve Çeşmeler

Peyzaj planlama çalışmalarında su yüzeyleri, “durgun su yüzeyleri” ve “hareketli sular” olarak iki şekilde tasarıma katılan donatı elemanlarıdır. Su öğeleri kullanılırken çevre şartları ve insan faktörü önemli olup görsel ve psikolojik etkilere sahiptirler.

Durgun sular bir mekânın aynası olup, onun aktüalitesi ve imajını yansıtır. Ayrıca bulunduğu çevreye rekreasyonel olanaklar getirir. Havuzlar, göl ve göletler bu grup içinde ele alınırlar. Durgun su yüzeylerin başında gelen havuzlar, kentsel peyzajın çeşitli büyüklükte olabilen suyun depolanabildiği peyzaj elemanlarıdır. Tasarım karakterine göre, yapım materyali ve görsel etkisi değişebilir. Değişik amaçlar için renklendirilip, su gösterileri ve plastik öğelerle zenginleştirilebilirler. Hareketli sular ise, coşkun ve hareketli bir gösteri yanında, görsel ve ses özellikleri nedeniyle şeffaf kitle özellikleri gösterirler. Bunlar arasında kaynaklar ve çeşmeler, su çanakları, dereler, çağlayanlar ve kaskatlar ile fiskiyeler örnek verilebilir. İster hareketli isterse durgun su olsun tasarımda yeterli derinliğin belirlenmesi dikkat edilmesi gereken konulardan birisidir (Uzun 2006).

Bununla birlikte farklı malzemelerden oluşabilen çeşmeler işlevselliğinin yanı sıra heykel ve bazı plastik elemanlar ile desteklendiğinde çevresine estetik katkı da sağlayan donatı elemanlarıdır. Tasarım aşamasında iklim koşulları dikkate alınmalı, dondan etkilenmeyen uygulamalar yapılmalıdır. Çeşmeler ana trafik aksı dışındaki bölgelerde kullanıcıların sirkülasyonunu etkilemeyecek şekilde konumlandırılmalıdır. Çeşmelerde drenaj ve temizlik konularına dikkat edilmesi önemlidir (Baki 2014).

Altyapı (Ulaşım-Otopark)

Her insan yaşayacağı kentin çekici ve yaşanabilir olmasını ister. Bu nedenle kentlerin ve kentsel mekânların sağlıklı ve tatmin edici olması için altyapı çalışmaları oldukça önemlidir. Peyzaj tasarımında altyapı çalışmalarının en önemli iki unsuru otopark ve ulaşımır.

Otoparklar görsel olarak çevresine en az katkı sağlamasına karşın, yeterli otopark alanlarının sağlanması peyzaj tasarımının başarılı olması için zorunludur. Günümüzde motorlu araç sayısının giderek artması ile bunu karşılayacak planlar yetersiz kalmakta ve otopark sorunu ile karşı karşıya kalınmaktadır. Bu nedenle otoparkların sayısı nüfus, araç sayısı, kullanım sıklığı gibi unsurlar göz önüne alınarak planlanmalıdır (Özkan ve Küçükbaş 1995).

Önemli altyapı unsurlarından bir diğeri olan ulaşım konusu ise kentsel hayatın ayrılmaz bir parçasıdır. Kentlerde yoğun olarak kullanılan caddeler ve bölgelere farklı ulaşım sistemleri ile erişilebilir olması gerekmektedir. Araç varlığı göz ardı edilmeden otobüs, tramvay, metro, deniz yolu ulaşım araçları, bisiklet vb. ulaşım tipleri için gerekli bölünmüş yollar, duraklar, iskeleler uygun şekilde tasarlanmalı ve bu uygulamalar yaya trafiğini engellememelidir (Baki 2014).

2.4.2. Peyzaj Tasarımında Bitkisel Öğeler

Bitkisel öğeler kentsel alan tasarımında en önemli materyaller arasında olup estetik ve işlevsel mekânların yaratılmasında önemli rolleri vardır. Peyzaj tasarımında kullanılan

bitkisel öğeler, yapısal öğelerin sert ve cansız görünüşleri yumuşatarak doğal bir his yaratmakta ve tasarıma dördüncü boyut kazandırmaktadır. Bitkisel öğeler uygulanırken hem çevre koşullarına hemde diğer peyzaj öğeleri ile ölçü, biçim, renk ve doku gibi unsurlar ile uyum sağlamalı ve amacına uygun kullanılmalıdır (Önder ve Polat 2007).

Kentsel mekânların ayrılmaz parçaları olan yollar ve caddelerdeki bitkisel öğelerin kullanımında dikkate alınması gereken en önemli nokta bitkilerin işlevsel ve ekolojik özelliklerinin göz önünde bulundurulmasıdır. Ekolojik şartlara ve kullanım amacına uygun kentin kendine has yetiştirme ortamına göre bitkilerin seçilmesi gerekmektedir. Bununla birlikte yapılacak tasarımlarda bitkilerin sürekli gelişim değişim halinde olduğu unutulmamalı ve zaman içerisinde istenilen hali alacağı göz önünde bulundurulmalıdır (Birişçi Yıldırım ve ark. 2006).

Yol ve caddelerde bitkisel öğelerin kullanımında dikkat edilecek hususlar aşağıda verilmiştir:

- Yol ve caddelerde yapılan bitlendirmelerde kentin peyzaj karakterine uygun olması ve kullanılacak türlerin ekolojik dayanımlarının (don, kuraklık, rüzgar vb.) bilinmesi gerekmektedir.
- Yol ve caddelerin türüne bağlı olarak; yön, genişlik, çevredeki yapılar vb. çevre unsurları dikkate alınmalı ve bu unsurlara göre uygun bitki türü seçimi yapılmalıdır.
- Kullanılacak bitki türleri, çarpma, sıyrılma gibi fiziksel zararlara dayanıklı ve kolay iyileşebilen türler olmalıdır.
- Ani sıcaklık değişimleri, elverişsiz toprak gibi kötü çevre koşullarına dayanıklı türler seçilmelidir. Özellikle araç trafiğinin yoğun olduğu cadde ve yollarda egzoz dumanına dayanıklı türler tercih edilmelidir.

- Tercih edilen bitki türleri uzun ömürlü olmalı, pahalı ve yenilenmesi zor olan türler tercih edilmemelidir. Her türlü böcek ve hastalıklara dayanıklı türler seçilmelidir.
- Altyapı sistemlerine zarar veren, istilacı ve kuvvetli kök gelişimi olan bitki türleri tercih edilmemelidir. Bununla birlikte rüzgâr koridoru bulunan bölgelerde rüzgâra dayanıklı ve özellikle kazık kök yapan türler tercih edilmelidir.
- Özellikle yaya konforunun sağlanması için yaz aylarında yoğun gölge yapan türler seçilmelidir. Yapılacak tasarımlarda bitki adedi ve bitki aralıkları da dikkate alınmalıdır (Aslanboğa 1986, Uzun 2007, Yılmaz 2019, Akdeniz ve ark. 2019)

2.5.Dünya'daki ve Türkiye'deki Alışveriş Caddeleri Örnekleri

2.5.1. 5.Cadde – New York / ABD

Amerika Birleşik Devletleri'nde bulunan New York kentinin Manhattan semtinde yer alan 5.Cadde, dünyanın en pahalı ve en önemli alışveriş caddeleri arasında yer almaktadır (Şekil 2.12). 5. Cadde, 143. Cadde'den başlayarak Greenwich Washington Square Park'a kadar uzanan bir caddedir (Anonim 2017 e).

2012 yılında ‘’ Dünya'nın en pahalı sokağı’’ olarak seçilen caddenin, 49. ve 60. Caddeler arasındaki bölgede, dünyanın en lüks mağazalar yer almakta olup, dünya çapında moda trendlerini belirleyici bir bölgesidir. 5. Cadde dünyanın en pahalı alışveriş caddesi olmasının yanı sıra mimari açıdan da önemli bir yere sahiptir. 1922 yılında, cadde üzerinde yer alan konakların apartman binaları ile değiştirilmesi gündeme gelmiş olup, bu düşünceye karşıt olarak dönemin önemli mimarlarından J.E.R. Carpentereski konaklarında yenilenebileceğini savunmuştur. Cadde üzerinde birçoğu 2.Dünya Savaşı sonrası da yapılmış olan gökdelenlerin yanı sıra Rosario Candela ve J.E.R. Carpenter gibi mimarların inşa ettiği konak tipi yapılar da caddede dikkat çekmektedir (Anonim 2013 b).

Şekil 2.12. 5. Cadde'den bir görünüm (Anonim 2017 e)

2.5.2. Champs - Élysées Caddesi – Paris / FRANSA

Fransa'nın Paris şehrinin 8. Bölgesinde yer alan Champs - Élysées Caddesi, Concorde Meydanı'ndan başlayarak Charles de Gaulle Meydanı'na kadar uzanmaktadır. Dünyanın en ünlü alışveriş caddelerinden biri olan Champs - Élysées Caddesi, yaklaşık uzunluğu 1950 metre olup, birçok önemli tarihi yapıya ev sahipliği yapmaktadır (Şekil 2.13). Her yıl yerli ve yabancı turistlerin ziyaret ettiği caddenin alt kısmında Petit Palais, Grand Palais ve Élysée Sarayı mevcut olup, üst kısmında ise lüks butikler, sinemalar, tiyatrolar, restoranlar ve dünyaca ünlü kafeler yer almaktadır (Anonim 2019 b).

Caddenin en önemli özelliklerinden biri de cadde aksı boyunca bitkisel öğelerin varlığı ve Marigny Parkı gibi oldukça geniş yeşil alana sahip olmasıdır. Caddenin olduğu bölge, eski tarihlerde büyük bir tarla alanı olup, 1616 yılında Marie De Médicis tarafından kenarı bol ağaçlı uzun bir cadde olarak oluşturulmasına karar verilmiştir. 1667 yılında Kral XIV. Louis'nin peyzaj mimarı olan André Le Nôtre tarafından, Tuileries Parkını modernleştirerek ve genişleterek parkı caddeye katmıştır (Anonim 2019 b).

Şekil 2.13. Champs - Élysées Caddesinden bir görünüm (Anonim 2019 b)

2.5.3. Causeway Bay Caddesi – Hong Kong / ÇİN HALK CUMHURİYETİ

Causeway Bay Caddesi iki bölümünden oluşmaktadır. Doğu kesiminde Causeway Bay market, itfaiye ve sosyal hizmetler departmanı gibi bölgesel ve şehir merkezli hükümet kuruluşları yer alırken, batı kesiminde iş ve alışveriş mekânları bulunan en önemli caddelerinden biridir (Şekil 2.14). Causeway Caddesi'nin batı sınırının, Wan Chai bölgesinden ayıran kanal yolu ile sınırlandırıldığı düşünülmektedir (Anonymous 2019 c).

Causeway Bay Caddesi, Hong Kong'da yapılaşma oranı oldukça yüksek bir cadde olup, Wan Chai ve Eastern mahallelerini de kapsamaktadır. Hong Kong'un en önemli ve en kalabalık alışveriş caddesi olan Causeway Bay'ın en önemli yapılarından biri 13 katlı Japon mağazası Sogo'dur. Ayrıca cadde üzerinde Times Square, Windsor House, Dünya Ticaret Merkezi, Fashion Islandi ve Fashion Walk gibi birçok alışveriş merkezi yer almaktadır (Anonim 2011 a).

Şekil 2.14. Causeway Bay Caddesi'nden bir görünüm (Anonim 2011 a)

2.5.4. Tunalı Hilmi Caddesi – Ankara / TÜRKİYE

Tunalı Hilmi Caddesi, Ankara'nın güneyinde yer alan ve kentin merkezi olarak kabul edilen Atatürk Bulvarı'nın paralelinde bulunmakta olup, çevresinde Kızılay ve Gaziosmanpaşa gibi kentin en önemli semtleri yer almaktadır (Şekil 2.15). Cadde, Ankara'nın önemli kentsel öğelerinden Kuğulu Park'ın köşesinden başlayarak 1.24 km boyunca Kızılay'da Kocatepe Camii'ne kadar devam etmektedir. Tek sıra otopark ile birlikte 3 şeritli ve tek yön olan cadde yaklaşık 15 m genişliğindedir. Ankara'nın sosyal yaşamının önemli merkezlerinden sayılmaktadır. Cadde üzerinde mağazalar, kafeler, restoranlar, oteller vb. işletmeler bulunmaktadır (Baki 2014).

Tunalı Hilmi Caddesi'nin alışveriş caddesi kimliği ve çevresinde yer alan bakanlıklar, büyükelçilikler gibi devlet kurumlarının ve birçok iş merkezinin bulunması nedeniyle cadde oldukça yoğun kullanıma sahiptir. Ayrıca kentin ulaşım ağının merkezi ve ticaret yerlerinin yoğun olduğu Kızılay semtine yürüyüş mesafesinde olması da caddenin kullanımını arttıran özellikleri arasındadır (Baki 2014).

Şekil 2.15. Tunalı Hilmi Caddesi'nden bir görünüm (Anonim 2018 b)

2.5.5. Altıparmak Caddesi – Bursa / TÜRKİYE

Bursa kentinin merkezinde yer alan Altıparmak Caddesi, şehrin önemli alışveriş caddelerinden biridir (Şekil 2.16). İki yönlü trafiğe açık olan caddenin bir ucu Çekirge semtine, diğer ucu ise Heykel semtine bağlanmaktadır. Yaklaşık 800 metre uzunluğunda olan caddede daha çok yerel markalara ait mağazalar bulunmaktadır. Ayrıca Altıparmak Caddesi'nin paralel caddesi olan Sakarya Caddesi'nde bulunan birçok kafe ve mağazalar ile gençler için cazibe merkezi halindedir.

1903-1906 yılları arasında açılan Altıparmak Caddesi zamanla değişime uğramış olup, özellikle nüfusun artışı ile birlikte 2-3 katlı geleneksel konutlardan apartman tipi konutlara geçilmiştir. Günümüzde cadde üzerinde geleneksel konutlar yerini zemin katları mağaza ve üst katları da işyeri veya konut olarak kullanılan apartmanlar dairelerine bırakmıştır. Cadde üzerindeki en önemli yapılardan biri 1497 yılında Karamanlı Mehmet oğlu Mehmet Çelebi tarafından yaptırılmış olan Şehabettin Paşa Cami ve Veled-i Saray Camileridir (Anonim 2013 c).

Şekil 2.16. Altıparmak Caddesi'nden bir görünüm (Anonim 2013 c)

2.5.6. Kıbrıs Şehitleri Caddesi – İzmir / TÜRKİYE

İzmir ilinin Konak ilçesinde bulunan ve şehrin simge caddelerinden biri olan Kıbrıs Şehitleri Caddesi, Talatpaşa Bulvarı ve Ali Çetinkaya Bulvarı'nın kesiştiği yerden başlayıp Kordon'a kadar uzanmaktadır (Şekil 2.17). Eski adı Mesudiye Caddesi olan cadde, Gazi Kadınlar Sokağı, Muzaffer İzgü Sokağı, Dantel Sokağı ve Bornova Sokağı gibi şehrin ünlü sokaklarına komşudur. Özellikle genç nüfusun tercih ettiği Kıbrıs Şehitleri Caddesi, İzmir ilinin 24 saat yaşayan caddesi olarak bilinmektedir. Trafığe kapalı olan Kıbrıs Şehitleri Caddesi üzerinde alışveriş mekânları, kitapçılar, restoranlar, özellikle kafe ve gece eğlence mekânlarına ev sahipliği yapmaktadır (Anonim 2018 c)

Şekil 2.17. Kibris Şehitleri Caddesi'nden bir görünüm (Anonim 2018 c)

3. MATERYAL ve YÖNTEM

3.1. Materyal

Türkiye'nin en büyük metropol kenti olan İstanbul'da yer alan bazı önemli alışveriş caddeleri çalışmanın ana materyalini oluşturmaktadır.

3.1.1. İstanbul İlinin Konumu ve İklimsel Özellikleri

Konum

İstanbul ili, Asya ve Avrupa kıtasının birleştiği son derece stratejik konumda yer alıp, iki yakadan oluşmaktadır (Şekil 3.1). İstanbul ili Marmara bölgesinin kuzeyinde, 28° 01'' ve 29° 55'' Doğu boylamları ile 41° 33'' ve 40° 28'' Kuzey enlemleri arasında yer almaktadır. İstanbul'a doğusunda Kocaeli, batısında Tekirdağ ve Kırklareli illeri komşudur. Kocaeli ve Çatalca yarımadası olarak tanımlanan iki yarımadadan oluşan kent, İstanbul Boğazı ile ikiye ayırmakta ve Avrupa ve Anadolu Yakası şeklinde iki kavram ortaya çıkmaktadır. Ayrıca kuzeyinde Karadeniz, güneyinde Marmara Denizi yer almaktadır (Gürel ve Gündüz 2011).

3.1.2. İstanbul İlinin Nüfus ve Ulaşım Durumu

Nüfus

Türkiye'nin nüfus büyüklüğü açısından 1. sırasında yer alan İstanbul ilinin toplam nüfusu (TÜİK,2018) 15.067.724'dir (Çizelge 3.1). İstanbul ilinde yer alan nüfusun 7.542.231'ini erkekler (%50,06) , 7.525.493'unu ise kadınlar (%49,94) oluşturmaktadır. Yüzölçümü 5.313 km² olan İstanbul ilinde kilometrekareye düşen insan sayısı 2836'dur (Anonim 2019 e)

Çizelge 3.1. 2009-2018 yılları arası istanbul il nüfusu (Anonim 2019 e)

Yıl	İstanbul Nüfusu	Yıl	İstanbul Nüfusu
2018	15.067.724	2013	14.160.467
2017	15.029.231	2012	13.854.740
2016	14.804.116	2011	13.624.240
2015	14.657.434	2010	13.255.685
2014	14.377.018	2009	12.915.158

İstanbul ilinin nüfus bakımından en büyük ilçesi Esenyurt, en küçük ilçesi ise Adalar'dır. 2019 yılına ait ilçelere göre nüfus dağılımı değerleri Çizelge 3.2'de verilmiştir.

Çizelge 3.2. İstanbul ilinin ilçeler bazında nüfus bilgileri (Anonim 2019 e)

İlçe Adı	İlçe Toplam Nüfusu	İlçe Adı	İlçe Toplam Nüfusu
Esenyurt	891.120	Eyüpsultan	383.909
Küçükçekmece	770.317	Sarıyer	342.503
Bağcılar	734.369	Beylikdüzü	331.525
Pendik	693.599	Sultanbeyli	327.798

Çizelge 3.2. 2009-2018 yılları arası istanbul il nüfusu devamı

İlçe Adı	İlçe Toplam Nüfusu	İlçe Adı	İlçe Toplam Nüfusu
Ümraniye	690.193	Güngören	289.331
Bahçelievler	594.053	Zeytinburnu	284.935
Üsküdar	529.145	Şişli	274.289
Sultangazi	523.765	Bayrampaşa	271.073
Maltepe	497.034	Arnavutköy	270.549
Gaziosmanpaşa	487.046	Tuzla	255.468
Kartal	461.155	Çekmeköy	251.937
Kadıköy	458.638	Büyükçekmece	247.736
Esenler	444.561	Beykoz	246.700
Kağıthane	437.026	Beyoğlu	230.526
Fatih	436.539	Bakırköy	222.668
Avcılar	435.625	Silivri	187.621
Başakşehir	427.835	Beşiktaş	181.074
Ataşehir	416.318	Çatalca	72.966
Sancaktepe	414.143	Şile	36.516
Adalar	16.119		

Ulaşım

İstanbul ili Avrupa'dan Asya'ya, Asya'dan da Avrupa'ya açılan yolların bağlantı noktasında yer almasından dolayı stratejik bir öneme sahiptir.

- **Karayolu Ulaşımı**

İstanbul ilinde yoğun bir ulaşım ağı mevcuttur. Bu ulaşım ağı üzerindeki en önemli birimler köprülerdir. İstanbul ilinde 3 adet köprü bulunmaktadır. Bunlar Ortaköy ve Beylerbeyi'ni birbirine bağlayan 15 Temmuz Şehitler Köprüsü, Kavacık ve Sarıyer'i birbirine bağlayan Fatih Sultan Mehmet Köprüsü ve Garipçe ve Riva'yı birbirine bağlayan Yavuz Sultan Selim Köprüsü'dür. Bununla birlikte 2017 yılında hizmete

açılan Avrasya Tüneli ise Yenikapı-Koşuyolu arasında yer alan ve denizin altından giden bir tüp geçit konumundadır. Köprüler ve Avrasya Tüneli, Avrupa'yı Asya yakasını birbirine bağlamaktadır. Bunun yanı sıra İstanbul'dan Türkiye'nin her tarafına karayolu bağlantısı vardır. Şehirlerarası karayolu ulaşımı Anadolu yakasında Harem, Avrupa yakasında ise Esenler'de bulunan uluslararası otogar ve Alibeyköy'de bulunan cep otogarından sağlanmaktadır. İstanbul'da şehiriçi karayolu ulaşımı ise metrobüs, otobüs, minibüs, dolmuş ve taksi ile sağlanmakta olup, şehiriçi toplu taşıma yoğun bir şekilde kullanılmaktadır. Ayrıca İstanbul'dan karayolu ile Yunanistan, Makedonya, Almanya, Fransa, Avusturya, İsviçre, Suudi Arabistan, Suriye, Rusya (Moskova) Romanya, Bulgaristan ve Ürdün (Amman)'e Esenler Uluslararası Otogar' dan seferler bulunmaktadır (Anonim 2019 f).

- **Denizyolu Ulaşımı**

Şehirlerarası deniz yolu ulaşımı ise İDO tarafından Yenikapı ve Kadıköy iskelelerinden Bursa, Bandırma, Yalova yönüne, ayrıca BUDO tarafından Eminönü ve Büyükçekmece iskelelerinden Bursa yönüne ulaşım sağlanmaktadır. Şehiriçi deniz yolu ulaşımında ise İstanbul Büyükşehir Belediyesine bağlı olan İstanbul içi hatlar, boğaz hatları, adalar hatları, arabalı vapur hatları hizmet etmektedir. İstanbul kentinde birçok ticari liman bulunmakta olup, bu limanlar, hem ülkesel hem de uluslararası ölçekte sanayi ürünlerinin ihracat ve ithalatına olanak sağlamaktadır. İstanbul uluslararası deniz taşımacılığının yapılabildiği en dar geçit olma özelliğini taşıyan İstanbul Boğazı'ndan her yıl binlerce gemi geçerek taşımacılık yapmaktadır (Anonim 2019 f).

- **Havayolu Ulaşımı**

Havayolu ulaşımına Avrupa yakasında bulunan ve 2019 yılında hizmete giren Yeni Hava Limanı ve Asya yakasında bulunan Sabiha Gökçen Havalimanı hizmet vermektedir. Avrupa yakasında bulunan ve İstanbul'un ilk havalimanı olan Atatürk Havalimanı ise günümüzde yalnızca kargo ve temel havacılık hizmetleri veren bir diğer havalimanıdır (Anonim 2019 f).

- **Demiryolu Ulaşımı**

İstanbul ilinde şehirlerarası ve şehirleriçi demir yolu mevcuttur. Şehir içinde kullanılan banliyö tren sistemi İstanbul Boğazı'nın altından geçen TCDD bünyesinde bulunan 76,6 km uzunluğunda ki Marmaray'dır. Şehirleriçi ulaşım, 10,4 km yeraltında bulunan toplam 32 km'lik hafif raylı sistem ve metro ile sağlanmakta olup, metro hattına bağlantılı olarak funiküler ve tramvay sistemleri ile sağlanmaktadır (Anonim 2019 h).

Şehirlerarası demiryolu ulaşımı TCDD bünyesinde bulunan, yüksek hızlı tren ile İstanbul (Pendik)-Eskişehir-Konya ve İstanbul (Pendik)-Eskişehir-Ankara güzergâhların da sağlanmaktadır. Ayrıca TCDD bünyesinde bulunan tren yolu ile İstanbul'dan Sofya üzerinden Bükreş'e kadar uzanan yolcu taşımacılığı bulunmaktadır (Anonim 2019 i).

3.1.3. İstanbul İlinin Jeolojik Durumu

Erken Paleozoyik-Günümüz aralığında oluşmuş çok çeşitli kaya grupları mevcuttur. İstanbul ilinde güncel tektonik hareketlerin etkin olduğu metamorfik olan ve metamorfizma göstermeyen iki büyük kaya-stratigrafi birimi topluluğu bulunmaktadır. Büyük tektonik bir hatla birbirinden ayrılan bu iki topluluktan, Istranca Dağları'nın büyük bölümünü oluşturan metamorfitletler 'Istranca Birliğı'', metamorfizma göstermeyen istif ise ''İstanbul Birliğı'' adlarıyla tanımlanmıştır. Istranca Birliğı metamorfitletlerin bir bölümü Çatalca ilçesinin batı ve kuzey kesimlerinde İstanbul il alanına girmektedir. İstanbul Birliğı ise, İstanbul Boğazı'nın her iki yakasında, özellikle Kocaeli Yarımadası'nda geniş alanlar kaplayarak Paleozoyik ve Erken Mesozoyik yaşta metamorfizma gösterrmeyen kaya birimlerini içermektedir. Ayrıca Avrupa Yakası'nın güney kesiminde özellikle Marmara kıyılarında heyelanların yoğun olduğu bilinmektedir (Özgül 2011).

3.1.4. İstanbul İlinin Topografyası

İstanbul ilinin topraklarının %74'ünü platolar, %16,1'ini alçak dağ ve tepeler, %9,5'ini ise ovalar oluşturmaktadır. İstanbul ilinin sınırları içerisinde yer alan Çatalca ve Kocaeli

yarımada ları aşınmış birer plato olup, bu platoların ortasında İstanbul Boğazı geçmektedir. İstanbul Boğazı'nın oluşumu ile ilgili bilimsel açıklamalar tam bilinmemekle birlikte en yaygın görüş, İstanbul Boğazı'nın deniz suları ile dolmuş bir fay çöküntüsü olduğudur. İstanbul Boğazı'nda yer alan Haliç, Tarabya ve İstinye koy ları ise ria tipi kıyılardır. Bununla birlikte İstanbul ilinde kayda değer yükseltilere rastlanmamakta olup, en yüksek üç noktası sırasıyla 537 metrelik Aydos Tepesi, 438 metrelik Kayışdağı ve 442 metrelik Alemdağ'dır. Kentin en önemli gölleri ise Büyükçekmece, Küçükçekmece ve Durusu lagün gölleridir. Ayrıca su yükselmeleri ile günümüze gelen farklı boylarda 9 adet ada yer almaktadır. Bunlar; Büyükada, Heybeliada, Burgazada, Kınalıada, Sedef Adası, Sivriada, Yassıada, Kaşık Adası ve Tavşan Adası'dır (Anonim 2020).

3.1.5. Araştırmaya Konu Olan Caddeler ve Genel Özellikleri

Araştırma kapsamında İstanbul metropolitan kentinin farklı ilçelerinde yer alan, tarihsel süreçte önemi olan ve kent halkının en çok tercih ettiği alışveriş caddeleri ele alınmıştır. Bu caddeler:

1-İstiklal Caddesi: İstiklal Caddesi, Avrupa yakasında bulunan Beyoğlu ilçesi sınırlarında yer alan cadde olup yaklaşık 1350 metre uzunluğundadır. Tünel ve Taksim arasında kalan İstiklal Caddesi, İstanbul kenti için önemli alışveriş, gezi, ticaret ve kültür noktasıdır.

2-Nişantaşı Bölgesi Caddeleri: Nişantaşı Bölgesi Caddeleri İstanbul ilinin Avrupa yakasında bulunan Şişli ilçesi sınırları içerisinde yer almaktadır. Nişantaşı Bölgesi dört önemli caddeden oluşmakta ve caddeler birbirinin devamı niteliğindedir. Bu caddeler; Rumeli Caddesi, Teşvikiye Caddesi, Maçka Caddesi ve Abdi İpekçi Caddesi'dir. Caddelerin uzunlukları sırası ile 610 metre, 410 metre, 350 metre ve 750 metredir. İstanbul kentinin alışveriş faaliyetlerinin can damarı olan Nişantaşı, dünyaca ünlü markalara, kafelere ve eğlenme mekânlarına ev sahipliği yapmaktadır.

3-Bağdat Caddesi: Bağdat Caddesi, İstanbul ilinin Anadolu yakasında bulunan Kadıköy ilçe sınırları içerisinde yer alan ve yaklaşık 5,85 km uzunluğunda olan caddedir. Kadıköy'ü Bostancı'ya bağlaması nedeniyle kentin en önemli arterlerinden olup, alışveriş, ticari ve kültürel faaliyetler için kullanıcıların en çok tercih ettiği caddelerden biridir.

4-General Asım Gündüz Caddesi (Bahariye Caddesi): General Asım Gündüz Caddesi, İstanbul ilinin Anadolu yakasında bulunan Kadıköy ilçe sınırları içerisinde yer alan caddedir. Cadde Altıyol'da bulunan boğa heykelinden başlayıp Moda İlköğretim Okulu'na kadar uzanmakta olup, yaklaşık 1 km uzunluğundadır. Eski adı Bahariye Caddesi, şimdiki adı ise General Asım Gündüz Caddesi olan cadde, alışveriş ve kültür merkezlerinden biridir.

5-Fevzipaşa Caddesi: Fevzipaşa Caddesi, İstanbul ilinin Avrupa yakasında bulunan Fatih ilçe sınırları içerisinde yer alan caddedir. Cadde, Macar Kardeşler Caddesi'nden başlayarak Edirnekapı Surları'na kadar uzanmakta olup, yaklaşık 1,85 km uzunluğundadır. Bir bağlantı yolu niteliğinde olan cadde, özellikle alışveriş faaliyetleri için en çok tercih edilen caddelerden biridir.

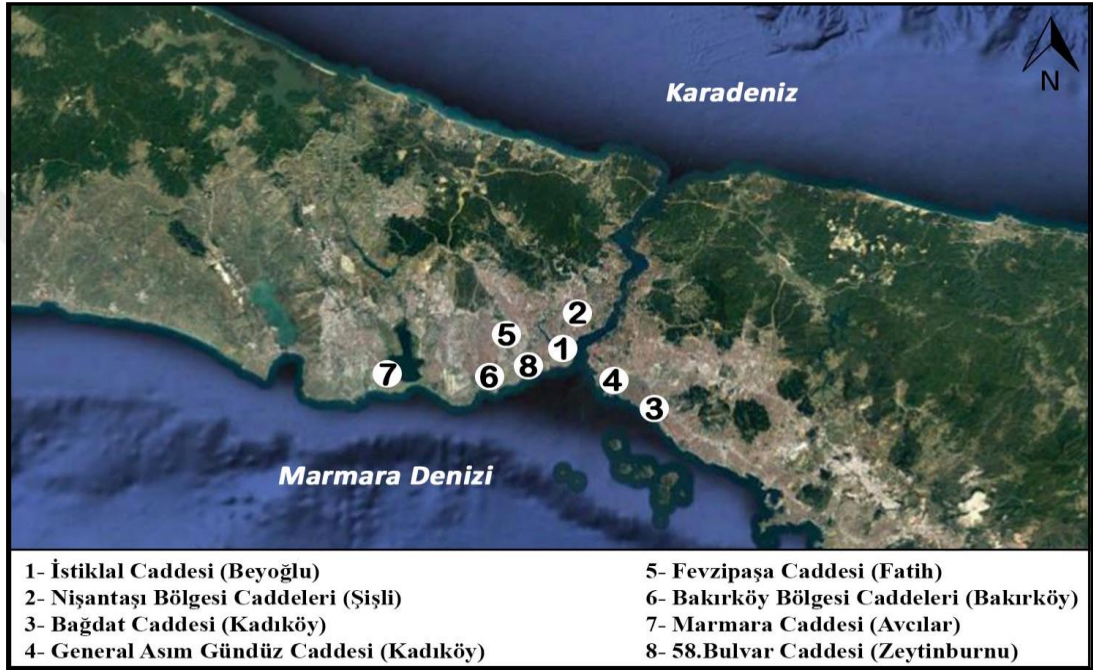
6- Bakırköy Bölgesi Caddeleri: Bakırköy ilçesinin en önemli caddelerinden olan Ebuuzziya Caddesi ve Fahri Korutürk Caddesi, İstanbul ilinin Avrupa yakasında yer alan ve birbirinin devamı olan caddelerdir. Ebuuzziya Caddesi yaklaşık 470 metre, Fahri Korutürk Caddesi yaklaşık 230 metre uzunluğundadır. Trafığe kapalı olan bu caddeler, kullanıcılar tarafından özellikle alışveriş ve sosyal faaliyetler için tercih edilmektedir.

7-Marmara Caddesi: İstanbul ilinin Avrupa yakasında bulunan Avcılar ilçesi sınırları içerisinde yer alan Marmara Caddesi, 2003 yılında trafiğe kapanmış olup, yaklaşık 320 metre uzunluğundadır. Alışveriş ve sosyal faaliyetleri için oldukça sık tercih edilen cadde, özellikle çevre halkın toplanma noktası olarak kimlik kazanmıştır.

8-58.Bulvar Caddesi: İstanbul ilinin Avrupa yakasında yer alan Zeytinburnu semtinin ilçe sınırları içerisindeki 58.Bulvar Caddesi, bölgenin en önemli caddelerinden birisidir.

Toplam uzunluğu 1 km olan caddenin 700 metrelik kısmı araç trafiğine açık olup, 300 metrelik kısmı ise trafiğe kapalıdır. Özellikle caddenin trafiğe kapalı olan bölümündeki sosyal ve ticari birçok mekânın bulunması sebebiyle çok sayıda ziyaretçi almaktadır.

Araştırmaya konu olan caddelerin konumları Şekil 3.2’de belirtilmiştir.

Şekil 3.2. Araştırmaya konu olan caddelerin konumları (Pınar Özkan, 2019- Orijinal)

3.2. Yöntem

Tez çalışması; veri toplama, sorvey, gözlem, analiz ve değerlendirme aşamalarından oluşmaktadır. Tez çalışmasında öncelikle farklı kaynaklardan yararlanılmak suretiyle kitap, tez, makale gibi literatür taramaları ile çalışmanın temelini oluşturacak veri toplama işlemi gerçekleştirilmiştir. Daha sonra elde edilen veriler doğrultusunda değerlendirme formları oluşturulmuş ve her bir caddeye ayrı ayrı uygulanmıştır. Diğer yandan caddelerin konumları ve caddeler üzerinde bulunan önemli bazı mekânlar (okul, avm, kültür-sanat merkezleri vb.) ise Google Earht'den alınan haritalara işlenmiştir.

Alışveriş caddelerinin peyzaj tasarımı açısından değerlendirilmesi üç ana başlık altında gerçekleştirilmiştir:

1. Yapısal öğelerin değerlendirilmesi
2. Bitkisel öğelerin değerlendirilmesi
3. Caddelerde bulunan mekânların kullanım çeşitliliğinin değerlendirilmesi

1. Yapısal öğelerin değerlendirilmesi: Bu kapsamda caddelerdeki yapısal öğeler;

- Zemin kaplamaları,
- Sınır Elemanları,
- Çatı ve Üst Örtü Elemanları,
- Kent Mobilyaları ve Donatı Elemanları (Oturma Birimleri, Bitki Kasaları, Aydınlatma Elemanları, Yönlendirme-Trafik Levhaları ve Reklam Panoları, Otobüs Durakları, Büfeler, Telefon Kulübeleri, Çöp Kutuları, Plastik Elemanlar, Su Öğeleri ve Diğer) ve
- Alt Yapı olmak üzere 5 başlık altında incelenerek değerlendirilmiştir (Ek 1, Ek 2, Ek 3, Ek 4).

Bu amaçla caddelere yapılan sorvey çalışmaları ile yapısal öğelerin cinsi, adedi, yeterlilik durumu (0-Yetersiz, 1-Kısmen Yeterli, 2-Yeterli) ve bakım durumu (0-Bakımsız, 1-Kısmen bakımlı, 2-Bakımlı) belirlenerek formlara işlenmiştir ve fotoğraflar

çekilerek görsel materyal elde edilmiştir (Güney ve ark. 1995, Uzun 2006, Uzun 2007, Kartay 2009).

2. Bitkisel öğelerin değerlendirilmesi: Caddelere farklı zamanlarda yapılan sörvey çalışmaları ile bitki örnekleri toplanmış ve fotoğraflar çekilerek görsel materyal elde edilmiştir. Daha sonra bitki örneklerinin teşhisleri yapılmıştır (Davis 1965-1985, Krussman 1984, Krussman 1985 a, Krussman 1985 b, Krussman 1986, Daviz ve ark. 1988, Kayacık 1981, Kayacık 1982, Zencirkıran 2009, Zencirkıran 2013). Caddelerde tespit edilen bitki türleri bitkisel çeşitlilik, estetik ve işlevsel özellikler ve ekolojik dayanımlar olmak üzere dört ana başlıkta incelenmiştir (Ek 5, Ek 6, Ek 7).

Bu kapsamda;

- Bitkisel Çeşitlilik;
 - Doğal/Egzotik olma durumu,
 - Familyalara göre cins ve tür dağılımı,
 - Taksonomik grupları (Angiospermae - Gymnospermae),
 - Yaşam ömürleri (ağaç-çalı) olmak üzere dört ölçütte değerlendirilmiştir.

- Estetik Özellikler;
 - Bitki Boyu (0-10m., 11-25m. ve 25-üzeri m.),
 - Form (Dağınık- Yuvarlak/Küre-Piramidal-Oval-Sarkık-Yatay/Yayılıcı),
 - Doku (İnce-Orta-Kaba),
 - Yaprak Rengi,
 - Çiçek Rengi,
 - Sonbahar Renk Etkisi,
 - Koku Etkisi olmak üzere 7 ölçütte değerlendirilmiştir.

- İşlevsel Özellikler; bitki taksonları cadde üzerindeki mevcut işlevsel özelliklerine göre değerlendirilmiş ve;
 - Cadde ve yol ağacı olarak uygunluğu,
 - Gölgeleme,

- Vurgulama,
- Fon Oluşturma,
- İlişkilendirme,
- Yönlendirme,
- Sınırlama,
- Perdeleme,
- İşlevsel özelliği yok olmak üzere 9 ölçütte değerlendirilmiştir.

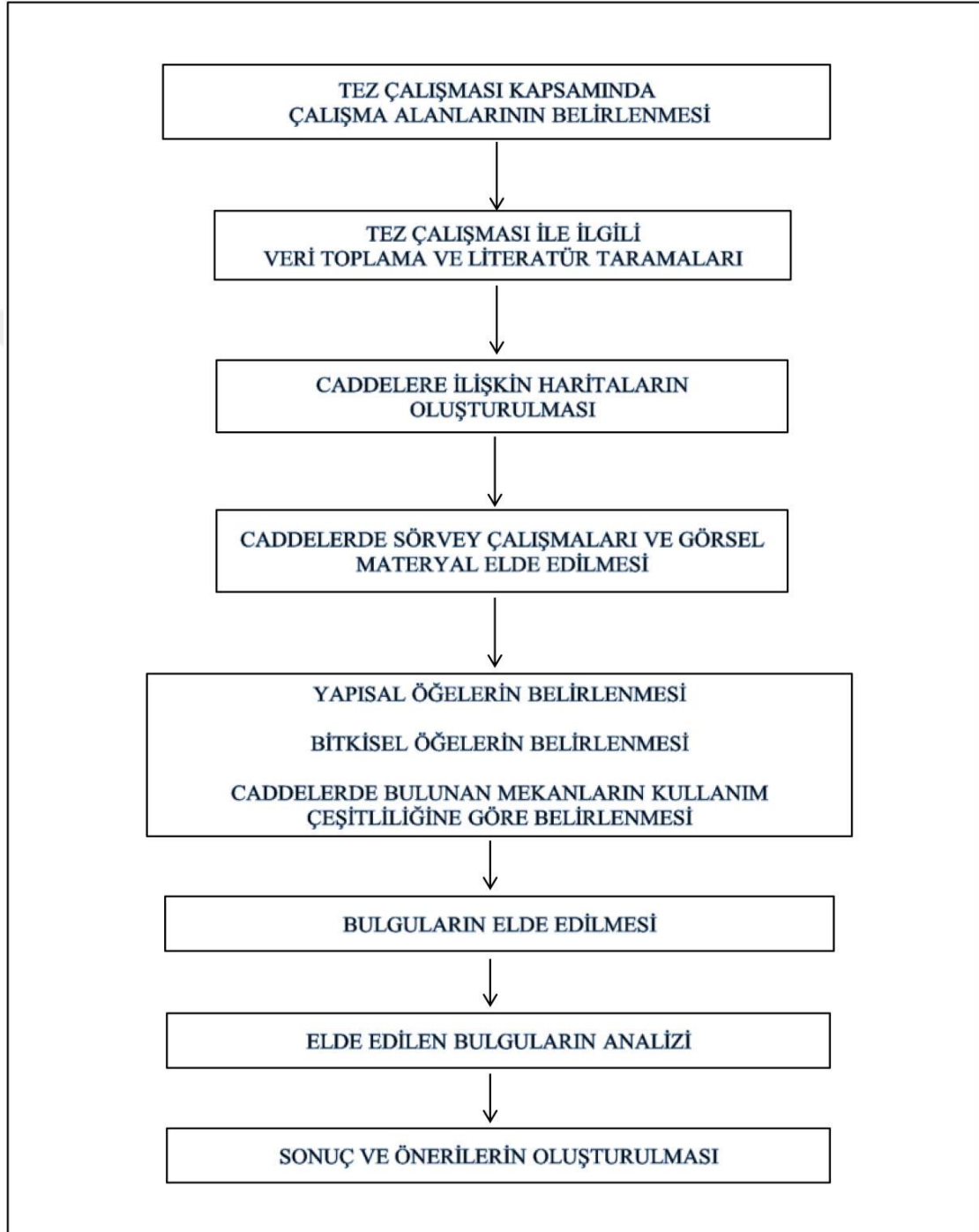
- Ekolojik Dayanımları ve Işık İsteği ise:

- Ekolojik Dayanımlar: Dona, Sıcaklığa, Kuraklığa, Tuza, Hava Kirliliğine ve Rüzgâra dayanıklılık (0-Dayanımlı Değil, 1-Orta Derece Dayanımlı, 2-Dayanımlı),
- Işık İsteği (Güneş-Güneş/Yarı Gölge-Gölge) olarak değerlendirilmiştir.

3. Caddelerde bulunan mekânların kullanım çeşitliliğinin değerlendirilmesi: alışveriş caddelerinde bulunan mekânlar kullanım çeşitliliğine göre belirlenip değerlendirilmiştir. Bu kapsamda;

- Giyim-Ayakkabı-Çanta,
- Aksesuar-Kozmetik-Saat-Optik,
- Eczane ve Sağlık Kuruluşları,
- Yeme-İçme
- Ev Eşyası-Dekorasyon,
- Kültür-Sanat,
- Kitap-Müzik-Hediyelik Eşya-Oyuncak,
- Banka-Döviz Bürosu,
- Telekomünikasyon,
- Kamu Binaları,
- Eğitim Binaları,
- Boş Mağaza olmak üzere 12 sektörde incelenmiştir (Ek 8).

Tez çalışmasından elde edilen bütün verilerin değerlendirilmesinde SPSS 23 programı içerisinde yer alan Frequencies analizi (sıklık analizi) kullanılmış ve grafikler oluşturularak değerlendirilmiştir.

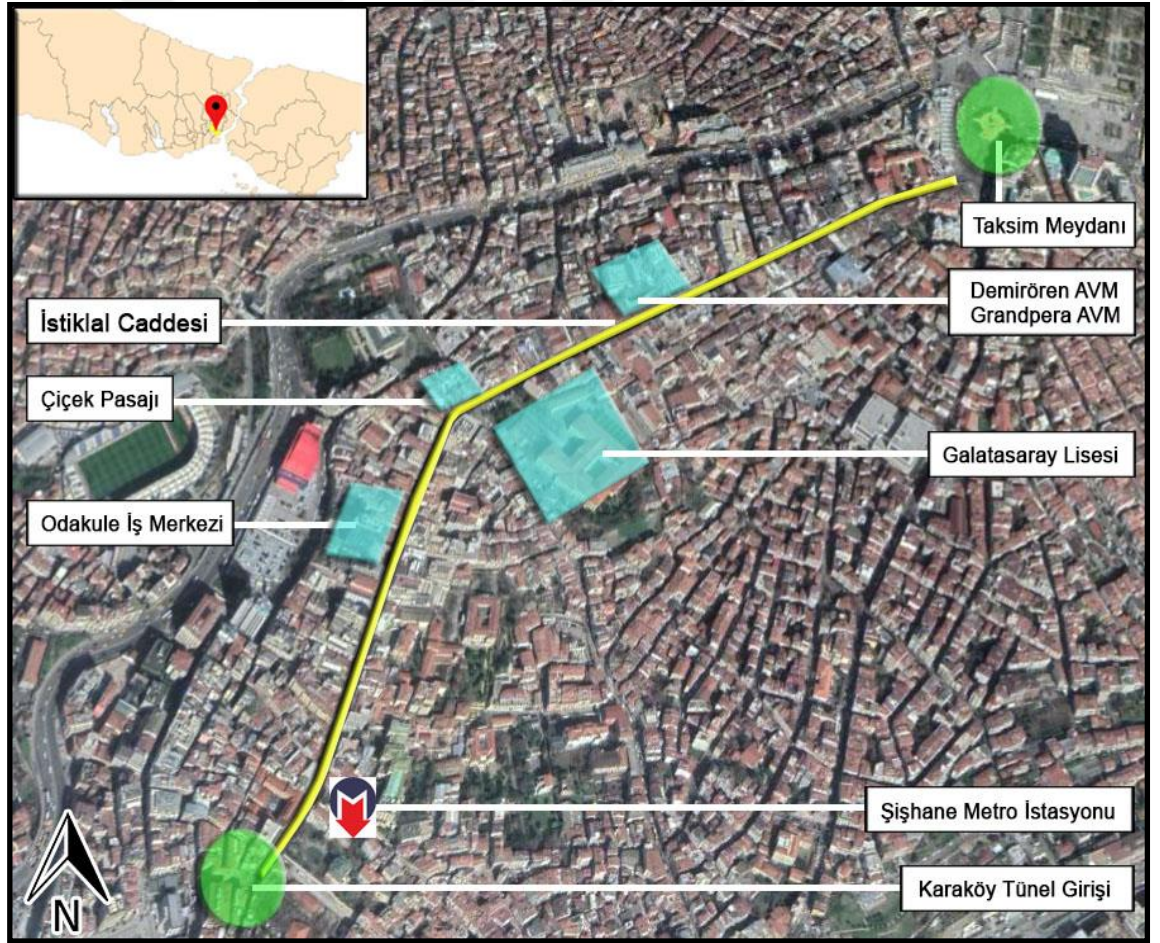
Şekil 3.3. Yöntem akış şeması

4. BULGULAR

4.1. İstiklal Caddesi'ne Ait Bulgular

4.1.1. İstiklal Caddesi'nin Tarihi ve Özellikleri

1927 yılından önce Cadde-i Kebir olarak bilinen İstiklal Caddesi, İstanbul'un Beyoğlu ilçesinin tam ortasından geçen ve Tünel ve Taksim Meydanı arasında yer almaktadır (Şekil 4.1). 19. Yüzyılın sonlarından bu yana Türkiye'nin en ünlü caddelerinden biri olan İstiklal Caddesi, Türkiye'nin en uzun yayalaştırılmış caddesi olarak 1400 metre uzunluğundadır. Caddenin orta noktası Galatasaray Lisesi'nin hemen yanında bulunan 50. Yıl Anıtı'nın bulunduğu yer kabul edilmektedir (Anonim 2019 j).

Şekil 4.1. İstiklal Caddesi'nin konumu (Pınar Özkan, 2019-Orijinal)

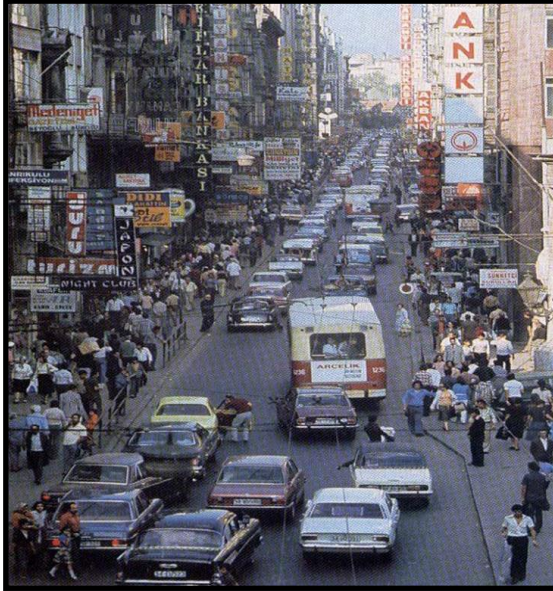
Bizans döneminde ki topluluklar içerisinde ‘‘Grand Rue de Pera’’ olarak anılan İstiklal Caddesi’nde, 19. yy’da en görkemli dönemini yaşayan Levanterler esas sahipleri olarak görülmekteydi. Çeşitli nedenler ile İstanbul’a yerleşen, yabancı ve yerli gayrimüslimler ile evlenerek kente yerleşen Avrupalı Levanterler, caddenin zamanla alışveriş ve zanaat merkezi haline dönüşmesini sağlamıştır (Kavi 2003).

İstiklal Caddesi’nin bugünkü kimliğinin şekillenmesi, 19 yüzyılın ikinci yarısında başlamış olup, Tanzimat’ın bir ürünü sayılmaktadır. 19. yy sonlanırken, Paris’teki ‘‘La Belle Epoque’’ tarzı yaşam ve tüketim biçimi, Grand Rue de Pera’da giderek benimsenmiş olup, sokakların taşla döşenmesi, aydınlatılması, kanalizasyon gibi altyapı hizmetlerinin gelmesi birlikte cadde giderek zengin ve ihtişamlı hale gelmiştir (Kavi 2003).

Şekil 4.2. 1960’lı yıllara ait İstiklal Caddesi’nden bir görünüm (Kavi 2003)

Cumhuriyetin ilanı ile birlikte İstiklal Caddesi ismini alan cadde, özellikle 20. yüzyılın ilk çeyreğinde altın çağını yaşamış ve çok sayıda dilin konuşulduğu bir cadde halini almıştır. Osmanlılar'da var olan bütün etnik toplulukların bulunduğu, pek çok ulustan yabancıların yaşadığı, gezdiği, alışveriş yaptığı kozmopolit bir bölge haline gelen cadde, 2. Dünya Savaşı'ndan sonra büyük bir değişime uğramıştır. Savaş sonrası gayrimüslimlere uygulanan "varlık vergisi" ile İstanbul'dan ve İstiklal Caddesi'nden göçler başlamış ve caddeki gayrimüslimler ve kozmopolit yapı zamanla yok olmuştur. Bu nedenle, cadde zamanla köhneleşmiş, tarihi binalar bakımsız kalmıştır. 1950'lerde başlayan ve artan göç ile birlikte İstiklal Caddesi'nin kimliği giderek değişmiş, kahvehaneler, aşhaneler gibi binalar inşa edilerek gece hayatının merkezi haline gelmeye başlamıştır (Şekil 4.2). 70'li, 80'li yıllarda İstiklal Caddesi'nde düz, özensiz binalar yoğunlaşarak eski güzelliği bozulmuş olup, 90'lı yıllara gelindiğinde yeniden planlama doğrultusunda mimarı değer taşıyan eski ve şık binalar onarılarak restore edilmeye başlanmıştır (Şekil 4.3). Caddenin zemin döşemeleri yenilerek ve cadde trafiğe kapatılarak yalnızca nostaljik tramvay adı ile mevcut tramvay hattı faaliyete geçirilmek suretiyle yeniden hizmete açılmıştır. Nostaljik tramvaya paralel olarak ağaç dikimi gerçekleştirilmiş, fakat 2005 yılında sökülüştür (Kavi 2003, Anonim 2011 b).

1980'li yıllar

1990'lı yıllar

Şekil 4.3. İstiklal Caddesi'nin trafiğe açık ve ağaçlı halinden görünüm (Kavi 2003)

Şekil 4.4. Günümüzde İstiklal Caddesi (Pınar ÖZKAN, 2019-Orijinal)

Geçmişten günümüze Türkiye'nin en kozmopolit bölgesi olma özelliği koruyan İstiklal Caddesi, İstanbul'a gelen yabancı ve yerli ziyaretçilerin uğrak noktası halindedir (Şekil 4.4). İstiklal Caddesi sabaha karşı sayılabilecek saatler dışında hemen hemen günün her saati oldukça kalabalık bir caddedir. İstiklal Caddesi ziyaretçilere dünyaca ünlü markalardan ucuz giysi satan pasajlara kadar alışveriş bakımından oldukça geniş bir yelpaze sunmaktadır. Cadde, yukarı (Taksim Meydanı-Galatasaray), orta (Galatasaray-Odakule) ve aşağı (Odakule-Tunel) olmak üzere üç bölüme ayrılmaktadır. Orta ve yukarı bölümde çoğunlukla küçük ölçekli yerel mağazalar ve büyük ölçekli ulusal/uluslararası mağazalar yer almakta olup, aşağı kısımda ise kitapçıları, müzik dükkânları ve sanat galerileri yer almaktadır. Caddenin tamamında kamu binaları, okullar, bankalar, yeme-içme mekânları, kozmetik markaları ve seyyar büfeler vb. gibi mekânlarda dağılım göstermektedir. Geçmişte postane ve radyo binası olarak kullanılan ve daha sonra 1998 yılında müzeye dönüştürülen Galatasaray Postanesi de mimari açıdan dikkat çekici mekânlar arasında yer almaktadır. Bunun yanı sıra birçok kültüre

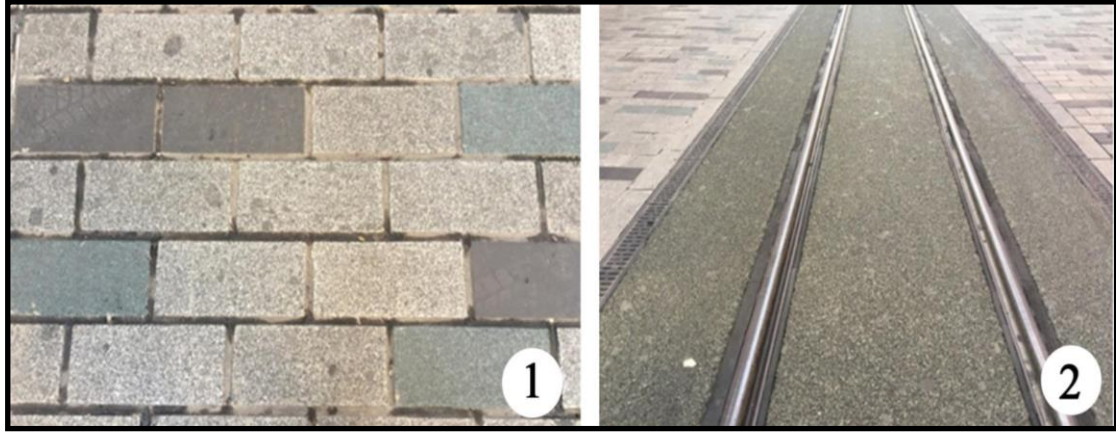
ev sahipliği yapan olan Saint Antuan ve Aya Triada Beyoğlu Rum Ortodoks kiliseleri, İstiklal Caddesi'nde bulunan tek camii özelliği taşıyan ve yenileme çalışmaları devam eden Hüseyin Ağa Camii'si gibi yapılar da diğer mimari yapılarıdır (Cushman ve Wakefield 2018, Anonim 2019 j).

4.1.2. İstiklal Caddesi'nin Yapısal Öğelerinin Değerlendirilmesi

İstiklal Caddesi'nin peyzaj tasarımında yapısal öğelerini oluşturan zemin kaplamaları, sınır elemanları, çatı elemanları, kentsel mobilya ve donatı elemanları, alt yapı olarak beş ana başlıklar altında değerlendirilmiştir.

Zemin Kaplamaları

Beyoğlu ilçesine bağlı İstiklal Caddesi, yaklaşık olarak 1400 metre uzunluğunda, 13-15 metre arasında değişen genişliğe sahiptir. Cadde araç trafiğine kapalı, yayalaştırılmış bir cadde olup, cadde boyunca kaldırım bulunmamaktadır.

Şekil 4.5. İstiklal Caddesi'nde ki zemin kaplama örnekleri: (1) granit doğal taş , (2)elastomer zemin kaplaması (Pinar ÖZKAN, 2019-Orijinal)

İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin 2018 yılında tamamlamış olan altyapı ve zemin kaplaması çalışması sayesinde caddenin yer döşemeleri değiştirilerek düzenlenmiştir. Cadde boyunca 10x15x30 cm ebatlarında doğal granit parke taşı zemin kaplaması bulunmaktadır. Granit zemin kaplamasına farklı renkli taşlar kullanılmış olup, yer yer renk farklılıkları ile çekicilik kazandırılmıştır. Yaklaşık 1,6 km hat uzunluğuna sahip olan nostaljik tramvay hattına, cadde döşemelerine zarar vermesini engelleyecek yapıda olan elastomer (kauçuk) zemin kaplaması döşenmiştir (Şekil 4.5). Ray çevresindeki elastomer kaplamalar sayesinde ray çevresine titreşim iletilmeyerek, ray çevresindeki kaplamalarda hasar oluşmaması amaçlanmıştır. Kauçuk malzemenin çevresindeki doğal granit taşla uyumlu bir renk seçilmiş ve iki farklı kaplama arasında uyum sağlanmıştır. Cadde boyunca engelli bireylerin kullanması için hissedilebilir yüzey ve kılavuz iz bulunmamaktadır. İstiklal Caddesi'nin zemin kaplamaları tasarım açısından uygun olup, 2018 yılında yenilendiğinden dolayı şimdilik bakımlı ve hasarsız durumdadır.

Sınır Elemanları

İstiklal Caddesi yayalaştırılmış bir cadde olması nedeniyle sınır elemanlarının kullanımı oldukça az sayıdadır. Caddenin aksını ve sınırlarını yol üzerinde bulunan binalar belirlediği görülmüştür. Caddeyi dik kesen ve trafiğe açık olan Yeni Çarşı Caddesi ile sınırlarını belirlemek için çelik dubalarla uygulama yapılmıştır. Caddeye araç girişini engellemek için sınırlama elemanı olarak kullanılan çelik dubalar düzgün bir aks üzerinde olmayıp, gelişi güzel yerleşmiştir. Bu durum dağınık ve düzensiz bir görüntü oluşturmaktadır. Sınırlama elemanı olarak kullanılan dubalar bakımlı ve hasarsız olduğu tespit edilmiştir (Şekil 4.6.).

Şekil 4.6. İstiklal Caddesi'ni Yeni Çarşı Caddesi'nden ayıran sınırlama elemanın (duba) görünümü (Pınar ÖZKAN, 2019-Orijinal)

İstiklal Caddesi üzerinde yer alan binaların restorasyonu ve inşaatı sırasında inşaat alanını belirlemek amacıyla kullanılan dış cephe sınır panelleri ise caddenin silüetini bozduğu tespit edilmiştir. İnşaat alanını caddeden ayırmak için tercih edilen sınır panelleri tek tip olmadığı, her inşaat firmasının farklı şekil ve biçimlerde sınır paneli kullandığı görülmüştür (Şekil 4.7.)

Şekil 4.7. İstiklal Caddesi’de bulunan inşaat alanları ile caddeyi birbirinden ayıran sınırlama paneli örnekleri (Pınar ÖZKAN, 2019-Orijinal)

Çatı ve üst örtü elemanları

İstiklal Caddesi’nde yapılan değerlendirmeler sonucunda çatı ve üst örtü elemanlarının bulunmadığı tespit edilmiştir.

Kent Mobilya ve Donatı Elemanları

Banklar ve Oturma Birimleri:

İstiklal Caddesi yayalaşmış bir cadde olmasına rağmen cadde boyunca yapılan değerlendirmelerde bank ve oturma birimlerinin bulunmadığı tespit edilmiştir (Çizelge 4.1). Bu durum kullanıcılar için olumsuz etki yaratmakta olup, caddeyi kullanan ziyaretçiler dinlenme ihtiyaçlarını kafe, büfe, yeme-içme mekânları vb. yerlerde karşıladıkları görülmüştür.

Bitki Kasaları:

İstiklal Caddesi boyunca bitkisel öğelerin kullanımını oldukça az ve yetersiz olduğu görülmüştür. Sadece Hüseyin Ağa Camii ve Odakule Pasajı önündeki bitki kasaları içerisinde bitki kullanımı mevcuttur (Şekil 4.8). Cadde üzerinde 14 adet bitki kasası bulunmakta olup, kısmen bakımlı olduğu belirlenmiştir (Çizelge 4.1). Fakat bitki kasalarının proporsiyon açısından uygun olmadığı ve bitkiye göre oldukça küçük kaldığı görülmüştür.

Şekil 4.8. İstiklal Caddesi'nde bulunan Hüseyin Ağa Camii önündeki bitki kasalarının içerisinde bitki materyali kullanımı örneği (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Aydınlatma Elemanları:

İstiklal Caddesi üzerinde herhangi bir aydınlatma direği bulunmadığı ve caddenin aydınlatma ihtiyacını karşılamak için nostaljik tramvayın elektrik hattına bağlı olan lambalar ile aydınlatmanın karşılandığı tespit edilmiştir (Şekil 4.9). Cadde boyunca aydınlatma lambaları 120 adet olup, kısmen bakımlı olduğu belirlenmiştir (Çizelge 4.1). Aydınlatma lambaları sayıca yeterli olup, karmaşık ve düzensiz bir görüntü yarattığı tespit edilmiştir.

Şekil 4.9. İstiklal Caddesi'nde yer alan aydınlatma elemanı örneği (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Yönlendirme-Trafik Levhaları / Reklam Panoları:

İstiklal Caddesi üzerinde cadde boyunca 44 adet yönlendirme levhası kullanılmış olup, yönlendirme levhalarının bina cephelerinin üzerine yerleştirildiği ve bakımlı olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte trafiğe kapalı bir cadde olmasına karşın, İstiklal Caddesi üzerinde gerekli yerlerde toplam 3 adet olmak üzere trafik levhası kullanıldığı belirlenmiştir (Şekil 4.10). Trafik levhaları bakımlı olduğu ve tramvay hattının elektrik direklerinin üzerine yerleştirilmiş olduğu saptanmıştır. Diğer yandan cadde üzerinde yer alan 9 adet reklam panosu yer almakta olup, reklam panolarının digital ve kısmen bakımlı olduğu ve genellikle caddeyi kesen sokakların başında konumlandırıldığı görülmüştür. Reklam panolarının konumları nedeniyle dikkati çekmediği ve amaca hizmet etmediği tespit edilmiştir (Çizelge 4.1).

Şekil 4.10. İstiklal Caddesi üzerinde yer alan yönlendirme –trafik levhaları ve reklam panosu örneği (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Otobüs Durakları:

İstiklal Caddesi trafiğe kapalı bir cadde olması nedeniyle cadde boyunca otobüs duraklarının yer almadığı saptanmıştır (Çizelge 4.1)

Büfeler:

İstiklal Caddesi boyunca ve ara sokaklarda çok sayıda yeme-içme mekanı bulunduğu, fakat büfelerin yer almadığı tespit edilmiştir (Çizelge 4.1). Bunun yanı sıra cadde üzerinde belirli aralıklar ile sokak satıcılarına yer aldığı görülmüştür.

Telefon Kulübeleri:

İstiklal Caddesi'nde boyunca telefon kulübesinin bulunmadığı görülmüş olup, telefon kulübelerine yer verilmemesi olumsuz etki yarattığı saptanmıştır (Çizelge 4.1).

Çöp Kutuları:

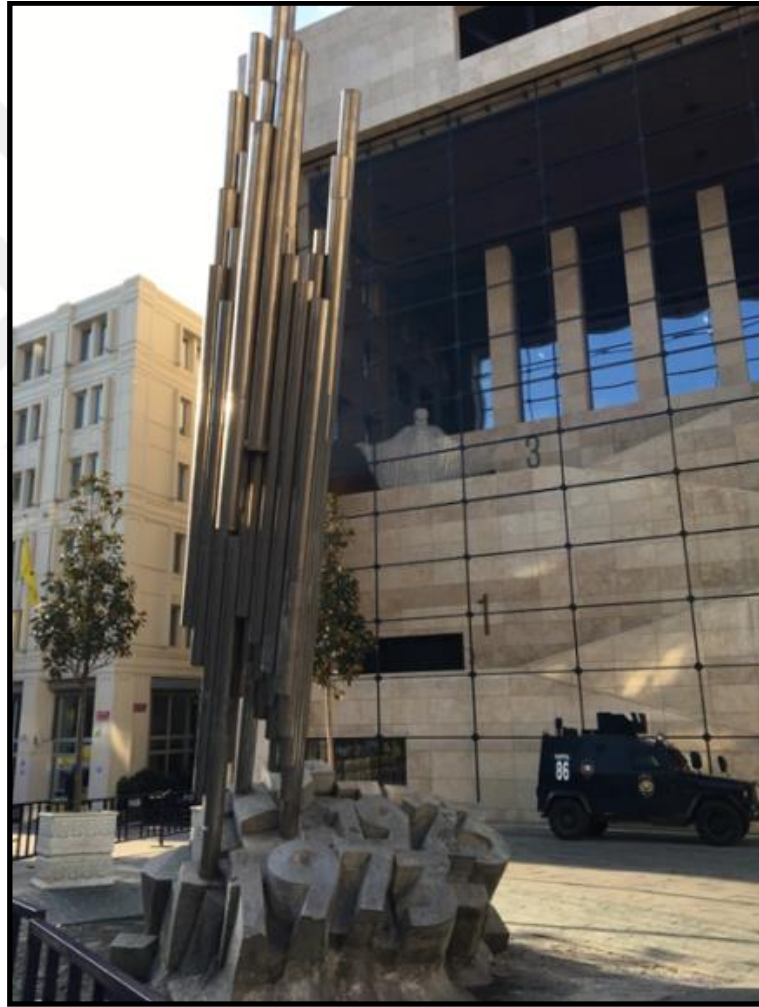
İstiklal Caddesi'nde yapılan değerlendirmeler sonucunda cadde üzerinde çöp kutularının bulunmadığı tespit edilmiştir (Çizelge 4.1). Kullanıcılar çöplerini elektrik panoları ve reklam panoları gibi donatıların kenarlarına koydukları ve bunun hem görsel açıdan kirlilik hemde sağlık açısından olumsuz etki yarattığı görülmüştür (Şekil 4.11).

Şekil 4.11. İstiklal Caddesi'nde elektrik panolarının önüne konulan çöpler (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Plastik Elemanları:

İstiklal Caddesi üzerinde tarihi ve sanatsal kimliği yansıtan 1 adet anıt bulunmaktadır. Galatasaray Lisesi'nin yanında yer alan ve 50. Yıl Anıtı olarak adlandırılan bu anıtın kısmen bakımlı olduğu belirlenmiştir (Çizelge 4.1). 50. Yıl Anıtı diyagonal göğe doğru uzanan bir anıt niteliğinde olup, heykel malzemesi olarak kullanılan paslanmaz çelik materyalinden yapılmış bir anıttır. 50. Yıl Anıtı, dışında caddede başka bir plastik öğeye yer verilmediği tespit edilmiştir (Şekil 4.12).

Şekil 4.12. İstiklal Caddesi üzerinde yer alan 50. Yıl Anıtı (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Su Yüzeyleri, Havuz ve Çeşmeler:

İstiklal Caddesi üzerinde yapılan gözlemler sonucunda cadde üzerinde su öğeleri ilgili öge bulunmamaktadır (Çizelge 4.1).

Çizelge 4.1. İstiklal Caddesi'nin donatı elemanlarının mevcut durum analizi

Kentsel Mobilya ve Donatı Elemanları			
Donatı Elemanı Türü	Adet	Yeterlilik	Bakım Durumu
Banklar ve Oturma Birimleri	-	-	-
Bitki Kasaları	14	Yetersiz	Kısmen Bakımlı
Aydınlatma Elemanları	120	Yeterli	Kısmen Bakımlı
Yönlendirme Levhaları	44	Yeterli	Bakımlı
Trafik Levhaları	3	Yeterli	Bakımlı
Reklam Panoları	9	Yeterli	Kısmen Bakımlı
Otobüs Durakları	-	-	-
Büfeler	-	-	-
Telefon Kulübeleri	-	-	-
Çöp Kutuları	-	-	-
Plastik Öğeler	1	Kısmen Yeterli	Kısmen Bakımlı
Su Yüzeyleri, Havuz ve Çeşmeler	-	-	-

Altyapı (Ulaşım - Otopark)

İstanbul'un en önemli ve tarihi geçmişe sahip caddelerinden biri olan İstiklal Caddesi'nde araç trafiğine kapalı bir cadde olup, toplu taşıma (otobüs, metro, minibüs, taksi vb.) ile kentin her yerinden ulaşım mümkündür. Bu ulaşım araçlarından metro en yaygın olarak kullanılanıdır. Bununla birlikte cadde üzerinde bulunan ve cadde orta aksından geçen nostaljik tramvay ise Taksim Meydanı'ndan Karaköy Tüneli'nin girişine kadar ulaşım sağlamaktadır. Ulaşım ağının yeterli ve geniş olduğu İstiklal Caddesi'nde, cadde trafiğe kapalı olmasına rağmen caddeye yakın konumdaki diğer sokak ve caddelerde yoğun araç trafiği bulunmaktadır. Bu durum otopark sorununa yol

açmakta olup, cadde ye paralel sokaklarda bulunan otopark sayısı da yetersiz kalmaktadır.

4.1.3. İstiklal Caddesi'nin Bitkisel Öğelerinin Değerlendirilmesi

İstiklal Caddesi'nde 1 familya'ya ait olmak üzere 1 adet tür bulunmaktadır. Tespit edilen bitki taksonunun %100'ü doğal tür, %100'ünün ise Angiospermae (yapraklı) ve ağaç formda olduğu görülmüştür (Çizelge 4.2).

Çizelge 4.2. İstiklal Caddesi'nde tespit edilen bitki taksonu

Familyalar	Taksonlar
Magnoliaceae	<i>Magnolia grandiflora</i> "Tige"

Tespit edilen bitki taksonu estetik özellikleri bakımından incelendiğinde kaba dokulu, koyu yeşil yaprak renkli ve beyaz çiçek renkli olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte taksonun 30-40 m boylarında ve yuvarlak-küre formunda olduğu görülmüştür. Ayrıca *Magnolia grandiflora* "Tige" türünün sonbahar renk etkisi bulunmazken, koku etkisinin olduğu belirlenmiştir (Çizelge 4.3). Bitki taksonunun alandaki mevcut işlevsel özellikleri bakımından vurgulama amacıyla kullanıldığı ve cadde ve yol ağacı olarak kullanıma uygun olmadığı tespit edilmiştir (Şekil 4.13).

Çizelge 4.3. İstiklal Caddesi’nde tespit edilen bitki taksonun estetik ve işlevsel özellikleri

Taksonlar	Boy	Form	Doku	Renk		Sonbahar Renk Etkisi	Koku Etkisi	Çalışma Alanındaki Mevcut İşlevsel Özelliği	Cadde ve Yol Ağacı Olarak Uygunluğu
				Yaprak Rengi	Çiçek Rengi				
<i>Magnolia grandiflora</i> ‘Tige’	30-40 m	Yuvarlak -Küre	Kaba	Koyu Yeşil	Beyaz	-	+	Vurgulama	-

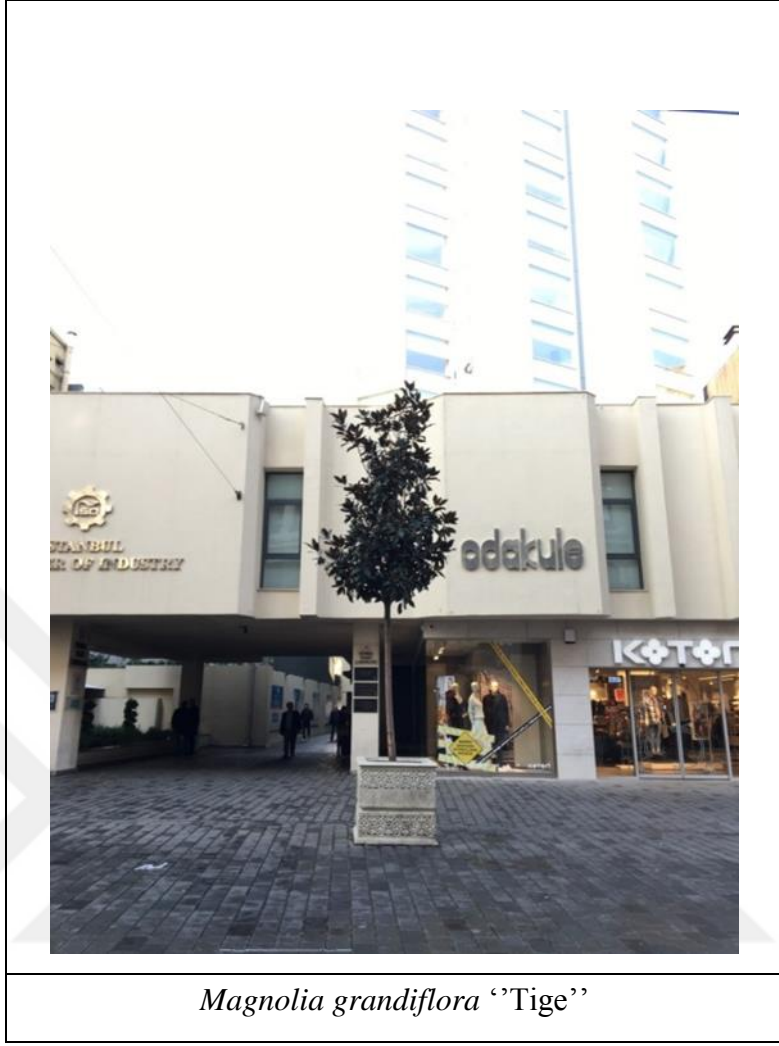
*Sonbahar renk etkisi: etkin(+), etkin değil(-) - Koku etkisi: var(+), yok(-) – Cadde ve yol ağacına olarak uygunluğu: uygun(+), uygun değil(-) olarak ifade edilmiştir.

Tez çalışması kapsamında tespit edilen taksonunun sıcaklığa, tuza, hava kirliliğine ve rüzgara dayanıklı olduğu, dona kısmen dayanıklı olduğu, kuraklığa ise dayanıksız olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte ışık isteği bakımından güneş/yarıgölge ortam istediği saptanmıştır. Bitki taksonunun ekolojik dayanımı Çizelge 4.4’de verilmiştir.

Çizelge 4.4. İstiklal Caddesi’nde tespit edilen bitki taksonunun ekolojik dayanımı

Taksonlar	Ekolojik Dayanım					
	Don	Sıcaklık	Kuraklık	Tuz	Hava Kirliliği	Rüzgâr
<i>Magnolia grandiflora</i> ‘Tige’	1	2	0	2	2	2

*0-Dayanıklı değil, 1-Orta derece dayanıklı, 2-Dayanıklı olarak ifade edilmiştir.

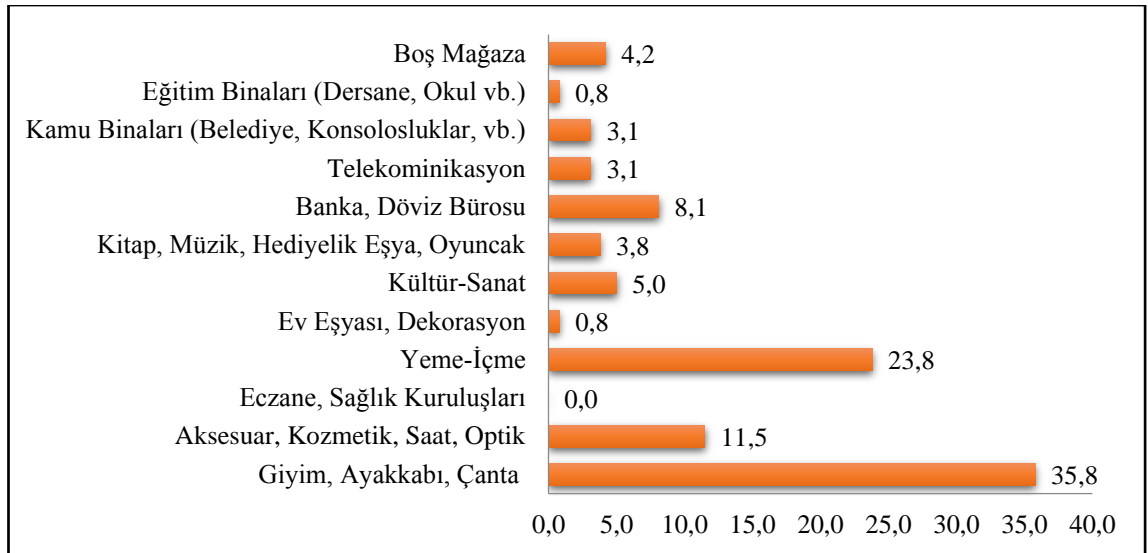
Şekil 4.13. Odakule önünde ki saksılar içerisinde vurgulama amacıyla *Magnolia grandiflora* "Tige" kullanımı

4.1.4. İstiklal Caddesi'nde Bulunan Mekânların Kullanım Çeşitliliği

İstiklal Caddesi'nde bulunan mekânların kullanım çeşitliliği değerlendirildiğinde %35,8 ile en yüksek oranda giyim-ayakkabı-çanta mağazaları yer almakta olup, bunu %23,8 ve %11,5 oranlarıyla yeme-içme ve aksesuar-kozmetik-saat-optik mağazaları izlemiştir. En az oranda %0,8 ile ev eşyası-dekorasyon mağazaları ve eğitim binalarının bulunduğu tespit edilmiştir. Cadde üzerinde eczane ve sağlık kuruluşu yer almamakta olup, bu mekânlar en yakın konumda olan taksim meydanı bölgesinde konumlandırılmıştır. İstiklal Caddesi'nde bulunan mekânlar adedi ve mekanların kullanım çeşitliliğine göre dağılımları çizelge 4.5 ve şekil 4.14' de verilmiştir.

Çizelge 4.5. Kullanım çeşitliliğine göre İstiklal Caddesi'nde bulunan mekânlar

Sektörler	Adet
Giyim, Ayakkabı, Çanta	93
Aksesuar, Kozmetik, Saat, Optik	30
Eczane, Sağlık Kuruluşları	0
Yeme-İçme	62
Ev Eşyası, Dekorasyon	2
Kültür-Sanat	13
Kitap, Müzik, Hediyelik Eşya, Oyuncak	10
Banka, Döviz Bürosu	21
Telekomünikasyon	8
Kamu Binaları (Belediye, Konsolosluklar, vb.)	8
Eğitim Binaları (Dersane, Okul vb.)	2
Boş Mağaza	11

Şekil 4.14. İstiklal Caddesi'nde bulunan mekânların kullanım çeşitliliğine göre dağılımları

Ayrıca cadde üzerinde 2 adet AVM (Grand Pera Avm ve Demirören AVM) bulunmakta olup, bu AVM'lerin yoğun bir şekilde kullanıldığı görülmüştür. Bunun yanısıra cadde üzerinde Hazzopulo Pasajı, Çiçek Pasajı, Atlas Pasajı, Anzavur Pasajı, Halep Pasajı, Avrupa Pasajı, Rumeli Han, Narmanlı Han, Elhamra Han vb. gibi tarihi pasaj ve hanlarından yer aldığı ve kullanıcılara kendine has alışveriş kimlikleri ile farklı fırsatlar sunduğu saptanmıştır. Bununla birlikte caddedeki en önemli mekânlar tarihi Galatasaray Lisesi ve çeşitli ülkelerin konsolosluklarıdır.

4.2. Nişantaşı Bölgesi Caddeleri'ne Ait Bulgular

Nişantaşı bölgesi birbirinin devamı niteliğinde olan dört ana caddenin (Rumeli Caddesi, Teşvikiye Caddesi, Maçka Caddesi ve Abdi İpekçi Caddesi) kesiştiği bir noktada olup, bu caddeler birlikte değerlendirilmeye alınmıştır.

4.2.1. Nişantaşı Bölgesi Caddeleri'nin Tarihi ve Özellikleri

Nişantaşı Mahallesi, İstanbul'un Avrupa yakasında bulunan Şişli ilçesine bağlı olup, Teşvikiye, Maçka, Harbiye ve Osmanbey mahalleri ile komşudur (Şekil 4.15). Nişantaşında yer alan ve çalışmaya konu olan Rumeli, Teşvikiye, Maçka ve Abdi İpekçi Caddeleri özellikle lüks alışveriş mahallesi olarak kimlik kazanmıştır.

Şekil 4.15. Nişantaşı bölgesi alışveriş caddelerinin konumu (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Nişantaşı Mahallesi tarihi 19. yuzyıllara kadar dayanmakta olup, Osmanlı döneminde ilk Nizami Cedit'in kurulduğu zamanda, ordunun atış talimlerinin yaptığı bir alan olarak kullanılmaktaydı. Atış talimleri sırasında padişahın namaz kılıp dinlenebilmesi için yapılan ahşap mescit, bugünki Teşvikiye Camii'nin temeli olup, Nişantaşı'nda yapılan ilk yapı olma özelliğini taşımaktadır. Dönemin padişahı Abdülmecit 1853-1854'de Teşvikiye Camii'ni yenileterek, burada bir mahalle kurulması isteğini de iki anıt taşa kazıttığı yazılarda bilinmektedir (Şekil 4.16). Bu iki taştan biri bugün Teşvikiye (Harbiye) Polis Karakolu'nun yanındaki boşlukta, diğeri ise Teşvikiye Caddesi, Rumeli Caddesi ve Valikonağı Caddesi'nin keşiştiği kavşakta bulunmaktadır. Aynı tarzda yapılmış her iki taşın üstünde de "Eser-i Avatıf-ı Mecidiye Mahalle-i Cedide-i Teşvikiye" (Abdülmecit'in karşılıksız iyilikseverliğinin eseri olan yeni Teşvikiye Mahallesi) ibaresi yer almaktadır (Anonim 2011 c).

Şekil 4.16. Abdülmecit döneminde yapılan Teşvikiye, Rumeli ve Valikonağı Caddeleri'nin keşiştiği noktada yer alan nişan taşı, 1910'lu yıllar (Anonim 2008 a)

1850'lerden sonra semt çevresinde konak tipi yapılaşmalar görülmüş ve Sultan II. Abdülhamit'in tahta geçmesinden sonra devlet adamlarının lojmanlarının bulunduğu bölge olarak kimlik kazanmıştır (Şekil 4.18). Dönemin tüm ileri gelenleri, II. Abdülhamit'in talimatı ile bu bölgeye yerleşmiştir. İstanbul'un en modern yerleşimi olan Pera'ya yakın olması nedeniyle zamanla bölgenin popüleritesi artmış, saraylar ve konaklar dışında 1910 yıllarından başlayarak apartman tipi konutlar yapılmaya başlanmıştır. 1930'lardan sonra Taksim, Osmanbey, Harbiye gibi mahalleler ile birlikte İstanbul'un en hızlı konutlaşan bölgesi durumuna gelmiştir (Şekil 4.17). Özellikle ticaret ve sanayi sektöründeki iş adamlarının ve üst düzey ailelerin tercih ettiği bir yerleşim bölgesi halini almıştır (Şekil 4.19). 1970'lerden itibaren Pera bölgesi eski niteliğini yitirmesi ile ünlü mağazalar Nişantaşı'na rağbet göstermeye başlamış ve kent-kır zamanla kaybolarak konutlaşma giderek artmıştır (Şekil 4.20). Günümüzde Nişantaşı, İzmir Palas, Maçka Palas, Teşvikiye Camii, Narmanlı Apartmanı, Teşvikiye Polis Karakolu gibi tarihi yapıları ile tarihi dokusunu azda olsa korumaktadır (Anonim 2011 c).

Şekil 4.17. Günümüzdeki Askeri Muze'nin önünden Abdi İpekçi Caddesi'ne bakış, 1920'li yıllar (Gezer 2010)

Şekil 4.18. Harbiye'den Nişantaşı'na bakış, 1950'li yıllar (Gezer 2010)

Şekil 4.19. Abdi İpekçi Caddesi'nde bulunan Maçka Palas, 1960'lı yıllar (Gezer 2010)

Şekil 4.20. Teşvikiye Caddesi'nden bir görünüm, 1980'li yıllar (Anonim 2019 k)

Nişantaşı semti kozmopolit bir yapıda olup, sektörel bazda birçok ticaret ve kamu mekânlarını içinde barındırmaktadır. Dünyaca ünlü ve lükse hitap eden markalar Abdi İpekçi Caddesi'nde, daha mütevazı markalar Rumeli Caddesi'nde, Citys Nişantaşı AVM Teşvikiye Caddesi üzerinde yer almaktadır. Maçka Caddesi ise Türkiye'nin en ünlü ve başarılı doktorları muayenehanelerinin bulunduğu caddedir. Sanat galerileri, yeme-içme mekânları, eczane, kamu binaları vb. sektörlerde Nişantaşı bölgesinde yer alan dört cadde ye dağılmış durumdadır (Anonim 2011 c).

4.2.2. Nişantaşı Bölgesi Caddeleri'nin Yapısal Öğelerinin Değerlendirilmesi

Nişantaşı Bölgesi Caddeleri'nin (Rumeli Cd., Teşvikiye Cd., Abdi İpekçi Cd. Maçka Cd.) peyzaj tasarımında yapısal öğelerini oluşturan zemin kaplamaları, sınır elemanları, çatı elemanları, kentsel mobilya ve donatı elemanları, altyapı olarak beş ana başlıklar altında değerlendirilmiştir.

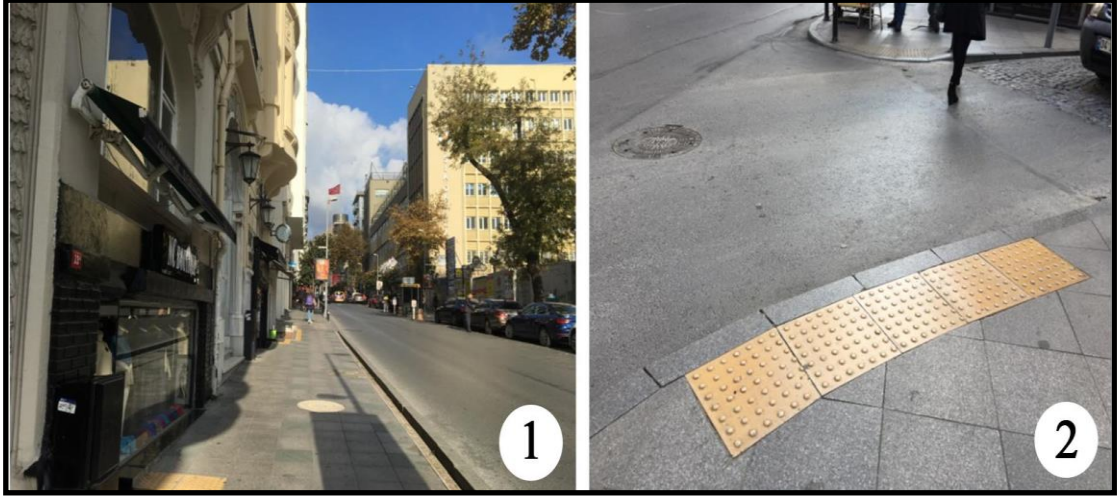
Zemin Kaplamaları

Nişantaşı semtinin ilk olarak Osmanbey girişinde bulunan Rumeli Caddesi ele alınmıştır. Rumeli Caddesi Halaskargazi Caddesi'ni dik kesmekte olup, yaklaşık 610 metre uzunluğundadır. Halaskargazi Caddesi'nin ikiye böldüğü Rumeli Caddesi'nin iki bölümünde birbrinden farklı yer döşemeleri görülmüştür. Caddenin Teşvikiye'ye inen kısmında 40x40 cm ölçülerinde granit plak taş zemin döşemesinin kullanıldığı tespit edilmiştir. Caddenin diğer yaya yolu kısmında ise 10x20 ölçülerinde taban tuğla zemin kaplaması uygulanmıştır (Şekil 4.21). Yaya yollarının yalnızca bitiş noktalarına yakın yerlerde engelli bireyler için kılavuz iz bulunmakta olup, süreklilik göstermediği tespit edilmiştir.

Şekil 4.21. Rumeli Caddesi'nin zemin kaplama örnekleri : (1)granit plaktaş, (2)taban tuğla(Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Rumeli Caddesi'nin devamı olan Teşvikiye Caddesi, yaklaşık 410 metre uzunluğundadır. Teşvikiye Caddesi'nde Rumeli Caddesi'nde olduğu gibi 40x40 cm ebatlarında granit plak taş zemin kaplaması kullanıldığı görülmüştür. Yine yaya yollarının bitiminde engelli bireyler için kılavuz yer aldığı, fakat sürekli olmadığı tespit edilmiştir (Şekil 4.22).

Şekil 4.22. Teşvikiye Caddesi'ndeki zemin kaplamaları ve kılavuz iz (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Maçka Caddesi ise 350 metre uzunluğunda olup, Teşvikiye Caddesi'nin devamında yer aldığı Teşvikiye Caddesi'ndeki zemin kaplamalarının aynı şekilde devam ettiği tespit edilmiştir. Benzer şekilde Teşvikiye ve Rumeli Caddesi'nde olduğu gibi yaya yollarının bitiminde engelli bireyler için kılavuz bulunduğu ve süreklilik arz etmediği görülmüştür (Şekil 4.23).

Şekil 4.23. Maçka Caddesi'ndeki zemin kaplamaları ve kılavuz iz (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Rumeli Caddesi, Teşvikiye ve Maçka Caddelerinin tümündeki zemin kaplama materyali olarak kullanılan granit taşın farklı tonlarda uygulanmak suretiyle desen yaratıldığı saptanmıştır.

Nişantaşı Bölgesinde çalışma kapsamında son olarak Abdi İpekçi Caddesi değerlendirilmiştir. Yaklaşık 750 metre uzunluğunda olan Abdi İpekçi Caddesi'nde iki farklı zemin kaplaması bulunduğu görülmüştür. Caddenin Maçka Demokrasi Parkı'na paralel olan yolda 40x40 cm ebatlarında granit plak taş zemin kaplaması kullanıldığı, Valikonağı Caddesi'ne doğru çıkan bölümünde ise doğal kırım granit küp taş ve bazalt küp taşın desen şeklinde kullanıldığı saptanmıştır (Şekil 4.24). Bu caddede zemin döşemelerinde engelli bireyler ile ilgili herhangi bir uygulamaya rastlanılmamıştır. Dört caddenin tamamı genel olarak temiz ve bakımlıdır. Zemin kaplama elemanlarında aralıklı olarak küçük hasarlar bulunduğu görülmüştür.

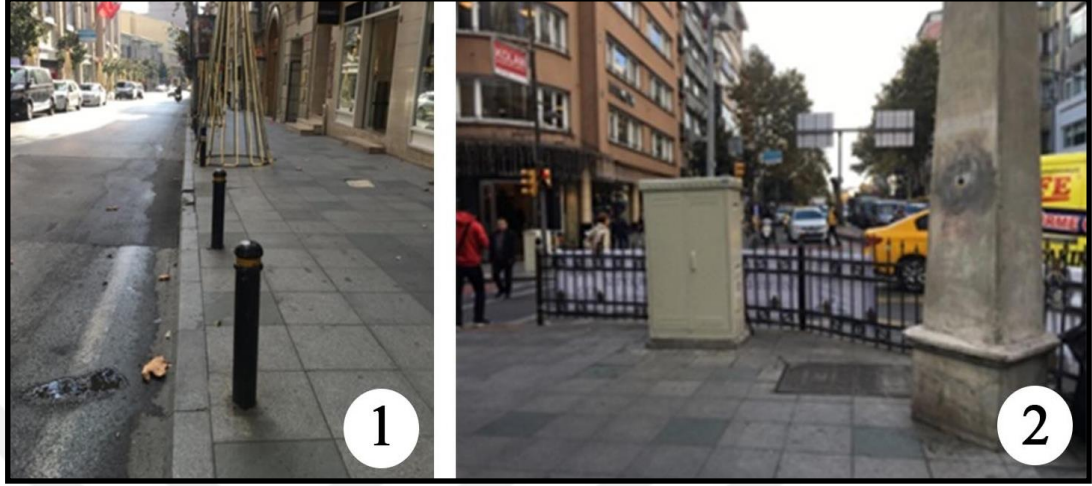

Şekil 4.24. Abdi İpekçi Caddesi'ndeki zemin kaplamaları: (1) granit plaktaş, (2) granit ve bazalt küp taş (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Sınır Elemanları

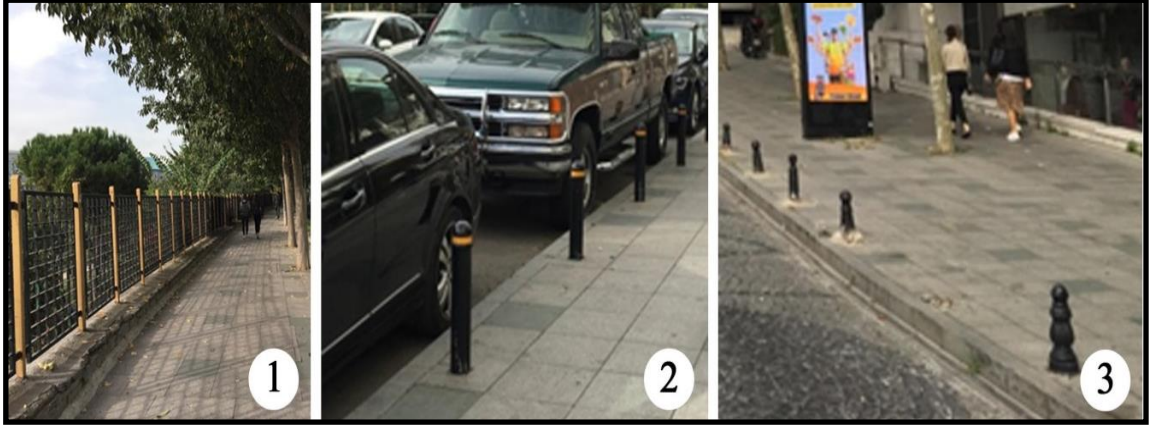
Nişantaşı bölgesinde çalışma kapsamında değerlendirilen dört caddeden Rumeli Caddesi'nde sınır elemanları bulunmadığı diğer caddelerde mevcut olduğu görülmüştür. Rumeli Caddesi'nde yalnızca inşaat çalışmaları sırasında kullanılan dış cephe sınır

panelleri bulunmakta olup, bu paneller görsel olarak estetik olmamakla birlikte, üzerine afiş ve ilanlar vb. ilan yapıştırıldığından karmaşık bir görüntü oluştuğu belirlenmiştir.

Şekil 4.25. Teşvikiye ve Maçka Caddeleri'ndeki sınır elemanı örnekleri: (1)demir duba, (2)-ferforje femir çit (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Teşvikiye, Maçka ve Abdi İpekçi Caddelerinde belirli aralıklar ile yaya ve araç yolunu sınırlandırmak amacıyla demir dubalar sınır elemanı olarak kullanıldığı tespit edilmiştir. Demir dubaların form, şekil ve büyüklükleri caddelere göre farklılıklar göstermektedir. Ayrıca Nişantaşı bölgesinde farklı amaçlar için kullanılan çitler bulunduğu tespit edilmiştir. Bunlardan biri Teşvikiye Caddesi'nde dört yol ağzında bulunan tarihi dikilitaşı çevrelemek ve araç yolundan ayırmak amacıyla kullanılan ferforje demir çittir (Şekil 4.25). İkincisi ise Maçka Demokrasi Parkı'nı caddeden ayırmak ile birlikte park ve yaya yolu arasında kot farklı nedeniyle kazalara sebebiyet vermemek amacıyla kullanılan demir ferforje çit olduğu belirlenmiştir (Şekil 4.26). Nişantaşı Bölgesi Caddeleri'nde bulunan sınır elemanlarının yeterli düzeyde ve bakımlı oldukları saptanmıştır.

Şekil 4.26. Abdi İpekçi Caddesi'ndeki sınır elemanı örnekleri: (1) Ferforje demir çit, (2-3) demir duba (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Çatı - Üst Örtü Elemanları

Nişantaşı bölgesindeki Rumeli, Teşvikiye, Maçka ve Abdi İpekçi Caddeleri'nde yapılan değerlendirmeler sonucunda caddeler üzerinde herhangi bir çatı ve üst örtü elemanları bulunmadığı tespit edilmiştir.

Kent Mobilyaları ve Donatı Elemanları

Banklar ve Oturma Birimleri

Nişantaşı bölgesindeki dört caddede yapılan değerlendirmeler sonucunda caddeler üzerinde bank ve oturma birimlerinin bulunmadığı görülmüş olup, bu durum yoğun yaya kullanıma sahip olduğu caddelerde olumsuzluk bir nitelik olarak belirlenmiştir (Çizelge 4.6).

Bitki Kasaları

Nişantaşı bölgesinde Rumeli ve Maça Caddeleri üzerinde bitki kasalarının bulunmadığı Teşvikiye ve Abdi İpekçi Caddeleri'nde bitki kasalarının yer aldığı tespit edilmiştir. Abdi İpekçi Caddesi'nde 8 adet bitki kasası mevcutken, Teşvikiye Caddesi'nde 1 adet bitki kasası bulunmaktadır (Çizelge 4.6). Bitki kasalarının kısmen bakımlı olduğu tespit edilmiştir. Teşvikiye Caddesi'nde bulunan bitki kasası Citys AVM karşısında yer almakta olup, kütükten yapıldığı saptanmıştır (Şekil 4.27).

Şekil 4.27. Teşvikiye Caddesi'ndeki kütükten yapılan bitki kasası örneği (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Abdi İpekçi Caddesi üzerinde ise Maça Demokrasi Parkı sınırda farklı şekil, büyüklük ve renklerde bitki kasaları olduğu belirlenmiştir. Bitki kasaları beton malzemedен yapılmış olup, içinde bitki materyalinin kısmen bakımlı olduğu saptanmıştır. Ayrıca cadde üzerinde taşıt yolu yaya yolundan ayırmak için beton kaldırım taşları ile çevrelenmiş içerisinde yalnızca çim bulunan bir parter bulunmaktadır (Şekil 4.28).

Şekil 4.28. Abdi İpekçi Caddesi’nde bulunan bitki kasaları ve parter örneği (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Aydınlatma Elemanları

Nişantaşı Bölgesi Caddeleri’nde 72 adet Rumeli Caddesi’nde, 42 adet Teşvikiye Caddesi’nde, 37 adet Maçka Caddesi’nde, 55 adet Abdi İpekçi Caddesi’nde olmak üzere toplam 206 adet aydınlama elemanı bulunduğu tespit edilmiştir. Dört caddede kullanılan aydınlatma elemanı birbiri ile uyum içerisinde olacak şekilde tasarlanarak bakımlı oldukları belirlenmiştir (Çizelge 4.6). Kullanılan aydınlatma elemanları aynı biçimde ve 2 başlıklı aydınlatma elemanı olup, bir başlığı daha kısa ve yaya yolunu aydınlatmak için hizmet etmekte, diğer başlığı ise daha uzun boyda ve araç yolunu aydınlatmaktadır (Şekil 4.29).

Ayrıca İstanbul semtinin yılbaşı kutlamalarında önemli bir nokta olması nedeniyle Teşvikiye Caddesi üzerinde her sene yapılan süslemelerden kalan çam ağacı formundaki aydınlatma elemanlarının da yer yer bulunduğu görülmüştür (Şekil 4.29). Bunlara ek olarak Maçka Caddesi’nde ise aydınlatma direkleri dışında ağaçların alt kısımlarına görsel etki kazandırmak amacı ile zemin spot aydınlatma elemanlarının yer aldığı tespit edilmiştir (Şekil 4.30).

Şekil 4.29. Nişantaşı Bölgesi Caddeleri'nde (Rumeli Cad., Teşvikiye Cad., Abdi İpekçi Cad., Maçka Cad.) bulunan aydınlatma elemanı örnekleri (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Şekil 4.30. Maçka Caddesi'nde ki ağaç altı aydınlatma elemanı örneği (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Yönlendirme-Trafik Levhaları / Reklam Panoları

Nişantaşı bölgesinde bulunan dört caddede yön ve trafik levhaları mevcut olup, bunlar standart levha biçimde ve genellikle aydınlatma direklerine sabitlenmiş durumdadır. Caddelerdeki yönlendirme ve trafik levhaları bakımlı oldukları görülmüştür. Rumeli Caddesi'nde 5 adet yönlendirme levhası - 9 adet trafik levhası, Teşvikiye Caddesi'nde 4 adet yönlendirme levhası -15 adet trafik levhası, Maçka Caddesi'nde 2 adet yönlendirme levhası-12 adet trafik levhası, Abdi İpekçi Caddesi'nde ise 6 adet yönlendirme levhası -17 adet trafik levhası bulunduğu tespit edilmiştir (Çizelge 4.6).

Rumeli Caddesi'nde 72 adet, Teşvikiye Caddesi'nde 38 adet, Maçka Caddesi'nde 48 adet, Abdi İpekçi Caddesi'nde 64 adet olmak üzere toplam 222 adet reklam panosu bulunduğu ve bu panoların bakımlı olduğu belirlenmiştir. Reklam panoları ağırlık olarak aydınlatma direklerine birleşik şekilde konumlandırıldığı görülmüştür (Çizelge 4.6).

Şekil 4.31. Nişantaşı Bölgesi Caddeleri'nde (Rumeli Cad., Teşvikiye Cad., Abdi İpekçi Cad., Maçka Cad) bulunan yönlendirme-trafik levhaları ve reklam panoları örnekleri (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Otobüs Durakları

Nişantaşı Bölgesi Caddeleri'nde yapılan değerlendirmeler sonucunda Rumeli ve Abdi İpekçi Caddeleri'nde otobüs durağı bulunmazken Teşvikiye ve Maça Caddeleri'nde birer adet otobüs durağı bulunduğu ve bakımlı oldukları tespit edilmiştir (Çizelge 4.6).

Şekil 4.32. Teşvikiye ve Maça Caddeleri'nde yer alan otobüs durağı örneği (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Büfeler

Nişantaşı bölgesindeki dört caddede yapılan değerlendirmeler sonucunda caddeler üzerinde büfelerin bulunmadığı tespit edilmiştir (Çizelge 4.6).

Telefon Kulübeleri

Nişantaşı bölgesindeki dört caddede yapılan değerlendirmeler sonucunda caddeler üzerinde telefon kulübelerinin bulunmadığı tespit edilmiştir (Çizelge 4.6).

Çöp Kutuları

Nişantaşı bölgesindeki caddelerde toplam 14 adet çöp kutusu bulunmakta olup, bakımlı olduğu belirlenmiştir. Rumeli caddesi'nde 2 adet, Teşvikiye Caddesi'nde 5 adet, Maçka Caddesi'nde 4 adet, Abdi İpekçi Caddesi'nde 2 adet olmak üzere yetersiz sayıda olduğu belirlenmiştir (Çizelge 4.6). Tüm caddelerdeki çöp kutuları metal malzemeden yapılmış küçük boy çöp kutuları şeklinde olup, yalnızca Abdi İpekçi Caddesi'nde geri dönüşüm çöp konteynerleri bulunduğu tespit edilmiştir (Şekil 4.33).

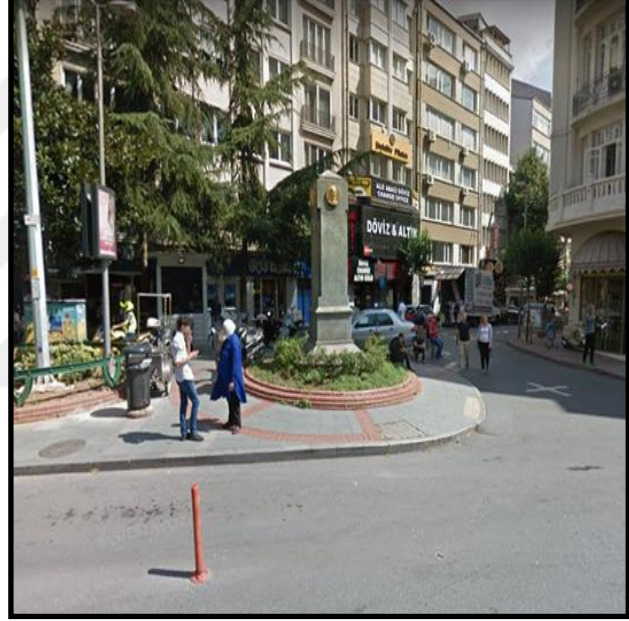
Şekil 4.33. Caddelerde kullanılan çöp kutuları örnekleri: (1) küçük çöp kutusu, (2) Abdi İpekçi Caddesi'nde kullanılan geri dönüşüm çöp elemanı (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Plastik Elemanlar

Plastik öğeler bakımından yapılan değerlendirmeler sonucunda Teşvikiye ve Abdi İpekçi Caddeleri'nde birer adet olmak üzere toplam 2 adet plastik öğelerin bulunduğu ve bunların bakımlı olduğu görülmüştür (Çizelge 4.6). Teşvikiye Caddesi'nde bulunan plastik öğe, Kurtuluş Savaşı ve Cumhuriyet tarihinin önemli isimlerinden biri olan Hüsrev Gerede Anıtı'dır ve caddenin en sonunda yer almaktadır. Abdi İpekçi caddesinde ise caddenin orta kısımlarına doğru Abdi İpekçi anısına yapılmış Abdi İpekçi Barış Anıtı bulunduğu görülmüştür (Şekil 4.34).

Abdi İpekçi Barış Anıtı

Hüsrev Gerede Anıtı

Şekil 4.34. Abdi İpekçi ve Teşvikiye Caddeleri'nde bulunan plastik elemanlar (anıtlar)
(Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Su Yüzeyleri, Havuz ve eşmeler

Nişantaşı Bölgesi'nde sadece Abdi İpekçi Caddesi üzerinde bir adet su ögesi olduğu görülmüştür. Kenarı mermer sütunla basamak şeklinde çevrilmiş, yerden fiskeyeleri olan bu su ögesinin bakımlı olduğu tespit edilmiştir (Şekil 4.35). Diğer caddelerde herhangi bir su ögesinin bulunmadığı saptanmıştır (Çizelge 4.6.)

Şekil 4.35. Abdi İpekçi Caddesi'nde yer alan su ögesi (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Çizelge 4.6. Nişantaşı Bölgesi Caddeleri'nin donatı elemanlarının mevcut durum analizi

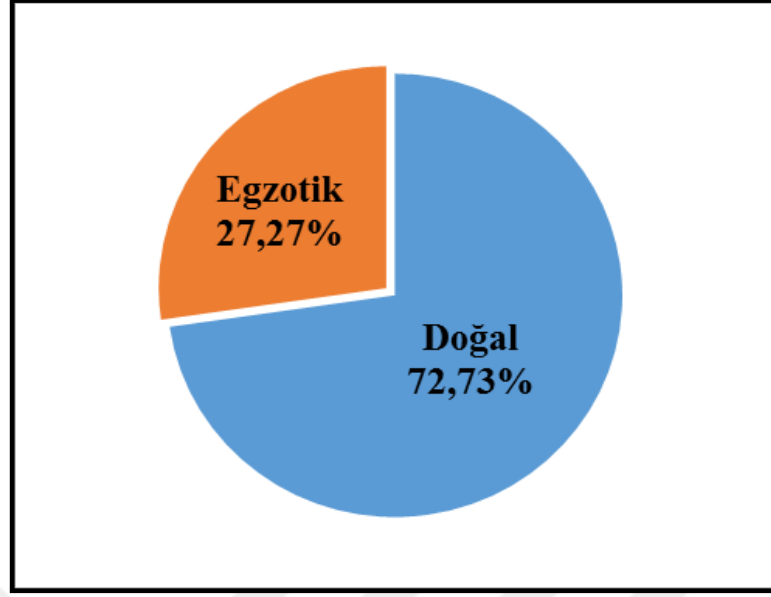
Kent Mobilyaları ve Donatı Elemanları								
	Rumeli Caddesi		Teşvikiye Caddesi		Maçka Caddesi		Abdi İpekçi Caddesi	
Donatı Elemanı Türü	Adet	Bakım Durumu	Adet	Bakım Durumu	Adet	Bakım Durumu	Adet	Bakım Durumu
Banklar ve Oturma Birimleri	-	-	-	-	-	-	-	-
Bitki Kasaları	-	-	1	-	-	-	8	Kısmen Bakımlı
Aydınlatma Elemanları	72	Bakımlı	42	Bakımlı	37	Bakımlı	55	Bakımlı
Yönlendirme Levhaları	5	Bakımlı	4	Bakımlı	2	Bakımlı	2	Bakımlı
Trafik Levhaları	9	Bakımlı	15	Bakımlı	12	Bakımlı	13	Bakımlı
Reklam Panoları	72	Bakımlı	38	Bakımlı	48	Bakımlı	64	Bakımlı
Otobüs Durakları	-	-	1	Bakımlı	1	Bakımlı	-	-
Büfeler	-	-	-	-	-	-	-	-
Telefon Kulübeleri	-	-	-	-	-	-	-	-
Çöp Kutuları	3	Bakımlı	5	Bakımlı	4	Bakımlı	2	Bakımlı
Plastik Öğeler	-	-	1	Bakımlı	-	-	1	Bakımlı
Su Yüzeyleri, Havuz ve Çeşmeler	-	-	-	-	-	-	1	Bakımlı

Altyapı (Ulaşım - Otopark)

Nişantaşı bölgesinin caddelerinin ulaşım seçenekleri incelendiğinde toplu taşıma ve özel araçlar ile ulaşım sağlanmakta olup dört caddede yoğun trafiğin yaşandığı bir caddedir. Metro ile ulaşımında caddeye giden ve Rumeli Caddesi'nin başında bulunan durak tek metro durağıdır. Yoğunlukla metro ile ulaşım yapılmasının yanı sıra özellikle belediye otobüslerinin de cadde içerisinden geçmesi ve caddenin mevcut darlığından dolayı trafik dahada yoğunlaşmaktadır. Nişantaşı bölgesinde yer alan dört caddenin yoğun kullanıcı kitlesinden dolayı otoparkların yetersiz kaldığı görülmüştür. Rumeli Caddesi üzerinde araç park etmek yasaktır ve bu caddede otopark sorunu yaşanmaktadır. Teşvikiye ve Maçka Caddeleri'nde İspark (İBB'ye bağlı) otoparkları mevcuttur. Fakat araçlar yol üzerine park edildiğinden hem yetersiz kalmakta hemde trafik yoğunluğunu arttırıcı etki yaratmaktadır. Abdi İpekçi Caddesi'nde ise Maçka Demokrasi Parkı'na paralel, çift taraflı olacak şekilde konumlandırılmış, yine İspark'a ait olan yol üstü otoparkı bulunmakta olup, Valikonağı Caddesi'ne doğru çıkan bölümde ise park yapmak yasaktır.

4.2.3. Nişantaşı Bölgesi Caddeleri'nin Bitkisel Öğelerinin Değerlendirilmesi

Nişantaşı Bölgesi Caddeleri'nde 10 familya'ya ait olmak üzere toplam 11 adet cins ve 11 adet tür bulunmaktadır. Tespit edilen bitki taksonlarının %72,73'ü doğal ve %27,27'si egzotik tür olduğu belirlenmiştir (Şekil 4.36). Familyalara göre cins ve tür dağılımları değerlendirildiğinde ise %18,18 oranı ile en fazla Oleaceae familyasına ait tür bulunmakta olup, bunu % 9,09 oranları ile Celastraceae, Cupressaceae, Leguminosae, Magnoliaceae, , Palmae, Platanaceae, Simarubaceae, Ulmaceae ve Tiliaceae familyaları izlemektedir. Caddede tespit edilen familyalara göre bitki taksonları Çizelge 4.7'de verilmiştir.

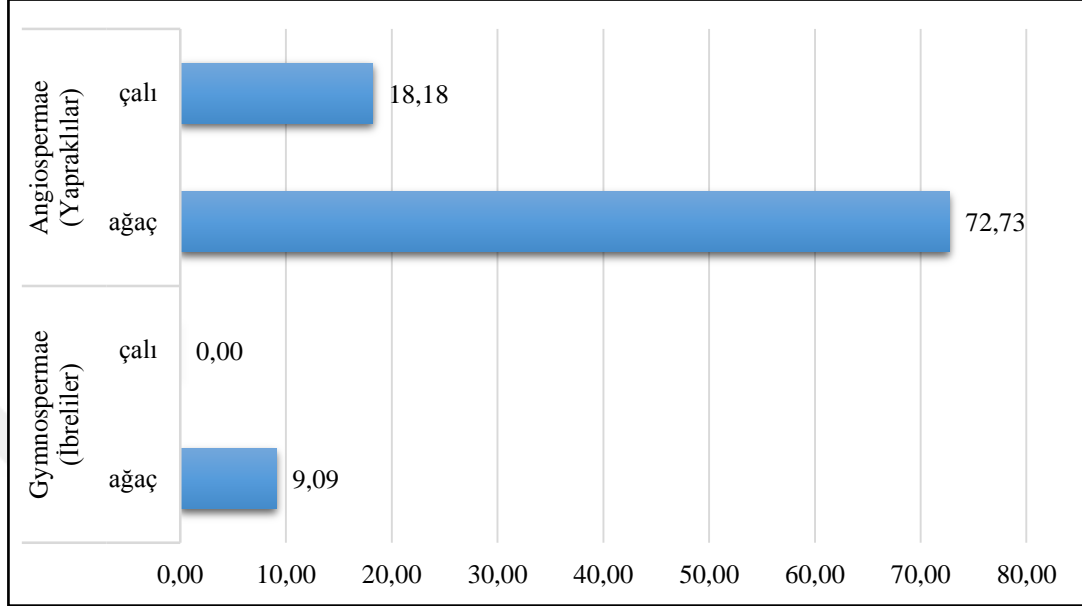
Şekil 4.36. Nişantaşı Bölgesi Caddeleri’nde bulunan bitki taksonlarının doğal / egzotik olma durumu

Çizelge 4.7. Nişantaşı Bölgesi Caddeleri’nde tespit edilen bitki taksonları

Familyalar	Taksonlar
Simarubaceae	<i>Ailanthus altissima</i> L.
Ulmaceae	<i>Celtis australis</i> L.
Cupressaceae	<i>Cupressus sempervirens</i> L.
Celastraceae	<i>Euonymus japonicus "Aurea Variegata"</i>
Oleaceae	<i>Ligustrum japonicum "Tige"</i>
Magnoliaceae	<i>Magnolia grandiflora "Tige"</i>
Oleaceae	<i>Olea europaea</i> L.
Palmae	<i>Phoenix canariensis</i> Chabaud
Platanaceae	<i>Platanus orientalis</i> L.
Leguminosae	<i>Robinia pseudoacacia</i> L.
Tiliaceae	<i>Tilia tomentosa</i> Moench

Bununla birlikte tespit edilen taksonların % 90,91’i Angiospermae ve %9,09’u Gymnospermae olduğu belirlenmiştir. Angiospermae’lerin %72,73 ile büyük çoğunluğu

ağaç formunda iken, %18,18'i çalı formundadır. Gymnospermae'lerin ise %9,09'u ağaç formunda olup, çalı formunda takson bulunmadığı görülmüştür (Şekil 4.37).

Şekil 4.37. Nişantaşı Bölgesi Caddeleri'nde tespit edilen bitki türlerinin taksonomik grupları

Tez çalışmasında tespit edilen bitki taksonların estetik özellikleri bakımından incelendiğinde, %54,55'i orta dokulu, %27,27'si kaba dokulu ve %18,18'i ince dokulu olduğu belirlenmiştir. Taksonlarda çoğunlukla yeşil yaprak rengi hakim iken, beyaz/krem renkli çiçeklere sahip taksonlarında ağırlıklı olarak yer aldığı tespit edilmiştir. Taksonların %36,36 ile büyük çoğunluğu 11-25. m ve 25-üzeri m. boylarında olup, %45,45 ile yuvarlak-küre formda olduğu görülmüştür. Ayrıca taksonların %45,45'nin sonbahar renk etkisinin ve %36,36'nin koku etkisinin bulunduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte tespti edilen taksonların işlevsel özellikleri değerlendirildiğinde ise %58,33 ile çoğunlukla gölgeleme ve %16,67 ile vurgulama amacı ile kullanıldığı (Şekil 4.40) , %8,33'ünün ise herhangi bir işlevinin bulunmadığı tespit edilmiştir (Şekil 4.41). Taksonların %72,73'ü ise cadde ve yol ağacı olarak kullanıma uygun taksonlar olduğu görülmüştür (Çizelge 4.8).

Çizelge 4.8. Nişantaşı Bölgesi Caddeleri’nde tespit edilen bitki taksonlarının estetik ve işlevsel özellikleri

Taksonlar	Boy	Form	Doku	Renk		Sonbahar Renk Etkisi	Koku Etkisi	Çalışma Alanındaki Mevcut İşlevsel Özelliği	Cadde ve Yol Ağacı Olarak Uygunluğu
				Yaprak Rengi	Çiçek Rengi				
<i>Ailanthus altissima</i> L.	12-15 m	Dağınık	Orta	Koyu Yeşil	Krem	+	+	Gölgeleme	+
<i>Celtis australis</i> L.	10-12 m	Yuvarlak -Küre	Orta	Yeşil	-	+	-	Gölgeleme	+
<i>Cupressus sempervirens</i> L.	20-30 m	Sütun	İnce	Koyu Yeşil	-	-	-	İşlevselliği yok	+
<i>Euonymus japonicus "Aurea Variegata"</i>	2,5-3 m	Oval	Orta	Sarı	Krem	-	-	Sınırlama, İlişkilendirme	-
<i>Ligustrum japonicum "Tige"</i>	5-10 m	Yuvarlak -Küre	Orta	Koyu Yeşil	Beyaz	-	-	Gölgeleme	+
<i>Magnolia grandiflora "Tige"</i>	30-40 m	Yuvarlak -Küre	Kaba	Koyu Yeşil	Beyaz	-	+	Gölgeleme	-
<i>Olea europaea</i> L.	7,5-9 m	Dağınık	İnce	Gri Yeşil	Krem	-	-	Vurgulama	-
<i>Phoenix canariensis</i> Chabaud.	15-18 m	Sarkık	Kaba	Yeşil	Sarı-Yeşil	-	-	Vurgulama	-
<i>Platanus orientalis</i> L.	25-30 m	Yuvarlak -Küre	Kaba	Yeşil	Yeşil	+	-	Gölgeleme	+
<i>Robinia pseudoacacia</i> L.	20-25 m	Dağınık	Orta	Yeşil	Beyaz	+	+	Gölgeleme	+
<i>Tilia tomentosa</i> Moench	20-35 m	Yuvarlak -Küre	Orta	Yeşil	Sarı	+	+	Gölgeleme	-

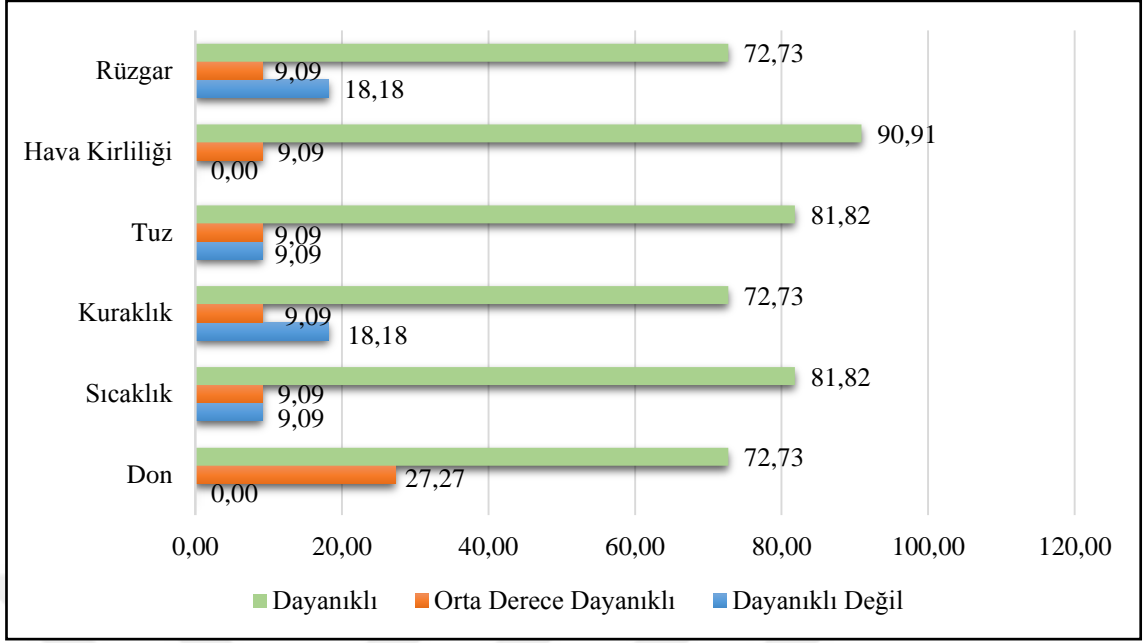
*Sonbahar renk etkisi: etkin(+), etkin değil(-) - Koku etkisi: var(+), yok(-) – Cadde ve yol ağacına olarak uygunluğu: uygun(+), uygun değil(-) olarak ifade edilmiştir.

Tez çalışması kapsamında tespit edilen taksonların ekolojik dayanımları ile ilgili yapılan değerlendirmelerde taksonların ekolojik koşullara dayanıklı oldukları belirlenmiştir. Tespit edilen taksonların %90,91'i hava kirliliğine dayanıklı olurken, %72,73'ü dona, %81,82'si sıcaklığa ve tuza, %72,73'ü kuraklığa ve rüzgâra dayanıklı olduğu tespit edilmiştir. En az oranda %9,09 ile sıcaklık ve tuzluluğa dayanıksız taksonların olduğu görülmüştür. Ekolojik dayanıklılıklara göre bitki taksonları Çizelge 4.9 ve bitki taksonlarının ekolojik dayanıklılıklara göre dağılımı ise Şekil 4.38'de verilmiştir.

Çizelge 4.9. Nişantaşı Bölgesi Caddeleri'nde tespit edilen bitki taksonlarının ekolojik dayanımları

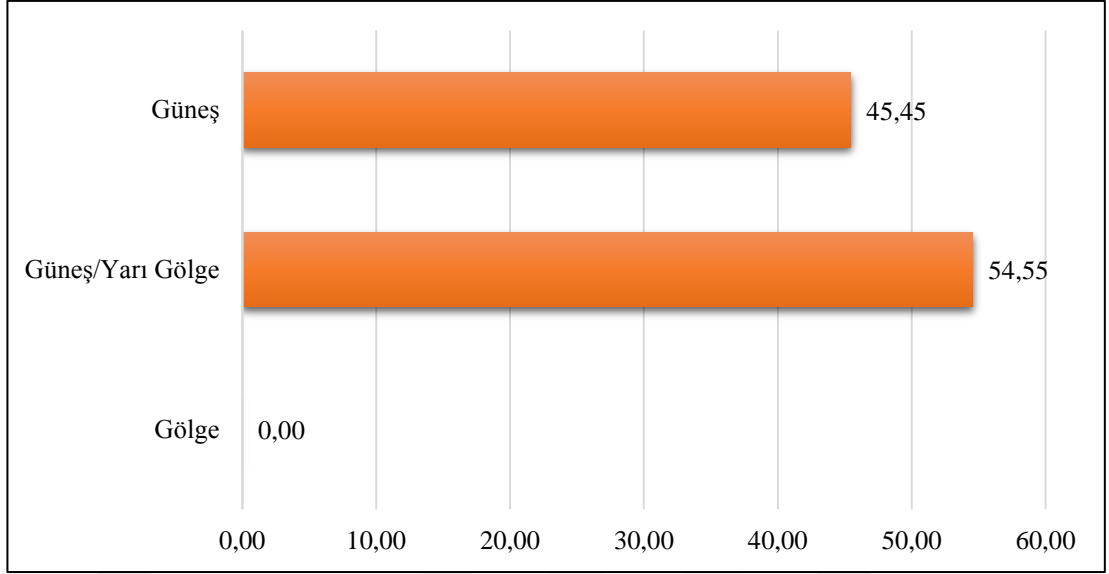
Taksonlar	Ekolojik Dayanımları					
	Don	Sıcaklık	Kuraklık	Tuz	Hava Kirliliği	Rüzgâr
<i>Ailanthus altissima</i> L.	2	2	2	2	2	2
<i>Celtis australis</i> L.	2	2	2	2	2	2
<i>Cupressus sempervirens</i> L.	2	2	2	1	2	2
<i>Euonymus japonicus</i> "Aurea Variegata"	2	2	2	2	2	0
<i>Ligustrum japonicum</i> "Tige"	2	1	2	2	2	2
<i>Magnolia grandiflora</i> "Tige"	1	2	0	2	2	2
<i>Olea europaea</i> L.	1	2	2	2	1	2
<i>Phoenix canariensis</i> Chabaud.	1	2	2	2	2	0
<i>Platanus orientalis</i> L.	2	2	2	2	2	1
<i>Robinia pseudoacacia</i> L.	2	2	1	2	2	2
<i>Tilia tomentosa</i> Moench	2	0	0	0	2	2

*0-Dayanıklı değil, 1-Orta derece dayanıklı, 2-Dayanıklı olarak ifade edilmiştir.

Şekil 4.38. Nişantaşı Bölgesi Caddeleri'nde tespit edilen bitki taksonlarının ekolojik dayanımlarına göre dağılımı

Nişantaşı Bölgesi Caddeleri'nde tespit edilen bitki taksonlarının ışık istekleri bakımında değerlendirildiğinde ise taksonların en yüksek oranda % 55,54'ü güneş/yarı gölge ortam istedikleri belirlenmiş olup, bunu %45,45 ile güneşli ortam isteyen taksonlar izlemiştir. Gölge ortamı isteyen taksonların ise bulunmadığı görülmüştür (Şekil 4.39) . Işık isteklerine göre bitki taksonları Çizelge 4.10'da verilmiştir.

Şekil 4.39. Nişantaşı Bölgesi Caddeleri’nde bulunan bitki taksonlarının ışık isteklerine göre dağılımı

Çizelge 4.10. Işık isteklerine göre Nişantaşı Bölgesi Caddeleri’nde bulunan bitki taksonları

Işık İstekleri	Taksonlar
Güneş	<i>Phoenix canariensis</i> Chabaud., <i>Olea europaea</i> L., <i>Platanus orientalis</i> L., <i>Robinia pseudoacacia</i> L., <i>Tilia tomentosa</i> Moench
Güneş/Yarı Gölge	<i>Ailanthus altissima</i> L., <i>Celtis australis</i> L., <i>Cupressus sempervirens</i> L., <i>Euonymus japonicus</i> "Aurea Variegata", <i>Ligustrum japonicum</i> "Tige", <i>Magnolia grandiflora</i> "Tige",
Gölge	-

		
<i>Ailanthus altissima</i> L.	<i>Celtis australis</i> L.	<i>Ligustrum japonicum</i> "Tige"
		
<i>Magnolia grandiflora</i> "Tige"	<i>Platanus orientalis</i> L.	<i>Robinia pseudoacacia</i> L.
		
<i>Tilia tomentosa</i> Moench	<i>Olea europaea</i> L.	<i>Phoenix canariensis</i> Chabaud.

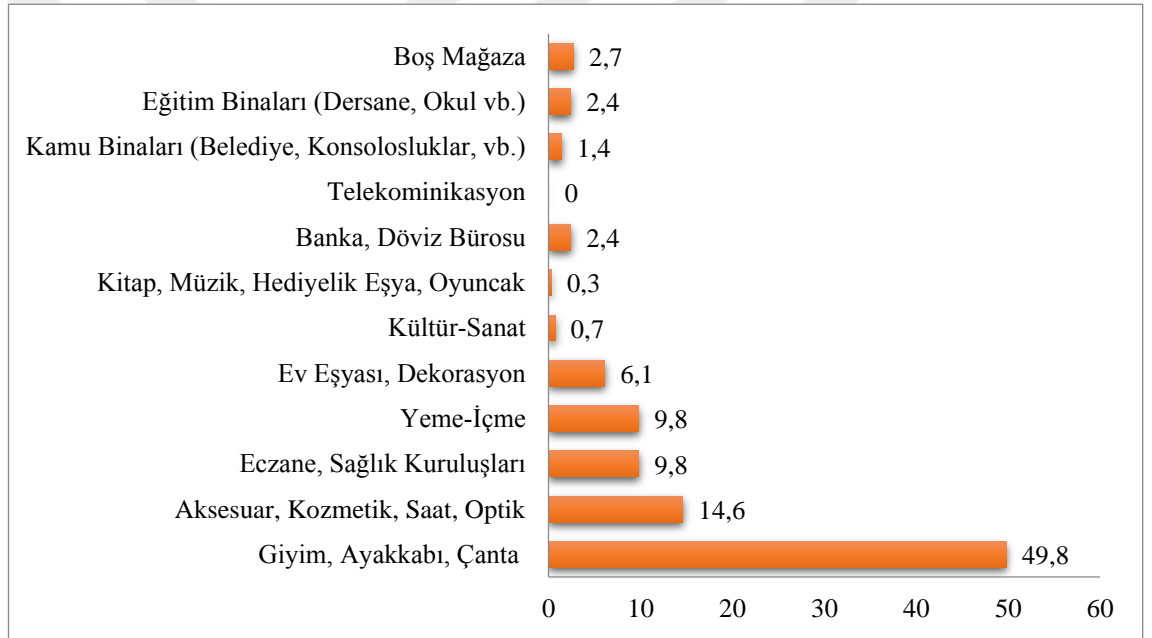
Şekil 4.40. Caddelerde gölgeleme (*Ailanthus altissima* L., *Celtis australis* L., *Ligustrum japonicum* "Tige", *Magnolia grandiflora* "Tige", *Platanus orientalis* L., *Robinia pseudoacacia* L., *Tilia tomentosa* Moench) ve vurgulama (*Olea europaea* L., *Phoenix canariensis*) amacıyla kullanılan bitki türleri (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Şekil 4.41. *Euonymus japonicus "Aurea Variegata"* türünün sınırlama - ilişkilendirme amaçlı kullanımı ve *Cupressus sempervirens L.* türünün işlevsel olmayan kullanımı (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

4.2.4. Nişantaşı Bölgesinde Bulunan Mekânların Kullanım Çeşitliliği

Nişantaşı Bölgesi Caddeleri'nde bulunan mekânların fonksiyonlarına göre kullanımı değerlendirildiğinde %49,8 ile en yüksek oranda giyim-ayakkabı-çanta mağazaları yer almakta olup, bunu %14,6 ile aksesuar-kozmetik-saat-optik mağazaları izlemiştir. En az oranda ise %0,3 ile kitap-müzik-hediyelik eşya-oyuncak mağazalarının bulunduğu tespit edilmiştir. Cadde üzerinde telekomünikasyon mağazaları bulunmamaktadır. Nişantaşı bölgesindeki dört caddede bulunan mekânların adedi ve mekânların kullanım çeşitliliğine göre dağılımları Çizelge 4.11 ve Şekil 4.42'de verilmiştir.

Şekil 4.42. Nişantaşı Bölgesi Caddeleri'nde bulunan mekânların kullanım çeşitliliğine göre dağılımları

Çizelge 4.11. Kullanım çeşitliliğine göre Nişantaşı Bölgesi Caddeleri'nde bulunan mekânlar

Sektörler	Rumeli Cad. Mağaza Adedi	Teşvikiye Cad. Mağaza Adedi	Maçka Cad. Mağaza Adedi	Abdi İpekçi Cad. Mağaza Adedi	Toplam Mağaza Adedi
Giyim, Ayakkabı, Çanta	57	20	13	57	147
Aksesuar, Kozmetik, Saat, Optik	11	17	4	11	43
Eczane, Sağlık Kuruluşları	9	3	8	9	29
Yeme-İçme	11	4	3	11	29
Ev Eşyası, Dekorasyon	6	3	3	6	18
Kültür-Sanat	0	1	1	0	2
Kitap, Müzik, Hediyelik Eşya, Oyuncak	0	1	0	0	1
Banka, Döviz Bürosu	1	2	3	1	7
Telekomünikasyon	0	0	0	0	0
Kamu Binaları (Belediye, Konsolosluklar, vb.)	1	1	1	1	4
Eğitim Binaları (Dershane, Okul vb.)	1	2	3	1	7
Boş Mağaza	4	0	0	4	8

4.3. Bağdat Caddesi'ne Ait Bulgular

4.3.1. Bağdat Caddesi'nin Tarihi ve Özellikleri

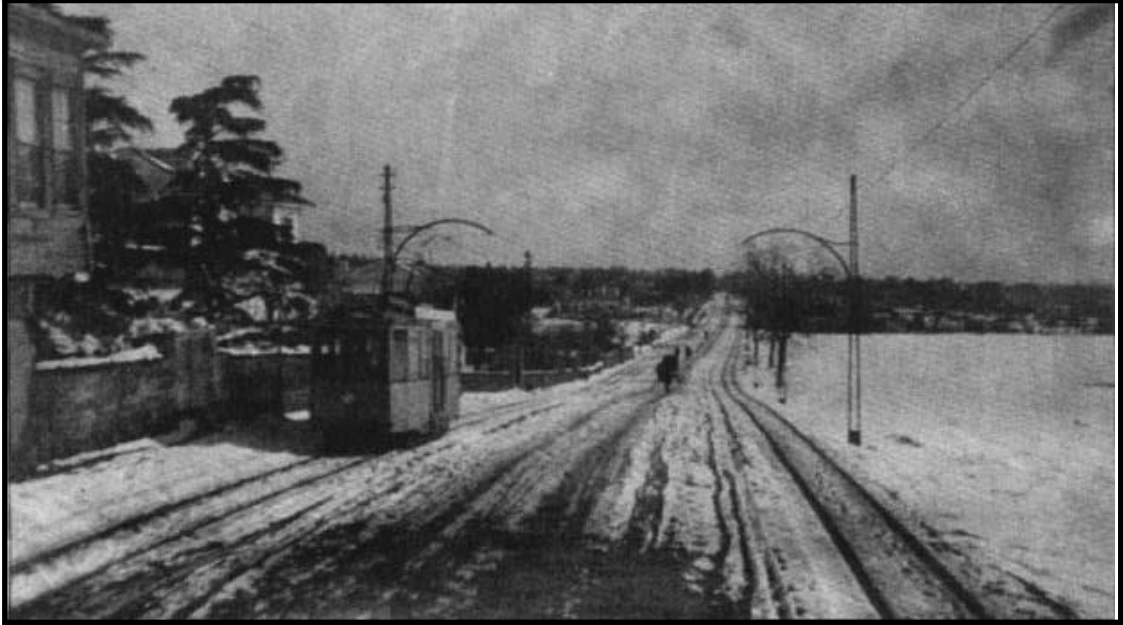
İstanbul'un Asya kıtasında bulunan, Kadıköy ilçesi sınırları içerisinde yer alan Bağdat Caddesi; Kızıltoprak'tan başlayarak, Maltepe ilçesi sınırındaki Cevizli'ye kadar devam eden yaklaşık 6 kilometrelik bir caddedir (Şekil 4.43) (Anonim 2019 1).

Şekil 4.43. Bağdat Caddesi'nin konumu (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

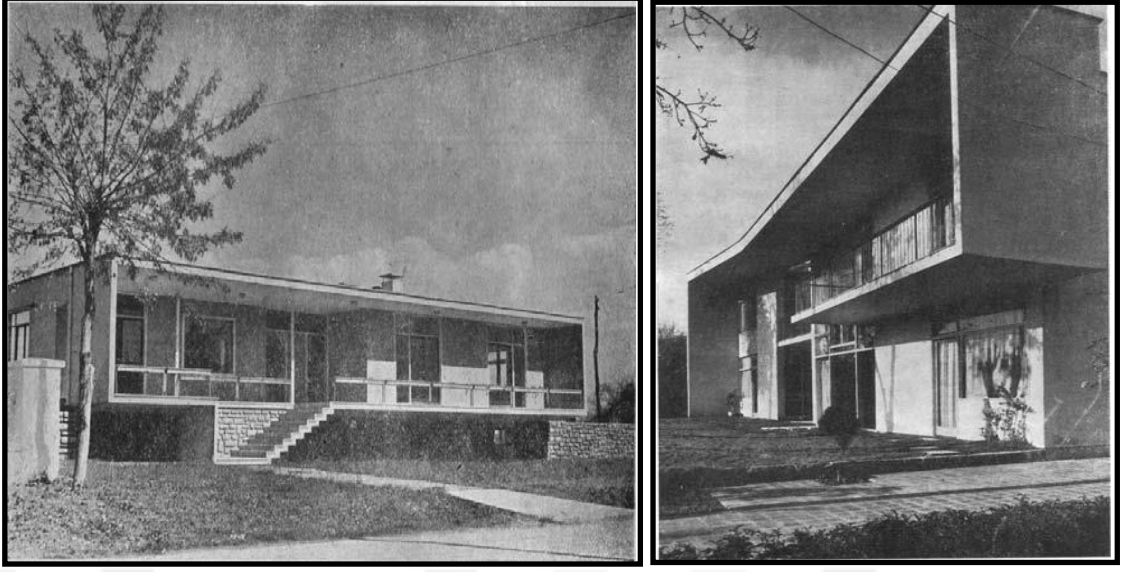
Tarihi Bizans dönemine kadar dayanmakta olan Bağdat Caddesi, İstanbul'un fethedilmesinden önce ticaret kervanları ve ordular tarafından Bizans'ı Anadolu'ya bağlayan geçit olarak kullanılmıştır. Osmanlı İmparatorluğu zamanında da önemini koruyan cadde "Bağdat Yolu" adını dönemin Osmanlı Padişahı IV. Murat'ın Bağdat'a

yaptığı ve Osmanlılar'ın zaferi ile sonuçlanan Bağdat Seferi'nden almıştır. ‘‘Bağdat Yolu’’ ismi ile bilinen dönemde ki caddenin sınırları Üsküdar Meydan'ından başlamakta olup, Karacaahmet Mezarlığı'nın arkasından ve Haydarpaşa Çayırı'ndan geçerek Bostancı Köprüsü'ne uzanmaktadır. 1918 yılında İstanbul Şehremaneti, Kızıltoprak ile Kurbağlıdere arasına Bağdat yolu, 1934 yılında ise Kızıltoprak'dan Pendik'e kadar uzanan yol Bağdat Caddesi olarak tanımlanarak bugünkü Bağdat Caddesi'nin sınırını belirlemiştir (Şekil 4.44). Bağdat Caddesi'nin lüks bir semt olması II. Abdülhamit zamanında başlamakta olup, sarayına yakın olmak isteyen paşalar, zengin tüccarlar caddenin ilk evleri olan konaklar ve köşkler yaptırmışlardır (Şekil 4.45) (Cemali 2011, Anonim 2011 d).

Şekil 4.44. 1940'larda Bağdat Caddesi (Yazıcıoğlu Halu 2010)

Yıllar boyu sürekli değişim içinde olan Bağdat Caddesi, I.Dünya Savaşı'ndan önce Arnavut kaldırımı taşlarla döşeliyken, daha sonra asfaltla kaplanmıştır. Bir dönem tramvay hattında üzerinden geçtiği cadde, günümüzde Bostancı'dan Kadıköy yönüne doğru tek yönlü trafik akışına sahip bir cadde niteliğindedir (Anonim 2011 d).

Şekil 4.45. 1950'ler de Bağdat Caddesi ve çevresinde yapılan konutlardan örnekler
(Yazıcıoğlu Halu 2010)

Şekil 4.46. 1980'lerde Bağdat Caddesi (Anonim 2019 m)

Bağdat Caddesi kafeleri, restoranları, dünyaca ünlü markaların yer aldığı mağazalarıyla, İstanbul'un en popüler alışveriş ve gezinti caddelerinden biri iken 2015 yılında kentsel yenileme çalışmaları kapsamında binaların yıkılması ile 49 adet ulusal ve uluslararası marka caddeden ayrılmıştır (Şekil 4.46). Kentsel dönüşüm çalışmaları ile yeniden düzenlenen konut ve mağazalarda ise kiraların yüksek olması nedeniyle markaların buraya geri dönüş yapmaması ve bu nedenle caddeki boş mağaza sayısı artması gündeme gelmiştir (Cushman ve Wakefield 2018)

Türkiye'nin en lüks markalarının merkezi haline gelen ve İstanbul'un en uzun alışveriş caddesi olan Bağdat Caddesi'nin en önemli noktalarından biri, caddenin sonunda yer alan ve Fenerbahçe Spor Kulübü'ne ait olan Fenerbahçe Stadı'dır. Bir diğeri ise caddenin kuzeybatısında bulunan 60 dönümlük bir araziye yayılan ve kent halkının rekreatif ihtiyaçlarını karşılayan Göztepe 60.Yıl Parkı'dır (Şekil 4.47) (Anonim 2019 n).

Şekil 4.47. Bağdat Caddesi üzerinde bulunan Göztepe 60.Yıl Parkı'ndan bir görünüm (Anonim 2019 n)

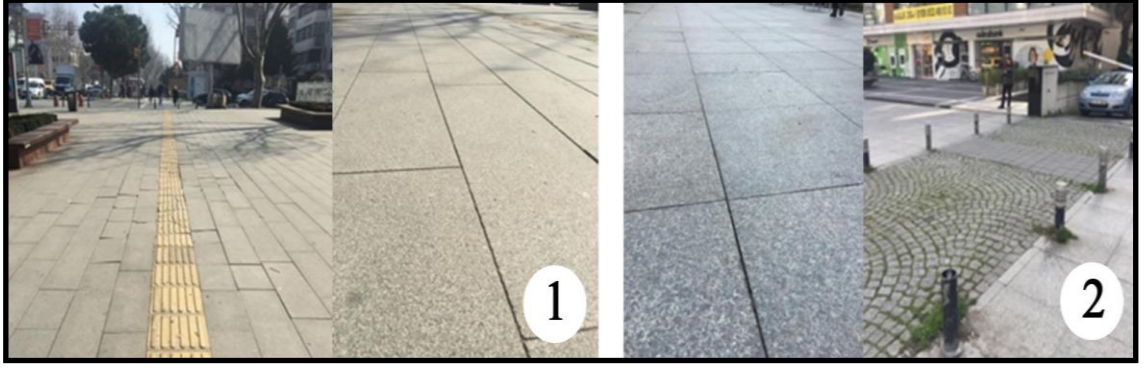
4.3.2. Bağdat Caddesi'nin Yapısal Öğelerinin Değerlendirilmesi

Tez çalışması kapsamında 6 km uzunluğundaki Bağdat Caddesi'nde, çalışma alanı olarak caddenin alışveriş caddesi niteliği taşıyan 1,1 km'lik kısmı değerlendirmeye alınmıştır. Bağdat Caddesi'nin peyzaj tasarımında yapısal öğelerini oluşturan zemin kaplamaları, sınır elemanları, çatı elemanları, kentsel mobilya ve donatı elemanları ve altyapı olarak beş ana başlık altında değerlendirilmiştir.

Zemin Kaplamaları

Bağdat Caddesi'nde iki farklı zemin elemanı kullanıldığı tespit edilmiştir. Bunlardan biri Göztepe 60.Yıl Park'ı önünde kullanılan zemin kaplamasıdır. Parkın önünde yer alan yaya yolunda 30x90 cm ölçülerinde granit plak taş kullanıldığı ve bakımlı olduğu tespit edilmiştir. Parkın önündeki kısımda bulunan yaya yolu üzerinde görme engelli bireyler için kılavuz iz bulunmakta olup, süreklilik göstermemektedir (Şekil 4.48).

Zemin kaplamasının ikincisi ise Göztepe Parkı'ndan sonraki yolun tamamında kullanılan 60x60 cm ölçülerinde granit plak taş olduğu belirlenmiştir. Özel mülk girişlerinde döşenmiş olan granit plaktaşların arasında 10x10 cm ebatlarında granit küp taş bulunduğu görülmüştür. Bu kısımda bulunan zemin kaplamaları kısmen bakımlı olup, kullanımdan kaynaklı hasarlara sıklıkla rastlanmakla birlikte inşaat halindeki binaların önünde ise tamamen söküldüğü tespit edilmiştir (Şekil 4.49). Ayrıca yine caddenin bu kısmında engelli bireyler için kılavuz iz bulunmamakta fakat kaldırım sonlarında rampa uygulamasının olduğu görülmektedir.

Şekil 4.48. Bağdat Caddesi'ndeki zemin kaplama örnekleri: (1)Göztepe Parkı önü/granit plaktaş, (2)yolun diğer kısmı ve özel mülk girişi/granit plaktaş ve granit küptaş (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Şekil 4.49. Bağdat Caddesi'nde tespit edilen hasarlı zemin kaplamaları (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Sınır Elemanları

Bağdat Caddesi'nde yol boyunca araç ve yaya yolunu ayırmak amacıyla sınır elemanları kullanılmış olup, bu sınır elemanlarının demir metaryaldan yapılan sabit dubalar şeklinde olduğu belirlenmiştir. Yaya yolu boyunca belirlenen sınır elemanları bakımlı olmakla birlikte şekil, form ve büyüklük olarak aynı olduğu tespit edilmiştir (Şekil 4.50).

Şekil 4.50. Bağdat Caddesi'ndeki sınır elemanı örnekleri (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Caddeki bir diğer sınır elemanı ise inşaat elemanlarını sınırlandırmak amacıyla kullanılan sınır panelleridir. Bu paneller yaya sirkülasyonunun yoğun olduğu bölgelerde bulunmakta olup, tek tip değildir. Sınır panellerinde görüntü kirliliği engellemek amacıyla resim uygulaması yapıldığı saptanmıştır (Şekil 4.51).

Şekil 4.51. Bağdat Caddesi'de bulunan inşaat alanları ile yaya yolunu birbirinden ayıran sınırlama paneli örneği (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Çatı-Üst Örtü Elemanları

Bağdat Caddesi'nde yapılan değerlendirmeler sonucunda çatı-üst örtü elemanı bulunmadığı tespit edilmiştir.

Kent Mobilyaları ve Donatı Elemanları

Banklar ve Oturma Elemanları

Bağdat Caddesi'nde toplam 100 adet bank ve oturma birimleri bulunmakla birlikte, yeterli ve bakımlı oldukları görülmüştür (Çizelge 4.1). Cadde boyunca genellikle ağaç altlarına konumlandırılan çok sayıda ahşap bank kullanılmış olup, bazıları bitki kasaları ile kombine edilmiş durumdadır. Bunun yanı sıra cadde boyunca yer yer dekoratif (lale şeklinde) tek kişilik oturma birimleri de bulunmaktadır (Şekil 4.52).

Şekil 4.52. Bağdat Caddesi'ndeki oturma birimleri örnekleri (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Bitki Kasaları

Bağdat Caddesi'nde toplam 4 adet bitki kasası olduğu görülmüştür. Genel olarak bitki kasaları kısmen yeterli ve bakımlıdır (Çizelge 4.12). Bitki kasaları 60.Yıl Parkı'nın önündeki yaya yolunun üzerinde yer almakta olup, oturma birimleri ile birlikte tasarlandığı ve insanların dinlenme ihtiyaçlarını da karşıladığı tespit edilmiştir (Şekil 4.53).

Şekil 4.53. Bağdat Caddesi'ndeki ahşap bitki kasası örneği (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Aydınlatma Elemanları

Bağdat Caddesi gündüzlerin yanı sıra gece kullanımında oldukça yoğun olduğu caddelerden birisidir. Caddede bulunan aydınlatma elemanları 120 adet olmak üzere iki tip aydınlatma kullanılmıştır (Çizelge 4.12). Bunlardan biri kaldırım ve araç yoluna hizmet veren, bir başlığı araç yolunu aydınlatmak için ve bir başlığı ise yaya yolunu aydınlatmak için tasarlanan ikili aydınlatma direğidir. İki başlığa sahip aydınlatma direğinde, araç yolunu aydınlatan aydınlatma başlığı daha yüksek konumda olup, yaya

yolunu aydınlatan aydınlatma başlığı ise daha alçak konumda yer almaktadır. Caddede kullanılan bir diğer aydınlatma tipi ise tekli aydınlatma elemanıdır. Tekli aydınlatma elemanlarının yaya yolunu aydınlatma amacıyla kullanıldığı görülmüştür. Aydınlatma elemanları sayıca yeterli olup, kısmen bakımlı olduğu belirlenmiştir. Özellikle tekli aydınlatma elemanlarında kullanımdan dolayı işlevini kaybettiikleri ve hasarlı oldukları saptanmıştır (Şekil 4.54).

Şekil 4.54. Bağdat Caddesi’ndeki aydınlatma elemanı örnekleri (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Yönlendirme – Trafik Levhaları / Reklam Panoları

Bağdat Caddesi’nde yapılan değerlendirmeler sonucunda 18 adet yönlendirme levhası, 32 adet trafik levhası ve 28 adet reklam panosu bulunduğu belirlenmiş olup, mevcut levhaların ve panoların tamamının sayıca yeterli ve bakımlı oldukları saptanmıştır (Çizelge 4.12). Cadde üzerinde bulunan yönlendirme ve trafik levhalarının demir direk veya aydınlatma elemanlarının üzerinde konumlandırıldığı görülmüştür. Reklam panolarının ise otobüs duraklarında ve elektrik direklerinin altlarında kullanılmıştır (Şekil 4.55).

Şekil 4.55. Bağdat Caddesi'ndeki yönlendirme-trafik levhaları ve reklam panoları örnekleri (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Otobüs Durakları

Bağdat Caddesi üzerinde toplam 6 adet otobüs durağı bulunmaktadır (Çizelge 4.12) Cadde üzerindeki otobüs durakları, caddenin tek yönlü trafiğe sahip olduğundan cadde üzerinde bulunan otobüs durakları yalnızca Kadıköy İskele yönüne giden güzergâh üzerinde tek taraflı konumlanmıştır. Otobüs duraklarının üstü kapalı olup, yeterli sayıda ve bakımlı oldukları görülmüştür (Şekil 4.56).

Şekil 4.56. Bağdat Caddesi'ndeki otobüs durağı örneği (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Büfeler

Bağdat Caddesi'nde yapılan değerlendirmeler sonucunda kent halkının yeme-içme ve dergi vb. ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik bir adet büfe olduğu görülmüştür. Büfeler sayıca yeterli olmayıp, bakımlıdır (Çizelge 4.12). Büfeler dışında birçok sokak satıcısının da bulunduğu tespit edilmiştir.

Şekil 4.57. Bağdat Caddesi'ndeki büfe örneği (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Telefon Kulübeleri

Cadde üzerinde beş adet telefon kulübesi bulunmakta olup, sayıca yeterli fakat bakımsızdır (Çizelge 4.12). Telefon kulübelerinin çok az oranda kullanıldığı ve genellikle iletişim hizmeti dışında reklam, ilan gibi hizmetler verdiği tespit edilmiştir (Şekil 4.58).

Şekil 4.58. Bağdat Caddesi'ndeki telefon kulübesi örnekleri (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Çöp Kutuları

Bağdat Caddesi üzerinde 3 adet depo çöp konteyneri, 12 adet geri dönüşüm çöp konteyneri, 4 adet giyim-tekstil-ayakkabı için geri dönüşüm kutuları ve 41 adet küçük çöp kutusu olmak üzere toplam 60 adet çöp kutusu bulunmaktadır. Çöp kutuları sayıca yeterli ve bakımlı olmakla birlikte form, şekil, büyüklük bakımından birbirinden farklı oldukları görülmüştür (Çizelge 4.12). Ayrıca küçük çöp kutularının ağızlarının açık olduğu ve sigara küllüklerinin olmadığı belirlenmiştir (Şekil 4.59). Tüm çöp elemanları cadde üzerinde geliş güzel konumlandırılmış olup, yaya akışını engellediği görülmüştür.

Şekil 4.59. Bağdat Caddesi'ndeki küçük çöp kutusu örnekleri (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Şekil 4.60. Bağdat Caddesi'ndeki geri dönüşüm çöp konteyneri ve giyim-tekstil-ayakkabı için geri dönüşüm kutusu örnekleri (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Plastik Elemanlar

Bağdat Caddesi'nde yapılan değerlendirmeler sonucunda plastik elemanların bulunmadığı tespit edilmiştir (Çizelge 4.12)

Su Yüzeyleri, Havuz ve Çeşmeler

Bağdat Caddesi üzerinde sadece 1 adet çeşme bulunmakta olup, bakımsız olduğu görülmüştür (Çizelge 4.12). Bu çeşme caddede bulunan bir bankanın önünde yer almaktadır (Şekil 4.61).

Şekil 4.61. Bağdat Caddesi'ndeki su ögesi örneği (çeşme) (Pınar ÖZKAN, 2019-Orijinal)

Çizelge 4.12. Bağdat Caddesi’ndeki donatı elemanlarının mevcut durum analizi

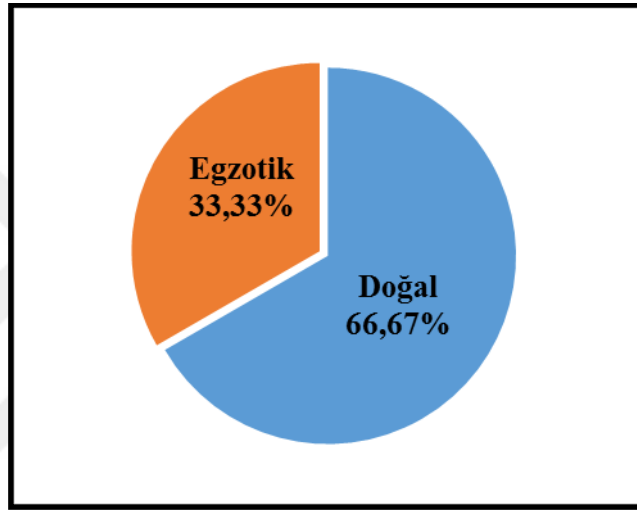
Kent Mobilyaları ve Donatı Elemanları			
Donatı Elemanı Türü	Adet	Yeterlilik Durumu	Bakım Durumu
Banklar ve Oturma Birimleri	100	Yeterli	Bakımlı
Bitki Kasaları	4	Kısmen Yeterli	Bakımlı
Aydınlatma Elemanları	120	Yeterli	Kısmen Bakımlı
Yönlendirme Levhaları	18	Yeterli	Bakımlı
Trafik Levhaları	32	Yeterli	Bakımlı
Reklam Panoları	28	Yeterli	Bakımlı
Otobüs Durakları	6	Yeterli	Bakımlı
Büfeler	1	Yetersiz	Bakımlı
Telefon Kulübeleri	5	Yeterli	Bakımsız
Çöp Kutuları	60	Yeterli	Bakımlı
Plastik Öğeler	-	-	-
Su Yüzeyle, Havuz ve Çeşmeler	1	Yetersiz	Bakımsız

Altyapı

Bağdat Caddesi, Maltepe- Fenerbahçe güzergâhında tek yönlü trafiğe sahiptir. Trafik açısından yoğun olarak kullanılan Bağdat Caddesi bulunduğu ilçeler ile Anadolu Yakası’nın diğer ilçeleri arasında bir bağlantı konumundadır. Caddeye ulaşım özel araçlar dışında belediye otobüsleri ve dolmuşlar ile sağlanmakta olup, metro ulaşımının bulunmadığı görülmüştür. Bu yoğun trafik ve araç sayısına mevcut otoparklar yetersiz kalmaktadır. Cadde üzerine araç parkı yasak olduğu için, ara sokaklardaki otoparklara ve yol üstlerine araç parkı yapılmaktadır. Yol üstündeki otoparklar İBB’e ait İspark otoparkları olup, diğerleri ise özel işletmelere ait otoparklardır. Otopark yetersizliği ve yol üstü park eden araçların trafiği aksattığı ve yaya dolaşımını sekteye uğrattığı tespit edilmiştir.

4.3.3. Bağdat Caddesi'nin Bitkisel Öğelerinin Değerlendirilmesi

Bağdat Caddesi'nde 5 familya'ya ait olmak üzere toplam 6 adet tür tespit edilmiştir. Tespit edilen bitki taksonlarının %66,67'si doğal ve %33,33'ü egzotik olduğu belirlenmiştir (Şekil 4.62). Familyalara göre cins ve tür dağılımları değerlendirildiğinde ise en fazla cins ve türün %33,33 oranı ile Pinaceae familyasına ait olduğu tespit edilmiştir. Bunu %16,67 ile Buxaceae, Palmae, Platanaceae, Rosaceae familyaları izlemiştir. Bağdat Caddesinde bulunan bitki taksonları Çizelge 4.13'de verilmiştir.

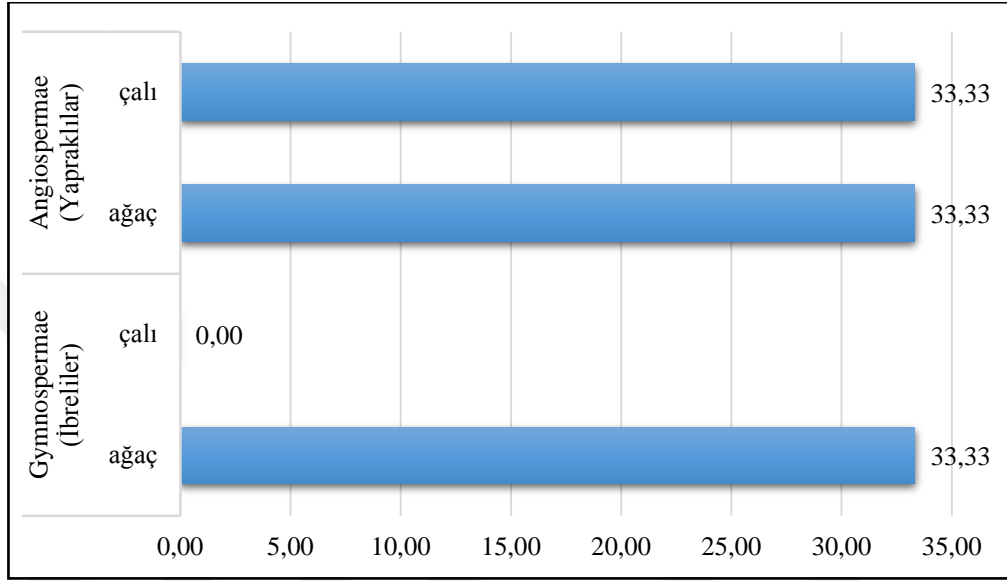

Şekil 4.62. Bağdat Caddesi'nde bulunan bitki taksonlarının doğal /egzotik olma durumu

Çizelge 4.13. Bağdat Caddesi'nde tespit edilen bitki taksonları

Familyalar	Taksonlar
Buxaceae	<i>Buxus microphylla 'Japonica'</i> Rehd.
Pinaceae	<i>Cedrus libani</i> A. Rich.
Pinaceae	<i>Pinus pinea</i> L.
Palmae	<i>Phoenix canariensis</i> Chabaud
Platanaceae	<i>Platanus x acerifolia</i>
Rosaceae	<i>Rosa</i> sp.

Bununla birlikte tespit edilen taksonların % 66,66'sı Angiospermae (yapraklılar) ve %33,33'ü Gymnospermae (ibreliler) olduğu belirlenmiştir. Angiospermae'lerin (yapraklılar) %33,33'ü ağaç ve çalı formundadır. Gymnospermae'lerin (ibreliler) ise %33,33'ü ağaç formunda olup, çalı formunda takson bulunmadığı görülmüştür (Şekil 4.63).

Şekil 4.63. Bağdat Caddesi'nde tespit edilen bitki türlerinin taksonomik grupları

Tespit edilen bitki taksonları estetik özellikleri bakımından incelendiğinde, % 33,33 ile eşit oranda kaba, ince ve orta dokulu taksonların bulunduğu tespit edilmiştir. Taksonlarda çoğunlukla yeşil yaprak rengi ve krem, sarı, yeşilimsi - farklı renklerde çiçek renginin bulunduğu görülmüştür. Bitki boyu bakımından taksonlar %33,33 ile eşit oranda 0-10 m., 11-25 m. ve 25-üzeri m. boyunda olurken, form bakımından ise %50 ile çoğunlukla yuvarlak-küre formunda oldukları belirlenmiştir. Ayrıca taksonların %33,33'nün sonbahar renk etkisinin ve %16,67'sinin koku etkisinin bulunduğu tespit edilmiştir. Bitki taksonlarının alandaki mevcut işlevsel özellikleri değerlendirildiğinde, taksonların %33,33 ile büyük çoğunluğu gölgeleme ve vurgulama amacı ile kullanırken (Şekil 4.66), %16,67'sinin ise herhangi bir işlevinin bulunmadığı görülmüştür (Şekil 4.67). Diğer yandan taksonların %50'sinin ise cadde ve yol ağacı olarak kullanıma uygun taksonlar olduğu belirlenmiştir (Çizelge 4.14).

Çizelge 4.14. Bağdat Caddesi'nde tespit edilen bitki taksonlarının estetik ve işlevsel özellikleri

Taksonlar	Boy	Form	Doku	Renk		Sonbahar Renk Etkisi	Koku Etkisi	Çalışma Alanındaki Mevcut İşlevsel Özelliği	Cadde ve Yol Ağacı Olarak Uygunluğu
				Yaprak Rengi	Çiçek Rengi				
<i>Buxus microphylla</i> 'Japonica' Rehd.	1-1,5 m	Oval	İnce	Yeşil	Krem, beyaz	-	-	İlişkilendirme-Bağlama	-
<i>Cedrus libani</i> A. Rich.	20-30 m	Piramidal-Sütun	Orta	Koyu Yeşil	-	-	-	İşlevselliği Yok	-
<i>Pinus pinea</i> L.	15-20 m	Yuvarlak-Küre	İnce	Koyu Yeşil	-	-	-	Gölgeleme	+
<i>Phoenix canariensis</i> Chabaud.	15-18 m	Sarkık	Kaba	Yeşil	Sarı	-	-	Vurgulama	-
<i>Platanus x acerifolia</i>	25-30 m	Yuvarlak-Küre	Kaba	Yeşil	Yeşilimsi	+	-	Gölgeleme	+
<i>Rosa sp.</i>	3-5 m	Yuvarlak-Küre	Orta	Yeşil	Farklı renklerde	+	+	Vurgulama	-

*Sonbahar renk etkisi: etkin(+), etkin değil(-) - Koku etkisi: var(+), yok(-) – Cadde ve yol ağacına olarak uygunluğu: uygun(+), uygun değil(-) olarak ifade edilmiştir.

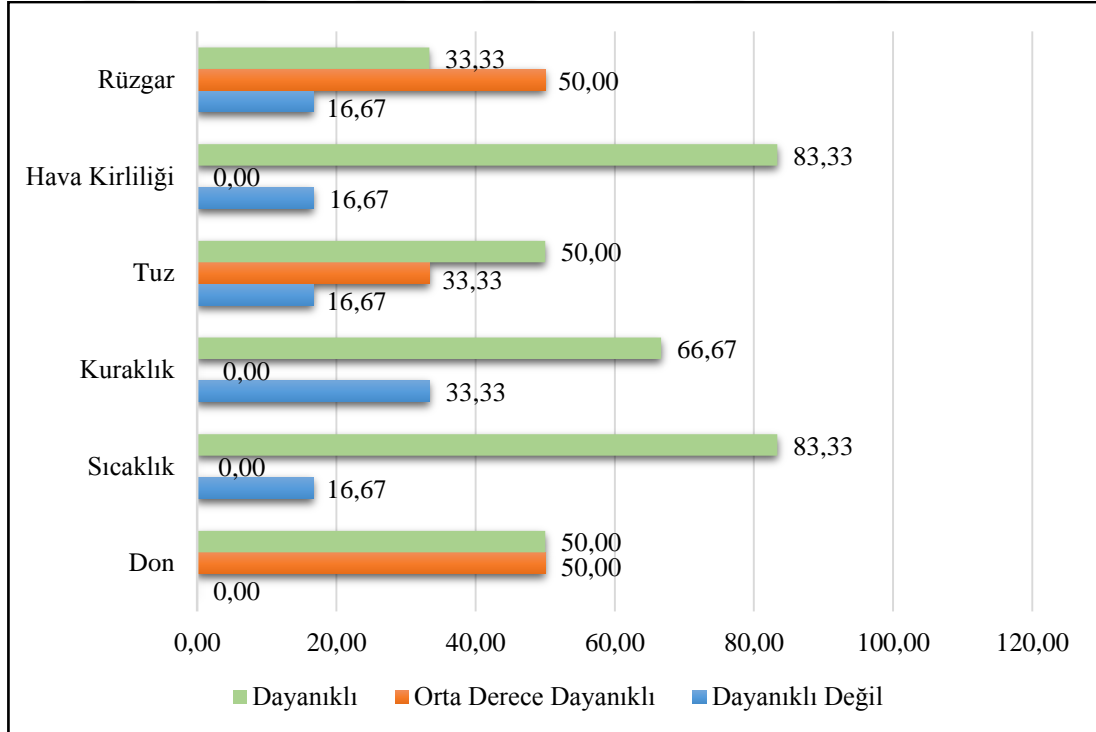
Tez çalışması kapsamında tespit edilen taksonların ekolojik dayanımları ile yapılan değerlendirmeler sonucunda taksonların ekolojik koşullara genellikle dayanıklı oldukları belirlenmiştir. Taksonların %83,33'ü sıcaklığa ve hava kirliliğine, %66,67'si kuraklığa, %50'si dona ve tuza ve %33,33 ünün rüzgâra dayanıklı olduğu tespit edilmiştir. %16,67 ile sıcaklığa, tuza, hava kirliliğine ve rüzgâra dayanıksız taksonların

da bulunduğu görülmüştür. Ekolojik dayanımlarına göre bitki taksonları Çizelge 4.15 ve bitki taksonlarının ekolojik dayanımlarına göre dağılımı ise Şekil 4.64’de verilmiştir.

Çizelge 4.15. Bağdat Caddesi’nde tespit edilen bitki taksonlarının ekolojik dayanımları

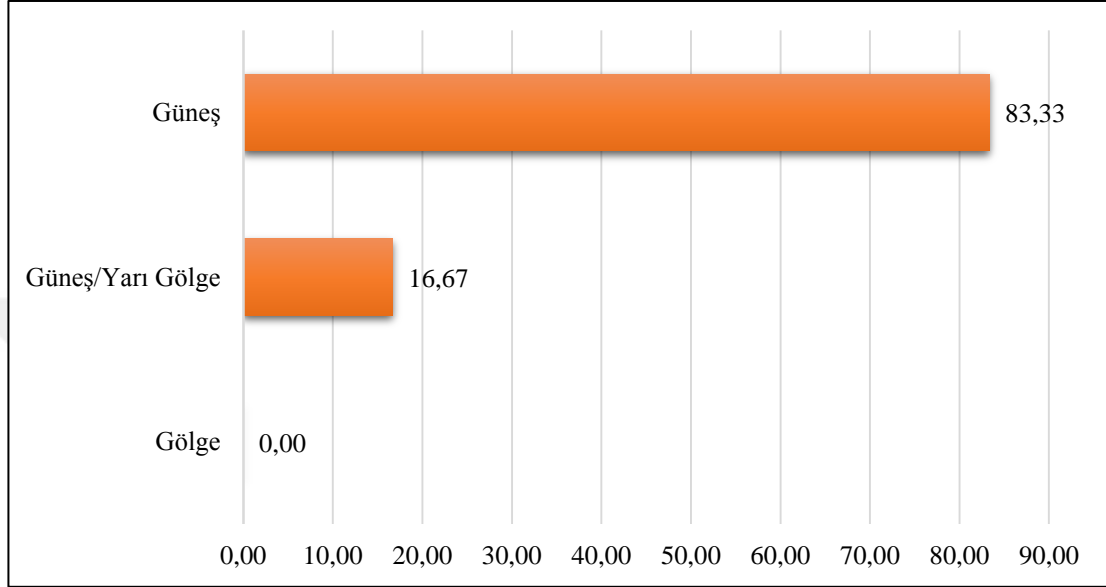
Taksonlar	Ekolojik Dayanıklılık					
	Don	Sıcaklık	Kuraklık	Tuz	Hava Kirliliği	Rüzgâr
<i>Buxus microphylla</i> 'Japonica' Rehd.	2	2	0	1	2	2
<i>Cedrus libani</i> A. Rich.	1	0	2	0	0	1
<i>Pinus pinea</i> L.	1	2	2	2	2	2
<i>Phoenix canariensis</i> Chabaud.	1	2	2	2	2	0
<i>Platanus x acerifolia</i>	2	2	2	2	2	1
<i>Rosa sp.</i>	2	2	0	1	2	1

*0-Dayanıklı değil, 1-Orta derece dayanıklı, 2-Dayanıklı olarak ifade edilmiştir.

Şekil 4.64. Bağdat Caddesi’nde bulunan bitki taksonlarının ekolojik dayanımlarına göre dağılımı

Bununla birlikte taksonlarının ışık istekleri bakımından en yüksek oranda % 83,33 ile güneşli ortam istedikleri belirlenmiş olup, bunu %16,67 ile güneş/yarı gölge ortam izlemiştir. Gölge ortamı isteyen taksonların ise bulunmadığı görülmüştür (Şekil 4.65) Işık isteklerine göre bitki taksonları Çizelge 4.16’da verilmiştir.

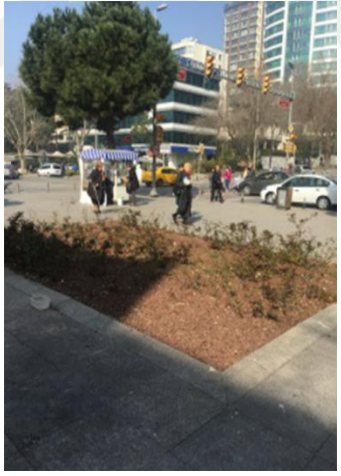

Şekil 4.65. Bağdat Caddesi’nde bulunan bitki taksonlarının ışık isteklerine göre dağılımı

Çizelge 4.16. Işık isteklerine göre Bağdat Caddesi bulunan bitki taksonları

Işık İstekleri	Taksonlar
Güneş	<i>Phoenix canariensis</i> Chabaud., <i>Platanus x acerifolia</i> , <i>Cedrus libani</i> A. Rich., <i>Pinus pinea</i> L., <i>Rosa sp.</i>
Güneş/Yarı Gölge	<i>Buxus microphylla</i> 'Japonica' Rehd.,
Gölge	-

		
<i>Pinus pinea</i> L.	<i>Platanus x acerifolia</i>	<i>Buxus microphylla</i> 'Japonica' Rehd.

Şekil 4.66. Bağdat Caddesi'nde gölgeleme (*Pinus pinea* L., *Platanus x acerifolia*) ve ilişkilendirme-bağlama (*Buxus microphylla* 'Japonica' Rehd.) amaçlı kullanılan bitki türleri (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

		
<i>Phoenix canariensis</i> Chabaud.	<i>Rosa</i> sp.	<i>Cedrus libani</i> A. Rich.

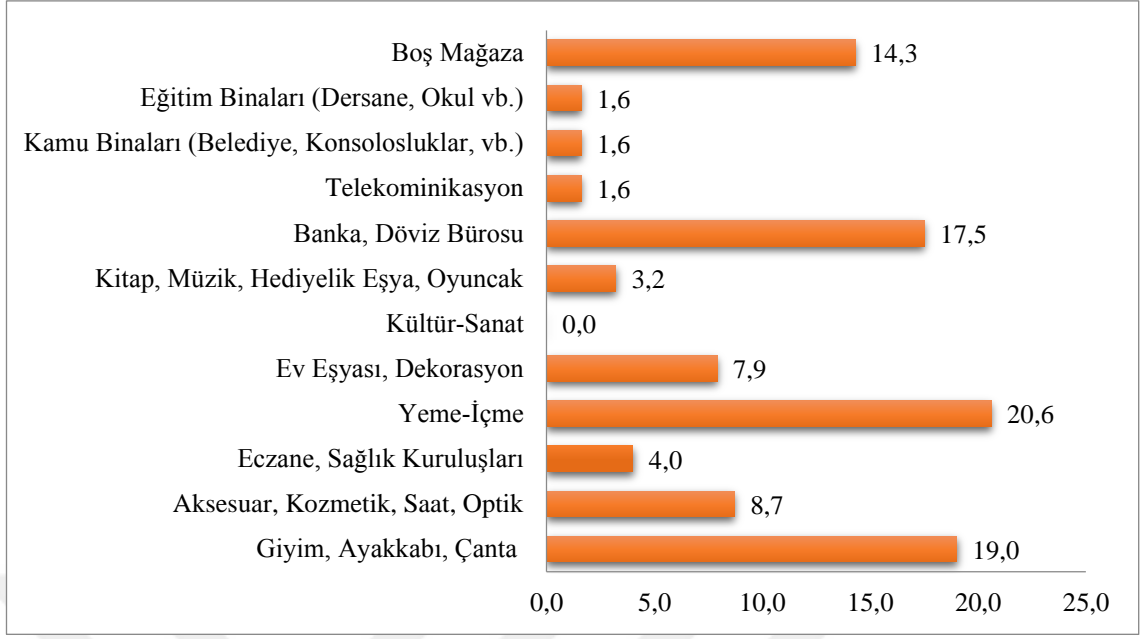
Şekil 4.67. Bağdat Caddesi'nde tespit edilen bitki türlerinin vurgulama (*Phoenix canariensis* Chabaud., *Rosa* sp.) amaçlı ve *Cedrus libani* A. Rich. türünün işlevsel olmayan kullanımı (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

4.3.4. Bağdat Caddesi'nde Bulunan Mekânların Kullanım Çeşitliliği

Bağdat Caddesi'nde yerinde yapılan değerlendirmeler sonucunda %20,6 oranı ile çoğunlukla yeme-içme mekânlarının bulunduğu tespit edilmiştir. Caddeki kentsel dönüşüm çalışmalarının neden olduğu mağaza kapanmalarından dolayı giyim-ayakkabı-çanta mağazaları % 19,0 oran ile ikinci sırada yer aldığı görülmüştür (Şekil 4.68). Diğer yandan cadde üzerinde kültür-sanat mekânlarının bulunmamasıyla birlikte, boş mağaza oranının % 14,3 olduğu saptanmıştır (Çizelge 4.17).

Çizelge 4.17. Kullanım çeşitliliğine göre Bağdat Caddesi'nde bulunan mekânlar

Sektörler	Adet
Giyim, Ayakkabı, Çanta	24
Aksesuar, Kozmetik, Saat, Optik	11
Eczane, Sağlık Kuruluşları	5
Yeme-İçme	26
Ev Eşyası, Dekorasyon	10
Kültür-Sanat	0
Kitap, Müzik, Hediye Eşya, Oyuncak	4
Banka, Döviz Bürosu	22
Telekomünikasyon	2
Kamu Binaları (Belediye, Konsolosluklar, vb.)	2
Eğitim Binaları (Dershane, Okul vb.)	2
Boş Mağaza	18

Şekil 4.68. Bağdat Caddesi'nde bulunan mekânların kullanım çeşitliliğine göre dağılımları

4.4. General Asım Gündüz Caddesi'ne (Bahariye Caddesi) Ait Bulgular

4.4.1. General Asım Gündüz Caddesi'nin Tarihi ve Özellikleri

General Asım Gündüz Caddesi eski adı Bahariye Caddesi, İstanbul'un Kadıköy ilçesinin Bahariye semtinde yer almaktadır (Şekil 4.69). Cadde, Altıyol'da bulunan Boğa Heykeli'nden başlayarak ve yukarı doğru çıkarak Moda İlköğretim Okulu'na kadar devam etmektedir. Caddenin uzunluğu 1 km, genişliği 10-12 metre olup, araç trafiğine kapalıdır. Bahariye Caddesi Kadıköy ilçesinin ünlü 6 yolundan biridir (Kavi 2003).

Şekil 4.69. General Asım Gündüz Caddesi'nin konumu (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Osmanlı döneminde Kadıköy’de yaşayanlar için temiz havası ile ünlü bir mesire alanı olarak bilinen ve burada yaşayanlar tarafından “baharlık” olarak adlandırılan Bahariye Caddesi ismini buradan almıştır. Bununla birlikte yine Osmanlı döneminde has bahçelerden ve kıyılardan sorumlu bostancılara ve yeniçerilere, her ilkbaharda yazlık ve baharlık kıyafetler dağıtılıp “bahariye törenleri” düzenlendiği için Bahariye Caddesi ismini aldığı da söylenmektedir. Daha sonraları caddeye Kurtuluş Savaşı yıllarında batı cephesi kurmay başkanlığı yapmış bir komutan olan Asım Gündüz’ün ismi verilmiştir (Şekil 4.70). Caddenin resmi adı “General Asım Gündüz Caddesi” olarak geçmesine rağmen, günümüzde yerel halk halen Bahariye Caddesi ismini kullanmaktadır (Anonim 2011 e).

Şekil 4.70. 1960’larda General Asım Gündüz Caddesi (Bahariye Caddesi) (Anonim 2016 c)

1927 yılında Süreyyapaşa Opera binasının açılması ile caddenin sosyal hayatın gerçekleşeceği bir cadde olarak kimlik kazanacağı belli olmuştur. Süreyya İlmen isimli kişinin üyesi olduğu hayır derneği toplantısı için Apollon tiyatrosunu kiralamak istemesi, fakat gayrimüslümlerin salonu kiralamamalarına kızması üzerin kendi

solonumuz olması düşüncesi ile Süreyyapaşa Operasını inşa ettirdiği bilinmektedir. Opera salonu olarak açılmasına rağmen kulis ölçüsünün yetersiz olmasından dolayı salon kısa bir süreliğine sinema salonu olarak hizmet etmiştir (Şekil 4.71). Günümüzdeki ismi Süreyya Operası ismiyle adlandırılan salon Kadıköy Belediye'sinin yenileme çalışmalarından sonra Anadolu Yakası'nın birinci, Türkiye'nin ise altıncı Opera Binası olarak hizmet vermektedir. Bu tarihten itibaren cadde ve çevresinde sinemaların arttığı görülmüş olup, günümüzde de halen kültür-sanat kimliğini korumaktadır (Anonim 2016 c).

Şekil 4.71. 1940'larda Süreyya Operası (Anonim 2019 o)

1938 yıllarında cadde üzerinde bir halk evi kurulması amacıyla bir proje yarışması açılmış, mimar Rukneddin Güney tarafından proje gerçekleştirilmiş ve 1953 yılından itibaren Halk Eğitim Merkezi adı ile kullanılmaya başlanmıştır (Şekil 4.72). Günümüzde de Halk evi aynı hizmeti sunmaktadır Ayrıca General Asım Gündüz Caddesi üzerinde geçmişten günümüze kalan bir diğer önemli yapılar Surp Levon Ermeni Kilisesi ve Köçeoğlu Hamamıdır. 1840 yılında Köçeoğlu ailesinin mülkü olan,

daha sonra dönemin Osmanlı sultanlarına kredi verecek kadar zengin bir banker olacak saray sarrafı Agop Köçeoğlu adına inşa edilen hamam 1960'lara kadar faaliyet göstermiş olup, günümüzde kalıntı halinde bir mağazanın önünde bulunmaktadır (Anonim 2016 c, Anonim 2018 d).

Şekil 4.72. 1953 yılında General Asım Gündüz Caddesi'nde (Bahariye Caddesi) kurulan Halk Evi (Anonim 2016 c)

General Asım Gündüz Caddesi, 1992 yılına kadar araç ve yaya trafiğine hizmet etmiş, fakat artan nüfus ve araç sayısı nedeniyle özellikle 1980'li yıllardan sonra araç trafiği ve yaya trafiği gittikçe kalabalık bir hal almıştır. Bu nedenle Söğütlüçeşme Caddesi'ni kesen noktadan (Altıyol) Neyzemin Sokağı'na kadar olan kısım araç trafiğine kapatılmış, caddenin bu sokaktan Moda İlköğretim Okulu'na kadar olan kısmı ise tek şeritli araç trafiğine açık bırakılmıştır. Bununla birlikte nostaljik tramvay, İstiklal Caddesi'nden sonra Bahariye Caddesi'nde de hizmete girmiştir. Nostaljik tramvay Kadıköy Meydanı'ndan başlayarak Bahariye Caddesi'ni takip ederek ve Moda Caddesi üzerinden tekrar Kadıköy Meydanı'na gelmektedir (Kavi 2003).

Şekil 4.73. 1990’larda yayalaştırılmış General Asım Gündüz Caddesi (Bahariye Caddesi) (Anonim 2019 o)

General Asım Gündüz Caddesi kullanıcılarına kültür-sanat, yeme-içme ve alışveriş olanakları sunan İstanbul’un Asya yakasının en gözde mekânlarından birisidir (Şekil 4.73). Cadde üzerinde büyük hazır giyim markaları, ünlü fast-food ve kahve zincirleri vb. yer almakta olup, ulusal markaların yoğun olmasına rağmen, uluslararası markalarda cadde üzerinde gittikçe artmaktadır. Caddenin uzantısı olan Moda semti ise, özellikle sanat galerileri, el işi butikleri, kafeler ve küçük özel tiyatro toplulukları için popüler bir bölgedir (Cushman ve Wakefield 2018).

1864 yılında Sultan Abdülaziz tarafından sanatçı Rouillant ve ekibine Paris’te yaptırılan “Dövüşen Boğa” heykeli önemli yapılarından biridir (Şekil 4.74). Başka bir rivayete göre ise Alman-Fransız savaşının zafer simgesi olarak Alman imparatoru 4. Willhelmin tarafından Sultan Abdülazize hediye edildiği bilinmektedir. Yaklaşık 154 yaşında olan heykel uzun yıllar İstanbul ve çevresinde çeşitli yerleri (Beylerbeyi Sarayı, Yıldız Sarayı, Şehremaneti Binası) dolaştıktan sonra Altıyol’da konumlandırılmış olup, günümüzde bugünkü yerini almış tescilli bir heykeldir (Anonim 2014).

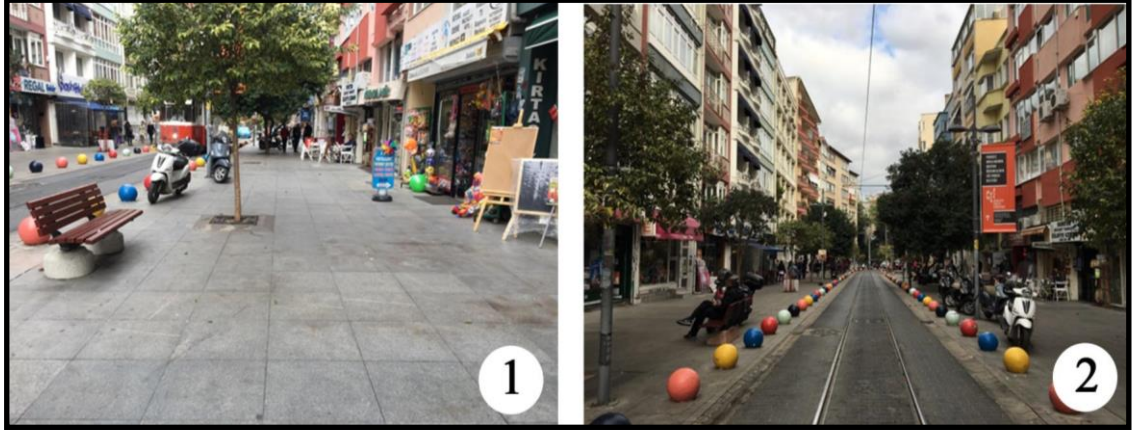
Şekil 4.74. Altıyol’da bulunan ‘‘Dövüşen Boğa Heykeli’’ (Anonim 2014)

4.4.2. General Asım Gündüz Caddesi’nin Yapısal Öğelerinin Değerlendirilmesi

General Asım Gündüz Caddesi’nin peyzaj tasarımında yapısal öğeleri oluşturan zemin kaplamaları, sınır elemanları, çatı elemanları, kentsel mobilya ve donatı elemanları, altyapı olarak beş ana başlık altında değerlendirilmiştir.

Zemin Kaplamaları

General Asım Gündüz Cadde’si (Bahariye Caddesi) değerlendirmeler sonucunda iki farklı zemin kaplaması tespit edilmiş olup, bunlardan biri tramvay hattının iki yanında bulunan yaya yolundaki 60x60 cm ölçülerinde granit plak taş zemin kaplamasıdır. İkincisi ise tramvay hattını yürüyüş yollarından ayırma amacıyla kullanılan 10x20 ölçülerinde beton parke taşıdır (Şekil 4.75). Her iki zemin kaplama elemanlarının kısmen bakımlı oldukları, yer yer hasarlı ve yamalı zemin kaplamaları görüldüğü tespit edilmiştir.

Şekil 4.75. General Asım Gündüz Caddesi'ndeki zemin kaplama örnekleri : (1)granit plaktaş, (2) beton parke taşı (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Sınır Elemanları

Cadde üzerindeki tramvay hattını ve yürüyüş yollarını ayırmak amacıyla kullanılan yaklaşık 2 metrede bir konumlandırılmış beton top formlu dubalar kullanılmıştır. Sınır elemanları aynı büyüklükte, fakat farklı renklerde olduğu tespit edilmiştir (Şekil 4.76).

Şekil 4.76. General Asım Gündüz Caddesi'ndeki sınır elemanı örneği (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Çatı-Üst Örtü Elemanları

General Asım Gündüz Caddesi'nde yapılan değerlendirmeler sonucunda çatı-üst örtü elemanlarının bulunmadığı tespit edilmiştir.

Kent Mobilyaları ve Donatı Elemanları

Banklar ve Oturma Birimleri

General Asım Gündüz Caddesi'nde toplam 67 adet bank ve oturma birimi bulunmakta olup, kısmen bakımlıdır (Çizelge 4.18). Beton ayakların üzerinde ahşap oturma bankı ve beton oturma bankı olmak üzere iki farklı çeşit oturma birimi mevcuttur (Şekil 4.77). Oturma birimleri ve bankların cadde boyunca kısmen sürekli bir şekilde konumlandırıldığı tespit edilmiştir.

Şekil 4.77. General Asım Gündüz Caddesi'ndeki ahşap ve beton bank örnekleri (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Bitki Kasaları

Cadde üzerinde bitki kasaları bakımından yapılan değerlendirmeler sonucunda 2 adet bitki kasası bulunduğu, bu kasaların sayıca yetersiz ve oldukça bakımsız olduğu, içinde bitkisel ögenin yer almaması nedeniyle işlevselliğini yitirdiği tespit edilmiştir. Bunun dışında tramvay duraklama noktası olan bölgede 1 adet kenarları betonla çevrili bitki kasasına benzer bir parter olduğu görülmüştür (Şekil 4.78). Bu yapının içinde bitki bulunmasına rağmen bakımsız olduğu saptanmıştır (Çizelge 4.18).

Şekil 4.78. General Asım Gündüz Caddesi'ndeki bitki kasası örnekleri: (1) beton bitki kasası, (2) kenarları betonla çevrili bitki parter (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Aydınlatma Elemanları

General Asım Gündüz Caddesi boyunca toplam 65 adet aydınlatma elemanı bulunmakta olup, bunlar tek tipte ve kısmen bakımlı oldukları saptanmıştır (Çizelge 4.18). Aydınlatma direkleri iki başlıklı olup, hem yürüyüş yolunu hemde tramvay caddesini aydınlatmak üzere konumlandırılmış ve sayıca yeterli olduğu belirlenmiştir (Şekil 4.79).

Şekil 4.79. General Asım Gündüz Caddesi’ndeki aydınlatma elemanı örneği (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Yönlendirme – Trafik Levhaları / Reklam Panoları

General Asım Gündüz Caddesi’nde 17 adet yönlendirme levhası, 43 adet trafik levhası ve 4 adet reklam panosu bulunmakta olup, yeterli sayıda ve bakımlı oldukları tespit edilmiştir (Çizelge 4.18). Yönlendirme ve trafik levhaları genellikle direk ve aydınlatma elemanlarının üzerine konumlandırıldığı görülmüş ve tramvay hattı boyunca indirme-bindirme noktalarını belirten herhangi bir levhaya rastlanmamıştır. Bunun yanı sıra caddede büyük reklam panosu bulunmamakta birlikte elektrik direklerinin altında reklam afişleri şeklinde kullanıldığı saptanmıştır (Şekil 4.80).

Şekil 4.80. General Asım Gündüz Caddesi'ndeki yönlendirme-trafik levhaları ve reklam panosu örnekleri: (1) trafik levhası, (2) reklam panosu (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Otobüs Durakları

General Asım Gündüz Caddesi sadece yaya trafiğine açık olduğu için cadde üzerinde otobüs durağı bulunmamaktadır. Cadde üzerinde tramvay hattı yer almakta olup, caddenin belli noktalarında indirme-bindirme yapılmaktadır. İndirme – bindirme noktalarında da durak vb. yer almadığı tespit edilmiştir (Çizelge 4.18).

Büfeler

Cadde üzerinde 1 adet büfe bulunmakta olup, kısmen sayıca yeterli ve bakımlı olduğu tespit edilmiştir. Büfeler dışında birçok sokak satıcısının da bulunduğu tespit edilmiştir (Çizelge 4.18).

Şekil 4.81. General Asım Gündüz Caddesi'ndeki büfe örneği (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Telefon Kulübeleri

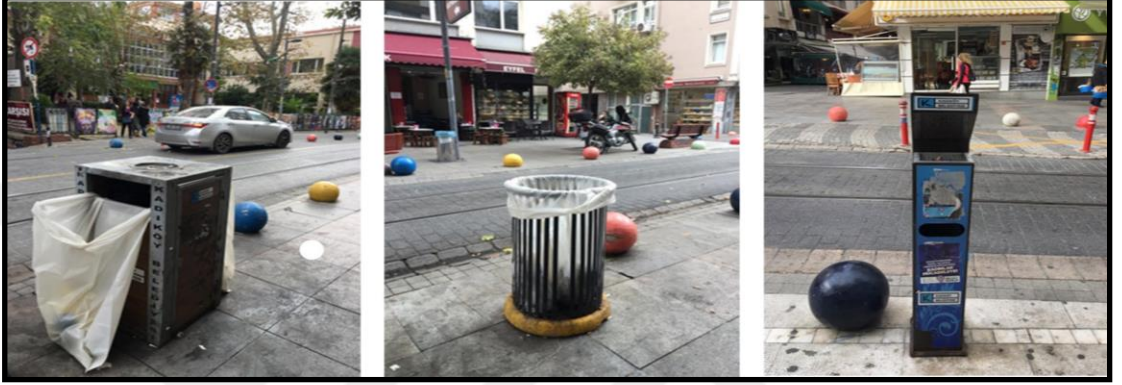
General Asım Gündüz Caddesi'nde bulunan Halk Eğitim Binası'nın yakın konumunda 1 adet telefon kulübesi mevcut olup, bakımsız olduğu görülmüştür (Çizelge 4.18).

Şekil 4.82. General Asım Gündüz Caddesi'ndeki telefon kulübesi örneği (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Çöp Kutuları

Cadde boyunca yapılan değerlendirmeler sonucunda 11 adet çöp kutusu ve 2 adet sigara çöp kutusu olmak üzere toplam 13 adet olup, sayıca kısmen yeterli ve kısmen bakımlı olduğu görülmüştür (Çizelge 4.18). Çöp kutuları farklı form, şekil ve büyüklükte oldukları, sigara çöp kutularının ise aynı tipte olduğu belirlenmiştir (Şekil 4.83).

Şekil 4.83. General Asım Gündüz Caddesi'ndeki çöp kutusu örnekleri (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Plastik Öğeler

General Asım Gündüz Caddesi üzerinde bulunan Köçeoğlu Hamamı Kemer ve Duvar Kalıntıları plastik öğeler kapsamında değerlendirilmiştir. Caddeye kültürel açıdan zenginlik katan ve tarihi değere sahip Köçeoğlu Hamamı Kalıntıları'nın bakımlı olduğu görülmüştür (Şekil 4.84). Bölgenin kültürel aktivite açısından oldukça önemli bir cadde olmasına karşın plastik elemanlar oldukça yetersizdir (Çizelge 4.18).

Şekil 4.84. General Asım Gündüz Caddesi'ndeki plastik eleman örneği (Köçeoğlu Hamamı Kemer ve Duvar Kalıntıları) (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Su Yüzeyleri, Havuz ve Çeşmeler

General Asım Gündüz Caddesi'nde yapılan değerlendirmeler sonucunda herhangi bir su öğesinin bulunmadığı tespit edilmiştir (Çizelge 4.18)

Diğer

General Asım Gündüz Caddesi'nde yapılan değerlendirmeler sonucunda 1 adet engelli bireyler için akülü araç şarj istasyonu ve 3 adet hayvan su kabı bulunduğu tespit edilmiştir (Çizelge 4.18). Engelli bireyler için bulunan akülü şarj istasyonu caddenin orta kısmında ve Süreyya Opera binasının yakın kısmında konumlandırılmış olduğu görülmekle birlikte yuvarlak formu ve mermer görünümlü hayvan su kaplarının cadde boyunca farklı noktalara yerleştirildiği tespit edilmiştir (Şekil 4.85).

Şekil 4.85. General Asım Gündüz Caddesi’ndeki diğer donatı elemanları: (1) hayvan Su kabı, (2) engelliler için akülü araç şarj aleti (Pınar ÖZKAN, 2019- Orjinal)

Çizelge 4.18. General Asım Gündüz Caddesi’ndeki donatı elemanlarının mevcut durum analizi

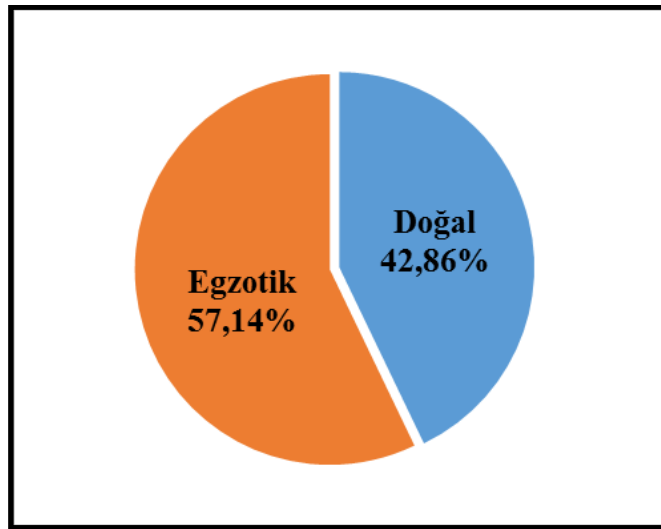
Kent Mobilyaları ve Donatı Elemanları			
Donatı Elemanı Türü	Adet	Yeterlilik Durumu	Bakım Durumu
Banklar ve Oturma Birimleri	67	Yeterli	Kısmen Bakımlı
Bitki Kasaları	2	Yetersiz	Bakımsız
Aydınlatma Elemanları	65	Yeterli	Kısmen Bakımlı
Yönlendirme Levhaları	17	Yeterli	Bakımlı
Trafik Levhaları	43	Yeterli	Bakımlı
Reklam Panoları	4	Yeterli	Bakımlı
Otobüs Durakları	-	-	-
Büfeler	1	Yeterli	Bakımlı
Telefon Kulübeleri	1	Kısmen Yeterli	Bakımsız
Çöp Kutuları	13	Kısmen Yeterli	Kısmen Bakımlı
Plastik Öğeler	1	Yetersiz	Bakımlı
Su Yüzeyle, Havuz ve Çeşmeler	-	-	-
Diğer (Hayvan Su Kabı- Akülü Araç Şarj Aleti)	4	Yeterli	Bakımlı

Altyapı (Ulaşım – Otopark)

General Asım Gündüz Caddesi araç trafiğine kapalı bir cadde olmakla birlikte, caddeye ulaşım Kadıköy İskelesi (Denizyolu) , Moda yönüne giden tramvay, toplu taşıma ve özel araçlar ile sağlanmaktadır. Caddeye toplu taşıma araçları ile gelindiğinde yaya yolu ile ulaşmak kolay olurken, özel araç ile ulaşım sağlandığında otopark sorunu ortaya çıkmaktadır. Caddeye bağlı sokaklarda otoparklar mevcut olup, yetersiz olduğu belirlenmiştir.

4.4.3. General Asım Gündüz Caddesi'nin Bitkisel Öğelerinin Değerlendirilmesi

General Asım Gündüz Caddesi'nde 5 familya'ya ait olmak üzere toplam 7 adet tür tespit edilmiştir. Tespit edilen bitki taksonlarının %42,86'sı doğal ve %57,14'ü egzotik olduğu belirlenmiştir (Şekil 4.86). Familyalara göre cins ve tür dağılımları değerlendirildiğinde ise en fazla cins ve türün %42,86 ile Oleaceae familyasına ait olduğu, bunu % 14,29 ile Moraceae, Apocynaceae, Rosaceae ve Tiliaceae familyalarının izlediği tespit edilmiştir. General Asım Gündüz Caddesinde bulunan bitki taksonları Çizelge 4.19'da verilmiştir.

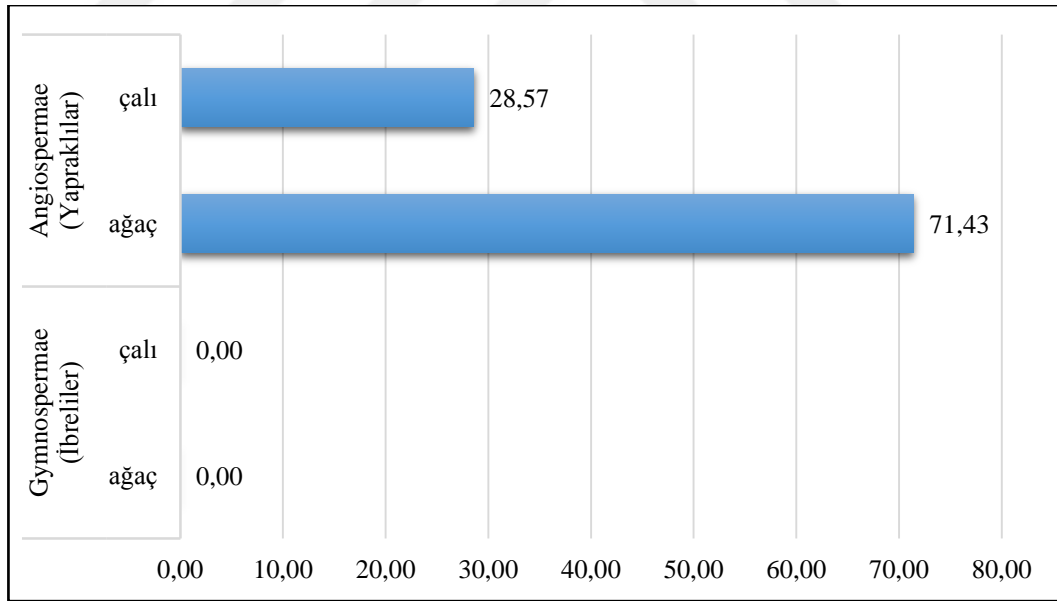

Şekil 4.86. General Asım Gündüz Caddesi'nde bulunan bitki taksonlarının doğal /egzotik olma durumu

Çizelge 4.19. General Asım Gündüz Caddesi’nde tespit edilen bitki taksonları

Familyalar	Taksonlar
Oleaceae	<i>Ligustrum japonicum</i> ‘‘Tige’’
Oleaceae	<i>Ligustrum japonicum</i> ‘‘Excelsum Superbum’’
Oleaceae	<i>Ligustrum vulgare</i> L.
Moraceae	<i>Morus alba</i> L.
Apocynaceae	<i>Nerium oleander</i> L.
Rosaceae	<i>Prunus cerasifera</i> ‘‘Pisardii Nigra’’
Tiliaceae	<i>Tilia tomentosa</i> Moench

Bununla birlikte taksonların % 100’ü Angiospermae (yapraklılar) olduğu belirlenirken Gymnospermae taksonların bulunmadığı tespit edilmiştir. Angiospermae’lerin (yapraklılar) %71,43’ü ağaç formunda ve %28,57’si çalı formunda olduğu görülmüştür (Şekil 4.87).

Şekil 4.87. General Asım Gündüz Caddesi’nde tespit edilen bitki türlerinin taksonomik grupları

Tespit edilen bitki taksonları estetik özellikleri bakımından incelendiğinde, %57,14'ünün orta dokulu ve %42,86'sinin kaba dokulu olduğu belirlenmiştir. Taksonlarda çoğunlukla yeşil yaprak rengi ve beyaz çiçek renginin hakim olduğu görülmüştür. Bitki boyu bakımından taksonlar %71,43 ile çoğunlukla 0-10 m. boyunda olurken, %85,71 ile yuvarlak-küre formunda olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca taksonların %42,86'sının sonbahar renk etkisinin ve % 14,29'unun koku etkisinin bulunduğu belirlenmiştir. Bitki taksonlarının alandaki mevcut işlevsel özellikleri değerlendirildiğinde, %71,43 ile çoğunlukla gölgeleme ve %14,29 ile sınırlama amacı ile kullanıldığı (Şekil 4.90), %14,29'unun ise herhangi bir işlevinin bulunmadığı tespit edilmiştir (Şekil 4.91). Diğer yandan taksonların %42,86'sının ise cadde ve yol ağacı olarak kullanıma uygun taksonlar olduğu belirlenmiştir (Çizelge 4.20).

Çizelge 4.20. General Asım Gündüz Caddesi’nde tespit edilen bitki taksonlarının estetik ve işlevsel özellikleri

Taksonlar	Boy	Form	Doku	Renk		Sonbahar Renk Etkisi	Koku Etkisi	Çalışma Alanındaki Mevcut İşlevsel Özelliği	Cadde ve Yol Ağacı Olarak Uygunluğu
				Yaprak Rengi	Çiçek Rengi				
<i>Ligustrum japonicum</i> "Tige"	5-10 m	Yuvarlak -Küre	Orta	Koyu Yeşil	Beyaz	-	-	Gölgeleme	+
<i>Ligustrum japonicum</i> "Excelsum Superbum"	5-10 m	Yuvarlak -Küre	Orta	Sarı-Yeşil	Beyaz	-	-	Gölgeleme	+
<i>Ligustrum vulgare L.</i>	1,5-3 m	Dağınık	Kaba	Koyu Yeşil	Beyaz	-	-	Sınırlama	-
<i>Morus alba L.</i>	20-22 m	Yuvarlak -Küre	Kaba	Yeşil	Krem si beyaz	+	-	Gölgeleme	-
<i>Nerium oleander L.</i>	2-5 m	Yuvarlak -Küre	Kaba	Yeşil	Farklı Renkler	-	-	İşlevselliği Yok	-
<i>Prunus cerasifera</i> "Pisardii Nigra"	4-6 m	Yuvarlak -Küre	Orta	Kırmızı	Pembe	+	-	Gölgeleme	+
<i>Tilia tomentosa</i> Moench	20-35 m	Yuvarlak -Küre	Orta	Yeşil	Sarı	+	+	Gölgeleme	-

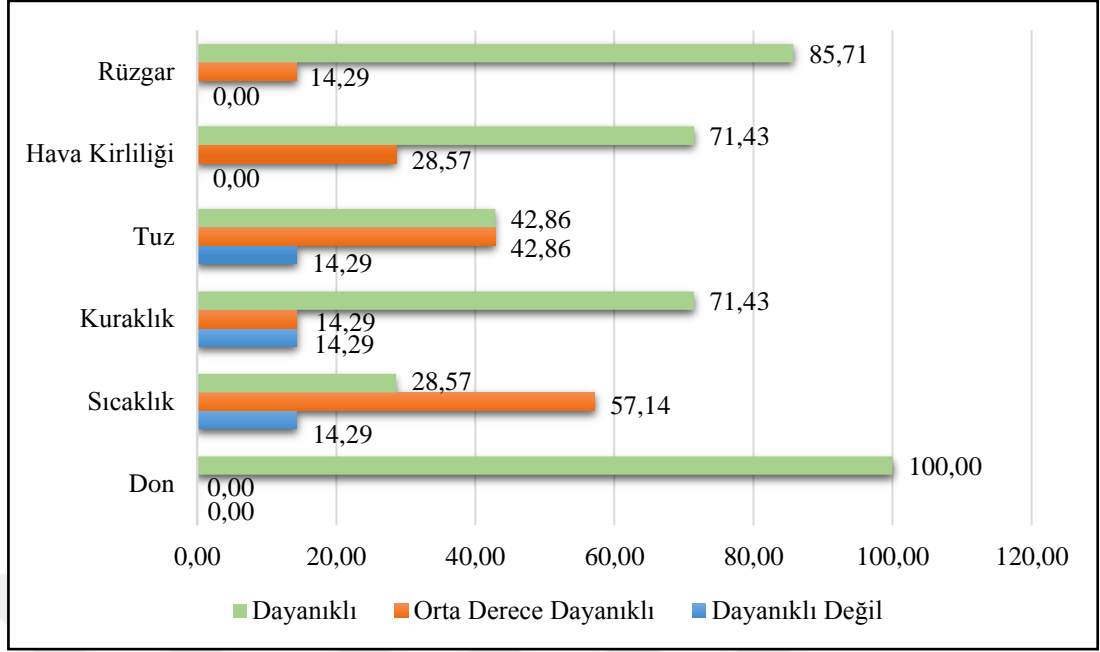
*Sonbahar renk etkisi: etkin(+), etkin değil(-) - Koku etkisi: var(+), yok(-) – Cadde ve yol ağacına olarak uygunluğu: uygun(+), uygun değil(-) olarak ifade edilmiştir.

Tez çalışması kapsamında tespit edilen taksonların ekolojik dayanımları ile yapılan değerlendirmeler sonucunda taksonların ekolojik koşullara genellikle dayanıklı oldukları belirlenmiştir. Taksonların %100'ü dona dayanıklı olurken,%85,71'i rüzgâra, %71,43'ü kuraklığa ve hava kirliliğine, %42,86'sı tuza ve %28,57'si sıcaklığa dayanıklı olduğu tespit edilmiştir. %14,29 ile sıcaklığa, tuzluluğa ve kuraklığa dayanıksız taksonların da bulunduğu görülmüştür. Ekolojik dayanıklılıklara göre bitki taksonları Çizelge 4.21 ve bitki taksonlarının ekolojik dayanıklılıklara göre dağılımı ise Şekil 4.88'de verilmiştir.

Çizelge 4.21. General Asım Gündüz Caddesi'nde tespit edilen bitki taksonlarının ekolojik dayanımları

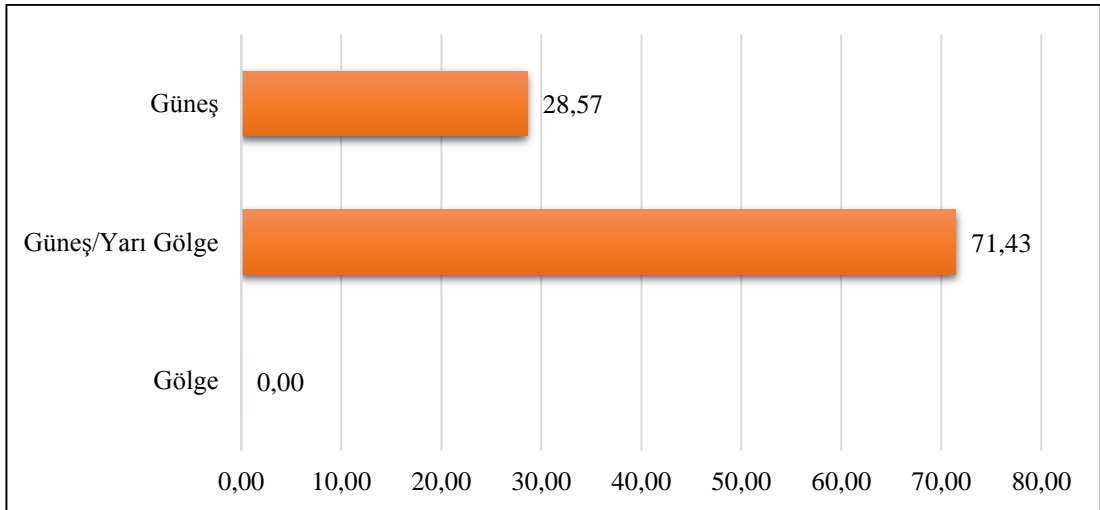
Taksonlar	Ekolojik Dayanıklılık					
	Don	Sıcaklık	Kuraklık	Tuz	Hava Kirliliği	Rüzgâr
<i>Ligustrum japonicum</i> "Tige"	2	1	2	2	2	2
<i>Ligustrum japonicum</i> "Excelsum Superbum"	2	1	2	2	2	2
<i>Ligustrum vulgare</i> L.	2	1	2	2	2	2
<i>Morus alba</i> L.	2	2	2	1	1	2
<i>Nerium oleander</i> L.	2	2	2	1	2	2
<i>Prunus cerasifera</i> "Pisardii Nigra"	2	1	1	1	1	1
<i>Tilia tomentosa</i> Moench	2	0	0	0	2	2

*0-Dayanıklı değil, 1-Orta derece dayanıklı, 2-Dayanıklı olarak ifade edilmiştir.

Şekil 4.88. General Asım Gündüz Caddesi'nde bulunan bitki taksonlarının ekolojik dayanımlarına göre dağılımı

Bununla birlikte taksonlarının ışık istekleri bakımından en yüksek oranda % 71,43'ü güneş/yarı gölge ortam istedikleri belirlenmiş olup, bunu %28,57 ile güneşli ortam izlemiştir. Gölge ortamı isteyen taksonların ise bulunmadığı görülmüştür (Şekil 4.89). Işık isteklerine göre bitki taksonları Çizelge 4.22'de verilmiştir.

Şekil 4.89. General Asım Gündüz Caddesi'nde bulunan bitki taksonlarının ışık isteklerine göre dağılımı

Çizelge 4.22. Işık isteklerine göre General Asım Gündüz Caddesi'nde bulunan bitki taksonları

Işık İstekleri	Taksonlar
Güneş	<i>Morus alba L.</i> , <i>Tilia tomentosa</i> Moench
Güneş/Yarı Gölge	<i>Ligustrum japonicum</i> "Tige", <i>Ligustrum japonicum</i> "Excelsum Superbum", <i>Ligustrum vulgare</i> L., <i>Nerium oleander</i> L., <i>Prunus cerasifera</i> "Pisardii Nigra"
Gölge	-

		
<i>Ligustrum japonicum</i> "Tige"	<i>Ligustrum japonicum</i> "Excelsum Superbum"	<i>Tilia tomentosa</i> Moench
		
<i>Prunus cerasifera</i> "Pisardii Nigra"	<i>Morus alba</i> L.	

Şekil 4.90. General Asım Gündüz Caddesi'nde tespit edilen bitki türlerinin gölgeleme amaçlı kullanımı (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Şekil 4.91. General Asım Gündüz Caddesi’nde tespit edilen *Ligustrum vulgare L.* türünün sınırlama amaçlı ve *Nerium oleander L.* türünün işlevsel olmayan kullanımı (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

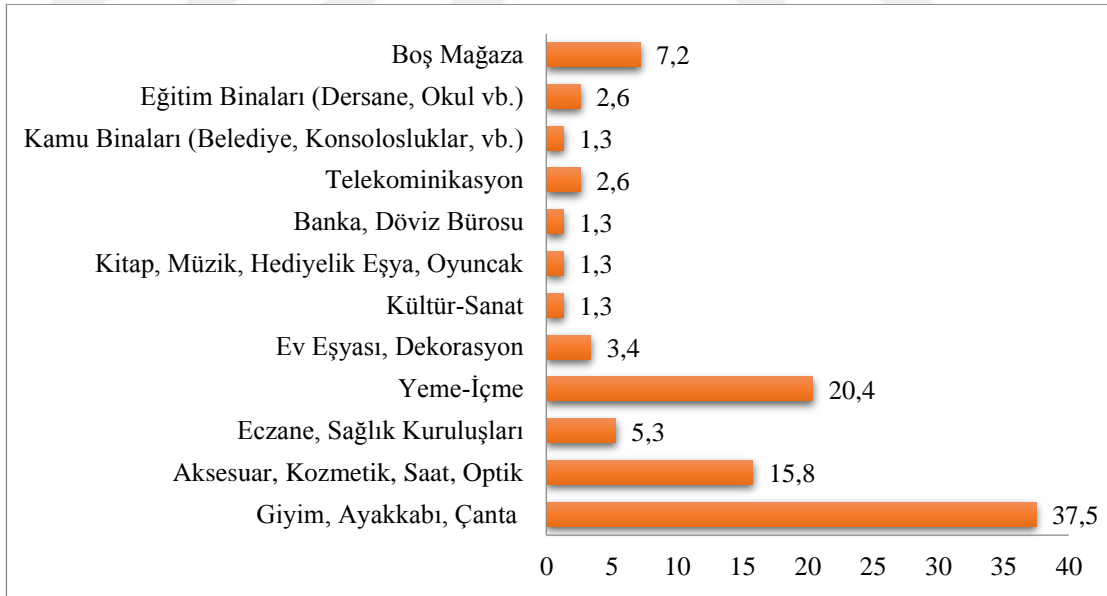
4.4.4. General Asım Gündüz Caddesi’nde Bulunan Mekânların Kullanım Çeşitliliği

General Asım Gündüz Caddesi’nde bulunan mekânların kullanım çeşitliliği değerlendirildiğinde %37,5 ile en yüksek oranıyla giyim-ayakkabı-çanta mağazaları yer almakta olup, %20,4 ve %15,8 oranlarıyla yeme-içme ve aksesuar-kozmetik-saat-optik mağazaları izlemiştir. En az oranda %1,3 ile kamu binaları ve bank-döviz bürosu, kitap-müzik-hedeyelik eşya-oyuncak mağazalarının bulunduğu tespit edilmiştir. Cadde üzerinde kültür ve sanat alanında 1 adet bina (Süreyya Operası) araştırma kapsamında değerlendirilmiş olup, değer %1,3 tespit edilmesine rağmen aslında caddeye bağlı ara sokaklarda birçok sinema, tiyatro vb. kültür sanat binalarının da bulunduğu görülmüştür.

Genel Asım Gündüz Caddesi’nde bulunan mekânların adedi ve mekânların kullanım çeşitliliğine göre dağılımları Çizelge 4.23 ve Şekil 4.92’ de verilmiştir.

Çizelge 4.23. Kullanım çeşitliliğine göre General Asım Gündüz Caddesi'nde bulunan mekânlar

Sektörler	Adet
Giyim, Ayakkabı, Çanta	57
Aksesuar, Kozmetik, Saat, Optik	24
Eczane, Sağlık Kuruluşları	8
Yeme-İçme	31
Ev Eşyası, Dekorasyon	5
Kültür-Sanat	2
Kitap, Müzik, Hediyeelik Eşya, Oyuncak	2
Banka, Döviz Bürosu	2
Telekomünikasyon	4
Kamu Binaları (Belediye, Konsolosluklar, vb.)	2
Eğitim Binaları (Dersane, Okul vb.)	4
Boş Mağaza	11

Şekil 4.92. General Asım Gündüz Caddesi'nde bulunan mekânların kullanım çeşitliliğine göre dağılımları

4.5. Fevzipaşa Caddesi'ne Ait Bulgular

4.5.1. Fevzipaşa Caddesi'nin Tarihi ve Özellikleri

Fevzipaşa Caddesi İstanbul'un Fatih ilçesinde olup, Saraçhane'deki Macar Kardeşler Caddesi ile Edirnekapı Surları arasında kalmaktadır (Şekil 4.93). 1,85 km uzunluğundaki cadde adını; I. Dünya Savaşı'nda Çanakkale, Kafkas ve Suriye cephelerinde savaşan ordu komutanı ve Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk Genelkurmay Başkanı, Mareşal Fevzi Çakmak'tan almıştır (İlter ve Pilehvarian 2018).

Şekil 4.93. Fevzipaşa Caddesi'nin konumu (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Fevzipaşa Caddesi, Osmanlı döneminde Divanyolu'nun önemli bir parçası olarak tarihsel süreçte önemli bir yere sahiptir. Fatih Sultan Mehmet, İstanbul'u Osmanlı/İslam başkenti olarak yeniden kurarken, Havariyun Kilisesi'nin yerine Fatih Külliyesi'ni yaptırmıştır. Günümüzde Fatih Külliyesi ile Edirnekapı arasında yer alan, Fevzipaşa Caddesi ile Eyüp arasındaki kılıç kuşanma alaylarının güzergâhında olan bölgedir. Bu nedenle zamanla caddeye olan ilgi artmış ve hızla gelişim göstermiştir. Cumhuriyet döneminde, 1929 yılında Fatih-Edirnekapı tramvay hattının açılışı ile İstanbul içindeki yerini almıştır (Şekil 4.94). Cadde dar, girift sokak dokusu nedeniyle ulaşımaya yeterli altyapının sağlamadığı görüldüğünden Fatih Bölgesinde başta medreseler olmak üzere birçok arsa ve binanın istimlak edilerek Cumhuriyet döneminin ilk kentsel dönüşümleri biri olarak genişletilmiştir (İlter ve Pilehvarian 2018).

Şekil 4.94. 1930'larda Fevzipaşa Caddesi (Anonim 2008 b)

1956-1960 arasında Fevzipaşa Caddesi'ndeki tramvay hattı kaldırılmış, araç trafiğine uygun olarak düzenlenerek Cumhuriyet Dönemin'de açılan ilk caddelerinden ve önemli arterlerinden birisi olmuştur (Şekil 4.95). İmar hareketleri ile genişletilen cadde zaman içerisinde değişim göstermiş ve ticari bir niteliğe sahip bir alışveriş bölgesi olarak yerini almıştır. (İlter ve Pilehvarian 2018).

Şekil 4.95. 1980’lerde Fevzipaşa Caddesi (Anonim 2008 b)

Fevzipaşa Caddesi’ndeki en önemli yapılardan biri caddenin bir ucunu oluşturan ve Osmanlı Dönemi boyunca önemini koruyan Edirnekapı Surları’dır. Edirnekapı Surları Avrupa’daki seferlere çıkılırken ordunun Edirnekapı’dan yolculamak ve Tanzimat’a kadar İstanbul’a gelen elçilerin kente girmesi için yaptırılmıştır. Ayrıca cadde üzerinde Osmanlı Dönemi’nden medrese, camii ve külliye bulunmaktadır. Bu külliyelerden en dikkat çekeni Mihrimah Sultan Külliyesi’dir. Kanuni Sultan Süleyman zamanında inşa edilen bu külliye, caddenin Edirnekapı surlarına yakın kısmında yer almaktadır. Bunların dışında Abidin Paşa Türbesi, Ekmekçi Baba Türbesi, Semiz Ali Paşa Medresesi, Vasat Atik Ali Paşa Medresesi ve Fatih Medresesi gibi yapılar bulunmaktadır (Şekil 4.96). Ayrıca Mihrimah Sultan Külliyesinin ve Edirnekapı Surları’nın yanında bulunan Aya Yorgi Rum Ortodoks Kilisesi, 6. yy’dan günümüze gelen yapılar olarak karşımıza çıkmaktadır (İlter ve Pilehvarian 2018).

Mihrimah Sultan Külliyesi

Fatih Külliyesi

Şekil.4.96. Fevzipaşa Caddesi'nde bulunan önemli külliyelerin eski görünümüleri
(Anonim 2017 f)

Günümüzde cadde boyunca gelinlik ve abiye mağazalarına ağırlıklı olmakla birlikte, yeme-içme mekânları, giyim-ayakkabı-çanta gibi sektörlerden oluşmaktadır. Ulusal markaların yer aldığı cadde az sayıda da uluslararası marka bulunmaktadır. Özellikle arap turistler tarafından yoğun kullanan cadde boyunca tesettür markalarına da yer verilmiştir.

4.5.2. Fevzipaşa Caddesi'nin Yapısal Öğelerinin Değerlendirilmesi

Fevzipaşa Caddesi'nin peyzaj tasarımında yapısal öğelerini oluşturan zemin kaplamaları, sınır elemanları, çatı elemanları, kentsel mobilya ve donatı elemanları, altyapı olarak beş ana başlık altında değerlendirilmiştir.

Zemin Kaplamaları

Fevzipaşa Caddesi'nde yapılan değerlendirmeler sonucunda iki farklı zemin kaplamasının bulunduğu tespit edilmiştir. Cadde üzerindeki yaya yolu boyunca genişliği 30 cm ve farklı ölçülerde uzunluklara sahip granit plak taş uygulanmıştır. Zemin kaplamaları farklı ton ve renklerden desen olacak şekilde yerleştirilmiştir (Şekil 4.97). Bununla birlikte yaya yollarının sonlarında ve yaya geçitlerinin bulunduğu alanda ise

10x10 cm ebatlarında beton kp taş zemin döşemesi kullanılmakla birlikte bu alanlarda engelli bireyler için kılavuz iz yer aldığı görülmüştür. Zemin kaplamalarının bakımlı olduğu, yer yer kullanımdan dolayı hasarlanmalar bulunduğu belirlenmiştir (şekil 4.98).

şekil. 4.97. Fevzipaşa Caddesi'nde ki granit plaktaş zemin kaplaması rneği (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

şekil 4.98. Fevzipaşa Caddesi'ndeki beton küptaş zemin kaplaması ve kılavuz iz rnekleri (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Sınır Elemanları

Fevzipaşa Caddesi'nde 2 farklı sınır elemanı yer almaktadır. Bunlardan biri orta refüjde yaya güvenliği açısından konumlandırılmış olan sınır elemanı olup, bu sınır elemanı ferforje çit materyalden yapıldığı görülmüştür. Bir diğeri ise yaya geçitlerinin bulunduğu alanda yer alan demir dubalar şeklinde bulunan sınır elemanıdır. Buradaki sınır elemanları aynı renk, form, şekil ve büyüklüklerde olduğu tespit edilmiştir. Tüm sınır elemanları kısmen sayıca yeterli olup, bakımlı oldukları saptanmıştır (Şekil 4.99).

Şekil 4.99. Fevzipaşa Caddesi'ndeki sınır elemanı (ferforje çit ve demir duba) örnekleri (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Çatı – Üst Örtü Elemanları

Fevzipaşa Caddesi'nde yapılan değerlendirmeler sonucunda cadde üzerinde çatı – üst örtü elemanlarının bulunmadığı tespit edilmiştir.

Kent Mobilyaları ve Donatı Elemanları

Banklar ve Oturma Elemanları

Fevzipaşa Caddesi üzerinde oturma birimlerinin bulunmadığı görülmüş olup, yoğun yaya kullanımına sahip olan cadde için olumsuz bir etki yaratmaktadır (Çizelge 4.24).

Bitki Kasaları

Fevzipaşa Caddesi üzerinde bitki kasalarının bulunmadığı görülmüştür (Çizelge 4.24).

Aydınlatma Elemanları

Fevzipaşa Caddesi'nde yapılan değerlendirmeler sonucunda toplam 102 adet aydınlatma elemanı tespit edilmiş olup, yeterli olduğu belirlenmiştir (Çizelge 4.24). Aydınlatma elemanları yaya yollarının kenarına konumlandırılmış olup, çift başlıklıdır. Bir başlık yaya yoluna dönük ve daha kısa konumda olup yayalara, diğer başlık ise taşıt yoluna dönük ve daha yüksek konumda olup araçlara hizmet ettiği belirlenmiştir (Şekil 4.100).

Şekil 4.100. Fevzipaşa Caddesi'ndeki aydınlatma elemanı örneği (Pınar ÖZKAN, 2019-Orijinal)

Yönlendirme – Trafik Levhaları / Reklam Panoları

Fevzipaşa Caddesi boyunca 12 adet yönlendirme levhası, 46 adet trafik levhası bulunmakta olup, sayıca yeterli ve bakımlı olduğu görülmüştür (Çizelge 4.24). Trafik ve yönlendirme levhaları sık aralıklarla yerleştirilmiş olmakla birlikte, birçoğu elektrik direklerinin üzerinde konumlandırılmıştır (Şekil 4.101). Ayrıca reklam panosu bulunmamakla birlikte, cadde üzerinde bulunan otobüs duraklarının reklam panosu görevi gördüğü tespit edilmiştir.

Şekil 4.101. Fevzipaşa Caddesi'ndeki yönlendirme-trafik levhaları örnekleri (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Otobüs Durakları

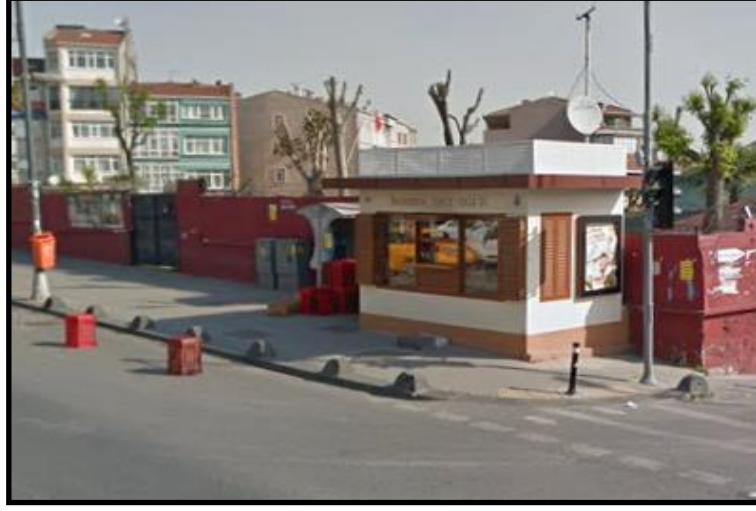
Fevzipaşa Caddesi'nde yapılan değerlendirmeler sonucunda 7 adet otobüs durağı yer almakta olup, bakımlı oldukları tespit edilmiştir (Çizelge 4.24). Otobüs durakları caddenin her iki yönünde de aralıklı olarak konumlandırılmış olup, üstü kapalı olduğu belirlenmiştir. Ayrıca otobüs duraklarının hemen önünde yaya yolunun üzerinde engelli bireyler için kılavuz iz de yer almaktadır (Şekil 4.102).

Şekil 4.102. Fevzipaşa Caddesi'ndeki otobüs durağı örneği (Pınar ÖZKAN, 2019-Orijinal)

Büfeler

Fevzipaşa Caddesi üzerinde 1 adet büfe bulunmakta olup, sayıca kısmen yeterli ve bakımlı olduğu tespit edilmiştir (Çizelge 4.24).

Şekil 4.103. Fevzipaşa Caddesi’ndeki büfe örneği (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Telefon Kulübeleri

Fevzipaşa Caddesi’nde, cadde üzerinde yer alan büfenin yanına konumlandırılmış 1 adet telefon kulübesi mevcut olup, kısmen bakımlı olduğu tespit edilmiştir (Çizelge 4.24)

Şekil 4.104. Fevzipaşa Caddesi’ndeki telefon kulübesi örneği (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Çöp Kutuları

Fevzipaşa Caddesi'nde 74 adet küçük boy çöp kovası, 32 adet yeraltı ve geri dönüşüm çöp elemanı olmak üzere toplam 106 adet çöp elemanı bulunmaktadır (Çizelge 4.24). Cadde üzerinde kullanılan çöp elemanlarından biri küçük çöp kovaları olup, elektrik direkleri veya beton kaideler üzerinde konumlandırıldığı ve demir ve plastik materyalden yapıldığı tespit edilmiştir. Diğer çöp elemanlarından olan yeraltı ve geri dönüşüm çöp elemanlarının ise cadde üzerinde belirli aralıklar ile konumlandırıldığı ve metalden yapıldığı belirlenmiştir (Şekil 4.105). Tüm çöp elemanları kısmen bakımlı ve sayıca yeterli olduğu tespit edilmiştir.

Şekil 4.105. Fevzipaşa Caddesi'ndeki küçük çöp kutusu ve geri dönüşüm çöp konteyneri örnekleri (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Plastik Öğeler

Fevzipaşa Caddesi'nde yapılan değerlendirmeler sonucunda plastik öğelerin bulunmadığı tespit edilmiştir (Çizelge 4.24).

Su Yüzeyleri, Havuz ve Çeşmeler

Fevzipaşa Caddesi'nde yapılan değerlendirmeler sonucunda cadde üzerinde herhangi bir su öğesinin bulunmadığı saptanmıştır (Çizelge 4.24)

Çizelge 4.24. Fevzipaşa Caddesi'ndeki donatı elemanlarının mevcut durum analizi

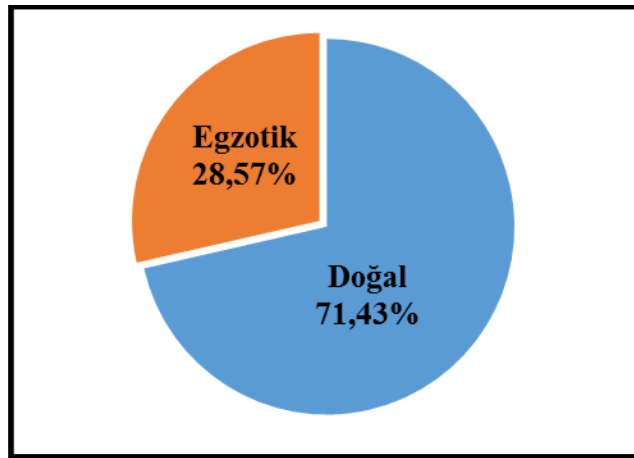
Kent Mobilyaları ve Donatı Elemanları			
Donatı Elemanı Türü	Adet	Yeterlilik Durumu	Bakım Durumu
Banklar ve Oturma Birimleri	-	-	-
Bitki Kasaları	-	-	-
Aydınlatma Elemanları	102	Yeterli	Bakımlı
Yönlendirme Levhaları	12	Yeterli	Bakımlı
Trafik Levhaları	46	Yeterli	Bakımlı
Reklam Panoları	-	-	-
Otobüs Durakları	7	Yeterli	Bakımlı
Büfeler	1	Kısmen Yeterli	Bakımlı
Telefon Kulübeleri	1	Kısmen Yeterli	Kısmen Bakımlı
Çöp Kutuları	106	Yeterli	Kısmen Bakımlı
Plastik Öğeler	-	-	-
Su Yüzeyleri, Havuz ve Çeşmeler	-	-	-

Altyapı (Ulaşım - Otopark)

Edirnekapı ve Fatih arasında yer alan Fevzipaşa Caddesi'nde, her iki yönde 3 şeritli olmak üzere yoğun bir trafik akışına sahip olduğu belirlenmiştir. Fevzipaşa Caddesi paralel sokak olan Vatan Caddesi ile bir noktada kesişmekte ve bundan dolayı cadde üzerinde trafik dahada yoğunlaşmaktadır. Caddeye ulaşım özel araç ve toplu taşıma ile sağlanmaktadır. Ayrıca cadde Aksaray Metro durağına yakın olmasından dolayı metro ile ulaşım da mümkündür. Ulaşımdaki yoğunluk otopark sorununu beraberinde getirmektedir. Caddenin kenarında İBB'e bağlı İspark otoparkları, ara sokaklarda da özel otoparklar bulunmakta birlikte yetersiz kaldığı görülmüştür. Ayrıca cadde üzerinde park eden araçlar trafik akışını da olumsuz etkilemektedir.

4.5.3. Fevzipaşa Caddesi'nin Bitkisel Öğelerinin Değerlendirilmesi

Fevzipaşa Caddesi'nde 7 familya'ya ait olmak üzere toplam 7 adet tür tespit edilmiştir. Tespit edilen bitki taksonlarının %71,43'ü doğal ve %28,57'si egzotik olduğu belirlenmiştir (Şekil 4.106). Familyalara göre cins ve tür dağılımları değerlendirildiğinde ise her familyadan birer tür (%14,28) bulunmakta olup, bu familyalar Aceraceae, Celastraceae, Aquifoliaceae, Lamiaceae, Platanaceae, Fagaceae, Leguminosae'dir. Fevzipaşa Caddesinde bulunan bitki taksonları Çizelge 4.25'de verilmiştir.

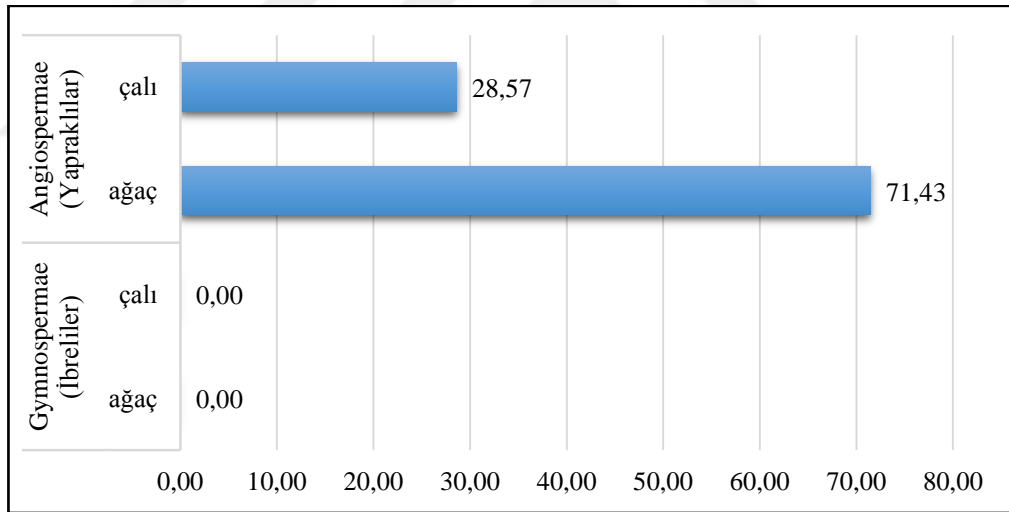

Şekil 4.106. Fevzipaşa Caddesi'nde bulunan bitki taksonlarının doğal /egzotik olma durumu

Çizelge 4.25. Fevzipaşa Caddesi'nde tespit edilen bitki taksonları

Familyalar	Taksonlar
Aceraceae	<i>Acer negundo</i> L.
Celastraceae	<i>Euonymus japonicus "Aurea Variegata"</i>
Aquifoliaceae	<i>Ilex aquifolium</i> L.
Lamiaceae	<i>Lavandula angustifolia</i> Mill.
Platanaceae	<i>Platanus orientalis</i> L.
Fagaceae	<i>Quercus ilex</i> L.
Leguminosae	<i>Robinia pseudoacacia</i> L.

Bununla birlikte tespit edilen taksonların % 100'ü Angiospermae (yapraklılar) olduğu belirlenmiştir. Angiospermae'lerin (yapraklılar) %71,43'ü ağaç ve %28,57'si çalı formundadır (Şekil 4.107).

Şekil 4.107. Fevzipaşa Caddesi'nde tespit edilen bitki türlerinin taksonomik grupları

Tespit edilen bitki taksonları estetik özellikleri bakımından incelendiğinde, % 42,86 oranları ile eşit çoğunlukta orta ve kaba dokulu taksonların bulunduğu tespit edilmiştir. Taksonlarda ağırlıklı olarak yeşil yaprak rengi ve krem renklerde çiçek renginin bulunduğu görülmüştür. Bitki boyu bakımından taksonlar %42,86 ile 11-25 m. boyunda olurken, form bakımından ise %42,86 ile çoğunlukla yuvarlak-küre formunda oldukları

belirlenmiştir. Ayrıca taksonların %42,86'sının sonbahar renk etkisinin ve %28,57'sinin koku etkisinin bulunduğu tespit edilmiştir. Bitki taksonlarının alandaki mevcut işlevsel özellikleri değerlendirildiğinde, taksonların %42,86 ile büyük çoğunluğu vurgulama (Şekil 4.110) , %28,57 oranları ile gölgeleme ve sınırlama amacı ile kullanıldığı görülmüştür (Şekil 4.111). Diğer yandan taksonların %42,86'sının ise cadde ve yol ağacı olarak kullanıma uygun taksonlar olduğu belirlenmiştir (Çizelge 4.26).

Çizelge 4.26. Fevzipaşa Caddesi'nde tespit edilen bitki taksonlarının estetik ve işlevsel özellikleri

Taksonlar	Boy	Form	Doku	Renk		Sonbahar Renk Etkisi	Koku Etkisi	Çalışma Alanındaki Mevcut İşlevsel Özelliği	Cadde ve Yol Ağacı Olarak Uygunluğu
				Yaprak Rengi	Çiçek Rengi				
<i>Acer negundo</i> L.	15-20 m	Yuvarlak -Küre	Orta	Yeşil	Yeşil	+	-	Gölgeleme	-
<i>Euonymus japonicus "Aurea Variegata"</i>	2,5-3 m	Oval	Orta	Sarı	Krem	-	-	Vurgulama	-
<i>Ilex aquifolium</i> L.	10-15 m	Piramit	Kaba	Yeşil	Krem	-	-	Vurgulama	-
<i>Lavandula angustifolia</i> Mill.	0,5-1 m	Yayılcı	İnce	Gri-Yeşil	Lila-Mor	-	+	Vurgulama	-
<i>Platanus orientalis</i> L.	25-30 m	Yuvarlak -Küre	Kaba	Yeşil	Yeşil	+	-	Sınırlama	+
<i>Quercus ilex</i> L.	15-20 m	Yuvarlak -Küre	Kaba	Yeşil	Kahve.	-	-	Gölgeleme	+
<i>Robinia pseudoacacia</i> L.	20-25 m	Dağınık	Orta	Yeşil	Beyaz	+	+	Sınırlama	+

*Sonbahar renk etkisi: etkin(+), etkin değil(-) - Koku etkisi: var(+), yok(-) – Cadde ve yol ağacına olarak uygunluğu: uygun(+), uygun değil(-) olarak ifade edilmiştir.

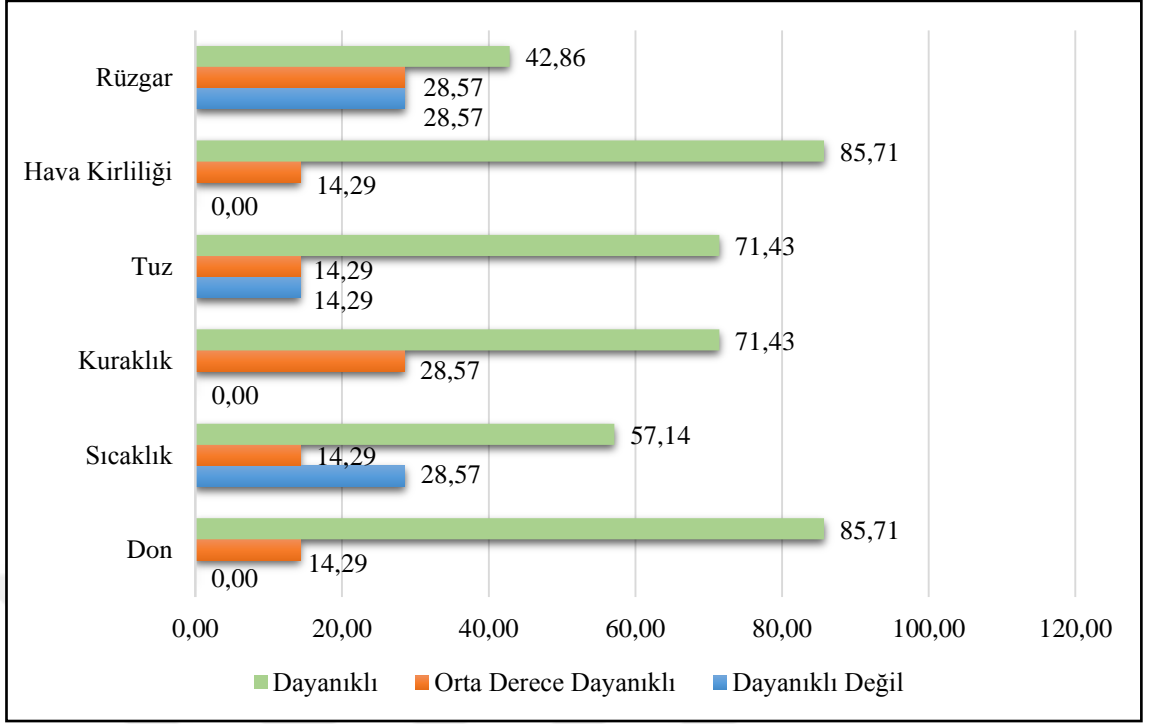
Tez çalışması kapsamında tespit edilen taksonların ekolojik dayanımları ile yapılan değerlendirmeler sonucunda taksonların ekolojik koşullara genellikle dayanıklı oldukları belirlenmiştir. Taksonların %85,71'i hava kirliliğine ve dona, %71,43'ü kuralığa ve tuza, %57,14'ü sıcaklığa ve %42,86'sı rüzgâra dayanıklı olduğu tespit edilmiştir. Bunun yanısıra %28,57 ile sıcaklığa ve rüzgara, %14,29 ile tuza dayanıksız taksonların da bulunduğu görülmüştür. Ekolojik dayanımlarına göre bitki taksonları Çizelge 4.27 ve bitki taksonlarının ekolojik dayanımlarına göre dağılımı ise Şekil 4.108'de verilmiştir.

Çizelge 4.27. Fevzipaşa Caddesi'nde tespit edilen bitki taksonlarının ekolojik dayanımları

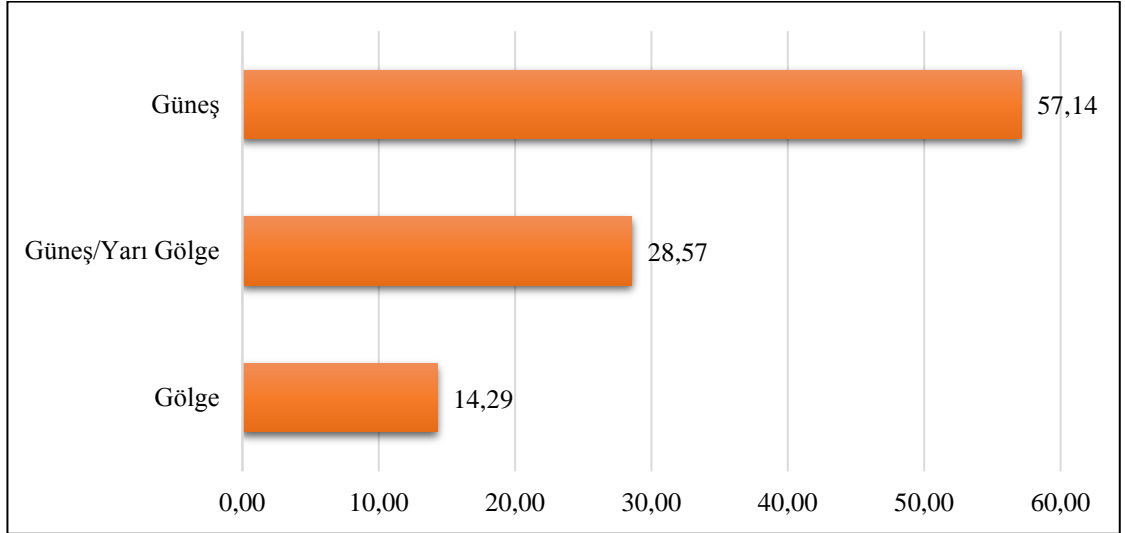
Taksonlar	Ekolojik Dayanımları					
	Don	Sıcaklık	Kuraklık	Tuz	Hava Kirliliği	Rüzgâr
<i>Acer negundo</i> L.	2	0	2	0	1	0
<i>Euonymus japonicus "Aurea Variegata"</i>	2	2	2	2	2	0
<i>Ilex aquifolium</i> L.	1	1	1	2	2	1
<i>Lavandula angustifolia</i> Mill.	2	2	2	1	2	2
<i>Platanus orientalis</i> L.	2	2	2	2	2	1
<i>Quercus ilex</i> L.	2	0	2	2	2	2
<i>Robinia pseudoacacia</i> L.	2	2	1	2	2	2

*0-Dayanıklı değil, 1-Orta derece dayanıklı, 2-Dayanıklı olarak ifade edilmiştir.

Bununla birlikte taksonlarının ışık istekleri bakımından en yüksek oranda % 57,14 ile güneşli ortam istedikleri belirlenmiş olup, bunu %28,57 ile güneş/yarı gölge ortam izlemiştir (Şekil 4.109). Işık isteklerine göre bitki taksonları Çizelge 4.28'de verilmiştir.

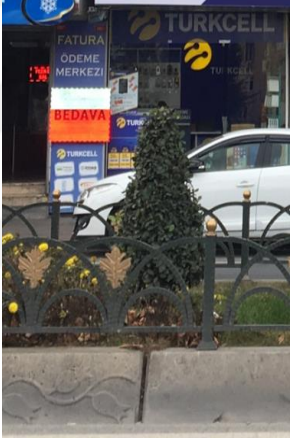
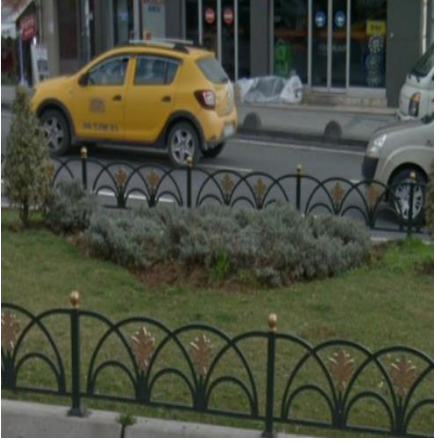
Şekil 4.108. Fevzipaşa Caddesi'nde bulunan bitki taksonlarının ekolojik dayanımlarına göre dağılımı

Şekil 4.109. Fevzipaşa Caddesi'nde bulunan bitki taksonlarının ışık isteklerine göre dağılımı

Çizelge 4.28. Işık isteklerine göre Fevzipaşa Caddesi bulunan bitki taksonları

Işık İstekleri	Taksonlar
Güneş	<i>Lavandula angustifolia</i> Mill., <i>Platanus orientalis</i> L., <i>Robinia pseudoacacia</i> L., <i>Quercus ilex</i> L.
Güneş/Yarı Gölge	<i>Acer negundo</i> L., <i>Euonymus japonicus "Aurea Variegata"</i> ,
Gölge	<i>Ilex aquifolium</i> L.

		
<i>Euonymus japonicus "Aurea Variegata"</i>	<i>Ilex aquifolium</i> L.	<i>Lavandula angustifolia</i> Mill.

Şekil 4.110. Fevzipaşa Caddesi'nde vurgulama amacıyla kullanılan bitki türleri (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

	
<p><i>Acer negundo</i> L.</p>	<p><i>Quercus ilex</i> L.</p>

Şekil 4.111. Fevzipaşa Caddesi'nde gölgeleme amacıyla kullanılan bitki türleri (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

	
<p><i>Platanus orientalis</i> L.</p>	<p><i>Robinia pseudoacacia</i> L.</p>

Şekil 4.112. Fevzipaşa Caddesin'de sınırlama amacıyla kullanılan bitki türleri (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

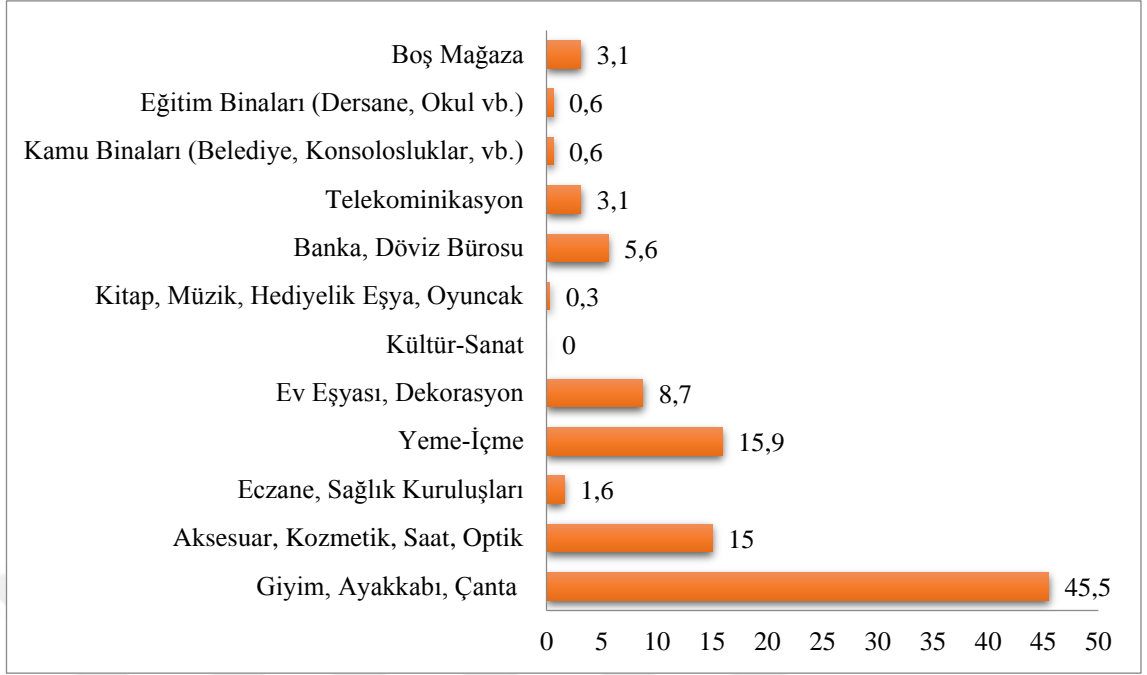
4.5.4. Fevzipaşa Caddesi’nde Bulunan Mekânların Kullanım Çeşitliliği

Fevzipaşa Caddesi’nde bulunan mekânların kullanım çeşitliliği değerlendirildiğinde %45,5 ile en yüksek oranıyla giyim-ayakkabı-çanta mağazaları yer almakta olup, %15,9 ve %15,0 oranlarıyla yeme-içme ve aksesuar-kozmetik-saat-optik mağazaları izlemiştir. En az oranda %0,3 ile kitap-müzik-hediyelik eşya-oyuncak mağazalarının bulunduğu tespit edilmiştir. Cadde üzerinde kültür-sanat ilgili bir mekân bulunmadığı belirlenmiştir.

Fevzipaşa Caddesi’nde bulunan mekânların adetleri ve mekânların kullanım çeşitliliğine göre dağılımları Çizelge 4.29 ve Şekil 4.113’ de verilmiştir.

Çizelge 4.29. Kullanım çeşitliliğine göre Fevzipaşa Caddesi’nde bulunan mekânlar

Sektörler	Adet
Giyim, Ayakkabı, Çanta	146
Aksesuar, Kozmetik, Saat, Optik	48
Eczane, Sağlık Kuruluşları	5
Yeme-İçme	51
Ev Eşyası, Dekorasyon	28
Kültür-Sanat	0
Kitap, Müzik, Hediyelik Eşya, Oyuncak	1
Banka, Döviz Bürosu	18
Telekomünikasyon	10
Kamu Binaları (Belediye, Konsolosluklar, vb.)	2
Eğitim Binaları (Dersane, Okul vb.)	2
Boş Mağaza	10

Şekil 4.113. Fevzipaşa Caddesi'nde bulunan mekânların kullanım çeşitliliğine göre dağılımları

4.6. Bakırköy Bölgesi Caddeleri' ne Ait Bulgular

4.6.1. Bakırköy Bölgesi Caddeleri'nin Tarihi ve  zellikleri

Bakırköy bölgesi alışveriş caddeleri birbirinin devamı niteliğinde olan Fahri Korutürk ve Ebuzziya Caddeleri'nden oluşmaktadır (Şekil 4.114). Caddeler, İstanbul'un Avrupa yakasında bulunan Bakırköy semtinde yer almakta olup, çalışma alanı olan Ebuzziya Caddesi 470 metre, Fahri Korutürk Caddesi ise 230 metre uzunluğundadır.

Şekil 4.114. Bakırköy bölgesi alışveriş caddelerinin konumu (Pınar ÖZKAN, 2019-Orijinal)

Bakırköy semti 4. yüzyılda Büyük Kostantin döneminde saraylar, köşkler ve kiliselerle donanmış sayfiye yeri olarak bilinmektedir. Bizans'ın son dönemlerinde "Uzunköy" anlamına gelen "Makrohorı" olarak adlandırılan yerleşim birimi, 14. yüzyılın ortalarında Osmanlıların eline geçmesi ile adı "Makriköy"e dönüşmüştür. Bölgeye 17. yüzyılda müslümanların yerleşmeye başlamasıyla birlikte II. Abdülhamid döneminde gelişen ve köşklerle donanan Makriköy, 19. yüzyıl sonlarından itibaren İstanbul'un bir ilçesi durumundadır. Makriköy adı, 1925'te yabancı kaynaklı adların değiştirilmesi sırasında "Bakırköy" olarak değiştirilmiştir. Caddelerin kesin kuruluş tarihi bilinmemekle birlikte 1947'den başlayarak Cumhuriyet dönemine geçilmesiyle birlikte sanayi kuruluşlarının artması ve yoğun bir yerleşim başlaması ile ilçedeki yerine aldıkları söylenmektedir. 1988 yılında Türkiye'nin ilk AVM'sinin olan Galleria AVM'inde caddelerin yakınlarında kurulması ile birlikte Bakırköy alışverişin merkezi haline gelmiştir. Günümüzde Bakırköy Yeraltı Çarşısı, Atrium, Carousel, Capacity AVM'lerinin Ebuzziya ve Fahri Korutürk Caddeleri ticareti canlı tutan ve ekonomiye katkıda bulunan yoğun kullanıcı kitlesine sahip yoğun alışveriş bölgesi kimliği kazanmıştır (Anonim 2019 a).

Şekil 4.115. Ebuzziya Caddesi'nin trafiğe açık halinden bir görünüm, 1970'li yıllar (Anonim 2016 d)

4.6.2. Bakırköy Bölgesi Caddeleri'nin Yapısal Öğelerinin Değerlendirilmesi

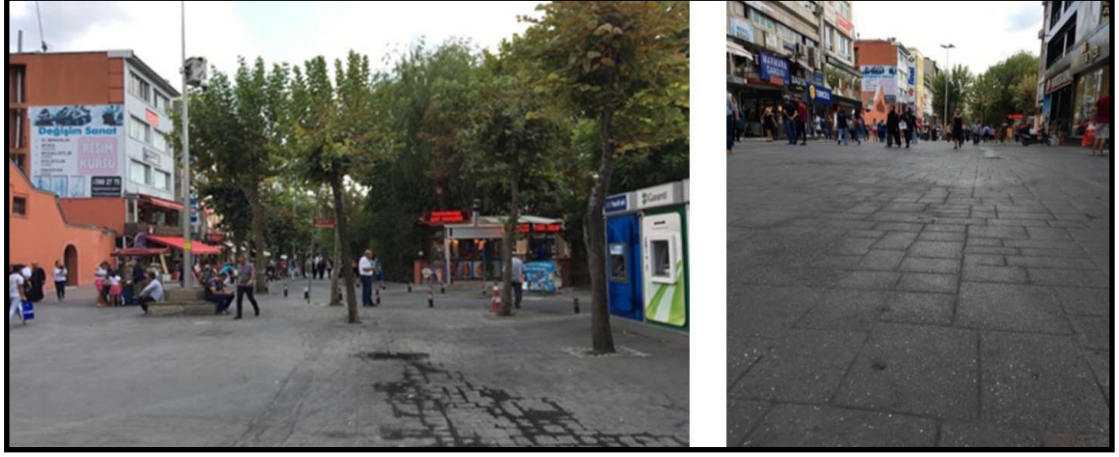
Bakırköy Bölgesi Caddeleri'nin peyzaj tasarımında yapısal öğelerini oluşturan zemin kaplamaları, sınır elemanları, çatı elemanları, kentsel mobilya ve donatı elemanları, altyapı olarak beş ana başlık altında değerlendirilmiştir.

Zemin Kaplamaları

Trafiğe kapalı olan ve birbirinin devamı niteliğinde olan Fahri Korutürk ve Ebuuziyya Caddeleri'nde yapılan değerlendirmeler sonucunda iki farklı zemin kaplamasının bulunduğu tespit edilmiştir. Fahri Korutürk Caddesi'nde farklı ebatlarda beton prekast parke taşı üzerine farklı renklerde epoksi boya uygulanmış olup, renklerle desen oluşturulmuştur (Şekil 4.116). Ebuuziyya Caddesi'nde ise yine farklı ebatlarda beton prekast parke taşı kullanıldığı tespit edilmiş olup, yer yer farklı zemin kaplamaları ile onarım çalışması yapılmıştır (Şekil 4.117). Epoksi boyaların zamanla silinmesinden ve farklı zemin kaplamaları ile yapılan onarımlardan dolayı caddelerde kullanılan zemin kaplama malzemelerinin bakımsız olduğu tespit edilmiştir. Her iki caddede engelli bireyler için kılavuz iz vb. uygulamaların bulunmadığı saptanmıştır.

Şekil 4.116. Fahri Korutürk Caddesi'nde kullanılan zemin kaplama örneği (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Şekil 4.117. Ebuuziya Caddesi'nde kullanılan zemin kaplama örneği (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Sınır Elemanları

Fahri Korutürk Caddesi ve Ebuuziya Caddeleri'nde tek tip sınır elemanı olup, demir dubalar şeklinde olduğu tespit edilmiştir. Fahri Korutürk Caddesi'nde kullanılan sınır elemanları caddeyi dik kesen İstanbul Caddesi'ni sınırlamak, Ebuuziya Caddesi'nde ise kısmen trafiğe açık olan bölümü yaya trafiğinden ayırmak amacı ile kullanıldığı tespit edilmiştir. Caddelerde bulunan sınır elemanları sayıca yeterli olup, bakımlı oldukları saptanmıştır (Şekil 4.118).

Şekil 4.118. Bakırköy Bölgesi Caddeleri'nde kullanılan sınır elemanı örnekler: (1)Fahri Korutürk Caddesi'nde kullanılan demir duba, (2) Ebuuziya Caddesi'nde kullanılan demir duba (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Çatı ve Üst Örtü Elemanları

Fahri Korutürk ve Ebuzziya Caddeleri'nde yapılan değerlendirmeler sonucunda çatı – üst örtü elemanlarının bulunmadığı tespit edilmiştir.

Kent Mobilyaları ve Donatı Elemanları

Banklar ve Oturma Elemanları

Bakırköy Bölgesi Caddeleri'nde yapılan değerlendirmeler sonucunda Fahri Korutürk Caddesi'nde 8 adet ve Ebuzziya Caddesi'nde 3 adet olmak üzere toplam 11 adet oturma birimi tespit edilmiştir (Çizelge 4.30). Mevcut oturma birimleri farklı form, şekil ve büyüklükte olup, bitki kasaları ile kombine edilmiş ahşap banklar şeklindedir (Şekil 4.119). Fahri Korutürk Caddesi'nde yer alan oturma birimleri aynı zamanda caddede bulunan yeraltı çarşısına ait havalandırma bacalarını perdelemek amacıyla tasarlandığı saptanmıştır. Caddelerde bulunan oturma birimleri sayıca kısmen yeterli olup, kısmen bakımlıdır.

Şekil 4.119. Bakırköy Bölgesi Caddelerin'de kullanılan ahşap oturma elemanı örneği
(Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Bitki Kasaları

Yapılan değerlendirmeler sonucunda Fahri Korutürk Caddesi'nde 8 adet ve EbuZZiya Caddesi'nde 3 adet olmak üzere toplam 11 adet bitki kasası tespit edilmiştir. Oturma birimleri ile tasarlanan bitki kasaları ahşap olup, form, şekil ve büyüklük açısından birbirinden farklıdır. Fahri Korutürk Caddesi'ndeki bitki kasalarında bitkisel materyal bulunmasına karşın, EbuZZiya Caddesi'nde ki bitki kasalarının içinde bitkisel materyal bulunmadığı saptanmıştır (Şekil 4.120). Fahri Korutürk Caddesi'nde bulunan bitki kasaları sayıca kısmen yeterli ve kısmen bakımlı iken, EbuZZiya Caddesi'nde bitki kasaları sayıca kısmen yeterli ve bakımsız olduğu belirlenmiştir (Çizelge 4.30).

Şekil 4.120. Bakırköy Bölgesi Caddeleri'ndeki oturma birimleri ile tasarlanan bitki kasası örnekleri: (1) Fahri Korutürk Caddesi, (2) EbuZZiya Caddesi (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Aydınlatma Elemanları

Bakırköy Bölgesi Caddeleri'nde yapılan değerlendirmeler sonucunda Fahri Korutürk Caddesi'nde 16 adet, EbuZZiya Caddesi'nde 28 adet olmak üzere toplam 44 adet aydınlatma elemanı tespit edilmiştir (Çizelge 4.30). Caddelerde iki farklı aydınlatma tipi olup, bunlardan biri genellikle yaya yolunun iki yanına konumlandırılmış olan, farklı yüksekliğe sahip iki başlıklı aydınlatma direkleri, diğeri ise genellikle yaya yolunun ortasına konumlandırılan 4 başlıklı spot aydınlatma direği şeklindedir (Şekil 4.121).

Caddelerde mevcut olan aydınlatma direklerinin bakımlı ve sayıca yeterli olduğu belirlenmiştir.

Şekil 4.121. Bakırköy Bölgesi Caddeleri'ndeki çift başlıklı ve spot aydınlatma elemanı örnekleri (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Yön - Trafik Levhaları / Reklam Panoları

Fahri Korutürk Caddesi'nde 2 adet trafik levhası ve 1 adet yönlendirme levhası ve Ebuzziya Caddesi'nde 4 adet trafik levhası ve 2 adet yönlendirme levhası olmak üzere toplam 6 adet trafik ve 3 adet yönlendirme levhası bulunduğu tespit edilmiştir (Çizelge 4.30). Mevcut yönlendirme ve trafik levhaları standart levhalar şeklinde ve bir direğe sabitlenmiş olarak kullanıldığı saptanmıştır (Şekil 4.122). Caddelerde yönlendirme ve trafik levhaları sayıca yeterli ve bakımlı durumda olmasına karşın, cadde de reklam panoları ile ilgili herhangi bir bulguya rastlanmamıştır.

Şekil 4.122. Bakırköy Bölgesi Caddeleri'ndeki yönlendirme-trafik levhaları Örnekleri (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Otobüs Durakları

Fahri Korutürk ve EbuZZiya Caddeleri trafiğe kapalı cadde olmaları nedeniyle otobüs duraklarının bulunmadığı saptanmıştır (Çizelge 4.30).

Büfeler

Yapılan gözlemler sonucunda Fahri Korutürk ve EbuZZiya Caddeleri'nde büfe bulunmadığı tespit edilmiştir (Çizelge 4.30).

Telefon Kulübeleri

Fahri Korutürk ve EbuZZiya Caddeleri'nde yapılan değerlendirmeler sonucunda telefon kulübelerinin bulunmadığı saptanmıştır (Çizelge 4.30).

Çöp Kutuları

Fahri Korutürk ve EbuZZiya Caddeleri'nde herhangi bir çöp elemanına rastlanmamış olup, yoğun yaya kullanımına sahip bu caddelerde çöp kutularının bulunmaması caddelere olumsuz etki yarattığı belirlenmiştir (Çizelge 4.30).

Plastik Elemanlar

Yapılan değerlendirmeler sonucunda Bakırköy Bölgesi Caddeleri'nde plastik ögelerin bulunmadığı tespit edilmiştir (Çizelge 4.30).

Su Yüzeyleri, Havuz ve Çeşmeler

Bakırköy Bölgesi Caddeleri'nde yapılan değerlendirmeler caddelerde herhangi bir su ögesinin bulunmadığı saptanmıştır (Çizelge 4.30).

Çizelge 4.30. Bakırköy Bölgesi Caddeleri'ndeki donatı elemanlarının mevcut durum analizi

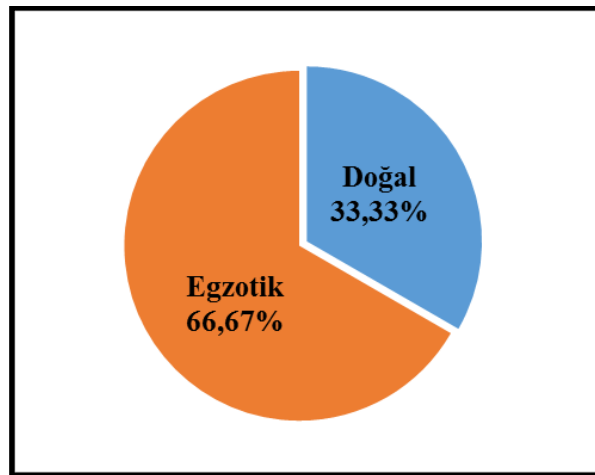
Kent Mobilyaları ve Donatı Elemanları				
	Fahri Korutürk Caddesi		Ebuzziya Caddesi	
Donatı Elemanı Türü	Adet	Bakım Durumu	Adet	Bakım Durumu
Banklar ve Oturma Birimleri	8	Bakımlı	3	Kısmen Bakımlı
Bitki Kasaları	8	Kısmen Bakımlı	3	Bakımsız
Aydınlatma Elemanları	16	Bakımlı	28	Bakımlı
Yönlendirme Levhaları	2	Bakımlı	1	Bakımlı
Trafik Levhaları	4	Bakımlı	2	Bakımlı
Reklam Panoları	-	-	-	-
Otobüs Durakları	-	-	-	-
Büfeler	-	-	-	-
Telefon Kulübeleri	-	-	-	-
Çöp Kutuları	-	-	-	-
Plastik geler	-	-	-	-
Su Yüzeyleri, Havuz ve Çeşmeler	-	-	-	-

Altyapı (Ulaşım – Otopark)

Bakırköy Bölgesi Caddeleri trafiğe kapalı caddeler olması nedeniyle daha çok yaya trafiğine sahip caddeler olmasına karşın, çevre ve paralel caddeler oldukça yoğun trafiğe sahip caddelerdir. Fahri Korutürk ve Ebuzziya Caddeleri'ne ulaşım özel araçlar, belediye otobüsü ve metro ile sağlanmaktadır. Ulaşımdaki yoğunluk otopark sorununu beraberinde getirmektedir. Çevre otoparkların ve cadde kenarında İBB'e bağlı İspark otoparklarının yetersiz kaldığı ve cadde üzerindeki parklar nedeniyle trafik akışını olumsuz etkilediği görülmüştür. Bu nedenle kullanıcılar caddelerin çevresinde bulunan AVM'lerin otoparklarını da oldukça sık kullandıkları tespit edilmiştir.

4.6.3. Bakırköy Bölgesi Caddeleri'nin Bitkisel Öğelerinin Değerlendirilmesi

Bakırköy Bölgesi Caddeleri'nde 5 familya'ya ait olmak üzere toplam 6 adet tür tespit edilmiştir. Tespit edilen bitki taksonlarının %33,33'ü doğal ve %66,67'si egzotik olduğu belirlenmiştir (Şekil 4.123). Familyalara göre cins ve tür dağılımları değerlendirildiğinde ise en fazla cins ve türün %33,33 oranı ile Oleaceae familyasına ait olduğu tespit edilmiştir. Bunu %16,67 ile Aceraceae, Celastraceae, Platanaceae, Tiliaceae familyaları izlemiştir. Bakırköy Bölgesi Caddeleri'nde bulunan bitki taksonları Çizelge 4.31'de verilmiştir.

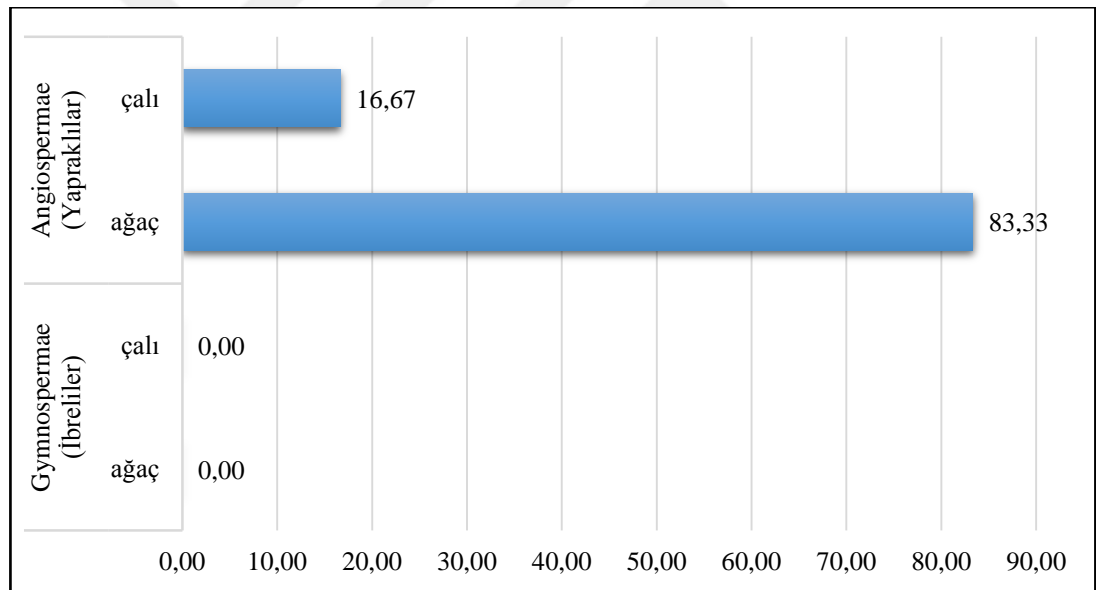

Şekil 4.123. Bakırköy Bölgesi Caddeleri'nde bulunan bitki taksonlarının doğal /egzotik olma durumu

Çizelge 4.31. Bakırköy Bölgesi Caddeleri’nde tespit edilen bitki taksonları

Familyalar	Taksonlar
Aceraceae	<i>Acer negundo</i> L.
Celastraceae	<i>Euonymus japonicus "Aurea Variegata"</i>
Oleaceae	<i>Ligustrum japonicum "Tige"</i>
Oleaceae	<i>Ligustrum japonicum "Excelsum Superbum"</i>
Platanaceae	<i>Platanus orientalis</i> L.
Tiliaceae	<i>Tilia tomentosa</i> Moench

Bununla birlikte tespit edilen taksonların % 100’ü Angiospermae (yapraklılar) olduğu belirlenmiştir. Angiospermae’lerin (yapraklılar) %83,33’ü ağaç ve %16,67 oranı ile çalı formunda olduğu görülmüştür (Şekil 4.124).

Şekil 4.124. Bakırköy Bölgesi Caddeleri’nde tespit edilen bitki türlerinin taksonomik grupları

Tespit edilen bitki taksonları estetik özellikleri bakımından incelendiğinde, % 83,33 ile ağırlıklı olarak orta dokulu taksonların bulunduğu tespit edilmiştir. Taksonlarda çoğunlukla yeşil yaprak rengi ve beyaz-yeşil renklere çiçek renginin bulunduğu görülmüştür. Bitki boyu bakımından taksonlar %50,00 ile büyük çoğunlukla 0-10 m.boyunda olurken, form bakımından ise %83,33 oranı ile yuvarlak-küre formunda

oldukları belirlenmiştir. Ayrıca taksonların %50,00'sinin sonbahar renk etkisinin ve %16,67'sinin koku etkisinin bulunduğu tespit edilmiştir. Bitki taksonlarının alandaki mevcut işlevsel özellikleri değerlendirildiğinde, taksonların %50,00 ile büyük çoğunluğu gölgeleme (Şekil 4.127) ve %33,33'ünün yönlendirme amacı ile kullanıldığı belirlenmiştir (Şekil 4.128). Diğer yandan taksonların %50,00'sinin ise cadde ve yol ağacı olarak kullanıma uygun taksonlar olduğu belirlenmiştir (Çizelge 4.32).

Çizelge 4.32. Bakırköy Bölgesi Caddeleri'nde tespit edilen bitki taksonlarının estetik ve işlevsel özellikleri

Taksonlar	Boy	Form	Doku	Renk		Sonbahar Renk Etkisi	Koku Etkisi	Çalışma Alanındaki Mevcut İşlevsel Özelliği	Cadde ve Yol Ağacı Olarak Uygunluğu
				Yaprak Rengi	Çiçek Rengi				
<i>Acer negundo</i> L.	15-20 m	Yuvarlak -Küre	Orta	Yeşil	Yeşil	+	-	Gölgeleme	-
<i>Euonymus japonicus</i> "Aurea Variegata"	2,5-3 m	Oval	Orta	Sarı	Krem	-	-	Perdeleme	-
<i>Ligustrum japonicum</i> "Tige"	5-10 m	Yuvarlak -Küre	Orta	Koyu Yeşil	Beyaz	-	-	Yönlendirme	+
<i>Ligustrum japonicum</i> "Excelsum Superbum"	5-10 m	Yuvarlak -Küre	Orta	Sarı-Yeşil	Beyaz	-	-	Yönlendirme	+
<i>Platanus orientalis</i> L.	25-30 m	Yuvarlak -Küre	Kaba	Yeşil	Yeşil	+	-	Gölgeleme	+
<i>Tilia tomentosa</i> Moench	20-35 m	Yuvarlak -Küre	Orta	Yeşil	Sarı	+	+	Gölgeleme	-

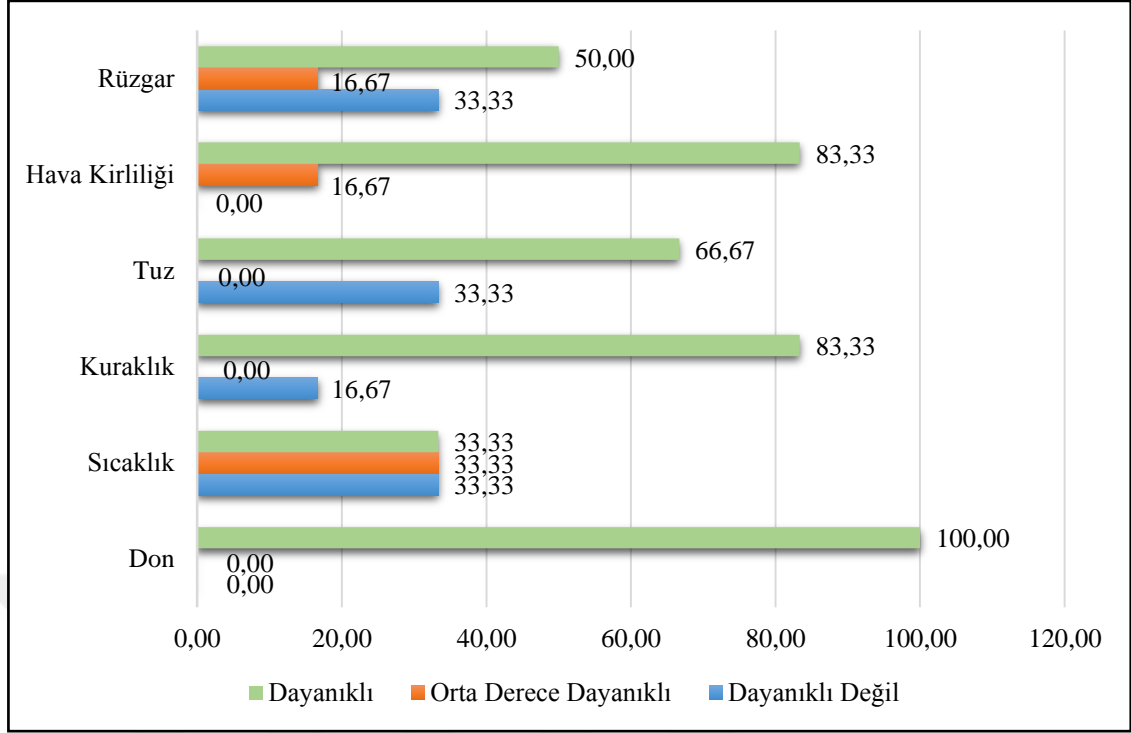
*Sonbahar renk etkisi: etkin(+), etkin değil(-) - Koku etkisi: var(+), yok(-) – Cadde ve yol ağacına olarak uygunluğu: uygun(+), uygun değil(-) olarak ifade edilmiştir.

Tez çalışması kapsamında tespit edilen taksonların ekolojik dayanıklılıkları ile yapılan değerlendirmeler sonucunda taksonların ekolojik koşullara genellikle dayanıklı oldukları belirlenmiştir. Taksonların %100'ü dona, %83,33'ü hava kirliliğine ve kuraklığa, %66,67'si tuza ve %33,33'ü sıcaklığa dayanıklı olduğu tespit edilmiştir. %33,33 ile sıcaklığa, tuza ve rüzgâra dayanıksız taksonların da bulunduğu görülmüştür. Ekolojik dayanıklılıklara göre bitki taksonları Çizelge 4.33 ve bitki taksonlarının ekolojik dayanıklılıklarına göre dağılımı ise Şekil 4.125'de verilmiştir.

Çizelge 4.33. Ekolojik dayanıklılıklara göre Bakırköy Bölgesi Caddeleri'nde bulunan bitki taksonları

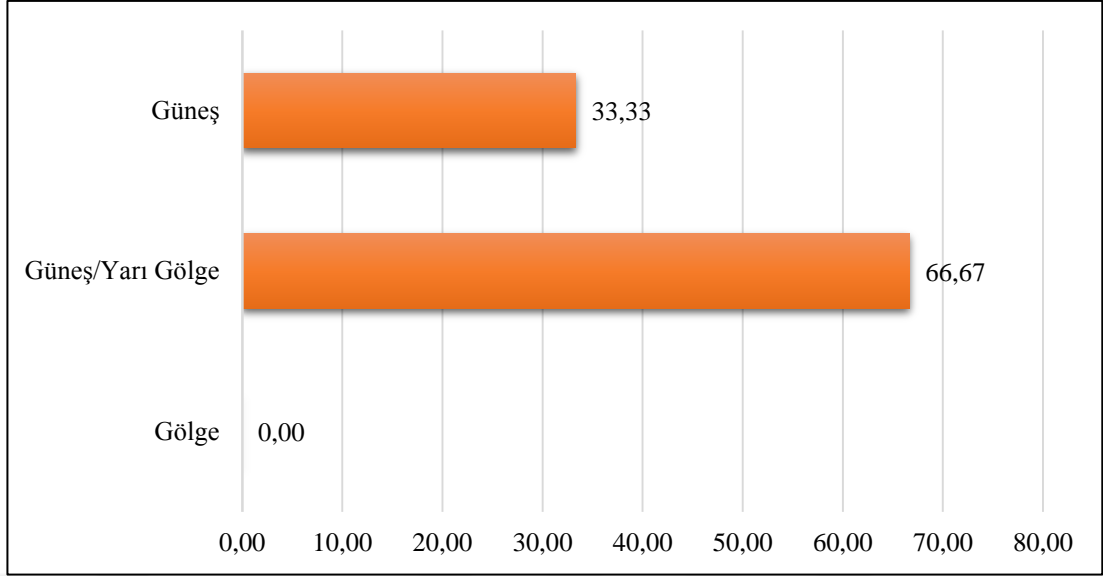
Taksonlar	Ekolojik Dayanımları					
	Don	Sıcaklık	Kuraklık	Tuz	Hava Kirliliği	Rüzgâr
<i>Acer negundo</i> L.	2	0	2	0	1	0
<i>Euonymus japonicus</i> "Aurea Variegata"	2	2	2	2	2	0
<i>Ligustrum japonicum</i> "Tige"	2	1	2	2	2	2
<i>Ligustrum japonicum</i> "Excelsum Superbum"	2	1	2	2	2	2
<i>Platanus orientalis</i> L.	2	2	2	2	2	1
<i>Tilia tomentosa</i> Moench	2	0	0	0	2	2

*0-Dayanıklı değil, 1-Orta derece dayanıklı, 2-Dayanıklı olarak ifade edilmiştir.

Şekil 4.125. Bakırköy Bölgesi Caddeleri'nde bulunan bitki taksonlarının ekolojik dayanıklılıklara göre dağılımı

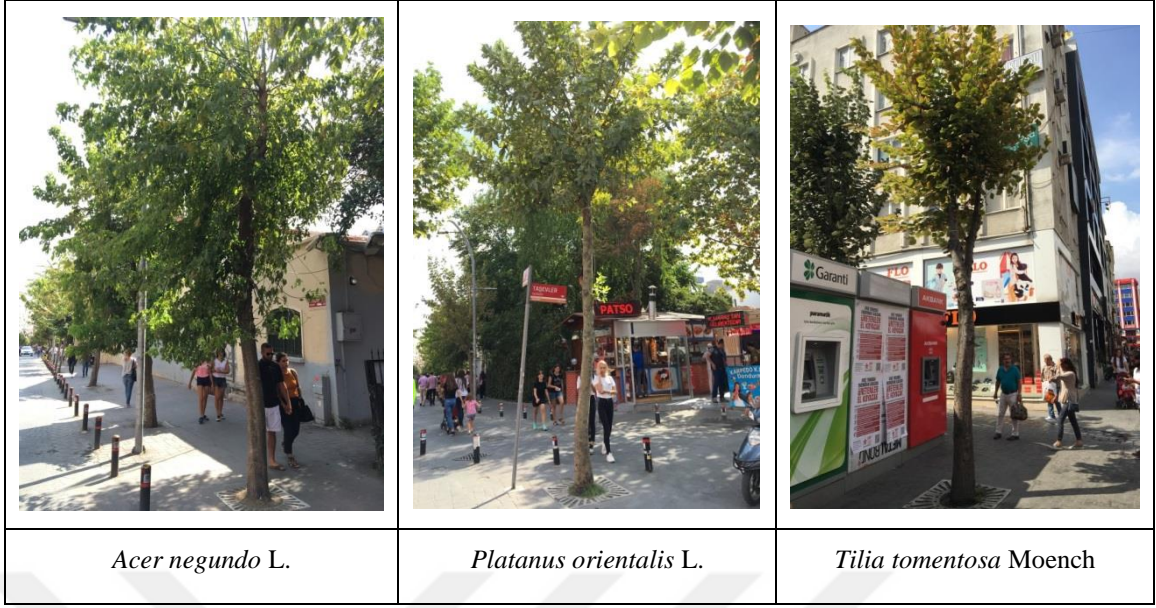
Bununla birlikte taksonlarının ışık istekleri bakımından en yüksek oranda % 66,67 ile güneş/yarı gölge ortam istedikleri belirlenmiş olup, bunu %33,33 ile güneşli ortam izlemiştir. Gölge ortamı isteyen taksonların ise bulunmadığı görülmüştür (Şekil 4.126). Işık isteklerine göre bitki taksonları Çizelge 4.34'de verilmiştir.

Şekil 4.126. Bakırköy Bölgesi Caddeleri’nde bulunan bitki taksonlarının ışık isteklerine göre dağılımı

Çizelge 4.34. Işık isteklerine göre Bakırköy Bölgesi Caddeleri’nde bulunan bitki taksonları

Işık İstekleri	Taksonlar
Güneş	<i>Platanus orientalis</i> L., <i>Tilia tomentosa</i> Moench
Güneş/Yarı Gölge	<i>Acer negundo</i> L., <i>Euonymus japonicus "Aure Variegata"</i> , <i>Ligustrum japonicum "Tige"</i> , <i>Ligustrum japonicum "Excelsum Superbum"</i>
Gölge	-

Şekil 4.127. Bakırköy Bölgesi Caddeleri'nde gölgeleme amacıyla kullanılan bitki türleri (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

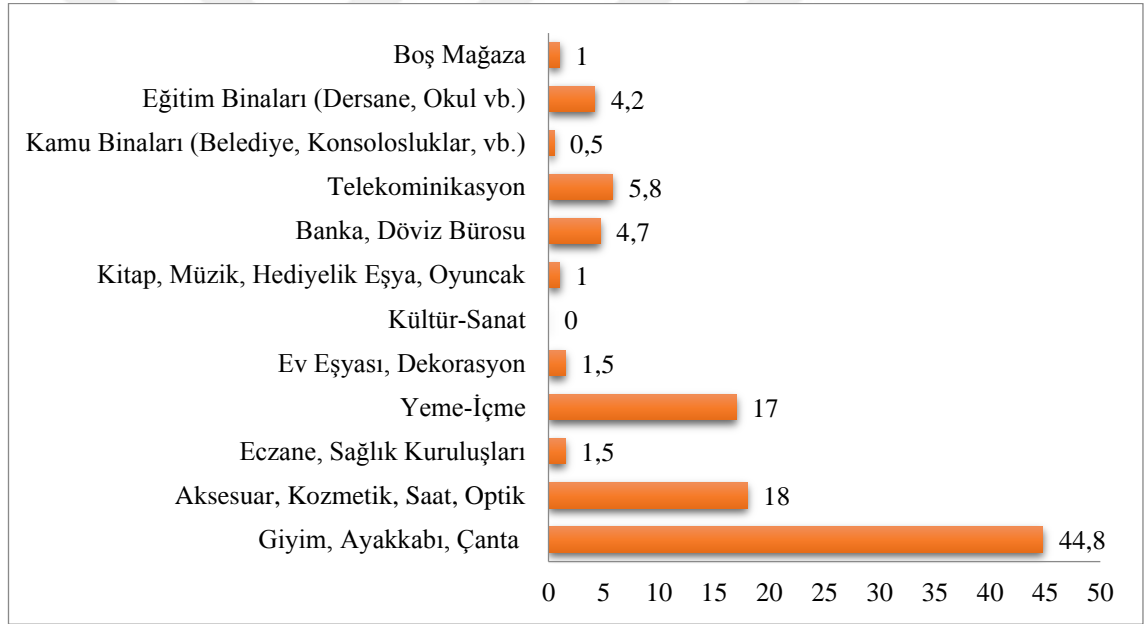

Şekil 4.128. Bakırköy Bölgesi Caddeleri'nde perdeleme (*Euonymus japonicus* "Aurea Variegata") ve yönlendirme (*Ligustrum japonicum* "Tige", *Ligustrum japonicum* "Excelsum Superbum") amacıyla kullanılan bitki türleri (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

4.6.4. Bakırköy Bölgesi Caddeleri’nde Bulunan Mekânların Kullanım Çeşitliliği

Bakırköy Bölgesi Caddeleri’nde bulunan mekânların kullanım çeşitliliği değerlendirildiğinde %44,8’lik oran ile en fazla giyim, ayakkabı, çanta mağazaları yer almakta olup, bunu %18,00 ve %17,00 oranları ile aksesuar-kozmetik-saat-optik ve yeme-içme mekânları izlemiştir. En az oranda %0,5 ile kamu binalarının bulunduğu tespit edilmiştir. Cadde üzerinde kültür-sanat ilgili bir mekân bulunmadığı belirlenmiştir.

Bakırköy Bölgesi Caddeleri’nde bulunan mekânların adedi ve mekânların kullanım çeşitliliğine göre dağılımları Çizelge 4.35 ve Şekil 4.129’ da verilmiştir.

Şekil 4.129. Bakırköy Bölgesi Caddeleri’nde bulunan mekânların kullanım çeşitliliğine göre dağılımları

Çizelge 4.35. Kullanım çeşitliliğine göre Bakırköy Bölgesi Caddeleri'nde bulunan mekânlar

Sektörler	Fahri Korutürk Caddesi Mağaza Adedi	Ebuzziya Caddesi Mağaza Adedi	Toplam Mağaza Adedi
Giyim, Ayakkabı, Çanta	22	65	87
Aksesuar, Kozmetik, Saat, Optik	13	22	35
Eczane, Sağlık Kuruluşları	1	2	3
Yeme-İçme	12	21	33
Ev Eşyası, Dekorasyon	0	3	3
Kültür-Sanat	0	0	0
Kitap, Müzik, Hediyeelik Eşya, Oyuncak	0	2	2
Banka, Döviz Bürosu	9	0	9
Telekominikasyon	4	7	11
Kamu Binaları (Belediye, Konsolosluklar, vb.)	1	0	1
Eğitim Binaları (Dersane, Okul vb.)	1	7	8
Boş Mağaza	2	0	2

4.7. Marmara Caddesi'ne Ait Bulgular

4.7.1. Marmara Caddesi'nin Tarihi ve Özellikleri

Marmara Caddesi İstanbul'un Avrupa Yakası'nda bulunan Avcılar İlçesi sınırları içerisinde yer almaktadır (Şekil 4.130). Marmara Caddesi taşıt trafiğine kapalı olup, yaklaşık uzunluğu 320 metredir.

Marmara Caddesi'nin bulunduğu bölge olan Avcılar ilçesi önceleri bir Rum köyü olarak kurulmuştur. Osmanlı Devleti'nin 1453 yılında İstanbul'u alması ile şehirde önemli gelişmeler olmuştur. Avcılar bölgesi o dönemde kentin ihtiyaçlarının sağlandığı bir yerleşim konumunda olup, tarım ve balıkçılık yerleşiminin en önemli ekonomik faaliyetlerindendi (Özdemir 2007).

Şekil 4.130. Marmara Caddesi'nin konumu (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

30 Ağustos 1922 günü büyük zaferle sonuçlanmış ve izleyen yıllar da 1924’de Ambarlı Köyü Rumları 40-50 hane olarak Türkler ile değiştirilmiştir. 1928 yılında 35 hanelik yeni bir göçmen grubu, Ambarlı’nın kuzeyinde bulunan 12.000 dönümlük Amindos Çiftliği’ni satın alarak (şimdiki Avcılar) çiftliğin binalarına yerleşmişlerdir (Özdemir 2007).

1950’li yıllarda ise Avcılar merkezine Bulgaristan’dan getirilen Türkler yerleştirilmiş ve kısa zamanda büyük bir yerleşim merkezi haline gelmiştir. Daha sonra burada yer alan çiftliklerin köy halini almasıyla yerleşim alanları çoğalmış ve bu bölgeye Avcılar denmiştir. Ambarlı köyünün İstanbul’a yakınlığı sebebiyle önemi gittikçe artmıştır. 1959 yılında “Yakıt Dolum Tesisleri” ve 1964 yılında “TEK Ambarlı Termik Santrali” nin faaliyete başlamasıyla İstanbul’un enerji ihtiyacını karşılayan bir enerji merkezi haline gelmiştir. Böylece 1960 yılları sonrasında Avcılar’ın ekonomisinde tarım, bağcılık ve balıkçılık önemini kaybetmiş, zamanla sanayi ve ticaret merkezi haline gelmiştir (Özdemir 2007).

1970 yılından sonra ise İstanbul metropolitan alanına göç, Avcılar ilçesinin E-5 Karayolu üzerinde bulunması, Londra Asfaltı’nın sağında, büyük bir alana yayılan İstanbul Üniversitesi’nin yer alması ve sanayi alanlarının gelişimi ile insanlar bu bölgelere akın etmeye başlamıştır. İnsanların bölgeye rağbet etmesi sonucu ilçe hızla kentleşmiş ve halkın ihtiyaçlarını karşılayan mağazalar, çarşılar kurulmaya başlamıştır. Bölgenin ihtiyaçlarını karşılayan Marmara Caddesi de en çok tercih edilen alışveriş caddelerinden biri olmuştur (Şekil 4.131). Önceleri trafiğe açık olan cadde 31 Ağustos 2003 tarihinde yayalaştırılmış cadde olarak kullanıma açılmıştır (Özdemir 2007).

Marmara Caddesi, İstanbul’un en kalabalık ilçelerinden biri olan Avcılar ilçesinin alışveriş ihtiyaçlarını karşılamak için en çok tercih edilen ana caddesidir. Cadde üzerinden birçok giyim mağazaları, yeme-içme mekânları bulunmaktadır. Gün içerisinde birçok insana ev sahipliği yapan cadde, özellikle yakın çevrede yaşayan insanların rekreasyon ihtiyacını gidermek, eş-dostları ile vakit geçirmek amacıyla da sıkça kullanılmaktadır. Önceleri daha çok yakın çevredeki bireyler caddeyi tercih

ederken, metrobüs hattının yapılmasıyla İstanbul'un her bölgesinden ziyaretçi almaya başlamıştır.

Şekil 4.131. Marmara Caddesi'nin yayalaştırılmadan önceki görünümü (Yıldırım 2007)

4.7.2. Marmara Caddesi'nin Yapısal Öğelerinin Değerlendirilmesi

Marmara Caddesi'nin peyzaj tasarımında yapısal öğelerini oluşturan zemin kaplamaları, sınır elemanları, çatı elemanları, kentsel mobilya ve donatı elemanları, altyapı olarak beş ana başlık altında değerlendirilmiştir.

Zemin Kaplamaları

Marmara Caddesi'nde yapılan değerlendirmeler sonucunda iki farklı zemin kaplamasının bulunduğu tespit edilmiştir. Cadde boyunca kullanılan zemin kaplamaları andezit plaktaş ve bazalt küp taş olup, desen olacak şekilde yerleştirilmiştir. Mevcut zemin kaplamaları kısmen bakımlı olduğu, yer yer kullanımdan dolayı hasarlanmalar

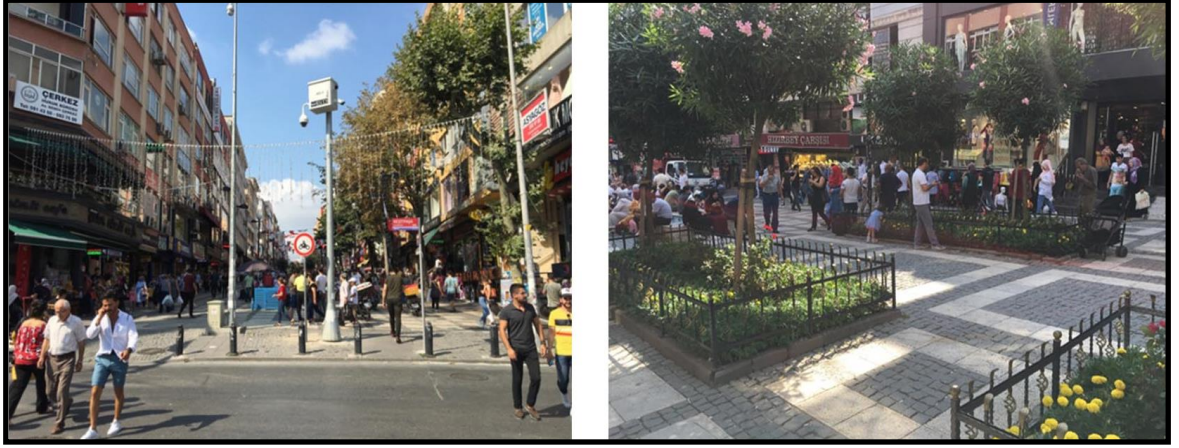
bulunduğu belirlenmiştir. Caddede engelli bireyler için kılavuz iz vb. uygulamaların bulunmadığı saptanmıştır (şekil 4.132).

şekil 4.132. Marmara Caddesi'ndeki zemin kaplama (andezit plaktaş ve bazalt küptaş) rneği (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Sınır Elemanları

Marmara Caddesi'nde iki farklı sınır elemanı yer almaktadır. Bunlardan biri yaya güvenliği açısından cadde bitiminde konumlandırılmış demir dubalar, diğerisi ise bitki parterlerinin sınırlamak amacıyla kullanılan ferforje demir itlerdir. Caddede kullanılan tüm sınır elemanları sayıca yeterli ve bakımlı oldukları saptanmıştır (şekil 4.133).

Şekil 4.133. Marmara Caddesi'nin girişinde bulunan demir duba ve bitki parteri çevresinde kullanılan ferforje çit sınır elemanı örnekleri (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Çatı – Üst Örtü Elemanları

Marmara Caddesi'nde 1 adet çatı ve üst örtü elemanı tespit edilmiş olup, oturma birimleri ile birlikte tasarlanmış pergola şeklinde olduğu belirlenmiştir. Caddede yer alan çatı-üst örtü elemanı kısmen bakımlı ve sayıca yeterli olduğu saptanmıştır (Şekil 4.134).

Şekil 4.134. Marmara Caddesi'ndeki çatı-üst örtü elemanı (pergole) örneği (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Kent Mobilyaları ve Donatı Elemanları

Banklar ve Oturma Elemanları

Marmara Caddesi'nde toplam 42 adet oturma birimi bulunduğu ve caddenin farklı yerlerinde konumlandırıldığı tespit edilmiştir (Çizelge 4.36). Tespit edilen oturma birimleri renk, boy ve şekil açısından farklı olup, ahşap, çelik, plastik vb. birçok materyalden yapıldığı saptanmıştır. Mevcut oturma birimleri sayıca yeterli ve kısmen bakımlıdır. Ayrıca caddeyi kullanan bireylerin dinlenme ihtiyaçlarını karşılamak için caddenin ortasında konumlanmış olan su ögesinin duvarlarını da sıkça kullandıkları tespit edilmiştir (Şekil 4.135).

Şekil 4.135. Marmara Caddesi'ndeki farklı oturma elemanı örnekleri ve su ögesinin oturma amaçlı kullanımı (Pinar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Bitki Kasaları

Marmara Caddesi'nde beton ve ahşap malzemeden yapılmış toplam 17 adet bitki kasası bulunduğu tespit edilmiştir (Çizelge 4.36). Mevcut bitki kasalarının içinde bitkisel materyallerin bulunduğu, sayıca yeterli ve kısmen bakımlı oldukları belirlenmiştir. Ayrıca caddede yer yer bitki parterleri ile bitkisel öğeler için alan oluşturulduğu saptanmıştır (Şekil 4.136).

Şekil 4.136. Marmara Caddesi'ndeki beton-ahşap bitki kasası örneği (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Aydınlatma Elemanları

Marmara Caddesi'nde yol boyunca belirli aralıklar ile konumlandırılmış toplam 31 adet aydınlatma elemanı tespit edilmiştir (Çizelge 4.36). Mevcut aydınlatma elemanları farklı yükseklikte çift başlığa sahip olup, sayıca yeterli ve bakımlı oldukları belirlenmiştir (Şekil 4.137).

Şekil 4.137. Marmara Caddesi’ndeki aydınlatma elemanı örneği (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Yönlendirme – Trafik Levhaları / Reklam Panoları

Marmara Caddesi’nde yapılan değerlendirmeler sonucunda 5 adet trafik ve 2 adet yönlendirme levhası tespit edilmiştir (Çizelge 4.36). Trafik ve yönlendirme levhaları, genellikle aydınlatma direklerinin üzerine konumlandırılmış olup, sayıca yeterli ve bakımlı oldukları saptanmıştır. Cadde üzerinde reklam panolarına ise rastlanmamıştır (Şekil 4.138).

Şekil 4.138. Marmara Caddesi’ndeki yönlendirme – trafik levhası örnekleri (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Otobüs Durakları

Marmara Caddesi’nin araç trafiğine kapalı olması nedeniyle otobüs duraklarının bulunmadığı tespit edilmiştir (Çizelge 4.36).

Büfeler

Marmara Caddesi’nde yapılan değerlendirmeler sonucunda büfelerin bulunmadığı tespit edilmiştir (Çizelge 4.36).

Telefon Kulübeleri

Yapılan değerlendirmeler sonucunda Marmara Caddesi’nde telefon kulübelerinin bulunmadığı saptanmıştır (Çizelge 4.36).

Çöp Kutuları

Marmara Caddesi’nde 3 adet küçük çöp elemanı ve 1 adet büyük çöp konteyneri olmak üzere toplam 4 adet çöp elemanı tespit edilmiştir (Çizelge 4.36). Caddede kullanılan küçük çöp kutuları ferforje kafesin içine yerleştirilmiş çöp poşetleri şeklinde olup, sayıca yetersiz oldukları belirlenmiştir. Mevcut çöp elemanları bakımsız olmakla

birlikte, yer yer sadece elektrik direklerine bağlanmış çöp poşetlerinede cadde üzerinde rastanmıştır (Şekil 4.139).

Şekil 4.139. Marmara Caddesi'ndeki çöp kutusu ve çöp konteneri örnekleri (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Plastik Elemanlar

Marmara Caddesi'nde toplam 2 adet plastik öğeye tespit edilmiştir (Çizelge 4.36). Bunlardan biri caddenin orta noktasında yer alan 17.08.1999 tarihinde yaşanan Marmara depreminde hayatını kaybeden vatandaşlar adına yapılan heykel olup, diğeri ise caddenin sonunda yer alan Atatürk Heykeli'dir (Şekil 4.140). Cadde plastik öğeler açısından değerlendirildiğinde sayıca yeterli olduğu ve mevcut plastik elemanların bakımlı olduğu belirlenmiştir.

Şekil 4.140. Marmara Caddesi'nde bulunan plastik elemanlar: (1) Marmara Depreminde hayatını kaybeden vatandaşlar adına yapılan heykel, (2) Atatürk Heykeli (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Su Yüzeyleri, Havuz ve Çeşmeler

Marmara Cadde'sinde yapılan değerlendirmeler sonucunda cadde üzerinde 1 adet su ögesi tespit edilmiştir (Çizelge 4.36). Mevcut olan su ögesi kaskatlı ve fiskiyeli havuz şeklinde olup, caddenin ortasında olduğu ve caddenin büyük bir bölümünü kapladığı belirlenmiştir. Mevcut su ögesi sayıca yeterli ve bakımlıdır (Şekil 4.141).

Şekil 4.141. Marmara Caddesi'ndeki su ögesi (fiskiyeli kaskatlı havuz) örneği (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Çizelge 4.36. Marmara Caddesi'ndeki donatı elemanlarının mevcut durum analizi

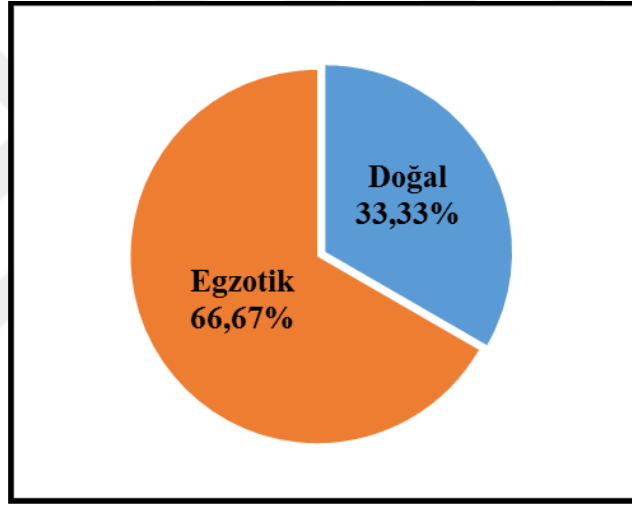
Donatı Elemanı Türü	Kent Mobilyaları ve Donatı Elemanları		
	Adet	Yeterlilik Durum	Bakım Durumu
Banklar ve Oturma Birimleri	42	Yeterli	Bakımlı
Bitki Kasaları	17	Yeterli	Kısmen Bakımlı
Aydınlatma Elemanları	31	Yeterli	Bakımlı
Yönlendirme Levhaları	2	Yeterli	Bakımlı
Trafik Levhaları	5	Yeterli	Bakımlı
Reklam Panoları	-	-	-
Otobüs Durakları	-	-	-
Büfeler	-	-	-
Telefon Kulübeleri	-	-	-
Çöp Kutuları	4	Yetersiz	Bakımsız
Plastik Öğeler	2	Yeterli	Bakımlı
Su Yüzeyleri, Havuz ve Çeşmeler	1	Yeterli	Bakımlı

Altyapı (Ulaşım - Otopark)

Araç trafiğine kapalı olan Marmara Caddesi'ne ulaşım, özel araç ve toplu taşımalar ile sağlanmaktadır. Cadde trafiğe kapalı olmasına karşın, dik kesen caddeler üzerinde oldukça yoğun bir trafik olduğu görülmüştür. Ulaşımında yaşanan bu yoğunluk otopark sorununu da beraberinde getirmekte olup, otopark sayısı oldukça yetersiz kalmaktadır. Otopark sayısının yetersizliğinden dolayı çevre caddelere uygunsuz park eden araçlara oldukça sık rastlanmakta olup, bu durum trafik akışını da olumsuz etkilemektedir.

4.7.3. Marmara Caddesi'nin Bitkisel Ögelerin Değerlendirilmesi

Marmara Caddesi'nde 12 familya'ya ait olmak üzere toplam 15 adet tür tespit edilmiştir. Tespit edilen bitki taksonlarının %33,33'ü doğal ve %66,67'si egzotik olduğu belirlenmiştir (Şekil 4.142). Familyalara göre cins ve tür dağılımları değerlendirildiğinde ise en fazla cins ve türün %20 oranı ile Cupressaceae familyasına ait olduğu tespit edilmiştir. Bunu %13,3 ile Oleaceae ve %6,7 oranları ile Apocynaceae, Aquifoliaceae, Araliaceae, Celastraceae, Leguminosae, Lythraceae, Pittosporaceae, Platanaceae, Rosaceae, Tiliaceae familyaları izlemiştir. Marmara Caddesinde bulunan bitki taksonları Çizelge 4.37'de verilmiştir.

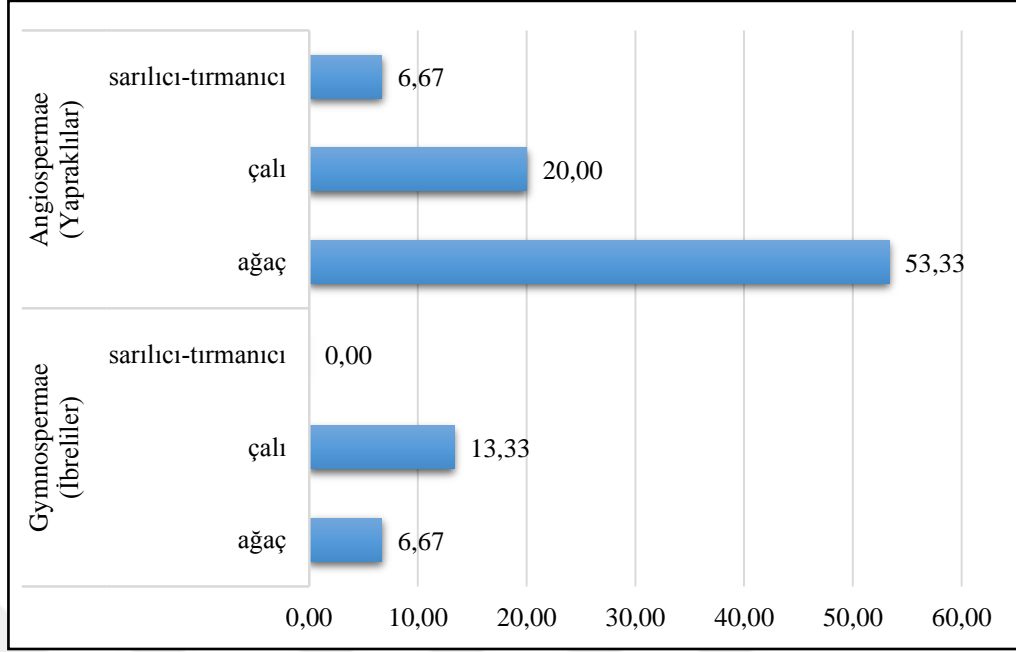

Şekil 4.142. Marmara Caddesi'nde bulunan bitki taksonlarının doğal /egzotik olma durumu

Çizelge 4.37. Marmara Caddesinde tespit edilen bitki taksonları

Familyalar	Taksonlar
Fabaceae	<i>Acacia dealbata</i>
Celastraceae	<i>Euonymus japonicus "Aurea Variegata"</i>
Araliaceae	<i>Hedera helix</i> L.
Aquifoliaceae	<i>Ilex aquifolium</i> L.
Cupressaceae	<i>Juniperus horizontalis</i> Moench
Oleaceae	<i>Ligustrum japonicum</i> "Tige"
Lythraceae	<i>Lagerstromia indica</i> L.
Apocynaceae	<i>Nerium oleander</i> "Tige"
Oleaceae	<i>Olea europaea</i> L.
Pittosporaceae	<i>Pittosporum tobira</i> "Nana"
Platanaceae	<i>Platanus orientalis</i> L.
Rosaceae	<i>Rosa</i> sp.
Cupressaceae	<i>Thuja orientalis</i> "Aurea Nana"
Tiliaceae	<i>Tilia tomentosa</i> Moench
Cupressaceae	<i>Cupressocyparis leylandii</i> (ABJacks.&Dallim)Dallim.

Bununla birlikte tespit edilen taksonların % 80,00'i Angiospermae (yapraklılar) ve %20,00'si Gymnospermae (ibreliler) olduğu belirlenmiştir. Angiospermae'lerin (yapraklılar) %53,33'ü ağaç, %20,00'si çalı ve %6,67'si sarılıcı-tırmanıcı formundadır. Gymnospermae'lerin (ibreliler) ise %6,67'si ağaç ve %13,33'ü çalı formunda olduğu tespit edilmiştir (Çizelge 4.143).

Şekil 4.143. Marmara Caddesi'nde tespit edilen bitki türlerinin taksonomik grupları

Tespit edilen bitki taksonları estetik özellikleri bakımından incelendiğinde, en fazla %46,67 oranı ile orta dokulu taksonların bulunduğu tespit edilmiştir. Taksonlarda çoğunlukla yeşil yaprak rengi ve krem, sarı, yeşilimsi - farklı renklerde çiçek renginin bulunduğu görülmüştür. Bitki boyu bakımından taksonlar ağırlıklı olarak %73,33 oranı ile 0-10m. boyunda olurken, form bakımından ise %40,00 ile yuvarlak-küre formunda oldukları belirlenmiştir. Ayrıca taksonların %26,67'si sonbahar renk etkisinin ve %13,33'ünü koku etkisinin bulunduğu tespit edilmiştir. Bitki taksonlarının alandaki mevcut işlevsel özellikleri değerlendirildiğinde, taksonların %40,00 ile büyük çoğunluğu gölgeleme amacı ile kullanıldığı görülmüştür (Şekil 4.147). Diğer yandan taksonların %58,33'ünün ise cadde ve yol ağacı olarak kullanıma uygun taksonlar olduğu belirlenmiştir (Çizelge 4.38).

Çizelge 4.38. Marmara Caddesi'nde tespit edilen bitki taksonlarının estetik ve işlevsel özellikleri

Taksonlar	Boy	Form	Doku	Renk		Sonbahar Renk Etkisi	Koku Etkisi	Çalışma Alanındaki Mevcut İşlevsel Özelliği	Caddede ve Yol Ağacı Olarak Uygunluğu
				Yaprak Rengi	Çiçek Rengi				
<i>Acacia dealbata</i>	5-10 m	Dağınık	İnce	Yeşil	Sarı	-	-	Gölgeleme	+
<i>Euonymus japonicus "Aurea Variegata"</i>	2,5-3 m	Oval	Orta	Sarı	Krem	-	-	Fon Oluşturma	-
<i>Hedera helix L.</i>	0,1-0,2 m	Yatay-Yayılıcı	Orta	Koyu Yeşil	-	-	-	Gölgeleme	-
<i>Ilex aquifolium L.</i>	10-15 m	Piramit	Kaba	Yeşil	Krem	-	-	Sınırlama	-
<i>Juniperus horizontalis Moench</i>	1,5-3 m	Yatay-Yayılıcı	Kaba	Yeşil	-	-	-	Fon Oluşturma	-
<i>Ligustrum japonicum "Tige"</i>	5-10 m	Yuvarlak -Küre	Orta	Koyu Yeşil	Beyaz	-	-	Sınırlama	+
<i>Lagerstromia indica L.</i>	4-6 m	Dağınık	Orta	Yeşil	Farklı renkl erde	+	-	Gölgeleme	+
<i>Nerium oleander "Tige"</i>	5,5-6 m	Yuvarlak -Küre	Orta	Yeşil	Farklı renkl erde	-	-	Gölgeleme	+

Çizelge 4.38. Marmara Caddesi'nde tespit edilen bitki taksonlarının estetik ve işlevsel özellikleri devamı

Taksonlar	Boy	Form	Doku	Yaprak Rengi	Çiçek Rengi	Sonbahar Renk	Koku Etkisi	Çalışma Alanındaki Mevcut İşlevsel Özelliği	Cadde ve Yol Ağacı
<i>Olea europaea</i> L.	7,5-9 m	Dağınık	İnce	Gri Yeşil	Krem	-	-	Vurgulama	-
<i>Pittosporum tobira</i> 'Nana'	1-2 m	Yuvarlak -Küre	Kaba	Yeşil	Beyaz	-	-	Fon Oluşturma	-
<i>Platanus orientalis</i> L.	25-30 m	Yuvarlak -Küre	Kaba	Yeşil	Yeşil	+	-	Gölgeleme	+
<i>Rosa sp.</i>	3-5 m	Yuvarlak -Küre	Orta	Yeşil	Farklı renkl erde	+	+	Fon Oluşturma	-
<i>Thuja orientalis</i> 'Aurea Nana'	1-3 m	Oval	İnce	Yeşil	-	-	-	Vurgulama	+
<i>Tilia tomentosa</i> Moench	20-35 m	Yuvarlak -Küre	Orta	Yeşil	Sarı	+	+	Gölgeleme	-
<i>Cupressocyparis leylandii</i> (ABJacks.&Dallim) Dallim.	20-25 m	Piramida l-Sütun	İnce	Yeşil	-	-	-	Sınırlama	+

*Sonbahar renk etkisi: etkin(+), etkin değil(-) - Koku etkisi: var(+), yok(-) – Cadde ve yol ağacına olarak uygunluğu: uygun(+), uygun değil(-) olarak ifade edilmiştir.

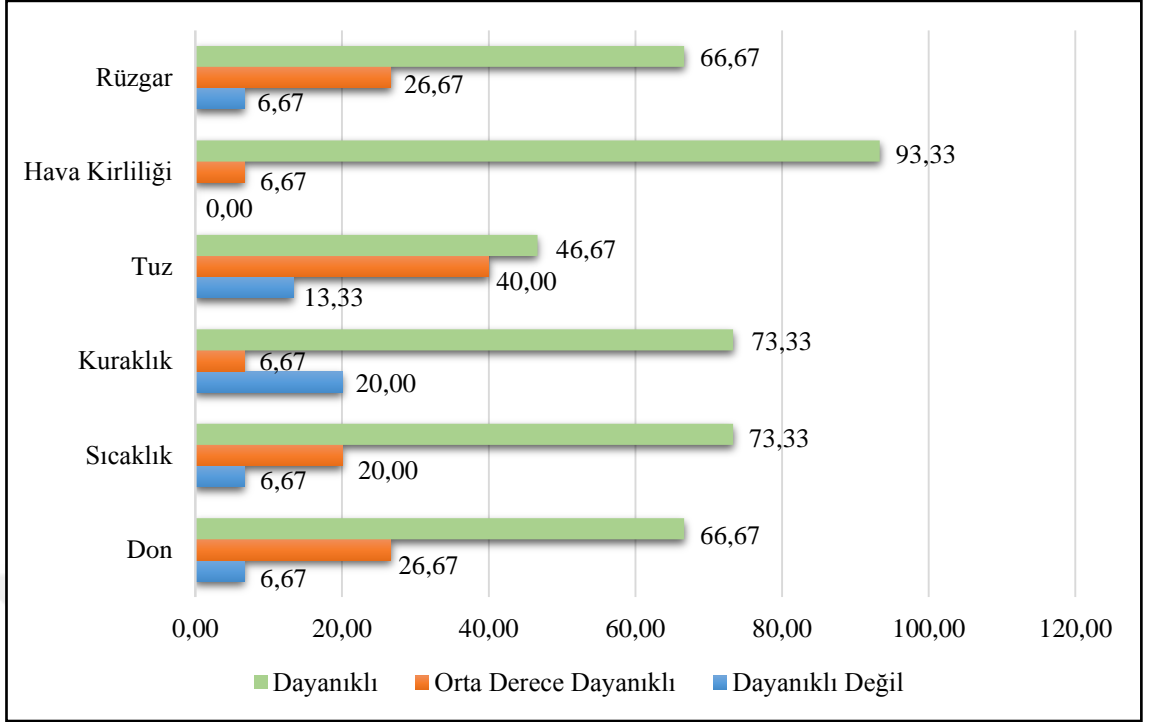
Tez çalışması kapsamında tespit edilen taksonların ekolojik dayanımları ile yapılan değerlendirmeler sonucunda taksonların ekolojik koşullara genellikle dayanıklı oldukları belirlenmiştir. Taksonların %93,33'ü hava kirliliğine, %73,33'ü sıcaklığa ve kuraklığa, %66,67'si dona ve rüzgâra, %46,67'si ise tuza dayanıklı olduğu tespit edilmiştir. %20 ile kuraklığa, %13,33 ile tuza ve %6,67 ile dona, sıcaklığa ve rüzgâra dayanıksız taksonların da bulunduğu görülmüştür. Ekolojik dayanımlarına göre bitki

taksonları Çizelge 4.39 ve bitki taksonlarının ekolojik dayanımlarına göre dağılımı ise Şekil 4.144’de verilmiştir.

Çizelge 4.39. Ekolojik dayanıklılıklara göre Marmara Caddesi bulunan bitki taksonları

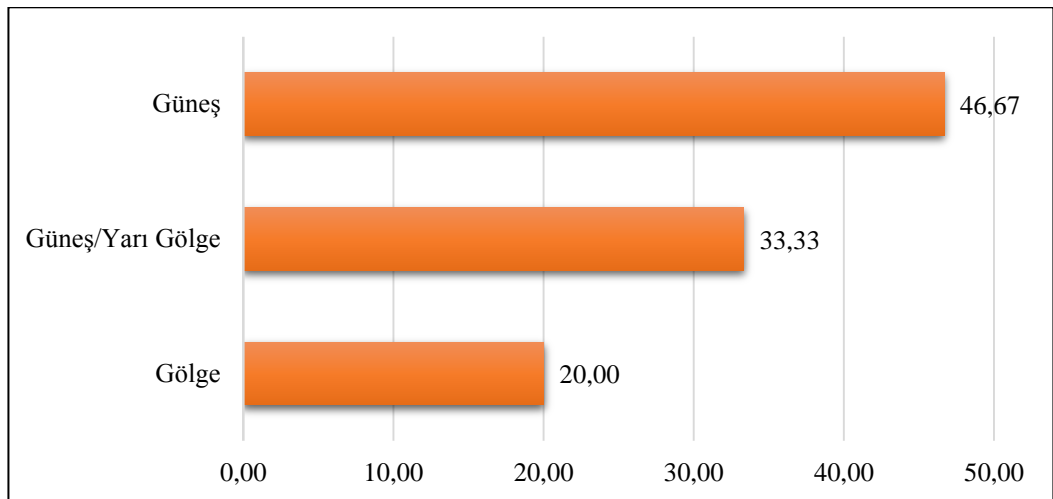
Taksonlar	Ekolojik Dayanıklılık					
	Don	Sıcaklık	Kuraklık	Tuz	Hava Kirliliği	Rüzgâr
<i>Acacia dealbata</i>	0	2	2	2	2	2
<i>Euonymus japonicus "Aurea Variegata"</i>	2	2	2	2	2	0
<i>Hedera helix L.</i>	2	2	2	2	2	2
<i>Ilex aquifolium L.</i>	1	1	1	2	2	1
<i>Juniperus horizontalis Moench</i>	1	1	2	1	2	2
<i>Ligustrum japonicum "Tige"</i>	2	1	2	2	2	2
<i>Lagerstromia indica L.</i>	1	2	2	1	2	1
<i>Nerium oleander "Tige"</i>	2	2	2	1	2	2
<i>Olea europaea L.</i>	1	2	2	2	1	2
<i>Pittosporum tobira "Nana"</i>	2	2	2	1	2	2
<i>Platanus orientalis L.</i>	2	2	2	2	2	1
<i>Rosa sp.</i>	2	2	0	1	2	1
<i>Thuja orientalis "Aurea Nana"</i>	2	2	2	1	2	2
<i>Tilia tomentosa Moench</i>	2	0	0	0	2	2
<i>Cupressocyparis leylandii (ABJacks.&Dallim)Dallim.</i>	2	2	0	0	2	2

*0-Dayanıklı değil, 1-Orta derece dayanıklı, 2-Dayanıklı olarak ifade edilmiştir.

Şekil 4.144. Marmara Caddesi'nde bulunan bitki taksonlarının ekolojik dayanımlara göre dağılımı

Bununla birlikte taksonlarının ışık istekleri bakımından en yüksek oranda % 46,67 ile güneşli ortam istedikleri belirlenmiş olup, bunu %33,33 ile güneş/yarı gölge ortam izlemiştir (Şekil 4.145) Işık isteklerine göre bitki taksonları Çizelge 4.40'da verilmiştir.

Şekil 4.145. Marmara Caddesi'nde bulunan bitki taksonlarının ışık isteklerine göre dağılımı

Çizelge 4.40. Işık isteklerine göre Marmara Caddesi bulunan bitki taksonları

Işık İstekleri	Taksonlar
Güneş	<i>Acacia dealbata</i> , <i>Lagerstromia indica</i> L., <i>Nerium oleander</i> "Tige", <i>Olea europaea</i> L., <i>Platanus orientalis</i> L., <i>Rosa sp.</i> , <i>Tilia tomentosa</i> Moench
Güneş/Yarı Gölge	<i>Euonymus japonicus</i> "Aurea Variegata", <i>Ligustrum japonicum</i> "Tige", <i>Pittosporum tobira</i> "Nana", <i>Thuja orientalis</i> "Aurea Nana", <i>Cupressocyparis leylandii</i> (ABJacks.&Dallim)Dallim.
Gölge	<i>Hedera helix</i> L., <i>Ilex aquifolium</i> L., <i>Juniperus horizontalis</i> Moench

		
<i>Ilex aquifolium</i> L.	<i>Ligustrum japonicum</i> "Tige"	<i>Cupressocyparis leylandii</i> (ABJacks.&Dallim)Dallim.

Şekil 4.146. Marmara Caddesi'nde sınırlama amacıyla kullanılan bitki türleri (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

		
<i>Acacia dealbata</i>	<i>Hedera helix L.</i>	<i>Lagerstromia indica L.</i>
		
<i>Nerium oleander "Tige"</i>	<i>Platanus orientalis L.</i>	<i>Tilia tomentosa Moench</i>

Şekil 4.147. Marmara Caddesi'nde gölgeleme amacıyla kullanılan bitki türleri (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

		
<i>Euonymus japonicus "Aurea Variegata"</i>	<i>Juniperus horizontalis Moench</i>	<i>Pittosporum tobira "Nana"</i>
		
<i>Rosa sp.</i>	<i>Olea europaea L.</i>	<i>Thuja orientalis "Aurea Nana"</i>

Şekil 4.148. Marmara Caddesi'nde fon oluşturma (*Euonymus japonicus "Aurea Variegata"*, *Juniperus horizontalis Moench*, *Pittosporum tobira "Nana"*, *Rosa sp.*) ve vurgulama (*Olea europaea L.*, *Thuja orientalis "Aurea Nana"*) amacıyla kullanılan bitki türleri (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

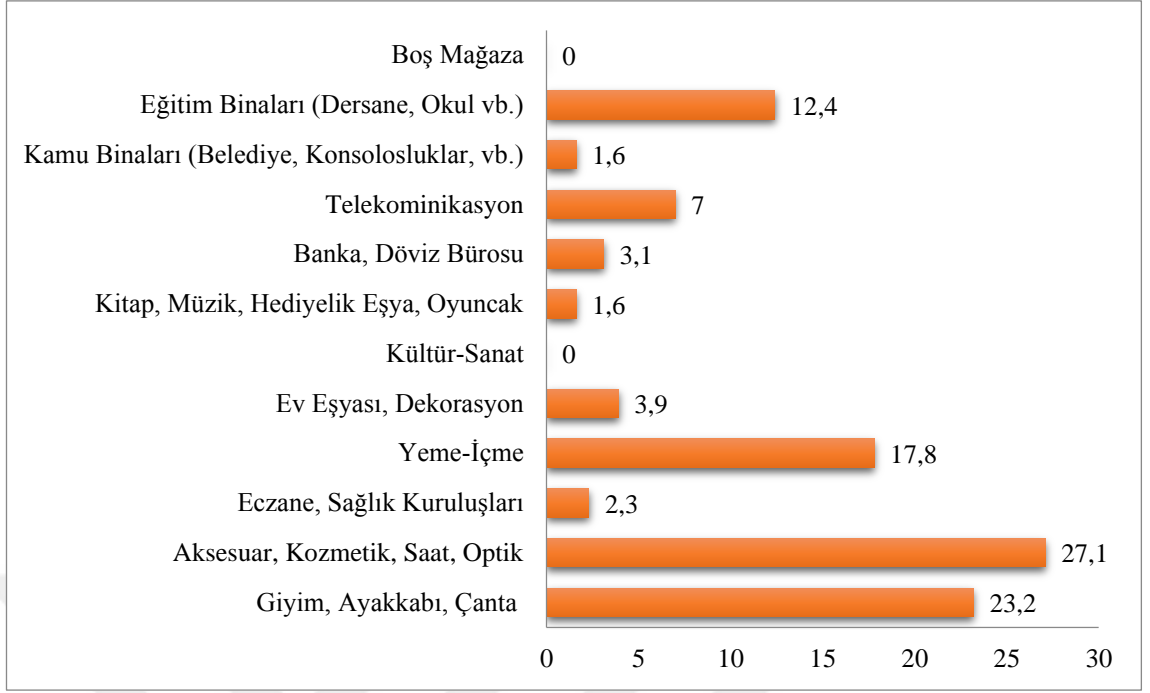
4.7.4. Marmara Caddesi'nde Bulunan Mekânların Kullanım Çeşitliliği

Marmara Caddesi'nde bulunan mekânların kullanım çeşitliliği değerlendirildiğinde en fazla % 27,1 ile aksesuar-kozmetik-saat-optik mağazaları yer almakta olup, bunu %23,2 ve %17,8 oranları ile giyim-ayakkabı-çanta mağazaları ve yeme-içme mekânları izlemiştir. En az oranda %1,6 ile kitap-müzik-hedeyelik eşya-oyuncak mağazaları ve kamu binalarının bulunduğu tespit edilmiştir. Cadde üzerinde kültür –sanat mekânları ve boş mağaza bulunmadığı belirlenmiştir.

Marmara Caddesi'nde bulunan mekânların adedi ve mekânların kullanım çeşitliliğine göre dağılımları Çizelge 4.41 ve Şekil 4.149'da verilmiştir.

Çizelge 4.41. Kullanım çeşitliliğine göre Marmara Caddesi'nde bulunan mekânlar

Sektörler	Adet
Giyim, Ayakkabı, Çanta	30
Aksesuar, Kozmetik, Saat, Optik	35
Eczane, Sağlık Kuruluşları	3
Yeme-İçme	23
Ev Eşyası, Dekorasyon	5
Kültür-Sanat	0
Kitap, Müzik, Hediyelik Eşya, Oyuncak	2
Banka, Döviz Bürosu	4
Telekomünikasyon	9
Kamu Binaları (Belediye, Konsolosluklar, vb.)	2
Eğitim Binaları (Dersane, Okul vb.)	16
Boş Mağaza	0

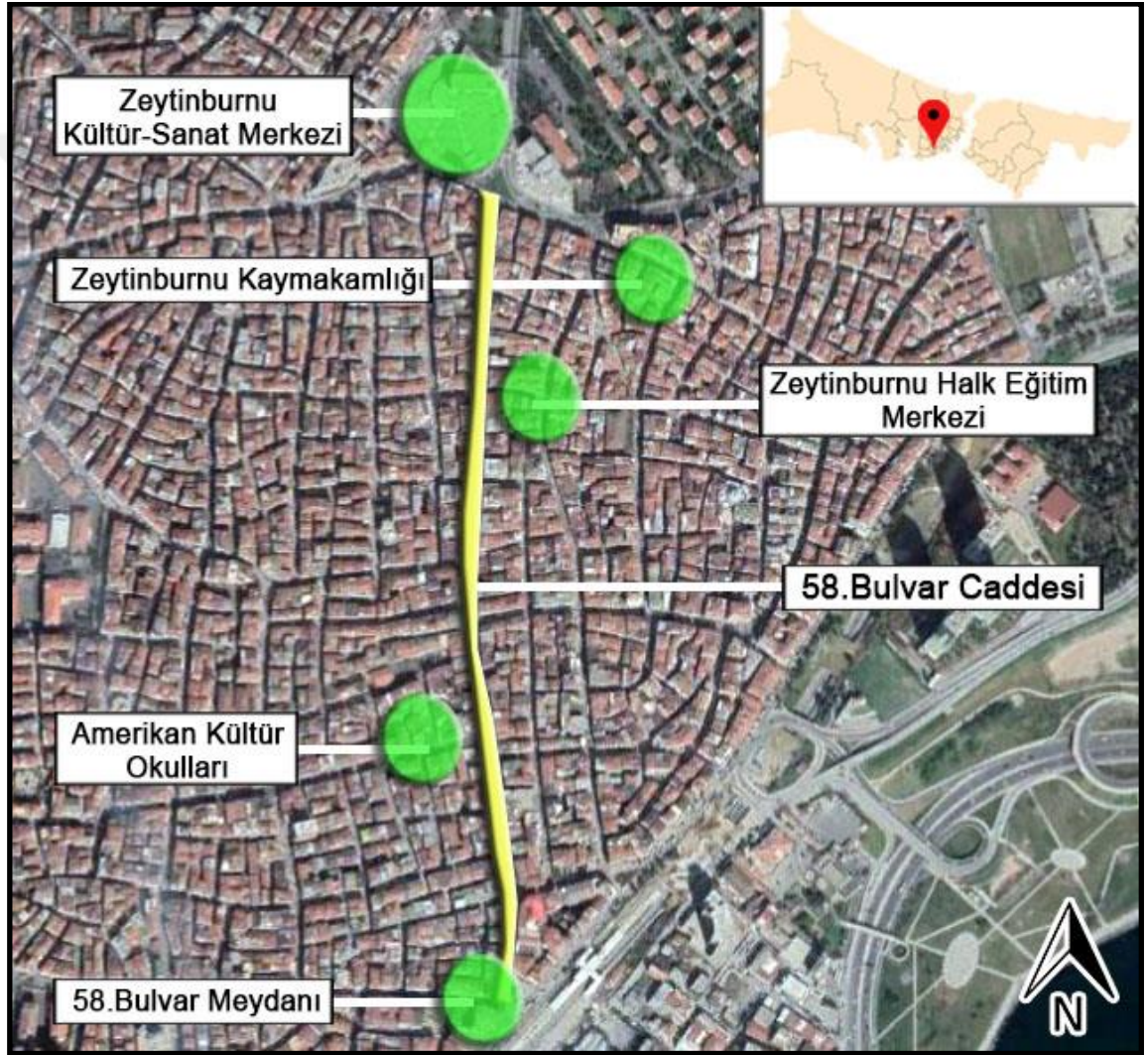

Şekil 4.149. Marmara Caddesi'nde bulunan mekânların kullanım çeşitliliğine göre dağılımları

4.8. 58.Bulvar Caddesi'ne Ait Bulgular

4.8.1. 58.Bulvar Caddesi'nin Tarihi ve Özellikleri

İstanbul'un Avrupa Yakası'nda bulunan Zeytinburnu ilçe sınırları içerisinde yer alan 58.Bulvar Caddesi, 700 metrelik kısmı araç trafiğine açık, son 300 metrelik kısım ise yayalaştırılmıştır (Şekil 4.150).

Şekil 4.150. 58. Bulvar Caddesi'nin konumu (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Bölgedeki ilk yerleşme Osmanlı'nın İstanbul'u almasıyla, Kazlıçeşme dolaylarında Rumlar arasında çıkan bir anlaşmazlık sonucu "Kudüslü Papazlar" diye adlandırılan insan topluluğunun "Zeytinburnu" olarak bilinen deniz kıyısına yerleşmesiyle başlamıştır. Osmanlı dönemi boyunca uzun yıllar mesire alanı olarak yakın çevre halkına hizmet vermiştir (Döllük 2005).

Zeytinburnu ilçesine yerleşimde etkili olan bir diğer olay ise Kazlıçeşme bölgesinde kurulan dericilik sanayisidir. Dericilik sanayisini, dokumacılık sanayisi izlemiş ve 1927 yılında Kazlıçeşme dokuma sanayisinin kurulmasıyla bölgede çalışanların çevreye yerleşmesiyle nüfus hızla artmıştır. Nüfusun hızla artmasıyla çarpık kentleşme ve gecekondulaşma hızla başlamış ve 1966 yılına kadar gecekondu bölgesi olmayı sürdürmüştür. Bu gelişiyi güzel yapılaşmayı önlemek için 1966 yılında "Gecekondu Kanunu" çıkarılsada gecekondulaşmayı tamamen ortadan kaldıramamıştır (Döllük 2005).

1953 yılına kadar Zeytinburnu ilçe alanının doğusu Fatih ilçesine batısı ise Bakırköy ilçesine bağlı kalmış ve "Zeytinburnu Bucağı" olarak adlandırılmıştır. Fakat hızla nüfusun artmasıyla 1960 yılında "Zeytinburnu İlçesi" adıyla İstanbul'un 14. İlçesi olarak kabul edilmiştir. Zeytinburnu ilçesinde artan nüfusla birlikte çevre halkın ihtiyaçlarının karşılamak amacıyla gelişen alışveriş bölgeleri oluşmuş olup, bunlardan en önemlisi olan 58. Bulvar Caddesi'dir (Şekil 4.151). İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin İstanbul'da başlatmış olduğu her ilçeye bir prestijli cadde kapsamında Zeytinburnu'nda 58.Bulvar Caddesi'nin 2003 yılında son 300 metrelik kısmı yayalaştırılarak caddeye yeni bir kimlik kazandırılmıştır (Döllük 2005).

Özellikle çevre halkın yoğun kullanımına sahip olan 58.Bulvar Caddesi üzerinde çok sayıda giyim mağazaları, yeme-içme mekânları bulunmaktadır. Alışveriş caddesi haline gelen 58.Bulvar Caddesi, ayrıca çevrede yaşayan halk için bir buluşma noktası haline gelmiştir. Ulaşım çeşitlerinin fazla ve merkezi konumda olması sebebiyle son yıllarda yalnızca çevre halka değil, İstanbul'un her yerinden gelen ziyaretçilere de hizmet vermektedir.

2005 yılı

2019 yılı

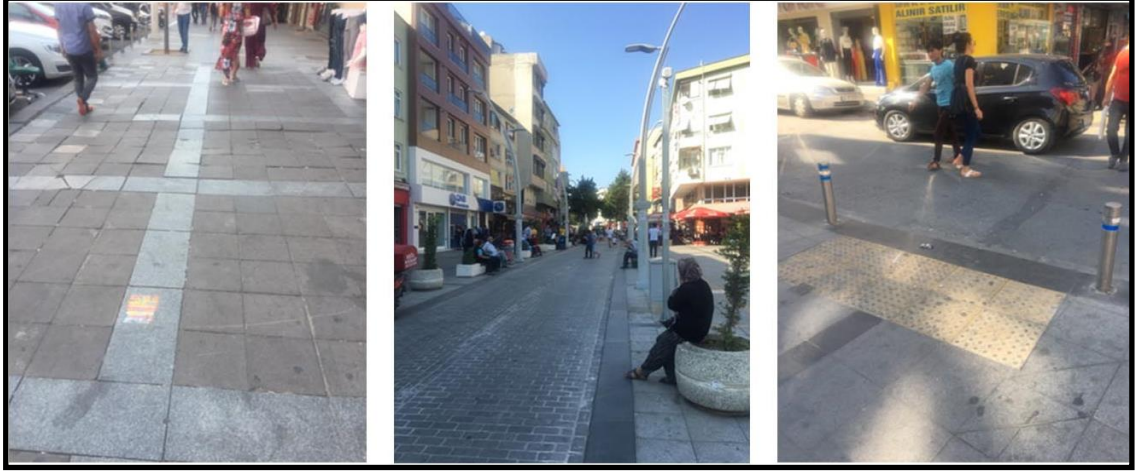
Şekil 4.151. 58.Bulvar Caddesi'nin yayalaştırılmasından sonra zaman içerisinde değişimi (Döllük 2005, Pınar ÖZKAN, 2019-Orijinal)

4.8.2. 58.Bulvar Caddesi'nin Yapısal Öğelerinin Değerlendirilmesi

58. Bulvar Caddesi'nin peyzaj tasarımında yapısal öğelerini oluşturan zemin kaplamaları, sınır elemanları, çatı-üst örtü elemanları, kent mobilyaları ve donatı elemanları, altyapı olarak beş ana başlık altında değerlendirilmiştir.

Zemin Kaplamaları

58. Bulvar Caddesi'nde yapılan değerlendirmelere göre beş farklı zemin kaplamasının bulunduğu tespit edilmiştir. Bunlar trafiğe açık olan bölümde yaya yolunda kullanılan 30x60 cm ebatlarında granit plak taş, 30x30 cm ebatlarında bazalt plak taş ve trafiğe kapalı olan bölümde kullanılan 30x30 cm ebatlarında granit plaktaş, 15x30 cm bazalt plaktaş ve 10x20 cm ebatlarında bazalt parke taşıdır. Cadde boyunca yer yer farklı zemin kaplamalarının birlikte kullanılmasıyla desen olacak şekilde uygulandığı belirlenmiştir. Caddede kullanılan zemin malzemeleri kısmen bakımlı olduğu, yer yer kullanımdan dolayı hasarlanmalar bulunduğu belirlenmiştir. Ayrıca caddede engelli bireyler için yalnızca caddenin trafiğe açık bölümünde kaldırım bitimlerinde yer alan kılavuz iz şeklinde olduğu ve trafiğe kapalı olan bölümde ise engelliler için herhangi bir uygulamanın olmadığı belirlenmiştir (Şekil 4.152)

Şekil 4.152. 58. Bulvar Caddesi’ndeki zemin kaplaması ve kılavuz iz örnekleri (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Sınır Elemanları

58. Bulvar Caddesi’nde iki farklı sınır elemanı tespit edilmiştir. Bunlardan biri trafiğe açık olan bölümde park halindeki araçlar ile yaya yolunu ayırmak amacıyla kullanılan çelik dubalar olup, diğeri ise trafiğe kapalı bölümde araç girişini engellemek amacı ile kullanılan pistonlu çelik dubalardır. Tüm sınır elemanları kısmen sayıca yeterli olup, bakımlı oldukları saptanmıştır (Şekil 4.153).

Şekil 4.153. 58. Bulvar Caddesi’ndeki çelik duba ve pistonlu duba sınır elemanları (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Çatı ve Üst Örtü Elemanları

58. Bulvar Caddesi'nde yapılan değerlendirmeler sonucunda çatı ve üst örtü elemanlarının bulunmadığı tespit edilmiştir.

Kent Mobilyaları ve Donatı Elemanları

Banklar ve Oturma Elemanları

58. Bulvar Caddesi'nde 29 adet oturma birimi bulunmakta olup, yalnızca trafiğe kapalı alanda bulunduğu belirlenmiştir (Çizelge 4.42) Mevcut olan banklar ahşap materyalden yapılmış olup, beton bitki kasaları ile birlikte tasarlanmıştır. Caddede bulunan oturma birimleri sayıca yeterli ve kısmen bakımlıdır (Şekil 4.154).

Şekil 4.154. 58.Bulvar Caddesi'ndeki beton bitki kasaları ile tasarlanmış ahşap bank örneği(Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Bitki Kasaları

58. Bulvar Caddesi'nde yapılan değerlendirmeler sonucunda 32 adet bitki kasası tespit edilmiş olup, bu bitki kasaları yalnızca trafiğe kapalı alanda olduğu belirlenmiştir (Çizelge 4.42). Bitki kasaları farklı form, büyüklük ve şekillerde olup, beton materyalden tasarlandığı saptanmıştır. Mevcut bitki kasalarının çoğunda bitkisel materyaller oldukça bakımsız olduğu ya da hiç bitkinin bulunmadığı tespit edilmiştir. Cadde boyunca kullanılan bitki kasaları sayıca yeterli ve kısmen bakımlıdır (Şekil 4.155)

Şekil 4.155. 58.Bulvar Caddesi'ndeki bitki kasalarından örnekler (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Aydınlatma Elemanları

58.Bulvar Caddesi'nde 102 adet aydınlatma elemanı tespit edilmiş olup, sayıca yeterli olduğu belirlenmiştir (Çizelge 4.42). Mevcut aydınlatma elemanları yaya yollarının kenarlarında konumlandırılmış olup, farklı yükseklikte çift başlığa sahiptir. Başlıklardan kısa olanı yaya yoluna, uzun olanı ise taşıt yoluna hizmet ettiği ve bakımlı olduğu belirlenmiştir (Şekil 4.156).

Şekil 4.156. 58.Bulvar Caddesi'ndeki aydınlatma elemanı örneği (Pınar ÖZKAN, 2019-Orijinal)

Yönlendirme – Trafik Levhaları / Reklam Panoları

58. Bulvar Caddesi'nde yerinde yapılan değerlendirmeler sonucunda toplam 1 adet yönlendirme levhası ve 20 adet trafik levhası tespit edilmiş olup, sayıca yeterli ve bakımlı olduğu görülmüştür. Trafik ve yönlendirme levhaları belirli aralıklarla ve genellikle aydınlatma direklerinin üzerine konumlandırılmıştır. Ayrıca caddede 1 adet reklam panosu tespit edilmiş olup, sayıca kısmen yeterli ve bakımlı olduğu belirlenmiştir (Çizelge 4.42).

Şekil 4.157. 58.Bulvar Caddesi'ndeki yönlendirme-trafik levhası ve reklam panosu örnekleri (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Otobüs Durakları

58. Bulvar Caddesi'nde trafiğe açık bölümde 2 adet otobüs durağı yer almakta olup, bakımlı oldukları tespit edilmiştir (Çizelge 4.42). Otobüs durakları caddenin yalnızca tek yönünde ve aralıklı olarak konumlandırılmış olup, üstü kapalı olduğu belirlenmiştir. Ayrıca otobüs duraklarının hemen önünde yaya yolunun üzerinde engelli bireyler için kılavuz iz de yer almaktadır (Şekil 4.158).

Şekil 4.158. 58.Bulvar Caddesi'nin trafiğe açık olan bölümünde konumlandırılmış otobüs durağı örneği (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Büfeler

58. Bulvar Caddesi'nde yapılan değerlendirmeler sonucunda büfelerin bulunmadığı saptanmıştır (Çizelge 4.42).

Telefon Kulübeleri

58.Bulvar Caddesi'nde yapılan değerlendirmeler sonucunda telefon kulübelerin bulunmadığı belirlenmiştir (Çizelge 4.42).

Çöp Kutuları

58. Bulvar Caddesi'nde 5 adet çöp kutusu tespit edilmiş olup, sayıca yetersiz olduğu belirlenmiştir (Çizelge 4.42). Mevcut çöp elemanları küçük boy ve metalden yapılmış çöp kutuları olup, bakımsız olduğu tespit edilmiştir (Şekil 4.159).

Şekil 4.159. 58.Bulvar Caddesi'ndeki çöp kutusu örnekleri (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Plastik Elemanlar

Yapılan değerlendirmeler sonucunda 58.Bulvar Caddesi'nde plastik öğelerin bulunmadığı tespit edilmiştir (Çizelge 4.42).

Su Yüzeyleri, Havuz ve Çeşmeler

58.Bulvar Caddesi'nde yapılan değerlendirmeler sonucunda su öğelerine ait herhangi bir bulguya rastlanmadığı tespit edilmiştir (Çizelge 4.42).

Çizelge 4.42. 58. Bulvar Caddesi'ndeki donatı elemanlarının mevcut durum analizi

Kent Mobilyaları ve Donatı Elemanları			
Donatı Elemanı Türü	Adet	Yeterlilik Durumu	Bakım Durumu
Banklar ve Oturma Birimleri	29	Yeterli	Kısmen Bakımlı
Bitki Kasaları	32	Yeterli	Kısmen Bakımlı
Aydınlatma Elemanları	102	Yeterli	Bakımlı
Yönlendirme Levhaları	1	Yeterli	Bakımlı
Trafik Levhaları	20	Yeterli	Bakımlı
Reklam Panoları	1	Kısmen Yeterli	Bakımlı
Otobüs Durakları	2	Yeterli	Bakımlı
Büfeler	-	-	-
Telefon Kulübeleri	-	-	-
Çöp Kutuları	5	Yetersiz	Bakımsız
Plastik Öğeler	-	-	-
Su Yüzeyleri, Havuz ve Çeşmeler	-	-	-

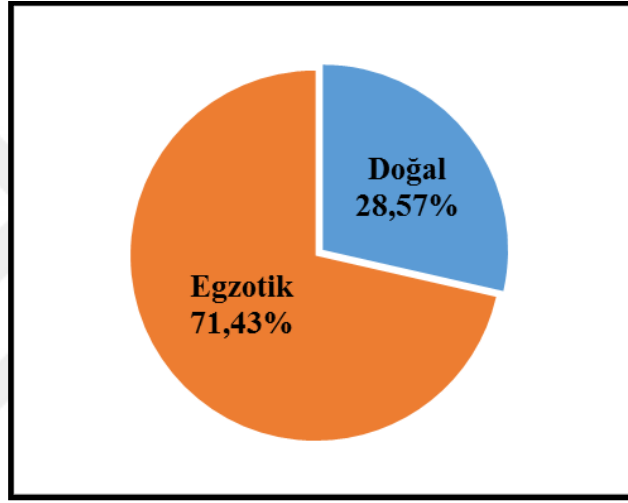
Altyapı (Ulaşım - Otopark)

58.Bulvar Caddesi'nin yalnızca bir bölümü araç trafiğine kapalı olup, araç trafiğine açık olan bölümde yoğun bir trafik akışına sahip olduğu belirlenmiştir. Tek yönlü trafiğe sahip olan caddeye ulaşım özel araçlar ve toplu taşıma ile sağlanmaktadır. Ayrıca trafiğe açık alan bölüm aynı zamanda bisiklet yolu olarak da kullanılmakta olup, ulaşımdaki bu yoğunluk trafik baskısını daha da artmasına sebep olmaktadır. Bunun yanısıra caddenin iki yanında İBB'e bağlı İspark otoparkları ve özel otopark bulunmakta olup, sayıca yetersiz kaldığı görülmüştür. Cadde üzerindeki park eden araçlar trafik akışını da olumsuz etkilediği tespit edilmiştir.

4.8.3. 58.Bulvar Caddesi'nin Bitkisel Öğelerinin Değerlendirilmesi

58.Bulvar Caddesi'nde 6 familya'ya ait olmak üzere toplam 7 adet tür tespit edilmiştir. Tespit edilen bitki taksonlarının %28,57'si doğal ve %71,43'ü egzotik olduğu belirlenmiştir (Şekil 4.160). Familyalara göre cins ve tür dağılımları değerlendirildiğinde ise en fazla cins ve türün % 28,57 oranı ile Oleaceae familyasına ait olduğu tespit edilmiştir. Bunu % 14,29 oranları Myrtaceae, Celastraceae, Platanaceae, Tiliaceae, Cupressaceae familyaları izlemiştir. 58.Bulvar Caddesinde bulunan bitki taksonları Çizelge 4.43'de verilmiştir.

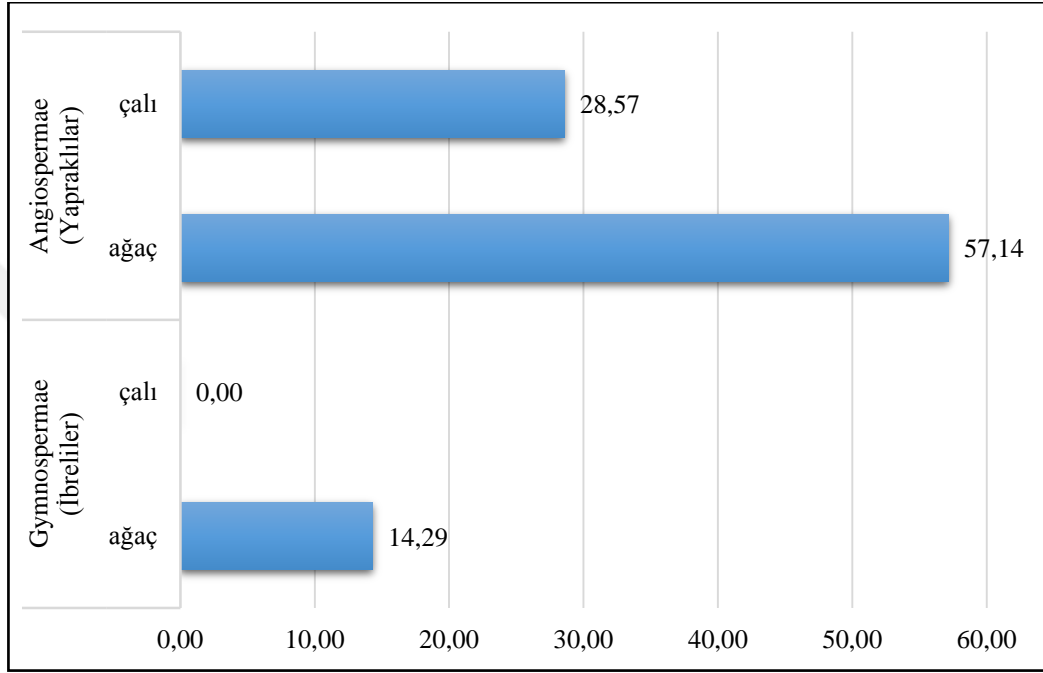

Şekil 4.160. 58.Bulvar Caddesi'nde bulunan bitki taksonlarının doğal /egzotik olma durumu

Çizelge 4.43. 58.Bulvar Caddesinde tespit edilen bitki taksonları

Familyalar	Taksonlar
Myrtaceae	<i>Callistemon citrinus</i> (Curtis) Skeels
Cupressaceae	<i>Cupressocyparis leylandii</i> (ABJacks.&Dallim)Dallim.
Celastraceae	<i>Euonymus japonicus "Aurea Variegata"</i>
Oleaceae	<i>Ligustrum japonicum "Tige"</i>
Oleaceae	<i>Olea europaea</i> L.
Platanaceae	<i>Platanus orientalis</i> L.
Tiliaceae	<i>Tilia tomentosa</i> Moench

Bununla birlikte tespit edilen taksonların % 85,71'i Angiospermae (yapraklılar) ve %14,29'u Gymnospermae (ibreliler) olduğu belirlenmiştir. Angiospermae'lerin (yapraklılar) %57,14'ü ağaç ve %28,57'si çalı formundadır. Gymnospermae'lerin (ibreliler) ise %14,29'u ağaç formunda olup, çalı formunda takson bulunmadığı görülmüştür (Şekil 4.161).

Şekil 4.161. Marmara Caddesi'nde tespit edilen bitki türlerinin taksonomik grupları

Tespit edilen bitki taksonları estetik özellikleri bakımından incelendiğinde, % 57,14 ile ağırlıklı orta dokulu taksonların bulunduğu tespit edilmiştir. Taksonlarda çoğunlukla yeşil yaprak rengi ve beyaz-krem çiçek renginin bulunduğu görülmüştür. Bitki boyu bakımından taksonlar % 57,14 ile çoğunlukla 0-10 m. boyunda olurken, form bakımından ise %42,86 ile yuvarlak-küre formunda oldukları belirlenmiştir. Ayrıca taksonların %28,57'sinin sonbahar renk etkisinin ve %14,29'unun koku etkisinin bulunduğu tespit edilmiştir. Bitki taksonlarının alandaki mevcut işlevsel özellikleri değerlendirildiğinde, taksonların %42,86 ile büyük çoğunluğu gölgeleme amacı ile kullanırken (Şekil 4.164), %14,29'unun ise herhangi bir işlevinin bulunmadığı görülmüştür (Şekil 4.166). Diğer yandan taksonların %42,86'sının ise cadde ve yol ağacı olarak kullanıma uygun taksonlar olduğu belirlenmiştir (Çizelge 4.44)

Çizelge 4.44. 58.Bulvar Caddesi'nde tespit edilen bitki taksonlarının estetik ve işlevsel özellikleri

Taksonlar	Boy	Form	Doku	Renk		Sonbahar Renk Etkisi	Koku Etkisi	Çalışma Alanındaki Mevcut İşlevsel Özelliği	Cadde ve Yol Ağacı Olarak Uygunluğu
				Yaprak Rengi	Çiçek Rengi				
<i>Callistemon citrinus</i> (Curtis) Skeels	2-3 m	Dağınık	Orta	Koyu Yeşil	Krem Yeşil	-	-	Fon Oluşturma	-
<i>Cupressocyparis leylandii</i> (ABJacks.&Dallim)D allim.	20-25 m	Piramida l-Sütun	İnce	Yeşil	-	-	-	İşlevselliği Yok	+
<i>Euonymus japonicus "Aurea Variegata"</i>	2,5-3 m	Oval	Orta	Sarı	Krem	-	-	Fon Oluşturma	-
<i>Ligustrum japonicum "Tige"</i>	5-10 m	Yuvarlak -Küre	Orta	Koyu Yeşil	Beyaz	-	-	Gölgeleme	+
<i>Olea europaea L.</i>	7,5-9 m	Dağınık	İnce	Gri Yeşil	Krem	-	-	Vurgulama	-
<i>Platanus orientalis L.</i>	25-30 m	Yuvarlak -Küre	Kaba	Yeşil	Yeşil	+	-	Gölgeleme	+
<i>Tilia tomentosa</i> Moench	20-35 m	Yuvarlak -Küre	Orta	Yeşil	Sarı	+	+	Gölgeleme	-

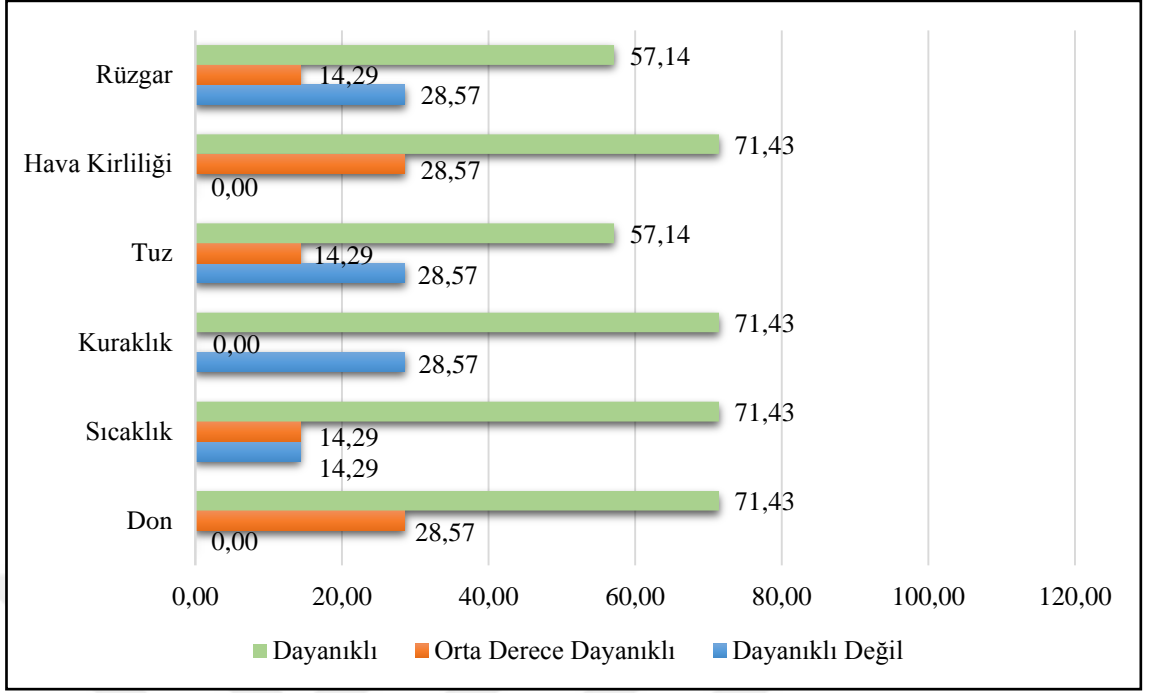
*Sonbahar renk etkisi: etkin(+), etkin değil(-) - Koku etkisi: var(+), yok(-) – Cadde ve yol ağacına olarak uygunluğu: uygun(+), uygun değil(-) olarak ifade edilmiştir.

Tez çalışması kapsamında tespit edilen taksonların ekolojik dayanımları ile yapılan değerlendirmeler sonucunda taksonların ekolojik koşullara genellikle dayanıklı oldukları belirlenmiştir. Taksonların %71,43'ü dona, sıcaklığa, kuraklığa ve hava kirliliğine, %57,14'ü tuza ve rüzgâra dayanıklı olduğu tespit edilmiştir. % 28,57 ile kuraklığa, tuza ve rüzgâra ve %14,29 ile sıcaklığa dayanıksız taksonların da bulunduğu görülmüştür. Ekolojik dayanımlarına göre bitki taksonları Çizelge 4.45 ve bitki taksonlarının ekolojik dayanımlarına göre dağılımı ise Şekil 4.162'de verilmiştir.

Çizelge 4.45. Ekolojik dayanıklılıklara göre 58.Bulvar Caddesi bulunan bitki taksonları

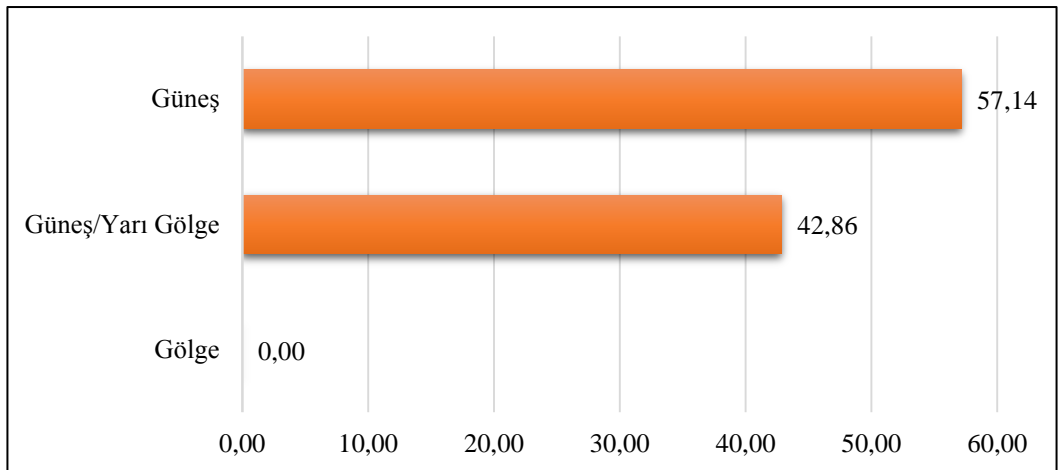
Taksonlar	Ekolojik Dayanıklılık					
	Don	Sıcaklık	Kuraklık	Tuz	Hava Kirliliği	Rüzgâr
<i>Callistemon citrinus</i> (Curtis) Skeels	1	2	2	1	1	0
<i>Cupressocyparis leylandii</i> (ABJacks.&Dallim)Dallim.	2	2	0	0	2	2
<i>Euonymus japonicus "Aurea Variegata"</i>	2	2	2	2	2	0
<i>Ligustrum japonicum "Tige"</i>	2	1	2	2	2	2
<i>Olea europaea</i> L.	1	2	2	2	1	2
<i>Platanus orientalis</i> L.	2	2	2	2	2	1
<i>Tilia tomentosa</i> Moench	2	0	0	0	2	2

*0-Dayanıklı değil, 1-Orta derece dayanıklı, 2-Dayanıklı olarak ifade edilmiştir.

Şekil 4.162. 58.Bulvar Caddesi'nde bulunan bitki taksonlarının ekolojik dayanıklılıklara göre dağılımı

Bununla birlikte taksonlarının ışık istekleri bakımından en yüksek oranda % 67,14 ile güneşli ortam istedikleri belirlenmiş olup, bunu %42,86 ile güneş/yarı gölge ortam izlemiştir. Gölge ortamı isteyen taksonların ise bulunmadığı görülmüştür (Şekil 4.163). Işık isteklerine göre bitki taksonları Çizelge 4.46'da verilmiştir.

Şekil 4.163. 58. Bulvar Caddesi'nde bulunan bitki taksonlarının ışık isteklerine göre dağılımı

Çizelge 4.46. Işık isteklerine göre 58.Bulvar Caddesi bulunan bitki taksonları

Işık İstekleri	Taksonlar
Güneş	<i>Callistemon citrinus</i> (Curtis) Skeels, <i>Olea europaea</i> L., <i>Platanus orientalis</i> L., <i>Tilia tomentosa</i> Moench
Güneş/Yarı Gölge	<i>Cupressocyparis leylandii</i> (ABJacks.&Dallim)Dallim. <i>Euonymus japonicus "Aurea Variegata"</i> , <i>Ligustrum japonicum "Tige"</i> ,
Gölge	-

		
<i>Ligustrum japonicum "Tige"</i>	<i>Platanus orientalis</i> L.	<i>Tilia tomentosa</i> Moench

Şekil 4.164. 58.Bulvar Caddesi'nde gölgeleme amacıyla kullanılan bitki türleri (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

		
<i>Callistemon citrinus</i> (Curtis) Skeels	<i>Euonymus japonicus</i> "Aurea Variegata"	<i>Olea europaea</i> L.

Şekil 4.165. 58.Bulvar Caddesi'nde fon oluşturma (*Callistemon citrinus* (Curtis) Skeels, *Euonymus japonicus* "Aurea Variegata") ve vurgulama (*Olea europaea* L.) amacıyla kullanılan bitki türleri (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

Şekil 4.166. 58. Bulvar Caddesi'nde kullanılan *Cupressocyparis leylandii* (ABJacks.&Dallim) Dallim. türünün işlevsel olmayan kullanımı (Pınar ÖZKAN, 2019- Orijinal)

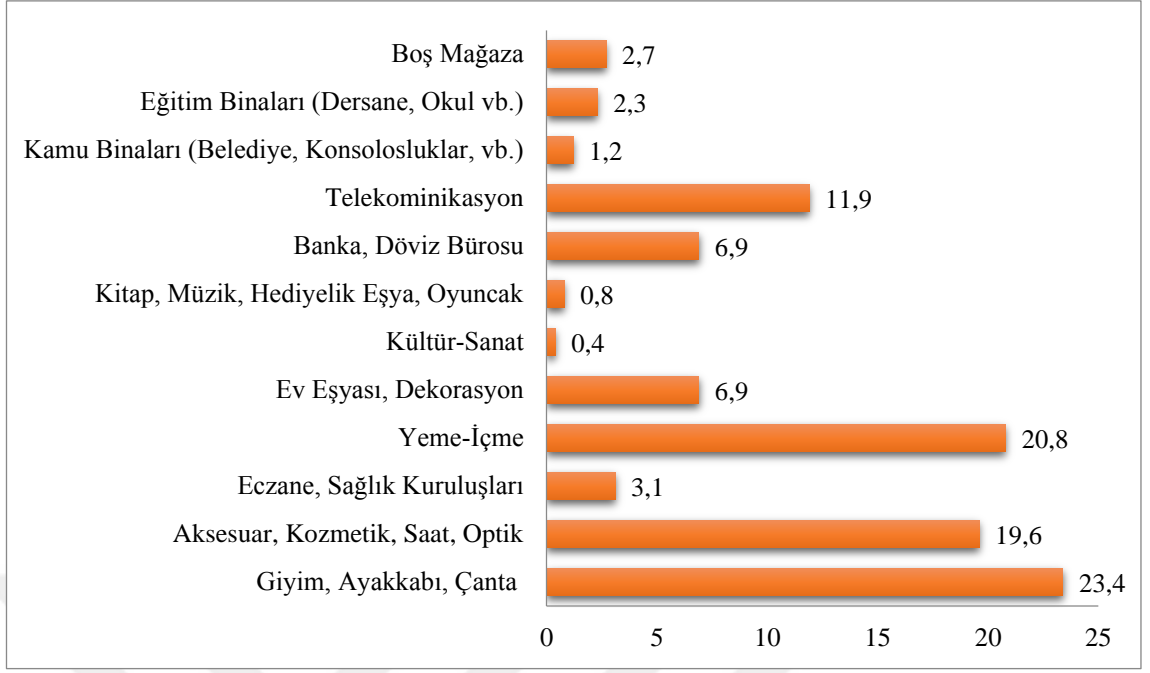
4.8.4. 58.Bulvar Caddesi’nde Bulunan Mekânların Kullanım Çeşitliliği

58.Bulvar Caddesi’nde bulunan mekânların kullanım çeşitliliği değerlendirildiğinde en yüksek oran ile %23,4 ile giyim-ayakkabı-çanta mağazaları yer almakta olup, bunu %20,8 ve %19,6 oranları ile yeme-içme mekânları ve aksesuar-kozmetik-saat-optik mağazaları izlemiştir. En az oranda %0,4 ile kültür-sanat mekânlarının bulunduğu tespit edilmiştir.

58.Bulvar Caddesi’nde bulunan mekânların adedi ve kullanım çeşitliliğine göre dağılımları Çizelge 4.47 ve Şekil 4.166’da verilmiştir.

Çizelge 4.47. Kullanım çeşitliliğine göre 58. Bulvar Caddesi’nde bulunan mekânlar

Sektörler	Adet
Giyim, Ayakkabı, Çanta	61
Aksesuar, Kozmetik, Saat, Optik	51
Eczane, Sağlık Kuruluşları	8
Yeme-İçme	54
Ev Eşyası, Dekorasyon	18
Kültür-Sanat	1
Kitap, Müzik, Hediye Eşya, Oyuncak	2
Banka, Döviz Bürosu	18
Telekomünikasyon	31
Kamu Binaları (Belediye, Konsolosluklar, vb.)	3
Eğitim Binaları (Dershane, Okul vb.)	6
Boş Mağaza	7

Şekil 4.167. 58. Bulvar Caddesi'nde bulunan mekânların kullanım çeşitliliğine göre dağılımları

4.9. İstanbul Kenti'nde Bulunan Alışveriş Caddelerinin Genel Değerlendirilmesi

Tez çalışması kapsamında İstanbul kentinde bulunan ve yoğun kullanılan alışveriş caddeleri tarihsel sıralamaya göre ayrılarak değerlendirilmiştir. Çizelge 4.48'de görüldüğü gibi yaklaşık kuruluş yılı itibari ile en eski cadde İstiklal Caddesi'dir. Bunu Nişantaşı Bölgesi Caddeleri izlemektedir. En yeni caddeler ise 2003 yılında kurulan Marmara ve 58.Bulvar Caddeleri'dir (Çizelge 4.48). Günümüz itibari ile yeni açılan alışveriş caddesi henüz bulunmamaktadır.

Çizelge 4.48. İstanbul kentinde bulunan alışveriş caddeleri ve kuruluş tarihleri

Caddeler	Kuruluş Tarihleri
İstiklal Caddesi	1482
Nişantaşı Bölgesi Caddeleri	1811
Bağdat Caddesi	1918
General Asım Gündüz Caddesi	1926
Fevzipaşa Caddesi	1926
Bakırköy Caddesi	1940
Marmara Caddesi	2003
58.Bulvar Caddesi	2003

4.9.1. İstanbul Kenti Alışveriş Caddelerinin Yapısal Öğelerinin Genel Değerlendirilmesi

Zemin Kaplamaları

Tez çalışması kapsamında, İstanbul kentinde bulunan İstiklal Caddesi, Nişantaşı Bölgesi Caddeleri (Rumeli Cad., Teşvikiye Cad., Maçka Cad., Abdi İpekçi Cad.), Bağdat Caddesi, General Asım Gündüz Caddesi, Fevzipaşa Caddesi, Bakırköy Bölgesi Caddeleri (Ebuzziya ve Fahri Korutürk Cd.), Marmara Caddesi ve 58. Bulvar Caddesi'ne ait yapısal öğeler karşılaştırılmalı olarak incelendiğinde, zemin

kaplamalarında genellikle doğal taş malzemelerin tespit edilmiştir. İncelenen alışveriş caddelerinde en çok tespit edilen zemin kaplaması %31,81 ile granit plak taşıdır. Bunu %9,09 ile bazalt plak taş, granit ve bazalt küptaş izlemiştir. Alışveriş caddelerinde genellikle yaya yollarında ve kaldırımlarda granit ve bazalt plak taş kullanımı görülmekte olup, farklı ebat ve renklerde olduğu tespit edilmiştir. Andezit plak taşı yalnızca Marmara Caddesi'nde kullanıldığı belirlenmiştir (Çizelge 4.49).

Alışveriş caddelerinde tespit edilen zemin kaplamalarının bakım durumları değerlendirildiğinde ise %50,00 ile caddelerin (Rumeli Cad., Bağdat Cad., General Asım Gündüz Cad., Marmara Cad., 58. Bulvar Cad.) büyük çoğunluğunun kısmen bakımlı olduğu görülmüş olup, %9,09 oranı ile bakımsız caddelerin de (Bakırköy Bölgesi Caddeleri) bulunduğu tespit edilmiştir. Alışveriş caddelerinin tümünde kullanılan zemin kaplamalarında yer yer zamanla oluşan kırılmalar, çatlamlar vb. hasarların bulunduğu tespit edilmiştir (Çizelge 4.49).

Ayrıca alışveriş caddelerinde engelli bireyler için önemli olan öğelerden kılavuz iz, İstiklal Caddesi'nde hiç yer almamakla birlikte, diğer caddelerde sadece yaya yolu bitimlerinde veya yaya geçitlerinin başında-sonunda bulunduğu ve süreklilik göstermediği tespit edilmiştir. Rampaların ise sadece Bağdat Caddesi'nde bulunduğu görülmüştür (Çizelge 4.49).

Çizelge 4.49. İstanbul kenti alışveriş caddelerinde kullanılan zemin kaplamaları ve mevcut durum analizi

Caddeler	Zemin Kaplamalarının Ebat-Materyal-Bakım Durumu		
	Ebat	Materyal	Bakım Durumu
İstiklal Caddesi	10x15x30 cm	Granit Parke Taşı	Bakımlı
	—	Elastomer Kauçuk Zemin Kaplama	Bakımlı
Nişantaşı B. Caddeleri	10x20 cm	Taban Tuğla	Kısmen Bakımlı
	40x40 cm	Granit Plak Taş	Bakımlı
	10x10 cm	Granit Küp Taş	Bakımlı
	10x10 cm	Bazalt Küp Taş	Bakımlı
Bağdat Caddesi	30x90 cm	Granit Plak Taş	Bakımlı
	60x60 cm	Granit Plak Taş	Kısmen Bakımlı
	10x10 cm	Granit Küp Taş	Kısmen Bakımlı
G. Asım Gündüz Caddesi	60x60 cm	Granit Plak Taş	Kısmen Bakımlı
	10x20 cm	Beton Parke Taşı	Kısmen Bakımlı
Fevzipaşa Caddesi	30 cm x Serbest Boy	Granit Plak Taş	Bakımlı
	10x10 cm	Beton Küp Taş	Bakımlı
Bakırköy B. Caddeleri	Farklı Ebatlarda	Beton Prekast Parke Taşı	Bakımsız
	Farklı Ebatlarda	Beton Prekast Parke Taşı (Epoksi Boyalı)	Bakımsız
Marmara Caddesi	40x40 cm	Andezit Plak Taş	Kısmen Bakımlı
	10x10 cm	Bazalt Küp Taş	Bakımlı
58.Bulvar Caddesi	30x60 cm	Granit Plak Taş	Kısmen Bakımlı
	30x30 cm	Granit Plak Taş	Kısmen Bakımlı
	30x30 cm	Bazalt Plak Taş	Kısmen Bakımlı
	15x30 cm	Bazalt Plak Taş	Kısmen Bakımlı
	10x20 cm	Bazalt Parke Taşı	Kısmen Bakımlı

Sınır elemanları

Alışveriş caddelerinin sınır elemanları incelendiğinde en çok kullanılan sınır elemanı %66,67 ile dubalar olduğu görülmüştür. Bunu %25,00 ile ferfoje çit izlemiştir. En az oran ise %8,33 ile pistonlu duba olduğu tespit edilmiştir. Caddelerde çoğunlukla demir materyalden yapılan dubalar (%66,66) kullanılmakta olup, dubaların %100,00 oranda bakımlı olduğu tespit edilmiştir. Dubalar sayıca yeterli (%83,33) olmakla birlikte Fevzipaşa ve İstiklal Caddesi'nde ise kısmen yeterli (%16,66) olduğu görülmüştür. Bununla birlikte Nişantaşı ve Bakırköy B. Caddeleri'nde tespit edilen dubaların aynı renk, büyüklük ve şekille sahip olmasına rağmen, diğer caddelerde birbirinden farklı oldukları tespit edilmiştir. Caddelerde tespit edilen sınır elemanları genellikle yaya ve taşıt yolunu birbirinden ayırmak, otopark sınırını belirlemek, özel mülk ve ticari alanların girişlerini birbirinden ayırmak amaçlı kullanılırken, orta refüj (Fevzipaşa Cad.) ve bitki parterlerini (Marmara Cad.) sınırlandırmak amacıyla da kullanıldığı tespit edilmiştir. (Çizelge 4.50).

Çizelge 4.50. İstanbul kenti alışveriş caddelerinde kullanılan sınır elemanları ve mevcut durum analizi

Caddeler	Sınır Elemanı Tipi-Materyal-Bakım ve Yeterliliği			
	Tipi	Materyal	Bakım	Yeterlilik
İstiklal Caddesi	Duba	Çelik	Bakımlı	Kısmen Yeterli
Nişantaşı B. Caddeleri	Duba	Demir	Bakımlı	Yeterli
	Ferforje Çit	Demir	Bakımlı	Yeterli
Bağdat Caddesi	Duba	Demir	Bakımlı	Yeterli
G. A. Gündüz Caddesi	Duba	Beton	Bakımlı	Yeterli
Fevzipaşa Caddesi	Duba	Demir	Bakımlı	Kısmen yeterli
	Ferforje Çit	Demir	Bakımlı	Yeterli
Bakırköy B. Caddeleri	Duba	Demir	Bakımlı	Yeterli
Marmara Caddesi	Duba	Demir	Bakımlı	Yeterli
	Ferforje Çit	Demir	Bakımlı	Yeterli
58.Bulvar Caddesi	Duba	Çelik	Bakımlı	Yeterli
	Pistonlu Duba	Çelik	Bakımlı	Yeterli

Çatı ve Üst Örtü Elemanları

İstanbul kentindeki tüm alışveriş caddelerinde yapılan değerlendirmeler sonucunda yalnızca Marmara Caddesi'nde çatı ve üst örtü elemanı bulunduğu ve bakımlı olduğu görülmüştür. Diğer caddelerde herhangi bir çatı ve üst örtü elemanı yer almadığı belirlenmiştir. Marmara Caddesi'ndeki çatı ve üst örtü elemanın gölgeleme işlevi dışında, oturma birimi ile birlikte tasarlandığı ve dinleme işlevi de gördüğü tespit edilmiştir.

Kent Mobilyaları ve Donatı Elemanları

İstanbul kenti alışveriş caddelerinde kullanılan banklar ve oturma birimleri genel olarak incelendiğinde, İstiklal Caddesi, Nişantaşı Bölgesi Caddeleri ve Fevzipaşa Caddesi'nde oturma elemanlarının bulunmadığı tespit edilmiştir. Diğer caddelerde ise oturma birimleri yer almaktadır. Bu birimler caddenin uzunluğu ile orantılı olarak incelendiğinde Bağdat, General Asım Gündüz, Marmara ve 58. Bulvar Caddeleri'nde yeterli sayıda olduğu görülürken, Bakırköy Bölgesi Caddeleri'nde kısmen yeterli olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte oturma birimlerinin bakım durumuna baktığımızda ise %40,00'ı bakımlı, %60,00'ı kısmen bakımlı olduğu görülmüştür (Çizelge 4.51).

Caddelerde bulunan bitki kasalarının varlığı değerlendirildiğinde yalnızca Fevzipaşa Caddesi'nde bitki kasası olmadığı tespit edilmiştir. En fazla bitki kasası 32 adet ile 58.bulvar Caddesi'nde bulunmakta olup, bunu 17 adet ile Marmara Caddesi, 14 adet ile İstiklal Caddesi izlemiştir. Bitki kasaları İstiklal Caddesi ve General Asım Gündüz Caddesi'nde caddenin uzunluğuna bağlı olarak yetersiz olduğu görülürken, Bağdat, Fevzipaşa ve 58. Bulvar Caddeleri'nde ise kısmen yeterli olduğu görülmüştür. Marmara Caddesi'nde ve Nişantaşı Bölgesi Caddeleri'nde ise yeterli olduğu tespit edilmiştir. Bakım durumları incelendiğinde ise bitki kasalarının %14,28'i bakımlı, %57,14'ü kısmen bakımlı ve % 28,57'si ise bakımsız oldukları görülmüştür. Bağdat Caddesi'ndeki bitki kasaları bakımlı iken, General Asım Gündüz ve Bakırköy Bölgesi Caddeleri'nde bakımsız oldukları görülmüştür (Çizelge 4.51).

Aydınlatma elemanları bakımında tüm caddelerdeki aydınlatma elemanı sayılarının caddelerin uzunluklarına göre incelendiğinde yeterli olduğu tespit edilmiş olup, İstiklal Caddesi ve Bakırköy Bölgesi Caddeleri'nde estetik açıdan iyi olmadıkları tespit edilmiştir. İstiklal Caddesi'ndeki aydınlatma elemanları direksiz, iki bina arasında ki elektrik kablosu ile birlikte konumlandırılmış olduğu, Bakırköy Bölgesi Caddeleri'nde ise büyük spot aydınlatma direklerinin kullanıldığı görülmüştür. En fazla aydınlatma elemanı 206 adet ile Nişantaşı Bölgesi Caddeleri'nde ve en az aydınlatma elemanı ise 31 adet ile Marmara Caddesi'nde bulunduğu tespit edilmiştir. Aydınlatma elemanları genellikle çift başlıklı tipte olup, %62,50 oran ile bakımlı oldukları belirlenmiştir (Çizelge 4.51).

Diğer yandan yönlendirme ve trafik levhaları ise cadde uzunlukları göz önüne alındığında, tüm caddelerde yeterli sayıda ve uygun şekilde konumlandırıldığı tespit edilmiştir. En fazla yönlendirme elemanı 44 adet ile İstiklal Caddesi'nde, trafik levhası ise en fazla 53 adet ile Nişantaşı Bölgesi Caddeleri'nde yer aldığı görülmekte olup, genel olarak levhaların bütün caddelerde bakımlı oldukları tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra İstiklal, Nişantaşı bölgesi, Bağdat, General Asım Gündüz ve 58. Bulvar Caddeleri'nde reklam panosu bulunurken, diğer caddelerde bulunmadığı görülmüştür. 222 adet ile en fazla sayıda Nişantaşı Bölgesi Caddeleri'nde reklam panolarının yer aldığı, panoların %80'00 ile bakımlı ve %20,00 ile kısmen bakımlı oldukları belirlenmiştir (Çizelge 4.51).

Donatı elemanları içerisinde yer alan otobüs durakları değerlendirildiğinde, İstiklal, General Asım Gündüz, Bakırköy bölgesi, Marmara Caddeleri yayalaştırılmış caddeler olması nedeniyle otobüs durakları bulunmamaktadır. Bunun yanı sıra sayıca en fazla durak 7 adet ile Fevzipaşa Caddesi'nde bulunduğu görülmüştür. Caddelerinin uzunluklarına göre durak sayıları yeterli, bakımlı ve aynı tipte olduğu tespit edilmiştir (Çizelge 4.51).

Alışveriş caddelerinin üçünde (Bağdat Cad., General Asım Gündüz Cad., Fevzipaşa Cad.) büfe bulunduğu, diğer beş caddede ise büfe olmadığı saptanmıştır. Caddelerdeki büfeler birer adet olarak belirlenirken, cadde uzunlukları ve kullanım yoğunlukları göz

önünde tutulduğunda Bağdat Caddesi'nde yetersiz, Fevzipaşa Caddesi'nde da kısmen yeterli, General Asım Gündüz Caddesi'nde ise yeterli olduğu tespit edilmiştir. Bütün caddelerdeki büfelerin bakımlı olduğu görülmüştür (Çizelge 4.51).

Telefonda kulübeleri değerlendirildiğinde ise caddelerin üçünde (Bağdat Cad., General Asım Gündüz Cad., Fevzipaşa Cad.) telefon kulübesi bulunduğu, diğer beş caddede ise telefon kulübesi olmadığı saptanmıştır. 5 adet ile en fazla telefon kulübesi Bağdat Caddesi'nde bulunurken, sayıca yeterli olduğu görülmüştür. Diğer caddelerde ise birer adet mevcut olup, kısmen yeterli ve farklı tip, büyüklüklerde olduğu görülmüştür. Telefon kulübeleri %66,67 oranı ile bakımsız ve %33,33 oranı ile kısmen bakımlı olduğu tespit edilmiştir (Çizelge 4.51).

Ayrıca çöp kutuları bakımından değerlendirildiğinde İstiklal ve Bakırköy Bölgesi Caddeleri'nde çöp kutusu bulunmadığı görülmüştür. 106 adet ile en fazla çöp kutusu Fevzipaşa Caddesi'nde ve 4 adet ile en az çöp kutusu Marmara Caddesi'nde yer aldığı tespit edilmiştir. Çöp kutularının Nişantaşı Bölgesi Caddeleri, Marmara ve 58. Bulvar Caddeleri'nde sayıca yetersiz olurken, General Asım Gündüz Caddesi'nde kısmen yeterli, Bağdat ve Fevzipaşa Caddeleri'nde ise yeterli oldukları saptanmıştır. Çöp elemanlarının %33,33 oranı ile bakımlı, %33,33 oranı ile kısmen bakımlı, %33,33'ünün ise bakımsız olduğu görülmüştür. Caddelerde bulunan çöp kutuları genellikle demir materyalden yapılan küçük çöp kutuları niteliğinde olup, Fevzipaşa ve Bağdat Caddeleri'nde küçük çöp kutularına ilaveten geri dönüşüm çöp konteyneri, giysi geri dönüşüm kutuları vb. elemanların da yer aldığı tespit edilmiştir (Çizelge 4.51).

Plastik elemanlar bakımından Bağdat, Fevzipaşa, Bakırköy bölgesi ve 58. Bulvar Caddeler'inde plastik eleman bulunmadığı tespit edilmiştir. Plastik öge olarak genellikle heykel ve tarihi kalıntıların kullanıldığı görülmekte olup, en fazla plastik eleman 2 adet ile Marmara Caddesi'nde yer almıştır. Marmara ve Nişantaşı Bölgesi Caddeleri'ndeki plastik elemanlar yeterli, İstiklal Caddesi'nde kısmen yeterli ve General ise yetersiz oldukları tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra plastik elemanların %75,00 oranı ile bakımlı ve %25,00 oranı ile bakımsız olduğu görülmüştür (Çizelge 4.51).

Caddelerdeki su öğelerinin varlığı incelendiğinde, Nişantaşı Bölgesi Caddeleri, Bağdat ve Marmara Caddeleri'nde su ögesi bulunurken, diğer caddelerde su ögesinin olmadığı tespit edilmiştir. Caddelerde bulunan su öğeleri birer adet olup, çeşme ve havuz vb. şeklinde olduğu görülmüştür. Nişantaşı Bölgesi Caddeleri'nde ve Marmara Caddesi'nde ki su öğeleri sayıca yeterli, Bağdat Caddesi'nde ise sayıca yetersiz olurken, su öğelerinin %66,66 oranı ile bakımlı, %33,33 oranı ile bakımsız olduğu tespit edilmiştir (Çizelge 4.51).

Ayrıca diğer donatı elemanları kapsamında hayvan su kabı ve akülü araç şarj aleti de ele alınmıştır. Bu donatı elemanları sadece General Asım Gündüz Caddesi'nde bulunmakta olup, 3 adet hayvan su kabı ve 1 adet şarj aleti olarak tespit edilmiştir. Bu donatı elemanlarının sayıca yeterli ve bakımlı oldukları görülmüştür (Çizelge 4.51).

Çizelge 4.51. İstanbul kenti alışveriş caddelerinin donatı elemanlarının mevcut durum analizi

Donatı Elemanları	Donatı Elemanlarının Adet, Bakım ve Yeterliliği																							
	İstiklal Cad.			Nişantaşı Bölgesi			Bağdat Cad.			General Asım Gündüz Cad.			F.paşa Cad.			Bakırköy Bölgesi			Marmara Cad.			58.Bulvar Cad.		
	Adet	Yeterlilik	Bakım	Adet	Yeterlilik	Bakım	Adet	Yeterlilik	Bakım	Adet	Yeterlilik	Bakım	Adet	Yeterlilik	Bakım	Adet	Yeterlilik	Bakım	Adet	Yeterlilik	Bakım	Adet	Yeterlilik	Bakım
Banklar ve Oturma Birimleri	—	—	—	—	—	—	100	2	2	67	2	1	—	—	—	11	1	1	42	2	2	29	2	1
Bitki Kasaları	14	0	1	9	2	1	4	1	2	2	0	0	—	—	—	11	1	0	17	2	1	32	2	1
Aydınlatma Elemanları	120	2	1	206	2	2	120	2	1	65	2	1	102	2	2	44	1	2	31	2	2	102	2	2
Yönlendirme Levhaları	44	2	2	17	2	2	18	2	2	17	2	2	12	2	2	3	2	2	2	2	2	1	1	2
Trafik Levhaları	3	2	2	53	2	2	32	2	2	43	2	2	46	2	2	6	2	2	5	2	2	20	2	2
Reklam Panoları	9	2	1	222	2	2	28	2	2	4	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2
Otobüs Durakları	—	—	—	2	2	2	6	2	2	—	—	—	7	2	2	—	—	—	—	—	—	2	2	2
Büfeler	—	—	—	—	—	—	1	0	2	1	2	2	1	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Telefon Kulübeleri	—	—	—	—	—	—	5	2	0	1	1	0	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Çöp Kutuları	—	—	—	14	0	2	60	2	2	13	1	1	106	2	1	—	—	—	4	0	0	5	0	0
Plastik Elemanlar	1	1	1	2	2	2	—	—	—	1	0	2	—	—	—	—	—	—	2	2	2	—	—	—
Su Öğeleri	—	—	—	1	2	2	1	0	0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	2	—	—	—
Diğer	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

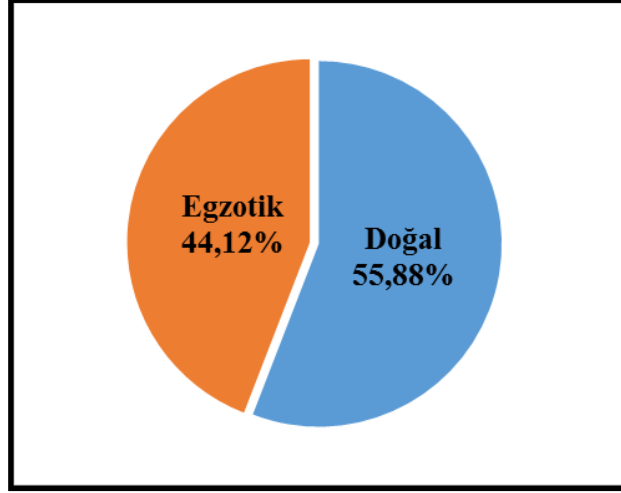
*Bakım: 0-Bakımsız 1- Kısmen Bakımlı 2-Bakımlı; Yeterlilik: 0-Yetersiz, 1-Kısmen Yeterli, 3-Yeterli olarak ifade edilmiştir.

Altyapı (Ulaşım - Otopark)

Tez çalışması kapsamında ulaşım değerlendirildiğinde, İstiklal, General Asım Gündüz ve Marmara Caddeleri yayalaştırılmış caddeler niteliğinde olup, trafiğe kapalı caddeler olduğu görülmüştür. 58. Bulvar Caddesi ise bir kısmı trafiğe kapalı, bir kısmının ise trafiğe açık olduğu tespit edilmiştir. Bağdat ve Fevzipaşa Caddeleri'nin ise yoğun trafiğin bulunduğu merkez noktalarda yer aldığı tespit edilmiştir. Bütün caddelere ulaşımın toplu taşıma ve özel araç ile kolaylıkla yapılabilirdiği tespit edilmiştir. Toplu taşıma olarak otobüs ve metro hatlarının yoğunlukla kullanılmasının yanısıra dolmuş, taksi, metrobüs vb. ulaşım araçlarında sıklıkla tercih edildiği tespit edilmiştir. Trafik akışının yoğun olduğu caddelerdeki ortak sorun, mevcut otoparkların yetersizliği ve otopark yetersizliğinden kaynaklanan yol üstü parkların yaya ve araç trafiğini engellemesi olduğu görülmüştür. Yayalaştırılmış caddelerde ise araçların caddeye yakın konumda bulunan ara sokaklara park ettikleri ve yine yaya ve araç akışına engel oldukları tespit edilmiştir.

4.9.2. İstanbul Kenti Alışveriş Caddelerinin Bitkisel Öğelerinin Genel Değerlendirilmesi

Tez çalışması kapsamında seçilen sekiz alışveriş caddesinin bitkisel çeşitliliği değerlendirildiğinde, 24 familya'ya ait olmak üzere toplam 29 adet cins ve 34 adet tür bulunmaktadır (Çizelge 4.52). Tespit edilen bitki taksonlarının %55,88'i doğal ve %44,12'si egzotik tür olduğu belirlenmiştir (Şekil 4.168).

Şekil 4.168. Sekiz cadde genelinde tespit edilen bitki taksonlarının doğal /egzotik olma durumu

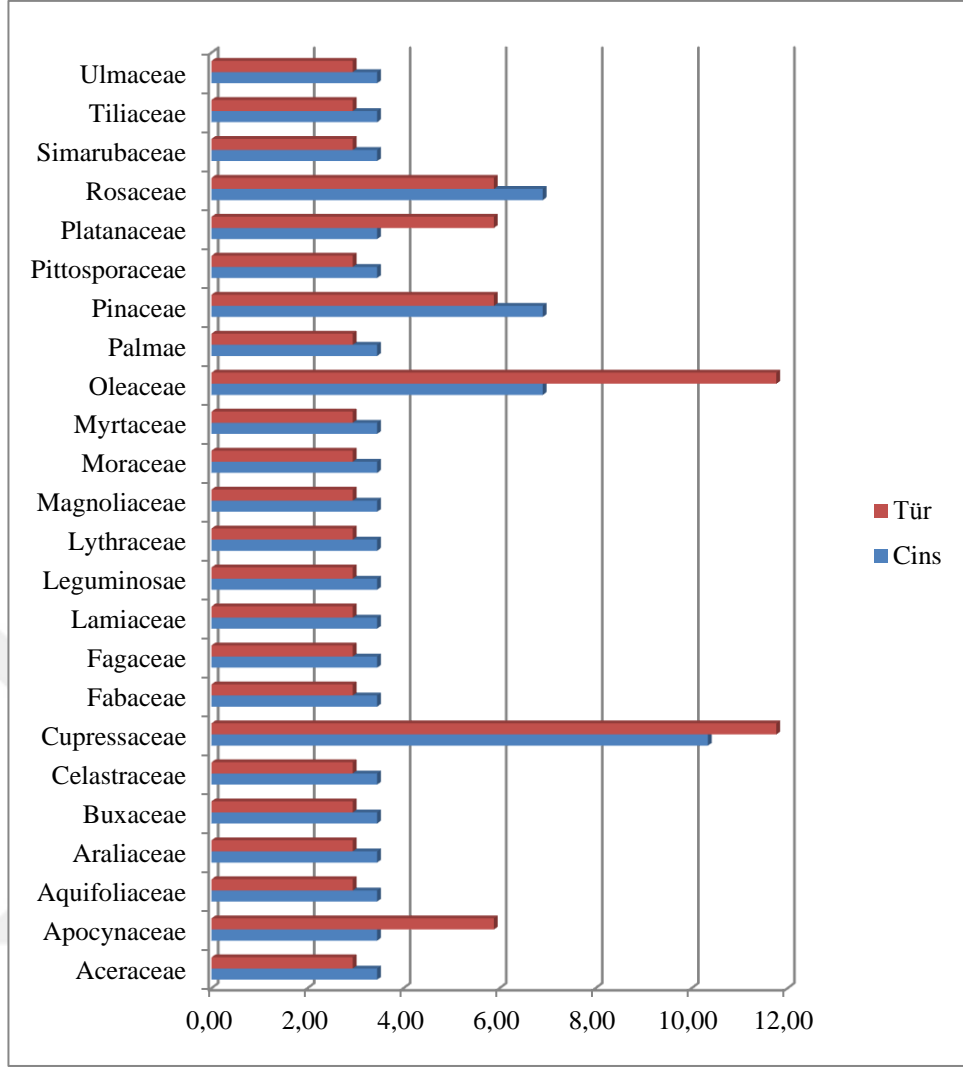
Çizelge 4.52. Sekiz cadde genelinde tespit edilen bitki taksonları

Familyalar	Cins	Tür
Aceraceae	<i>Acer</i>	<i>Acer negundo</i> L.
Apocynaceae	<i>Nerium</i>	<i>Nerium oleander</i> 'Tige', <i>Nerium oleander</i> L.
Aquifoliaceae	<i>Ilex</i>	<i>Ilex aquifolium</i> L.
Araliaceae	<i>Hedera</i>	<i>Hedera helix</i> L.
Buxaceae	<i>Buxus</i>	<i>Buxus microphylla</i> 'Japonica' Rehd.
Celastraceae	<i>Euonymous</i>	<i>Euonymous japonica</i> "Aurea Variegata"
Cupressaceae	<i>Cupressus</i>	<i>Cupressus sempervirens</i> L., <i>Cupressocyparis leylandii</i> (ABJacks.&Dallim)Dallim.
	<i>Juniperus</i>	<i>Juniperus horizontalis</i> Moench
	<i>Thuja</i>	<i>Thuja orientalis</i> 'Aurea Nana'
Fabaceae	<i>Acacia</i>	<i>Acacia dealbata</i>
Fagaceae	<i>Quercus</i>	<i>Quercus ilex</i> L.
Lamiaceae	<i>Lavandula</i>	<i>Lavandula angustifolia</i> Mill.
Leguminosae	<i>Robinia</i>	<i>Robinia pseudoacacia</i> L.

Çizelge 4.52. devamı

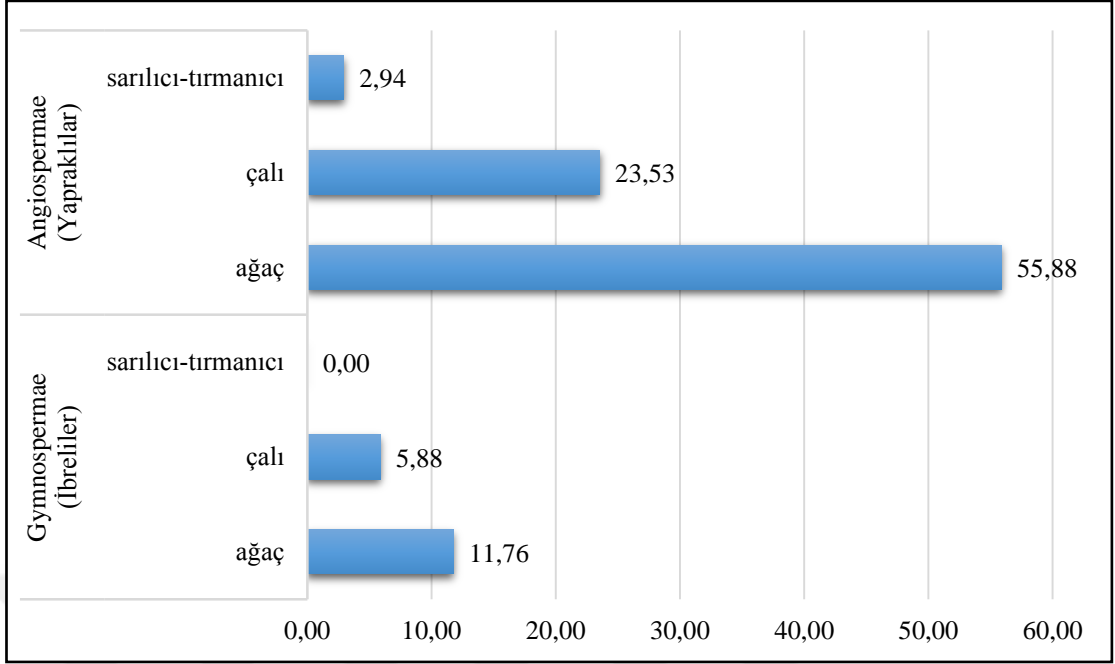
Lythraceae	<i>Lagerstroemia</i>	<i>Lagerstroemia indica</i> L.
Magnoliaceae	<i>Magnolia</i>	<i>Magnolia grandiflora</i> ‘‘Tige’’
Moraceae	<i>Morus</i>	<i>Morus alba</i> L.
Myrtaceae	<i>Callistemon</i>	<i>Callistemon citrinus</i> (Curtis) Skeels
Oleaceae	<i>Ligustrum</i>	<i>Ligustrum japonicum</i> ‘‘Excelsum Superbum’’, <i>Ligustrum japonicum</i> ‘‘Tige’’, <i>Ligustrum vulgare</i> L.
	<i>Olea</i>	<i>Olea europaea</i> L.
Palmae	<i>Phoenix</i>	<i>Phoenix canariensis</i> Chabaud
Pinaceae	<i>Cedrus</i>	<i>Cedrus libani</i> A. Rich.
	<i>Pinus</i>	<i>Pinus pinea</i> L.
Pittosporaceae	<i>Pittosporum</i>	<i>Pittosporum tobira</i> ‘‘Nana’’
Platanaceae	<i>Platanus</i>	<i>Platanus orientalis</i> L.
		<i>Platanus x acerifolia</i>
Rosaceae	<i>Prunus</i>	<i>Prunus cerasifera</i> ‘‘Pisardii Nigra’’
	<i>Rosa</i>	<i>Rosa</i> sp.
Simarubaceae	<i>Ailanthus</i>	<i>Ailanthus altissima</i> L.
Tiliaceae	<i>Tilia</i>	<i>Tilia tomentosa</i> Moench
Ulmaceae	<i>Celtis</i>	<i>Celtis australis</i> L.

Familyalara göre cins ve tür dağılımları değerlendirildiğinde ise en fazla cins %10,34 oranı ile Cupressaceae familyasında görülmüş olup, bunu %6,90 ile Oleaceae, Pinaceae ve Rosaceae familyaları izlemiştir. En fazla tür ise %11,76 ile Cupressaceae ve Oleaceae familyalarında bulunduğu belirlenmiş olup, bunu %5,88 ile Apocynaceae, Pinaceae, Platanaceae ve Rosaceae familyalarında olan türler izlemiştir. En az tür ise % 2,94 ile Aceraceae, Aquifoliaceae, Araliaceae, Buxaceae, Celastraceae, Fabaceae, Fagaceae, Lamiaceae, Leguminosae, Lythraceae, Magnoliaceae, Moraceae, Myrtaceae, Palmae, Pittosporaceae, Platanaceae, Simarubaceae, Tiliaceae, Ulmaceae familyalarında saptanmıştır (Şekil 4.169).

Şekil 4.169. Sekiz cadde genelinde tespit edilen bitki taksonlarının familyalarına göre dağılımı

Bununla birlikte tüm caddelerde tespit edilen taksonların % 82,35'i Angiospermae (yapraklılar) ve %17,65'i Gymnospermae (ibreliler) olduğu belirlenmiştir. Angiospermae'lerin (yapraklılar) %55,88'i ağaç, %23,53'ü çalı ve %2,94'ü sarılıcı-tırmanıcı formundadır. Gymnospermae'lerin (ibreliler) ise %11,76'sı ağaç ve %5,88'i çalı formunda olduğu tespit edilmiştir (Şekil 4.170). Ayrıca İstiklal Caddesi, General Asım Gündüz Caddesi, Fevzipaşa Caddesi ve Bakırköy Bölgesi Caddeleri'nde Gymnospermae (ibreliler) taksonların bulunmadığı da belirlenmiştir (Çizelge 4.53).

Şekil 4.170. Sekiz cadde genelinde tespit edilen bitki türlerinin taksonomik grupları

Çizelge 4.53. Tespit edilen türlerin caddelere göre taksonomik dağılımları

Caddeler	Caddelere göre Taksonların dağılımı(%)					
	Gymnospermae Takson (%)			Angiospermae Takson (%)		
	Ağaç	Çalı	Sarılıcı-Tırmanıcı	Ağaç	Çalı	Sarılıcı-Tırmanıcı
İstiklal Caddesi	-	-	-	%100	-	-
Nişantaşı Bölgesi	%9,09	-	-	%72,73	%18,18	-
Bağdat Caddesi	%33,33	-	-	%33,33	%33,33	-
General A. G. Caddesi	-	-	-	%71,43	%28,57	-
Fevzipaşa Caddesi	-	-	-	%71,43	%28,57	-
Bakırköy Bölgesi	-	-	-	%83,33	%16,67	-
Marmara Caddesi	%6,67	%13,33	-	%53,33	%20	%6,67
58. Bulvar Caddesi	%14,29	-	-	%57,14	%28,57	-

Tüm caddelerdeki karşılaştırmalar sonucunda bitkisel materyal olarak en fazla tür çeşitliliğine sahip olan cadde Marmara Caddesi, en az tür çeşitliliğine ve aynı zamanda sayıca da en az bitkisel materyale sahip olan cadde İstiklal Caddesi olarak tespit edilmiştir. Diğer yandan çalışma alanı olarak seçilen alışveriş caddelerinde en çok kullanılan ağaç türleri *Platanus orientalis* L. ,*Tilia tomentosa* Moench ve *Ligustrum japonicum* "Tige" olup, bunu *Olea europaea* L. türü izlemiştir. En çok kullanılan çalı türü ise *Euonymus japonica "Aurea Variegata"* olup, bunu *Rosa sp.* türü takip etmektedir. Caddelerde sarılıcı-tırmanıcı tür ise yalnızca Marmara Caddesi'nde çatı ve üst örtü elemanının üstünde kullanılan *Hedera helix* L. olduğu tespit edilmiştir (Çizelge 4.54).

Çizelge 4.54. Tespit edilen taksonların caddelere göre kullanım durumu

Caddeler	<i>Acacia dealbata</i>	<i>Acer negundo</i> L.	<i>Ailanthus altissima</i> L.	<i>Buxus microphylla 'Japonica'</i> Rehd.	<i>Callistemon citrinus</i> (Curtis) Skeels	<i>Cedrus libani</i> A. Rich.	<i>Celtis australis</i> L.	<i>Cupressus sempervirens</i> L.	<i>Cupressocyparis leylandii</i> (A.B.Jacks.&Dallim)Dallim.	<i>Euonymus japonica 'Aurea Variegata'</i>	<i>Hedera helix</i> L.	<i>Ilex aquifolium</i> L.	<i>Juniperus horizontalis</i> Moench	<i>Lagerstroemia indica</i> L.	<i>Lavandula angustifolia</i> Mill.	<i>Ligustrum japonicum 'Tige'</i>	<i>Ligustrum japonicum 'Excelsum Superbum'</i>	<i>Ligustrum vulgare</i> L.	<i>Magnolia grandiflora 'Tige'</i>	<i>Morus alba</i> L.	<i>Nerium oleander</i> L.	<i>Nerium oleander 'Tige'</i>	<i>Olea europaea</i> L.	<i>Phoenix canariensis</i> Chabaud	<i>Pinus pinea</i> L.	<i>Pittosporum tobira 'Nana'</i>	<i>Platanus orientalis</i> L.	<i>Platanus x acerifolia</i>	<i>Prunus cerasifera 'Pisardii Nigra'</i>	<i>Quercus ilex</i> L.	<i>Robinia pseudoacacia</i> L.	<i>Rosa sp.</i>	<i>Tilia tomentosa</i> Moench	<i>Thuja orientalis 'aurea nana'</i>			
İstiklal Cd.																			*																		
Nişantaşı B. Cd.			*			*		*		*						*			*				*	*		*					*			*			
Bağdat Cd.				*		*																	*	*	*							*					
General A.G. Cd.																*	*	*		*	*								*					*			
Fevzipaşa Cd.		*								*		*			*					*	*						*			*	*						
Bakırköy B. Cd.		*								*					*	*										*	*							*	*		
Marmara Cd.	*								*	*	*	*	*		*							*	*			*	*					*	*	*	*	*	*
58. Bulvar Cd.					*			*	*	*					*								*			*								*	*		

Tüm alışveriş caddelerinde tespit edilen bitki taksonları estetik özellikleri bakımından incelendiğinde, en fazla %44,12 oranı ile orta dokulu taksonların bulunduğu tespit edilmiştir. Taksonlarda çoğunlukla yeşil-koyu yeşil yaprak renkleri ve krem, sarı, yeşilimsi - farklı renklerde çiçek renginin bulunduğu görülmüştür. Bitki boyu bakımından taksonlar ağırlıklı olarak %52,94 oranı ile 0-10m. boyunda olurken, form bakımından ise %45,06 ile yuvarlak-küre formunda oldukları belirlenmiştir. Ayrıca taksonların %32,35'inin sonbahar renk etkisinin (*Ailanthus altissima* L., *Platanus orientalis* L., *Prunus cerasifera* "Pisardii Nigra", *Robinia pseudoacacia* L. vb.) ve %17,65'inin koku etkisinin (*Ailanthus altissima* L., *Lavandula angustifolia* Mill., *Magnolia grandiflora* "Tige", *Tilia tomentosa* Moench, *Rosa sp.* vb.) bulunduğu tespit edilmiştir. Diğer yandan taksonların %61,76'sının ise cadde ve yol ağacı (*Acacia dealbata*, *Acer negundo* L., *Ailanthus altissima* L., *Ligustrum japonicum* "Tige", *Pinus pinea* L., *Rosa sp.* vb.) olarak kullanıma uygun taksonlar olduğu belirlenmiştir (Çizelge 4.55).

Bitki taksonlarının alandaki mevcut işlevsel özellikleri değerlendirildiğinde ise, taksonların %40,91 ile büyük çoğunluğu gölgeleme (*Acacia dealbata*, *Acer negundo* L., *Morus alba* L., *Pinus pinea* L., *Platanus orientalis* L., *Tilia tomentosa* Moench vb.) amacı ile kullanıldığı görülmüştür. Bunu %18,18 ile vurgulama (*Lavandula angustifolia* Mill., *Olea europaea* L., *Phoenix canariensis* Chabaud, *Magnolia grandiflora* "Tige" vb.) , %13,64 ile sınırlama (*Euonymus japonicus* "Aurea Variegata", *Ligustrum vulgare* L., *Platanus orientalis* L., *Cupressocyparis leylandii* (ABJacks.&Dallim)Dallim. vb.) ve %11,36 ile fon oluşturma (*Callistemon citrinus* (Curtis) Skeels, *Juniperus horizontalis* Moench, *Pittosporum tobira* "Nana" vb.) işlevleri izlemiştir. Ayrıca alanda tespit edilen taksonların %6,82'sinin herhangi bir işlevinin olmadığı (*Cedrus libani* A. Rich., *Cupressus sempervirens* L., *Nerium oleander* L.) da tespit edilmiştir (Çizelge 4.55).

Çizelge 4.55. Sekiz cadde genelinde tespit edilen bitki taksonlarının estetik ve işlevsel özellikleri

Taksonlar	Boy	Form	Doku	Renk		Sonbahar Renk Etkisi	Koku Etkisi	Çalışma Alanındaki Mevcut İşlevsel Özelliği	Cadde ve Yol Ağacı Olarak Uygunluğu
				Yaprak Rengi	Çiçek Rengi				
<i>Acacia dealbata</i>	5-10 m	Dağınık	İnce	Yeşil	Sarı	-	-	Gölgeleme	+
<i>Acer negundo</i> L.	15-20 m	Yuvarlak -Küre	Orta	Yeşil	Yeşil	+	-	Gölgeleme	-
<i>Ailanthus altissima</i> L.	12-15 m	Dağınık	Orta	Koyu Yeşil	Krem	+	+	Gölgeleme	+
<i>Buxus microphylla</i> 'Japonica' Rehd.	1-1,5 m	Oval	İnce	Yeşil	Krem ,beyaz	-	-	İlişkilendirme-Bağlama	-
<i>Callistemon citrinus</i> (Curtis) Skeels	2-3 m	Dağınık	Orta	Koyu Yeşil	Krem Yeşil	-	-	Fon Oluşturma	-
<i>Cedrus libani</i> A. Rich.	20-30 m	Piramidal-Sütun	Orta	Koyu Yeşil	-	-	-	İşlevselliği Yok	-
<i>Celtis australis</i> L.	10-12 m	Yuvarlak -Küre	Orta	Yeşil	-	+	-	Gölgeleme	+
<i>Cupressus sempervirens</i> L.	20-30 m	Piramidal-Sütun	İnce	Koyu Yeşil	-	-	-	İşlevselliği yok	+
<i>Cupressocyparis leylandii</i> (ABJacks.&Dallim)D allim.	20-25 m	Piramidal-Sütun	İnce	Yeşil	-	-	-	Sınırlama	+

Çizelge 4.55. Sekiz cadde genelinde tespit edilen bitki taksonlarının estetik ve işlevsel özellikleri devamı

Taksonlar	Boy	Form	Doku	Renk		Sonbahar Renk Etkisi	Koku Etkisi	Çalışma Alanındaki Mevcut İşlevsel Özelliği	Cadde ve Yol Ağacı Olarak Uygunluğu
<i>Euonymus japonicus "Aurea Variegata"</i>	2,5-3 m	Oval	Orta	Sarı	Krem	-	-	Fon oluşturma, Vurgulama, Perdeleme, Sınırlama,	-
<i>Hedera helix L.</i>	0,1-0,2 m	Yatay-Yayılıcı	Orta	Koyu Yeşil	-	-	-	Gölgeleme	-
<i>Ilex aquifolium L.</i>	10-15 m	Piramit	Kaba	Yeşil	Krem	-	-	Vurgulama, Sınırlama	-
<i>Juniperus horizontalis Moench</i>	1,5-3 m	Yatay-Yayılıcı	Kaba	Yeşil	-	-	-	Fon Oluşturma	-
<i>Lagerstroemia indica L.</i>	4-6 m	Dağınık	Orta	Yeşil	Farklı renkl erde	+	-	Gölgeleme	+
<i>Lavandula angustifolia Mill.</i>	0,5-1 m	Yayılıcı	İnce	Gri-Yeşil	Lila-Mor	-	+	Vurgulama	-
<i>Ligustrum japonicum "Tige"</i>	5-10 m	Yuvarlak -Küre	Orta	Koyu Yeşil	Beyaz	-	-	Gölgeleme, Yönlendirme	+
<i>Ligustrum japonicum "Excelsum Superbum"</i>	5-10 m	Yuvarlak -Küre	Orta	Sarı-Yeşil	Beyaz	-	-	Gölgeleme, Yönlendirme	+
<i>Ligustrum vulgare L.</i>	1,5-3 m	Dağınık	Kaba	Koyu Yeşil	Beyaz	-	-	Sınırlama	-

Çizelge 4.55. Sekiz cadde genelinde tespit edilen bitki taksonlarının estetik ve işlevsel özellikleri devamı

Taksonlar	Boy	Form	Doku	Renk		Sonbahar Renk Etkisi	Koku Etkisi	Çalışma Alanındaki Mevcut İşlevsel Özelliği	Cadde ve Yol Ağacı Olarak Uygunluğu
<i>Magnolia grandiflora</i> "Tige"	30-40 m	Yuvarlak -Küre	Kaba	Koyu Yeşil	Beyaz	-	+	Gölgeleme, Vurgulama	-
<i>Morus alba L.</i>	20-22 m	Yuvarlak -Küre	Kaba	Yeşil	Krem si beyaz	+	-	Gölgeleme	-
<i>Nerium oleander</i> "Tige"	5,5-6 m	Yuvarlak -Küre	Orta	Yeşil	Farklı renkl erde	-	-	Gölgeleme	+
<i>Olea europaea L.</i>	7,5-9 m	Dağınık	İnce	Gri Yeşil	Krem	-	-	Vurgulama	-
<i>Phoenix canariensis</i> Chabaud	15-18 m	Sarkık	Kaba	Yeşil	Sarı- Yeşil	-	-	Vurgulama	-
<i>Pinus pinea L.</i>	15-20 m	Yuvarlak -Küre	İnce	Koyu Yeşil	-	-	-	Gölgeleme	+
<i>Pittosporum tobira</i> "Nana"	1-2 m	Yuvarlak -Küre	Kaba	Yeşil	Beya z	-	-	Fon Oluşturma	-
<i>Platanus orientalis L.</i>	25-30 m	Yuvarlak -Küre	Kaba	Yeşil	Yeşil	+	-	Gölgeleme, Sınırlama	+
<i>Platanus x acerifolia</i>	25-30 m	Yuvarlak -Küre	Kaba	Yeşil	Yeşil	+	-	Gölgeleme	+
<i>Prunus cerasifera</i> "Pisardii Nigra"	4-6 m	Yuvarlak -Küre	Orta	Kırmı zı	Pemb e	+	-	Gölgeleme	+
<i>Quercus ilex L.</i>	15-20 m	Yuvarlak -Küre	Kaba	Yeşil	Kahv e.	-	-	Gölgeleme	+

Çizelge 4.55. Sekiz cadde genelinde tespit edilen bitki taksonlarının estetik ve işlevsel özellikleri devamı

Taksonlar	Boy	Form	Doku	Renk		Sonbahar Renk Etkisi		Koku Etkisi	Çalışma Alanındaki Mevcut İşlevsel Özelliği	Cadde ve Yol Ağacı Olarak Uygunluğu
				Yeşil	Beyaz	+	+			
<i>Robinia pseudoacacia</i> L.	20-25 m	Dağınık	Orta	Yeşil	Beyaz	+	+		Gölgeleme, Sınırlama	+
<i>Rosa sp.</i>	3-5 m	Yuvarlak -Küre	Orta	Yeşil	Farklı renkl erde	+	+		Fon Oluşturma, Vurgulama	-
<i>Tilia tomentosa</i> Moench	20-35 m	Yuvarlak -Küre	Orta	Yeşil	Sarı	+	+		Gölgeleme	-
<i>Thuja orientalis</i> "Aurea Nana"	1-3 m	Oval	İnce	Yeşil	-	-	-		Vurgulama	+

*Sonbahar renk etkisi: etkin(+), etkin değil(-) - Koku etkisi: var(+), yok(-) – Cadde ve yol ağacına olarak uygunluğu: uygun(+), uygun değil(-) olarak ifade edilmiştir.

Tez çalışması kapsamında incelenen caddelerdeki tespit edilen taksonların ekolojik dayanımları ile yapılan değerlendirmeler sonucunda taksonların ekolojik koşullara genellikle dayanıklı oldukları belirlenmiştir. Taksonların %82,35'i hava kirliliğine, %76,47'si kuraklığa, %70,59'u dona ve sıcaklığa, % 67,65'i rüzgâra, %50,00'si ise tuza dayanıklı olduğu tespit edilmiştir. % 14,71 ile kuraklığa ve %11,76 ile sıcaklığa, tuza ve rüzgâra, %2,94 ile dona ve hava kirliliğine dayanıksız taksonların da bulunduğu görülmüştür. Ekolojik dayanımlarına göre bitki taksonları Çizelge 4.56 ve bitki taksonlarının ekolojik dayanımlarına göre dağılımı ise Şekil 4.171'de verilmiştir.

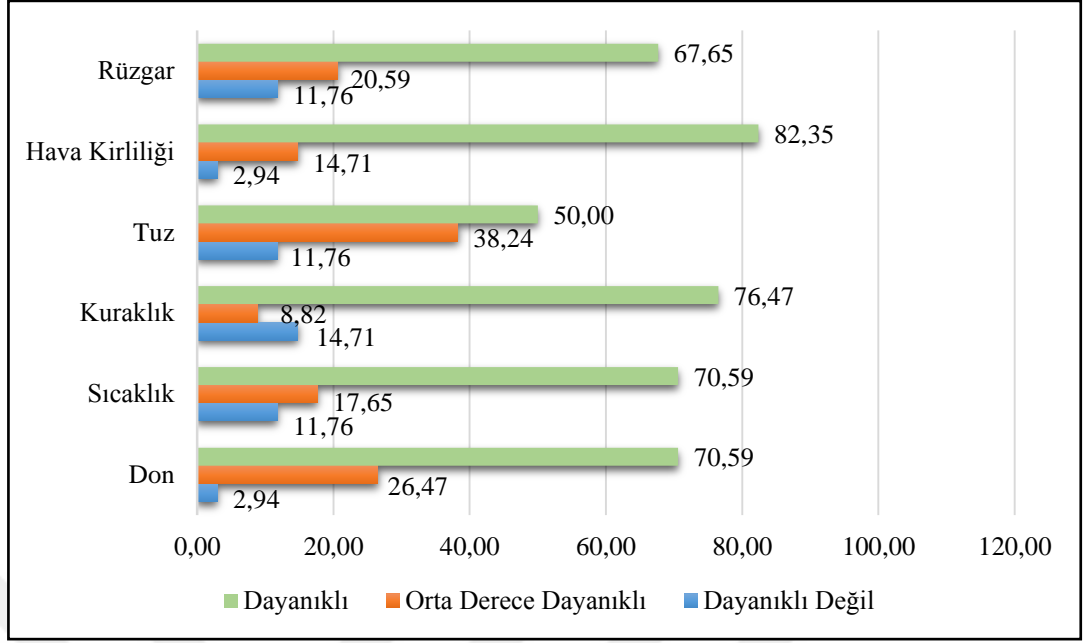
Çizelge 4.56. Ekolojik dayanımlarına göre sekiz alışveriş caddesinde bulunan bitki taksonları

Taksonlar	Ekolojik Dayanımları					
	Don	Sıcaklık	Kuraklık	Tuz	Hava Kirliliği	Rüzgâr
<i>Acacia dealbata</i>	0	2	2	2	2	2
<i>Acer negundo</i> L.	2	0	2	0	1	0
<i>Ailanthus altissima</i> L.	2	2	2	2	2	2
<i>Buxus microphylla</i> 'Japonica' Rehd.	2	2	0	1	2	2
<i>Callistemon citrinus</i> (Curtis) Skeels	1	2	2	1	1	0
<i>Cedrus libani</i> A. Rich.	1	0	2	0	0	1
<i>Celtis australis</i> L.	2	2	2	2	2	2
<i>Cupressus sempervirens</i> L.	2	2	2	1	2	2
<i>Cupressocyparis leylandii</i> (ABJacks.&Dallim)Dallim.	2	2	0	0	2	2
<i>Euonymus japonicus</i> "Aurea Variegata"	2	2	2	2	2	0
<i>Hedera helix</i> L.	2	2	2	2	2	2
<i>Ilex aquifolium</i> L.	1	1	1	2	2	1
<i>Juniperus horizontalis</i> Moench	1	1	2	1	2	2
<i>Lagerstroemia indica</i> L.	1	2	2	1	2	1
<i>Lavandula angustifolia</i> Mill.	2	2	2	1	2	2
<i>Ligustrum japonicum</i> "Tige"	2	1	2	2	2	2
<i>Ligustrum japonicum</i> 'Excelsum Superbum''	2	1	2	2	2	2
<i>Ligustrum vulgare</i> L.	2	1	2	2	2	2
<i>Magnolia grandiflora</i> "Tige"	1	2	0	2	2	2
<i>Morus alba</i> L.	2	2	2	1	1	2
<i>Nerium oleander</i> L.	2	2	2	1	2	2

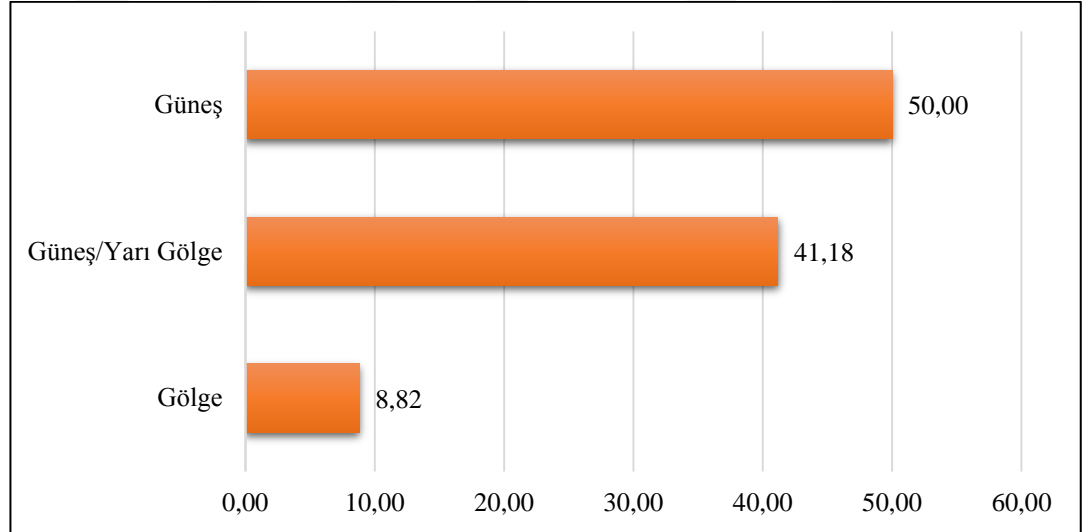
Çizelge 4.56. Ekolojik dayanımlarına göre sekiz alışveriş caddesinde bulunan bitki taksonları devamı

Taksonlar	Ekolojik Dayanımları					
	Don	Sıcaklık	Kuraklık	Tuz	Hava Kirliliği	Rüzgâr
<i>Nerium oleander "Tige"</i>	2	2	2	1	2	2
<i>Olea europaea</i> L.	1	2	2	2	1	2
<i>Phoenix canariensis</i> Chabaud	1	2	2	2	2	0
<i>Pinus pinea</i> L.	1	2	2	2	2	2
<i>Pittosporum tobira "Nana"</i>	2	2	2	1	2	2
<i>Platanus orientalis</i> L.	2	2	2	2	2	1
<i>Platanus x acerifolia</i>	2	2	2	2	2	1
<i>Prunus cerasifera "Pisardii Nigra"</i>	2	1	1	1	1	1
<i>Quercus ilex</i>	2	0	2	2	2	2
<i>Robinia pseudoacacia</i> L.	2	2	1	2	2	2
<i>Rosa sp.</i>	2	2	0	1	2	1
<i>Tilia tomentosa</i> Moench	2	0	0	0	2	2
<i>Thuja orientalis "Aurea Nana"</i>	2	2	2	1	2	2

*0-Dayanımlı değil, 1-Orta derece dayanıklı, 2-Dayanımlı olarak ifade edilmiştir.

Şekil 4.171. Sekiz alışveriş caddesinde bulunan bitki taksonlarının ekolojik dayanımlarına göre dağılımı

Şekil 4.172. Sekiz alışveriş caddesinde bulunan bitki taksonlarının ışık isteklerine göre dağılımı

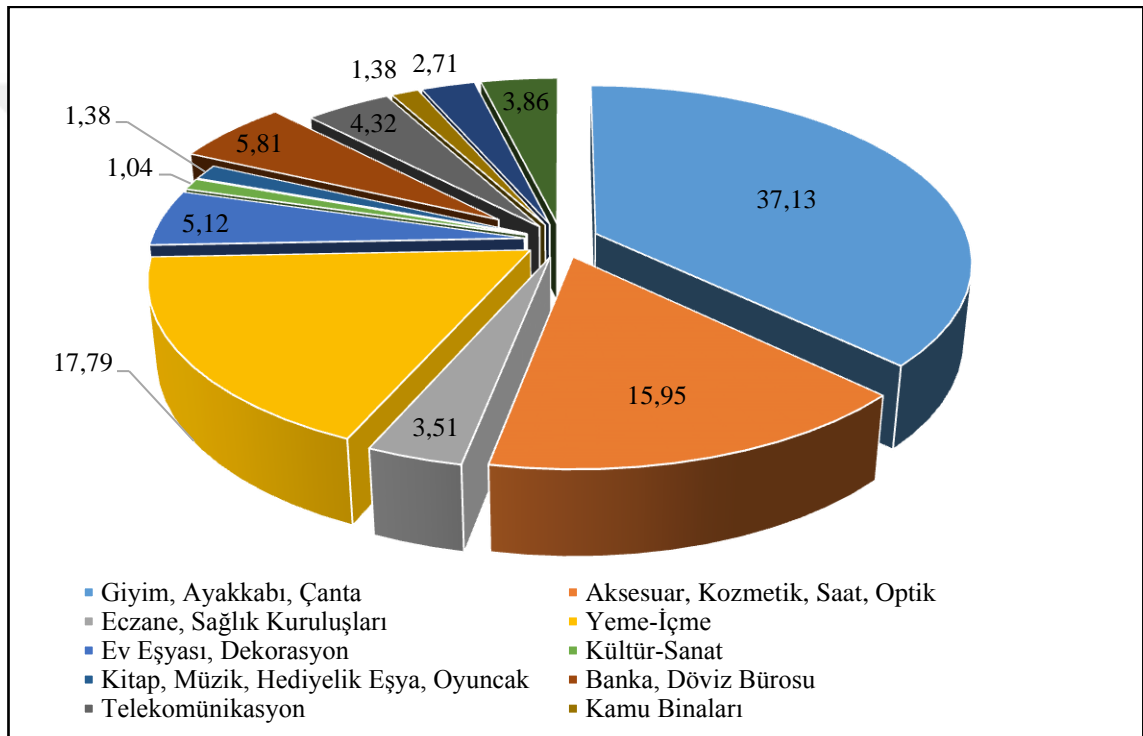
Bununla birlikte taksonlarının ışık istekleri bakımından en yüksek oranda % 50,00 ile güneşli ortam isteyen taksonların kullanıldığı tespit edilmiştir. %41,18 ile güneş/yarı gölge ortam isteyen taksonların bulunması ile birlikte , %8,82 ile en az oranda gölge ortamı isteyen taksonların kullanıldığı tespit edilmiştir (Şekil 4.172). Işık isteklerine göre bitki taksonları Çizelge 4.57’de verilmiştir.

Çizelge 4.57. Işık isteklerine göre bitki taksonlarının sınıflandırılması

Işık İstekleri	Taksonlar
Güneş	<i>Acacia dealbata</i> , <i>Callistemon citrinus</i> (Curtis) Skeels, <i>Cedrus libani</i> A. Rich., <i>Lagerstromia indica</i> L., <i>Lavandula angustifolia</i> Mill., <i>Morus alba</i> L., <i>Nerium oleander</i> L., <i>Nerium oleander</i> ‘Tige’, <i>Olea europaea</i> L., <i>Phoenix canariensis</i> Chabaud., <i>Pinus pinea</i> L., <i>Platanus orientalis</i> L., <i>Platanus x acerifolia</i> <i>Quercus ilex</i> L., <i>Robinia pseudoacacia</i> L., <i>Rosa sp.</i> <i>Tilia tomentosa</i> Moench
Güneş/Yarı Gölge	<i>Acer negundo</i> L., <i>Ailanthus altissima</i> L., <i>Buxus microphylla</i> ‘Japonica’ Rehd., <i>Celtis australis</i> L., <i>Cupressus sempervirens</i> L., <i>Euonymus japonicus</i> ‘Aurea Variegata’, <i>Ligustrum japonicum</i> ‘Excelsum Superbum’, <i>Ligustrum vulgare</i> L., <i>Ligustrum japonicum</i> ‘Tige’, <i>Magnolia grandiflora</i> ‘Tige’, <i>Pittosporum tobira</i> ‘Nana’, <i>Prunus cerasifera</i> ‘Pisardii Nigra’, <i>Thuja orientalis</i> ‘Aurea Nana’, <i>Cupressocyparis leylandii</i> (ABJacks.&Dallim)Dallim.
Gölge	<i>Hedera helix</i> L., <i>Ilex aquifolium</i> L. <i>Juniperus horizontalis</i> Moench

4.9.3. İstanbul Kenti Alışveriş Caddelerinde Bulunan Mekânların Kullanım Çeşitliliği

Tez çalışması kapsamındaki alışveriş caddelerinde bulunan mekânların kullanım çeşitliliği değerlendirildiğinde %37,13 ile en yüksek oranda giyim-ayakkabı-çanta mağazalarının yer aldığı görülmüştür. Bunu %17,79 ile yeme-içme mekânları, %15,95 ile aksesuar-kozmetik-saat-optik mağazaları izlemiştir. %1,04 ile en az oranda kültür-sanat mekânlarının yer aldığı görülmüştür (Şekil 4.173).

Şekil 4.173. İstanbul kenti alışveriş caddelerindeki mekânların kullanım çeşitliliğine göre dağılımları

Caddelere göre mekânların kullanım çeşitliliği değerlendirildiğinde ise giyim, ayakkabı, çanta mağazaları bakımından %22,79 ve %22,64 ile en yüksek oranda Nişantaşı bölgesi ve Fevzipaşa Caddeleri'nde yer aldığı belirlenmiş olup, bunu %14,42 ile İstiklal Caddesi izlemiştir. En az oranda giyim-ayakkabı-çanta mağazaları ise %3,72 ile Bağdat Caddesi'nde bulunduğu tespit edilmiştir. İstiklal, Nişantaşı bölgesi ve General Asım Gündüz ve Bağdat Caddeleri'nde ulusal-uluslararası ve lükse hitap eden markalar

ağırlıklı bulunurken, diğer caddelerde ise yerel markaların yer aldığı görülmüştür. Akseusar-kozmetik-saat-optik mağazaları bakımından %18,41 ile 58.Bulvar Caddesi ilk sırada yer alırken, bunu %17,33 ile Fevzpaşa Caddesi ve %15,52 ile Nişantaşı Bölgesi Caddeleri izlemiştir. Bu mağazaların %3,97 ile en az oranda Bağdat Caddesi'nde bulunduğu tespit edilmiştir. Bu mekânlar dışında yeme-içme mekânlarında ise en yüksek oranda %20,6 ile İstiklal Caddesi'nde bulunduğu görülmüş olup, bunu %17,48 ile 58.Bulvar Caddesi ve %16,50 ile Fevzipaşa Caddesi izlemiştir. En az oranda %7,44 ile Marmara Caddesi'nde yer almaktadır. Bunun yanı sıra İstiklal Caddesi eczane-sağlık kuruluşu, Bağdat, Fevzipaşa, Bakırköy bölgesi ve Marmara Caddeleri'nde kültür-sanat mekânlarının bulunmadığı tespit edilmiştir. Alışveriş caddelerinden Marmara Caddesi'nde boş mağaza bulunmadığı görülürken, %26,87 ile en fazla boş mağaza Bağdat Caddesi'nde bulunduğu görülmüştür. Bunu %16,42 ile İstiklal ve General Asım Gündüz Caddeleri izlemiştir (Çizelge 4.58).

Çizelge 4.58. Caddeler bazında mekânların kullanım çeşitliliğine göre dağılımları

Sektörler	İstiklal Cad.		Nişantaşı B. Cad.		G.Asım Gündüz Cad.		Bağdat Cad.		Fevzipaşa Cad.		Bakırköy B. Cad.		Marmara Cad.		58.Bulvar Cad.	
	Adet	Yüzde (%)	Adet	Yüzde (%)	Adet	Yüzde (%)	Adet	Yüzde (%)	Adet	Yüzde (%)	Adet	Yüzde (%)	Adet	Yüzde (%)	Adet	Yüzde (%)
Giyim, Ayakkabı, Çanta	93	%14,42	147	%22,79	57	%8,84	24	%3,72	146	%22,64	87	%13,49	30	%4,65	61	%9,46
Aksesuar, Kozmetik, Saat, Optik	30	%10,83	43	%15,52	24	%8,66	11	%3,97	48	%17,33	35	%12,64	35	%12,64	51	%8,41
Eczane, Sağlık Kuruluşları	0	%0,0	29	%47,54	8	%13,11	5	%8,20	5	%8,20	3	%4,92	3	%4,92	8	%13,41
Yeme-İçme	62	%20,06	29	%9,39	31	%10,03	26	%8,41	51	%16,50	33	%10,68	23	%7,44	54	%17,48
Ev Eşyası, Dekorasyon	2	%2,25	18	%20,22	5	%5,62	10	%11,24	28	%31,46	3	%3,37	5	%5,62	18	%20,22
Kültür-Sanat	13	%72,22	2	%11,11	2	%11,11	0	%0,00	0	%0,00	0	%0,00	0	%0,00	1	%5,56
Kitap, Müzik, Hediyelik Eşya, Oyuncak	10	%41,67	1	%4,17	2	%8,33	4	%16,67	1	%4,17	2	%8,33	2	%8,33	2	%8,33
Banka, Döviz Bürosu	21	%20,79	7	%6,93	2	%1,98	22	%21,78	18	%17,82	9	%8,91	4	%3,96	18	%17,82
Telekomünikasyon	8	%10,67	0	%0,00	4	%5,33	2	%2,67	10	%13,33	11	%14,67	9	%12,00	31	%41,33
Kamu Binaları	8	%33,33	4	%16,67	2	%8,33	2	%8,33	2	%8,33	1	%4,17	2	%8,33	3	%12,50
Eğitim Binaları (Dershane, Okul vb.)	2	%4,26	7	%14,89	4	%8,51	2	%4,26	2	%4,26	8	%17,02	16	%34,04	6	%12,77
Boş Mağaza	11	%16,42	8	%11,94	11	%16,42	18	%26,67	10	%14,93	2	%2,99	0	%0,00	7	%10,45

5. TARTIŞMA ve SONUÇ

İnsanlık tarihi kadar eski olan alışveriş eylemi, farklı dönemlerde ve farklı mekânlarda gerçekleştirilen bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Geçmiş dönemlerde forum, arasta, bedesten, dükkân, çarşı ve han vb. gibi mekânlarda gerçekleştirilen alışveriş eylemi, günümüzde yerini çağdaş alışveriş caddelerine ve alışveriş merkezlerine bırakmıştır. Ticaret ve sanayinin şekil değiştirmesi ile birlikte günümüzde fiziksel ve sosyal kolaylıkları bir arada sunan AVM'lerin giderek artmasına rağmen, geleneksel bir açık hava çarşısı niteliğinde olan, kendine has alışveriş imkânları sağlayan ve kent kimliğini yansıtan AVC'ler halen önemli bir yere sahiptirler. AVC'ler ticari aktiviteler ile birlikte sosyal yaşamı yönlendiren ve toplumsal ruhun korunduğu mekânlar olarak her dönem tercih edilmişlerdir.

Bu noktadan hareketle dünyanın en kalabalık metropol kentlerinden biri olan İstanbul kentindeki bazı AVC'lerin araştırıldığı bu tez çalışması kapsamında geçmişten günümüze İstanbul kentinin kimliğini yansıtan, kentin farklı merkez noktalarında yer alan, geniş bir kullanıcı kitlesi bulunan AVC'lerin peyzaj tasarımı kriterleri doğrultusunda mevcut yapısal ve bitkisel öğeleri ile birlikte ticaret türlerine göre mekânsal dağılımları değerlendirilmiştir. Tez çalışması kapsamında İstanbul kentinde bulunan İstiklal Caddesi, Nişantaşı Bölgesi Caddeleri (Rumeli Cd., Teşvikiye Cd., Maçka Cd., Abdi İpekçi Cd.), Bağdat Caddesi, General Asım Gündüz Caddesi, Fevzipaşa Caddesi, Bakırköy Bölgesi Caddeleri (Ebuzziya ve Fahri Korutürk Cd.), Marmara Caddesi ve 58. Bulvar Caddesi olmak üzere toplam sekiz cadde ele alınmıştır. Değerlendirmeye alınan caddelerde kuruluş yılları itibari ile bakıldığında en eski cadde 1482 yılında kurulan İstiklal Caddesi'dir. Bunu sırası ile Nişantaşı Bölgesi Caddeleri (1811) , Bağdat Caddesi (1918), General Asım Gündüz Caddesi (1926), Fevzipaşa Caddesi (1926), Bakırköy Bölgesi Caddeleri (1940), Marmara Caddesi (2003) ve 58.Bulvar Caddesi (2003) izlemiştir.

Tarihi 1482 yıllarına dayanan İstiklal Caddesi, Türkiye'nin en uzun yayalaştırılmış caddesidir ve 1400 metre uzunluğundadır. Osmanlı ve Cumhuriyet dönemi boyunca sosyal ve kültürel anlamda bir takım değişikliklere uğrayarak günümüzde yerini almıştır. Caddenin en ilgi çekici noktası caddeyi ikiye bölen ve ortasından geçen nostaljik tramvaydır. Bunun yanı sıra ulusal ve uluslararası markalar, konsolosluklar, yeme-içme mekânları, farklı mezheplere ait dini mekânlar gibi birçok mekâna ev sahipliği yapmaktadır. Bununla birlikte cadde üzerinde 2 adet AVM (Demirören AVM, Grand Pera AVM) bulunmaktadır. İstiklal Caddesi Taksim Meydanı'nda yer alması ile de yabancı birçok turistin merak ve ziyaret ettiği kozmopolit bir yapıya sahiptir. İstanbul'un her iki yakasından da İstiklal Caddesi'ne ulaşım mevcut olup, halen kent halkının da en gözde caddelerinden birisidir.

İstiklal Caddesi'nde mevcut yapısal öğelerinin tasarım kriterleri açısından değerlendirmesi sonucunda, 2019 yılında zemin kaplaması yenilenmiş olduğu belirlenmiştir. Cadde doğal granit taş ve elastomer kauçuk (tramvay yolunda) zemin kaplaması ile döşeli olup, çelik duba sınır elemanı kullanılmıştır. Sınır elemanları ve zemin kaplamaları bakımlı olmakla birlikte sınır elemanı sayısı uzun bir cadde göz önüne alındığında yetersiz olduğu görülmüştür. İstiklal Caddesi üzerinde kent mobilyaları ve donatı elemanları bakımından toplam 14 adet bitki kasası, 120 adet aydınlatma lambası, 44 adet yönlendirme levhası, 3 adet trafik levhası, 9 adet reklam panosu ve 1 adet plastik öge bulunduğu tespit edilmiştir. Caddede bank ve oturma birimi, otobüs durağı, büfe, telefon kulübesi, çöp kutusu, su ögesi gibi yapısal öğeler yer almamaktadır. Mevcut olan donatı elemanları bitki kasaları haricinde yeterli sayıdadır. Yönlendirme ve trafik levhaları bakımlı iken, diğer elemanların kısmen bakımlı olduğu belirlenmiştir. Cadde üzerinde kullanılan tek takson *Magnolia grandiflora*'dır. *Magnolia grandiflora*'lar kasa içerisinde yer almaktadır ve bitki kasaları ile bitki türleri sayıca yeterli değildir. Aydınlatma elemanları ise nostaljik tramvayın elektrik hattına bağlı olarak konumlandırılmış aydınlatma lambaları şeklinde olduğundan estetik bir görüntü vermediği görülmüştür. Araç trafiğine kapalı olan İstiklal Caddesi'nde otopark sayısı yetersizdir ve caddeye bağlı paralel sokaklarda park eden araçlarda yaya trafiğini güçleştirmektedir. Ayrıca caddede bulunan mekânların kullanım çeşitliliği değerlendirildiğinde İstiklal Caddesi'nde ulusal ve uluslararası markalar bazında giyim-

ayakkabı-çanta (%35,8), yeme-içme (%23,8), aksesuar-saat-kozmetik (%11,5) mekânları ilk üç sırada ağırlıklı olarak bulunmaktadır. Cadde üzerinde tek bir eğitim binası (Tarihi Galatasaray Lisesi) yer almakta olup, eczane-sağlık kuruluşu yer almamaktadır.

Benzer şekilde Döllük (2005)'ün yayalaştırılmış sokakların kent peyzajına katkısı- İstiklal Caddesi örneğinde yapmış olduğu anketlerde, kullanıcıların caddeye kolay ulaşabildiklerini, caddeyi sosyal-kültürel aktiviteler için tercih ettiklerini ve özellikle oturma elemanlarını istediklerini söylemiştir. Tekin ve Akgün Gültekin (2017)'in İstiklal Caddesi'nin 2004-2014 yılları arasındaki kentsel dönüşümü ile ilgili yaptıkları çalışmalarında, caddede kentsel dönüşüm değişikliğinin yoğun bir şekilde yaşandığını belirterek, cadde kullanıcılarının da katılacağı bir planlama yaklaşımını benimsenmesini ve cadde üzerindeki tek binaların parsel ölçeğinde yenilenmesini önermiştir. Arslanlı ve ark. (2017) İstiklal Caddesi örneğinde yaptıkları çalışmada, yayalaştırmanın başarılı bir örneği olduğunu, merkezi konumu ve alternatif ulaşım tesislerinin varlığının caddenin kullanım ve ticari potansiyelini arttırdığı belirtmişlerdir.

Tarihi 19. yy'a kadar dayanan Nişantaşı semti ise Osmanlı'dan günümüze kadar en hızlı konutlaşan bir bölge olarak kimlik kazanmıştır. Abdülmecit döneminden kalan cadde üzerinde bulunan Nişan Taşı ilgi çekici tarihi yapılardan birisi olup, semt adını bu yapıdan almıştır. Birbirinin devamı niteliğinde olan Rumeli Caddesi, Teşvikiye Caddesi, Abdi İpekçi Caddesi ve Maçka Caddesi' nin bir bütün olarak Nişantaşı Bölgesi Caddeleri olarak ele alınmış olup, bu bölge İstanbul'un lüks alışveriş merkezlerinden birisidir. Bunun yanı sıra sağlık sektörünün ünlü isimlerinin de muayenehanelerinin bulunduğu caddede, ayrıca 1 tane AVM'de (City's AVM) yer almaktadır. Nişantaşı Bölgesi Caddeleri'nde genellikle metro ulaşımı tercih edilmektedir. Araç trafiğine açık olan caddede yoğun trafik baskısı mevcut olup, otoparklar yetersiz kalmaktadır.

Nişantaşı Bölgesi Caddelerinde yapısal öğeler değerlendirildiğinde, taban tuğlası (Rumeli Cad.), grant plak taş (tüm caddeler), granit küp taş (Abdi İpekçi Cad.), bazalt küp taş (Abdi İpekçi Cad.) zemin kaplama materyalleri, demir duba ve demir ferforje çit sınır elemanları kullanıldığı ve bakımlı oldukları görülmüştür. Sınır elemanları yeterli

sayıda olup, yalnızca Rumeli Caddesi'nde bulunan taban tuğla kaplı yaya yolunda hasarlar bulunduğu tespit edilmiştir. Kent mobilyaları ve donatı elemanları bakımında toplam 9 adet bitki kasası, 206 adet aydınlatma lambası, 17 adet yönlendirme levhası, 53 adet trafik levhası, 222 adet reklam panosu, 2 adet plastik elemanı, 2 adet otobüs durağı, 14 adet çöp kutusu, 1 adet su ögesi bulunduğu tespit edilmiştir. Caddede bank ve oturma birimi, büfe, telefon kulübesi gibi yapısal öğeler yer almamaktadır. Oturma birimi ve bank bulunmayan caddede kullanıcılar dinlenme ihtiyaçlarını otobüs duraklarındaki oturma birimlerinden karşılamaktadır. Cadde boyunca yer alan aydınlatma elemanları birbiri ile uyumlu olup, aydınlatma direklerinde konumlanmış şekilde ve çift başlıklıdır. Yönlendirme ve trafik levhalarının ise standart levhalar şeklinde olduğu ve genellikle aydınlatma direklerine sabitlendiği tespit edilmiştir. Reklam panoları da farklı tip ve büyüklüklerde olup, aydınlatma direkleri ile birlikte bulunmaktadır. Ayrıca cadde üzerinde küçük boy çöp kovası, geri dönüşüm konteynerleri yer almaktadır. Çöp kutuları haricindeki mevcut donatı elemanları sayıca yeterli ve genel olarak bakımlı olduğu görülmüştür.

Nişantaşı Bölgesi Caddeleri'nde (Rumeli Cad., Teşvikiye Cad., Abdi İpekçi Cad., Maçka Cad.) bitki materyallerinin direk zemin üzerine veya bitki kasalarına dikilmiş durumda olduğu görülmüştür. Bitki kasaları farklı tip, form ve büyüklükte olup, bazılarının içerisinde hiç bitki bulunmamaktadır ve bazılarında ise mevcut olan bitkiler bakımsızdır. Nişantaşı Bölgesi Caddeleri'nin bitkisel çeşitliliği değerlendirildiğinde, 10 familyaya ait toplam 11 adet tür tespit edilmiştir. Tespit edilen taksonlar % 72,73 oranı ile çoğunlukla doğal taksonlar olduğu belirlenmiştir. Familyalara göre cins ve tür dağılımları değerlendirildiğinde ise %18,18 oranı ile en fazla Oleaceae familyasına ait tür bulunmakta olup, bunu % 9,09 oranları ile Celastraceae, Cupressaceae, Leguminosae, Magnoliaceae, , Palmae, Platanaceae, Simarubaceae, Ulmaceae ve Tiliaceae familyaları izlemektedir. Angiospermae taksonlarının oranı %90,91 ve Gymnospermae taksonlarının oranı ise %9,09'dur. Caddeler boyunca çoğunlukla %72,73 ile ağaç formunda Angiospermae taksonlarının yer aldığı görülmüştür. Taksonların büyük çoğunluğu (% 72,73) yol ağacı olarak kullanılmaya uygun taksonlardır.

Estetik özellikleri bakımında değerlendirildiğinde en yüksek oranda orta dokulu (%54,55) ve yuvarlak-küre (%45,45) formlu bitkilerin yer aldığı görülmüştür. Taksonlar ağırlıklı olarak %36,36 ile 11-25 m ve 25-üzeri m boylarında olup, sonbahar renklenmesi (%45,45) ve koku etkisi (%36,36) yapan taksonlar az sayıdadır. Cadde boyunca taksonların mevcut işlevleri bakımından, çoğunlukla gölgeleme (%58,33) etkisi yaptıkları belirlenmiştir. Taksonların %90,91'i hava kirliliğine dayanıklıdır. Bunun yanısıra çoğunlukla dona (%72,73) ve sıcaklığa (%81,82) dayanıklı taksonlar bulunurken, %64,55 ile güneş/yarı gölge ortam istedikleri görülmüştür.

Nişantaşı Bölgesi Caddeleri'nde bulunan mekânların kullanım çeşitliliği değerlendirildiğinde uluslararası markaların yoğun olduğu ve giyim-ayakkabı-çanta (%49,8), aksesuar-saat-kozmetik (%14,6), yeme-içme (%9,8) mekânlarının ilk üç sırada ağırlıklı olarak bulunduğu görülmüştür. Diğer yandan caddeler üzerinde %9,8 ile eczane-sağlık kuruluşları ve yeme-içme mekânları ile aynı oranda olup, telekomünikasyon mağazaları bulunmamaktadır.

Benzer şekilde İlze (1996) tarafından Rumeli Caddesi örneğinde yapılan anket çalışmasında, caddenin ulaşılabilirlik açısından toplu taşıma imkânlarının yeterli olduğunu, taşıt trafiğinin olumsuz etkisinin olduğunu söylemekle birlikte, kullanıcılarının %90,00'nin caddenin yayalaştırılmasını istediğini ve taşıtlar için belirli saatlerde caddenin kullanıma açılmasının gerektiğini belirtmişlerdir. Gezer (2010) ise Nişantaşı Bölgesi Abdi İpekçi Caddesi örneğinde yaptığı çalışmada, caddenin 2000'li yıllarda itibaren lüks tüketim merkezine dönüştüğünü, bu dönüşüm için özel bir çalışma yapılmadığını, süreç içerisinde çevreden etkilenecek caddenin bu yönden gelişim gösterdiğini belirtmekle birlikte, cadde üzerinde tanınmış doktor muayenelerinin bulunduğunu söylemiştir. Yine aynı araştırmacı Şişli Belediyesinin "farklı olacak çünkü Nişantaşı" sloganı ile hazırladığı projeye göre kaldırımların genişletildiğini ve granit küp taş döşendiğini belirtmiştir. Günümüzde halen caddede zemin kaplama elemanı olarak granit küp taş kullanılmaktadır.

Tarihi Bizans dönemine kadar dayanan ve 1934 yılında bugünkü şeklini alan Bağdat Caddesi'nde yapılan değerlendirmeler sonucunda, Osmanlı dönemindeki orduların

Bizans'ı Anadolu'ya bağlayan yol olarak kullandığı ve II.Abdülhamit ile birlikte saraya mensup vatandaşların yerleşmesi ile birlikte lüks semt kimliği kazanan bir caddedir. Bugünkü hali ile dünyaca ünlü uluslararası giyim markalarına ve lüks yeme-içme mekânlarına ev sahipliği yaparak İstanbul kentinin en önemli alışveriş caddelerinden biri olma özelliğindedir. Bağdat Caddesi'ne genellikle ulaşım özel araç ve otobüsler ile yapılmaktadır. Araç trafiğine açık olan caddede yoğun trafik baskısı mevcut olup, otoparklar yetersiz kalmaktadır.

Bağdat Caddesi'nin yapısal öğeleri değerlendirildiğinde, granit plak taş ve granit küp taş zemin kaplama materyallerinin kullanıldığı ve kısmen bakımlı oldukları görülmüştür. Sınır elemanı olarak ise demir duba kullanıldığı ve bu sınır elemanlarının bakımlı ve yeterli sayıda oldukları belirlenmiştir. Kent mobilyaları ve donatı elemanları bakımından ise toplam 100 adet oturma birimi, 4 adet bitki kasası, 120 adet aydınlatma lambası, 18 adet yönlendirme levhası, 32 adet trafik levhası, 28 adet reklam panosu, 6 adet otobüs durağı, 1 adet büfe, 5 adet telefon kulübesi, 60 adet çöp kutusu ve 1 adet su ögesi bulunduğu tespit edilmiştir. Caddede plastik elemanların yer almadığı belirlenmiştir. Caddede yer alan oturma birimleri sayıca yeterli ve bakımlıdır. Cadde boyunca yer alan aydınlatma elemanlarının birbiri ile uyumlu ve aydınlatma direklerine konumlanmış biçimde çift başlıklı olduğu, yönlendirme ve trafik levhalarının ise standart levhalar şeklinde genellikle aydınlatma direklerine sabitlendiği belirlenmiştir. Reklam panoları da farklı tip ve büyüklüklerde olup, genellikle aydınlatma direkleri ile birlikte bulunmaktadır. Ayrıca cadde üzerinde küçük boy çöp kovası ve geri dönüşüm konteynerleri de yer almaktadır. Caddede bulunan su ögesi sadece bir çeşme niteliğinde olup, bakımsız olduğu görülmüştür. Su öğeleri haricindeki mevcut donatı elemanlarının ise genel olarak sayıca yeterli ve bakımlı oldukları tespit edilmiştir.

Bağdat Caddesi'nde toplam 4 adet bitki kasası bulunmakta olup, ahşap materyalden yapılmış ve oturma birimleri ile birlikte tasarlanmıştır. Cadde üzerinde yer alan bitki kasaları tek tip, sayıca kısmen yeterli ve bakımlı oldukları görülmüştür. Bitki kasaları içerisinde yer alan bitki materyallerinin de bakımlı oldukları belirlenmiştir.

Caddenin bitkisel çeşitliliği değerlendirildiğinde 5 familyaya ait toplam 6 adet tür tespit edilmiştir. Tespit edilen taksonlar % 83,33 ile çoğunlukla doğal taksonlar olduğu ve %33,33 ile en fazla Pinaceae familyasına ait takson olduğu görülmüştür. Taksonlar çoğunlukla Angiospermae (%66,66) olup, ağaç (%66,66) ve çalı (%33,33) formunda taksonlar yer almaktadır. Cadde boyunca tespit edilen taksonların % 50,00 ile yol ağacı olarak kullanılmaya uygun taksonlardır. Taksonların estetik özellikleri değerlendirildiğinde kaba, ince ve orta dokulu bitkilerin eşit oranda bulunduğu ve en yüksek oranda (%50,00) yuvarlak-küre formlu bitkilerin yer aldığı görülmüştür. Taksonların boy dağılımları eşit oranda olup, sonbahar renklenmesi (%33,33) ve koku etkisi (%16,67) yapan taksonlar az sayıdadır. Cadde boyunca taksonların mevcut işlevleri bakımından genellikle gölgeleme (%33,33) ve vurgulama (%33,33) etkisi yaptıkları belirlenmiştir. Bunun yanı sıra taksonlar çoğunlukla sıcaklığa (%83,33) ve hava kirliliğine (%83,33) dayanıklı olurken, güneşli ortam(%83,33) tercih etmektedirler.

Bağdat Caddesi'nde bulunan mekânların kullanım çeşitliliği değerlendirildiğinde ise uluslararası markaların yoğun olduğu ve yeme-içme (%20,6), giyim-ayakkabı-çanta (%19), banka-döviz bürosu (%17,5) mekânlarının ilk üç sırada ağırlıklı olarak bulunduğu görülmüştür. Diğer yandan kültür-sanat mekânları bulunmamakta olup, caddenin kimliğine ve uzunluğa göre boş mağaza (%14,3) oranının da fazla olduğu tespit edilmiştir.

Benzer şekilde Berkmen ve Turgut (2019) Bağdat Caddesi'nde yaptıkları çalışmada İstanbul geneline göre kıyaslandığında caddenin kalitesi yüksek bir cadde olduğunu belirtmekle birlikte araç sahipliğinin fazla olduğunu ve otopark sorunun bulunduğunu belirtmişlerdir. Yine aynı araştırmacılar yaptıkları anket çalışmasında kullanıcıların bölgeyi nezih ve güzel bir semt olduğu için tercih ettiklerini ve dolaşma, yeme-içme ve alışveriş için kullandıklarını belirtmişlerdir. Kullanıcılar cadde üzerinde inşaat çalışmalarının varlığı ile eski değerini kaybettiğini ve alışveriş markalarının lokasyon değişikliğine gittiklerinden memnun olmadıklarını söylemişlerdir. Cemali (2011) Bağdat Caddesi'nde kentsel dönüşüm ile birlikte kapanan mağazaların yerlerine yeme-içme mekânlarının açıldığını ve bu amaç için gelen kullanıcıların, caddenin canlılığını

ve yoğunluğunu olumlu etkilediğini; Lotfata ve Ataöv (2019) ise yaptıkları çalışmada Bağdat Caddesi'nin geçmişten günümüze kullanımında sosyal eşitlik, memnuniyet, mutluluk, yaşam kalitesi vb. ile tanımlandığını, caddeye ulaşımın kolay sağlanabildiğini belirtirken, kentsel dönüşüm ile caddenin kimlik değiştirdiğini dikkate çekmişlerdir.

General Asım Gündüz Caddesi'ndeki yapılan değerlendirmeler sonucunda caddenin, Osmanlı dönemine kadar uzanan tarihi olduğu, bugünkü şeklini yaklaşık 1930'lu yıllarda aldığı ve İstanbul'un en önemli alışveriş caddelerinden biri olduğu görülmüştür. Osmanlı döneminde bölgede yaşayan halkın temiz havası nedeniyle baharlık olarak adlandırdığı ve eski adını (Bahariye Caddesi) buradan alan General Asım Gündüz Caddesi, üzerinde bulunan ve önemli tarihi yapılardan biri olan Süreyya Operası ile birlikte bölge şekillenmeye başlamış ve kültür-sanat kimliği kazanmıştır. Kültür-sanat, ulusal giyim markaları ve yeme-içme olanaklarına sahip olan cadde, araç trafiğine kapalı olup, caddeye ulaşım genellikle tramvay, otobüs ve özel araç ile sağlanmaktadır. Trafiğe kapalı olmasına karşın, çevre caddelerde yoğun trafik baskısı mevcut olup, otoparklar yetersiz kalmaktadır.

General Asım Gündüz Caddesi'nin yapısal öğeleri değerlendirildiğinde, granit plaktaş ve beton parke taşı zemin kaplama materyallerinin kullanıldığı ve bu materyallerin kısmen bakımlı oldukları görülmüştür. Sınır elemanı olarak ise farklı renklerde beton dubalar kullanılmış olup, sayıca yeterli ve bakımlı oldukları tespit edilmiştir. Kent mobilyaları ve donatı elemanları bakımından toplam 67 adet oturma birimi, 2 adet bitki kasası, 65 adet aydınlatma lambası, 17 adet yönlendirme levhası, 43 adet trafik levhası, 4 adet reklam panosu, 1 adet plastik eleman, 13 adet çöp kutusu, 1 adet telefon kulübesi ve 1 adet büfe yer almaktadır. Cadde boyunca yer alan oturma birimleri farklı tiplerde olup, sayıca yeterli ve kısmen bakımlıdır. Aydınlatma elemanları ise birbiri ile uyumlu ve aydınlatma direklerinde konumlanmış çift başlıklı olduğu, yönlendirme ve trafik levhalarının ise standart levhalar şeklinde genellikle aydınlatma direklerine sabitlendiği tespit edilmiştir. Reklam panoları da farklı tip ve büyüklüklerde olup, aydınlatma direkleri ile birlikte bulunmaktadır. Ayrıca cadde üzerinde küçük boy çöp kovası ve sigara çöp kutusu ile birlikte tarihi öneme sahip bir plastik eleman da yer almaktadır.

Cadde üzerinde su elemanı bulunmamasına karşın, akülü araba şarj istasyonu ve hayvan su kabı da mevcuttur. Donatı elemanları genellikle sayıca yeterli olup, telefon kulübeleri ve bitki kasaları dışındaki donatı elemanlarının ise bakımlı olduğu görülmüştür.

General Asım Gündüz Caddesi'nde mevcut olan bitki kasaları farklı tip, form ve büyüklükte oldukları, içinde bitkilerin bakımsız olduğu veya hiç bulunmadığı tespit edilmiştir. Bitki kasaları dışında bitkiler direk zemin üzerine dikilmiş durumdadır. Caddenin bitkisel çeşitliliği değerlendirildiğinde 5 familyaya ait toplam 7 adet tür tespit edilmiştir. Tespit edilen taksonların % 57,14 ile çoğunlukla egzotik taksonlar olduğu ve %42,86 ile en fazla Oleaceae familyasına ait taksonların bulunduğu görülmüştür. Taksonların %100,00'ü ile tamamı Angiospermae'dir. Cadde boyunca çoğunlukla yol ağacı (%42,86) olarak kullanılmaya uygun taksonların bulunduğu görülmüştür. Taksonların estetik özellikleri değerlendirildiğinde en yüksek oranda orta dokulu (%57,14) ve yuvarlak-küre (%85,71) formlu bitkilerin yer almaktadır.

Taksonların %71,43 ile büyük çoğunluğu 0-10m boylarında olup, sonbahar renklenmesi (%42,86) ve koku etkisi (%14,29) yapan taksonlar az sayıdadır. Cadde boyunca taksonların mevcut işlevleri bakımından çoğunlukla gölgeleme (%71,43) etkisi yaptıkları belirlenmiştir. Bunun yanı sıra %100,00 ile taksonların tamamı dona dayanıklı olup, çoğunlukla rüzgâra (%85,71), hava kirliliğine (%71,43) ve kuraklığa (%71,43) dayanıklı taksonlardır. Taksonların tuza dayanımı (%42,86) orta derece olurken, %71,43 ile çoğunlukla güneş/yarı gölge ortam istedikleri görülmüştür.

General Asım Gündüz Caddesi'nde bulunan mekânların kullanım çeşitliliği değerlendirildiğinde ise ulusal markaların yoğun olduğu ve giyim-ayakkabı-çanta (%37,5), yeme-içme (%20,4), aksesuar-saat-kozmetik (%15,8) mekânlarının ilk üç sırada ağırlıklı olarak bulunduğu görülmüştür. Diğer yandan %1,3 ile kitap-müzik-hediyelik eşya-oyuncak, banka-döviz bürosu mağazaları ve kamu binaları cadde üzerinde en az orana sahip olan mekânlardır.

Tarihi Osmanlı dönemine kadar uzanan bir diğer cadde olan Fevzipaşa Caddesi ise, Divanyolu'nun önemli bir parçasıdır. Bugünkü şeklini 1930'lu yıllarda almış olup,

Cumhuriyet döneminin ilk kentsel dönüşüm uygulamalarından birisidir. Fevzipaşa Caddesi zamanla değişim göstererek ticari niteliğe sahip bir alışveriş caddesi olarak tanımlanmıştır. Osmanlı döneminde dini yapıların merkezi olarak görülen ve önemli camii, medrese, külliye vb. yer aldığı caddede özellikle tesettür markaları ve gelinlik markaları ağırlıklı olarak yer almaktadır. Caddeye ulaşım özel araç ve toplu taşıma ile sağlanmaktadır. Araç trafiğine açık olan ve bağlantı yolu niteliğinde olan caddede yoğun trafik baskısı mevcut olup, otoparklar yetersiz kalmaktadır.

Fevzipaşa Caddesi'nin yapısal öğeleri değerlendirildiğinde, granit plaktaş ve beton küp taş zemin kaplamalarının, demir duba ve demir ferforje çit sınır elemanının kullanıldığı ve bakımlı oldukları görülmüştür. Cadde üzerinde bulunan sınır elemanları sayıca kısmen yeterli olduğu tespit edilmiştir. Kent mobilyaları ve donatı elemanları bakımında toplam 102 adet aydınlatma elemanı, 12 adet yönlendirme levhası, 46 adet trafik levhası, 7 adet otobüs durağı, 1 adet büfe, 1 adet telefon kulübesi ve 106 adet çöp kutusu bulunduğu tespit edilmiştir. Caddede bank ve oturma birimi, bitki kasaları, reklam panoları, plastik elemanlar ve su öğeleri gibi yapısal öğeler yer almamaktadır. Oturma birimi ve bank bulunmayan caddede kullanıcılar dinlenme ihtiyaçlarını otobüs duraklarındaki oturma birimlerinden karşılamaktadır. Cadde boyunca yer alan aydınlatma elemanlarının birbiri ile uyumlu ve aydınlatma direklerinde konumlanmış biçimde çift başlıklı olduğu, yönlendirme ve trafik levhalarının ise standart levhalar şeklinde genellikle aydınlatma direklerine sabitlendiği tespit edilmiştir. Ayrıca cadde üzerinde küçük boy çöp kovası ve geri dönüşüm konteynerları da caddenin farklı yerlerinde yerleştirilmiştir. Büfe ve telefon kulübesi hariç mevcut donatı elemanları sayıca yeterli ve genel olarak bakımlı oldukları görülmüştür.

Fevzipaşa Caddesi'nde bitki kasalarına rastlanmamış olup, bitkiler direk zemin üzerine dikilmiş durumdadır. Caddenin bitkisel çeşitliliği değerlendirildiğinde 7 familyaya ait toplam 7 adet tür tespit edilmiştir. Tespit edilen taksonlar % 71,43 ile çoğunlukla doğal taksonlardır. Taksonlar eşit oranda (%14,28) Aceraceae, Celastraceae, Aquifoliaceae, Lamiaceae, Platanaceae, Fagaceae, Leguminosae familyalarına aittir. Taksonlar %100,00 ile tamamı Angiospermae olup, cadde boyunca tespit edilen taksonların %42,86 ile yol ağacı olarak kullanılmaya uygun taksonlardır. Taksonlar estetik

özellikleri bakımından değerlendirildiğinde, %42,86 ile eşit oranda kaba ve orta dokulu taksonlar yer alırken, en yüksek oranda yuvarlak-küre (%42,86) formlu taksonlar bulunmaktadır.

Taksonlar çoğunlukla olarak 11-25m (%42,86) boylarında olup, sonbahar renklenmesi (%42,86) ve koku etkisi (%28,57) yapan taksonlar az sayıdadır. Cadde boyunca taksonların mevcut işlevleri bakımından ağırlıklı olarak vurgulama (%42,86) etkisi yaptıkları belirlenmiştir. Bunun yanısıra taksonlar, çoğunlukla hava kirliliğine (%85,71), dona ve kuraklığa (%71,43) dayanıklı olurken, güneşli ortam (%57,14) tercih etmektedirler.

Fevzipaşa Caddesi'nde bulunan mekânların kullanım çeşitliliği değerlendirildiğinde ise uluslararası markaların yoğun olduğu ve giyim-ayakkabı-çanta (%45,5), yeme-içme (%15,9), aksesuar-saat-kozmetik (%15,00) mekânlarının ilk üç sırada ağırlıklı olarak bulunduğu görülmüştür. Diğer yandan caddede en az kitap-müzik-hediyelik eşya-oyuncak (%0,3) mağazalarının olduğu ve kültür-sanat mekânlarının bulunmadığı belirlenmiştir.

Bakırköy Bölgesi Caddeleri'nde (Fahri Korutürk ve Ebuzziya Caddeleri) yapılan değerlendirmeler sonucunda, semtin 19. yy. sonlarına kadar dayanan tarihi bir geçmişe sahip olduğu ve Cumhuriyet döneminde sanayi kuruluşlarının artması, yoğun kentleşmenin bu bölgede başlamasıyla birlikte 1940'larda bugünkü şeklini almaya başladığı belirlenmiştir. Bakırköy Bölgesi Caddeleri, 1988 yılında Türkiye'nin ilk AVM'sinin bu bölgeye yakın konumda açılması ile birlikte bölge önemli alışveriş merkezlerinden biri olmuştur. Ebuzziya ve Fahri Korutürk Caddeleri'nin bir bütün olarak oluşturduğu Bakırköy Bölgesi Caddeleri, ulusal markalara ev sahipliği yapan alışveriş bölgesi niteliğindedir. Bunun yanı sıra caddede yer altı çarşısı ve caddelere yakın konumda 2 adet AVM'de (Carousel AVM ve Capacity AVM) bulunmaktadır. Bu bölgeye genellikle ulaşım özel araç, otobüs, metro ile yapılmaktadır. Caddeler trafiğe kapalı olmasına karşın, çevre caddelerde yoğun trafik baskısı mevcuttur. Bu nedenle otopark sorunu bulunmakta olup, çevresinde bulunan AVM otoparkları yoğun olarak kullanılmaktadır.

Bakırköy Bölgesi Caddeleri'ndeki yapısal öğeler değerlendirildiğinde, beton prekast parke taşı zemin kaplama materyalinin kullanıldığı, yer yer epoksi boya ile renklendirildiği ve zamanla epoksi boyaların silinmesi nedeniyle bakımsız olduğu görülmüştür. Caddelerde kullanılan sınır elemanları ise demir dubalar olup, sayıca yeterli ve bakımlı oldukları belirlenmiştir. Kent mobilyaları ve donatı elemanları bakımında toplam 11 adet oturma birimi, 11 adet bitki kasası, 44 adet aydınlatma elemanı, 3 adet yönlendirme levhası, 6 adet trafik levhası bulunduğu tespit edilmiştir. Caddelerde reklam panoları, büfe, telefon kulübesi, çöp kutuları, plastik elemanlar gibi yapısal öğeler öğeler yer almamaktadır. Caddelerde bulunan oturma birimleri, bitki kasaları ile birlikte tasarlanmış olup, caddelerin farklı yerlerinde konumlandırılmıştır. Caddeler boyunca yer alan aydınlatma elemanları birbiri ile birbiri ile uyumsuz iki farklı tipte olmakla birlikte yönlendirme ve trafik levhaları ise standart levhalar şeklindedir. Bitki kasaları haricindeki mevcut donatı elemanları bakımlı ve sayıca kısmen yeterli oldukları görülmüştür.

Bakırköy Bölgesi Caddeleri'nde (Fahri Korutürk ve Ebuzziya Caddeleri) bitki materyallerinin direk zemin üzerine veya bitki kasalarına dikilmiş durumda olduğu görülmüştür. Bitki kasaları farklı tip, form ve büyüklükte olup, bazılarının içerisinde hiç bitki bulunmamakta ve bazılarında ise mevcut olan bitkiler bakımsızdır. Caddenin bitkisel çeşitliliği değerlendirildiğinde 5 familyaya ait toplam 6 adet tür tespit edilmiştir. Tespit edilen taksonlar % 66,67 ile çoğunlukla egzotik taksonlardır. %33,33 ile en fazla Oleaceae familyasına ait taksonlar olduğu görülmüştür. Taksonların %100,00 ile tamamı Angiospermae taksonlar olup, taksonların çoğunlukla % 50,00 ile yol ağacı olarak kullanılmaya uygun taksonlardır. Taksonların estetik özellikleri değerlendirildiğinde %83,33 ile en yüksek oranda orta dokulu ve yuvarlak-küre formlu bitkilerin yer aldığı görülmüştür. Taksonlar ağırlıklı olarak 0-10m. (%50,00) boylarında olup, sonbahar renklenmesi (%50,00) ve koku etkisi (%16,67) yapan taksonlar az sayıdadır. Cadde boyunca taksonların mevcut işlevleri bakımından, çoğunlukla gölgeleme (%50,00) etkisi yaptıkları belirlenmiştir. Bunun yanı sıra taksonların %100 ile tamamı dona dayanıklı olup, %83,33 ile çoğunlukla hava kirliliğine ve kuraklığa dayanıklı taksonlar bulunmaktadır. %33,33 ile rüzgâra, tuza ve sıcaklığa dayanıksız

taksonların da bulunduğu ve taksonların çoğunlukla güneş/yarı gölge ortam (%66,67) istedikleri görülmüştür.

Bakırköy Bölgesi Caddeleri'nde bulunan mekânların kullanım çeşitliliği değerlendirildiğinde ise ulusal markaların yoğun olduğu ve giyim-ayakkabı-çanta (%44,8), aksesuar-saat-kozmetik (%18,00), yeme-içme (%17,00) mekânlarının ilk üç sırada ağırlıklı olarak bulunduğu görülmüştür. Diğer yandan caddede en az kamu binalarının (%0,50) olduğu ve kültür-sanat mekânlarının bulunmadığı belirlenmiştir.

Kuruluş tarihi itibari ile yeni olan Marmara Caddesi, 2003 yılında yayalaştırılması ile günümüzdeki halini alan ve yaklaşık 320 metre uzunluğunda yayalaştırılmış bir cadde olarak önemli alışveriş caddelerinden birisidir. Cadde 1970'lerde Avcılar semtinin gelişimi ile birlikte hızlı kentleşme sürecinde ortaya çıkmıştır. Marmara Caddesi, ulusal markalara ait mağazalar ve yeme-içme mekanları ile özellikle çevre halkının ihtiyaçlarını karşılayan bir alışveriş caddesi olarak kimlik kazanmıştır. Marmara Caddesi'ne genellikle özel araç, toplu taşıma ve yaya yolu ile ulaşım tercih edilmektedir. Trafığe kapalı bir cadde olmasına karşın çevre sokaklardaki mevcut trafik baskısı ile karşı karşıya kalmakta ve otoparklar yetersiz kalmaktadır.

Marmara Caddesi'nin yapısal öğeleri değerlendirildiğinde, andezit plak taş ve bazalt küptaş zemin kaplama materyallerinin kullanıldığı ve genellikle bakımlı oldukları görülmüştür. Sınır elemanı olarak ise demir duba ve demir ferforje çit kullanılmakta olup bakımlı ve sayıca yeterlidir. Kent mobilyaları ve donatı elemanları bakımında toplam 42 adet oturma birimi, 17 adet bitki kasası, 31 adet aydınlatma elemanı, 2 adet yönlendirme levhası, 5 adet trafik levhası, 4 adet çöp kutu, 2 adet plastik öge ve 1 adet su ögesi bulunduğu tespit edilmiştir. Caddede reklam panosu, büfe, telefon kulübesi gibi yapısal öğeler yer almamaktadır. Caddede yer alan oturma birimleri tek tip olup, caddede bulunan su ögesinin duvarlarında oturma birimi olarak kullanıldığı görülmüştür. Cadde boyunca yer alan aydınlatma elemanları birbiri ile uyumlu olup, aydınlatma direklerinde konumlanmış şekilde çift başlıklıdır. Yönlendirme ve trafik levhaları ise standart levhalar şeklinde genellikle aydınlatma direklerine sabitlendiği tespit edilmiştir. Ayrıca caddede bulunan su ögesi ve plastik öğeler caddenin orta kısımlarında yer

almakta ve cadde üzerinde büyük bir alanı kaplamaktadır. Çöp kutuları farklı boy, şekil ve büyüklükte olup, aydınlatma direklerine bağlı olan çöp poşetlerinin de çok sayıda yer aldığı belirlenmiştir. Çöp kutuları haricindeki mevcut donatı elemanları sayıca yeterli ve genel olarak bakımlı olduğu görülmüştür.

Marmara Caddesi'nde mevcut olan bitki kasaları tek tip kasa şeklinde oldukları ve içinde bulunan bitki mateyallerinin kısmen bakımlı oldukları tespit edilmiştir. Bitki kasaları dışında bitkiler direk zemin üzerine ve bitki parterleri içine dikilmiş durumdadır. Caddenin bitkisel çeşitliliği değerlendirildiğinde 12 familyaya ait toplam 15 adet tür tespit edilmiştir. Tespit edilen taksonlar % 66,67 ile çoğunlukla egzotik taksonlardır. %20,00 ile en fazla Cupressaceae familyasına ait takson olduğu görülmüştür. Taksonlar çoğunlukla Angiospermae (%80,00) olup, %60 ile ağaç, %33,33 ile çalı ve %6,67 ile sarılıcı-tırmanıcı formunda taksonların olduğu belirlenmiştir. Cadde boyunca tespit edilen taksonların % 58,33 ile yol ağacı olarak kullanılmaya uygun taksonlardır. Taksonların estetik özellikleri değerlendirildiğinde en yüksek oranda orta dokulu (%46,67) ve yuvarlak-küre (%40,00) formlu bitkilerin yer aldığı görülmüştür. Taksonlar ağırlıklı olarak 0-10m (%73,33) boylarında olup, sonbahar renklenmesi (%26,67) ve koku etkisi (%13,33) yapan taksonlar az sayıdadır. Cadde boyunca taksonların mevcut işlevleri bakımından ağırlıklı gölgeleme (%40,00) etkisi yaptıkları belirlenmiştir. Bunun yanı sıra taksonlar çoğunlukla hava kirliliğine (%93,33), sıcaklığa ve kuraklığa (%73,33) dayanıklı olurken, güneşli ortam (%46,67) tercih etmektedirler.

Marmara Caddesi'nde bulunan mekânların kullanım çeşitliliği değerlendirildiğinde ise aksesuar-kozmetik-saat-optik (%27,1), giyim-ayakkabı-çanta (%23,2), yeme-içme (%17,8) mekânlarının ilk üç sırada yer aldığı görülmüştür. Diğer yandan caddede eğitim binaları da (% 12,4) ağırlıklı olarak bulunmakta olup, kültür-sanat mekânları ve boş mağazalarda bulunmamaktadır.

Çol (2004) Marmara Caddesi'nde yaptığı çalışma caddenin yayalaştırma projesini anketler doğrultusunda incelenmiş ve caddenin yaya kullanımına açılmasının kente sosyal açıdan olumlu etki yaptığını belirtmekle birlikte araç trafiğine kapalı olan

caddede ara sokaklardaki trafik yoğunluğunu olumsuz etki yaptığını ve otopark sorunu bulunduğunu söylemiştir.

2003 yılında kurulmuş olan bir diğer cadde ise 58. Bulvar Caddesidir. 58. Bulvar Caddesi 700 metrelik kısmı araç trafiğine açık, son 300 metrelik kısım ise trafiğe kapalı bir caddedir. Cadde cumhuriyetin kurulmasından sonra özellikle dericilik sanayisinin Zeytinburnu bölgesinde gelişmesi sürecinde ortaya çıkmıştır. 58. Bulvar Caddesi, ulusal giyim mağazaları ve yeme-içme mekanları ile özellikle çevre halkın en çok tercih ettiği alışveriş caddesi olarak kimlik kazanmıştır. Caddeye özel araç ve toplu taşıma ile ulaşım tercih edilmektedir. Caddenin trafiğe açık bölümünde yoğun trafik baskısı mevcut olup, otoparklar yetersiz kalmaktadır.

58.Bulvar Caddesi'nin yapısal öğeleri değerlendirildiğinde, granit plaktaş, bazalt plak taş ve bazalt parke taşı zemin kaplama materyallerinin kullanıldığı ve bakımlı oldukları görülmüştür. Sınır elemanı olarak ise çelik duba ve çelik pistonlu duba kullanılmakta olup bakımlı ve sayıca yeterlidir. Kent mobilyaları ve donatı elemanları bakımında toplam 29 adet oturma birimi, 32 adet bitki kasası, 102 adet aydınlatma elemanı, 1 adet yönlendirme levhası, 20 adet trafik levhası, 1 adet reklam panosu, 5 adet çöp kutu ve 2 adet otobüs durağı bulunduğu tespit edilmiştir. Caddede büfe, telefon kulübesi ve plastik ve su öğeleri yer almamaktadır. Caddede yer alan oturma birimleri tek tip olup, bitki kasaları ile birlikte tasarlanmış olduğu görülmüştür. Cadde boyunca yer alan aydınlatma elemanları birbiri ile uyumlu olduğu ve aydınlatma direklerinde konumlanmış şekilde çift başlıklıdır. Yönlendirme ve trafik levhalarının ise standart levhalar şeklinde genellikle aydınlatma direklerine sabitlendiği tespit edilmiştir. Cadde üzerinde yer alan çöp kutularının farklı boy, şekil ve büyüklükte olup, cadde üzerinde belirli aralıklar ile konumlandırılmıştır. Çöp kutuları haricindeki mevcut donatı elemanları genellikle sayıca yeterli ve bakımlı olduğu görülmüştür.

58. Bulvar Caddesi'nde mevcut olan bitki kasaları farklı tipte ve bir kısmı oturma birimleri ile birlikte tasarlandığı, içindeki bitki materyallerinin bakımsız oldukları görülmüştür. Bitki kasaları dışında bitkiler direk zemin üzerine dikilmiş durumdadır. Caddenin bitkisel çeşitliliği değerlendirildiğinde 6 familyaya ait toplam 7 adet tür tespit

edilmiştir. Tespit edilen taksonlar % 71,43 ile çoğunlukla egzotik taksonlardır. %28,57 ile en fazla Oleaceae familyasına ait taksonlar olduğu belirlenmiştir. Taksonlar çoğunlula %85,71 ile Angiospermae olup, %42,86 ile yol ağacı olarak kullanılmaya uygun taksonlardır. Taksonlar estetik özellikleri değerlendirildiğinde en yüksek oranda orta dokulu (%57,14) ve yuvarlak-küre (%42,86) formu bitkilerin yer aldığı görülmüştür. Taksonlar ağırlıklı olarak 0-10m (%57,14) boylarında olup, sonbahar renklenmesi (%28,57) ve koku etkisi (%14,29) yapan taksonlar az sayıdadır. Cadde boyunca taksonlar mevcut işlevleri bakımından ağırlıklı olarak gölgeleme (%42,86) etkisi yaptıkları belirlenmiştir. Bunun yanı sıra taksonlar çoğunlukla dona, sıcaklığa, kuraklığa ve hava kirliliğine (%71,43) dayanıklı olurken, güneşli ortam (%57,14) tercih etmektedirler.

58.Bulvar Caddesi'nde bulunan mekânların kullanım çeşitliliği değerlendirildiğinde ise ulusal markaların yoğun olduğu ve giyim-ayakkabı-çanta (%23,4), yeme-içme (%20,8), aksesuar-kozmetik-saat-optik (%19,6) mekânlarının ilk üç sırada ağırlıklı olarak bulunduğu görülmüştür. Diğer yandan telekomünikasyon (%11,9) mağazalarında yoğun olarak bulunan mekânlar arasında yer almakta olup, en az kültür-sanat (%0,4) mekânları bulunmaktadır.

Benzer şekilde Döllük (2005)'ün Yayalaştırılmış Sokakların Kent Peyzajına Katkısı isimli çalışmasında 58.Bulvar Caddesi örneğindeki anketlerde, kullanıcılar en çok yürüyüş yapmak amacı ile geldiklerini ve genel olarak donatı elemanlarından memnun olduklarını söylemiştir.

İstanbul kenti alışveriş caddeleri genel olarak değerlendirildiğinde tez çalışması kapsamında ele alınan İstiklal Caddesi, Nişantaşı Bölgesi Caddeleri, Bağdat Caddesi, General Asım Gündüz Caddesi, Fevzipaşa Caddesi, Bakırköy Bölgesi Caddeleri, Marmara Caddesi ve 58.Bulvar Caddesi peyzaj tasarımı açısından estetik ve işlevsel değere sahip oldukları, fakat birtakım eksikler ve sorunların mevcut olduğu tespit edilmiştir. Çalışma konusunda ele alınan sekiz caddeden İstiklal, General Asım Gündüz, Bakırköy bölgesi ve Marmara Caddeleri olmak üzere toplam 4 cadde yayalaştırılmış cadde niteliğinde olup, Nişantaşı bölgesi, Bağdat ve Fevzipaşa Caddeleri araç ve yaya

trafiğinin bulunduğu caddelerdir. 58. Bulvar Caddesi bir kısmı araç trafiğine kapalı olup, bir kısmı ise hem araç hemde yaya trafiği bulunmaktadır. Araştırma kapsamında değerlendirilen bütün caddelerin birçok ortak özelliklerinin bulunmasının yanısıra farklı niteliği bulunan caddelerdir. Seçilen caddeler içerisinde en kozmopolit olan ve gün içinde yerli, yabancı turist ve İstanbul halkının en çok ziyaret ettiği caddeler tarihsel sürece sahip olan caddelerdir. Bu caddeler; İstiklal Caddesi, Nişantaşı Bölgesi Caddeleri, Bağdat Caddesi, General Asım Gündüz Caddesi, Fevzipaşa Caddesi ve Bakırköy Bölgesi caddeleridir. Geçmişten günümüze kadar farklı kültürlerle ev sahipliği yapmış bu caddeler zamanla geçirdiği değişimlerle birlikte kimlik kazandıkları gözlemlenmiştir. İstiklal Caddesi ve General Asım Gündüz Caddeleri özellikle cumhuriyet tarihiyle birlikte kültür-sanat yapılarına sahip olduğu için sanat ve kültür merkezleri kimliğini kazanmış olup, bu caddelerde alışveriş dışında önemli birçok sosyal ve kültürel etkinlikler de gerçekleştirilmektedir. Nişantaşı Bölgesi Caddeleri ve Bağdat Caddesi ise Osmanlı döneminde dönemin padişahlarının önem verdiği iki cadde olarak zamanla Türkiye'nin en lüks yerleşim yerleri ve uluslararası markaların yer aldığı lüks alışveriş caddeleri olarak kimlik kazanmıştır. Ayrıca Nişantaşı Bölgesi Caddeleri Türkiyenin en ünlü doktor muayanelerinin de yer aldığı bir cadde olarak da bilinmektedir. Bununla birlikte Fevzipaşa Caddesi, Osmanlı dönemi divanyolunun önemli bir parçası olarak Osmanlı-islam yapılarının bulunduğu bir caddedir. Medreseler, türbe ve camiilerin yoğunlukla bulunduğu Fevzipaşa Caddesi, günümüzde bu kimliğini korumakta olup, tesettür, abiye-gelinlik markaları ile anılan bir caddedir. Bakırköy semti geçmişte saraylar ve köşkların bulunduğu, ilk toplu konut yerleşimlerinin yer aldığı bir bölge olarak semte içerisinde bulunan Fahrikorutürk ve Ebuzziya Caddeleri ve çevresinde toplam 4 adet AVM bulması ile alışveriş semti kimliğindedir. Son 20 yılda gelişen Marmara ve 58. Bulvar Caddeleri yeni kurulan caddeler olarak genellikle bulunduğu ilçe halkına hizmet eden caddelerdir. Bakırköy Bölgesi, Fevzipaşa, Marmara ve 58. Bulvar Caddeleri'nde çoğunlukla ulusal markalar yer almaktadır.

Tez çalışması kapsamında seçilen sekiz alışveriş caddelerinin özellikle İstiklal, Bağdat, Nişantaşı Bölgesi Caddeleri tarihi cadde kimliklerini koruyamadıkları, kentleşme baskısı ile karşı karşıya kaldıkları görülmüş olup, cadde boyunca tarihi doku

ile farklı yapılar biraraya gelerek karmaşık bir düzen oluşturulduğu tespit edilmiştir. Caddelerin tamamının silüetlerine baktığımızda, belirli standartlara sahip olmadıkları (bina cepheleri, yer döşemeleri, yapısal ve bitkisel elemanlar vb.) ve estetik bir görüntü yaratmadıkları görülmüştür.

Benzer şekilde Baki (2014) Ankara ili Tunali Hilmi Caddesi örneğinde yaptığı çalışmada caddenin yapısal ve kurgusal anlamda farklı karakterlere sahip olduğunu; Tüfekçi (2019) İstanbul'daki Nişantaşı, İstiklal ve Bağdat Caddeleri örneğinde her caddenin kendine farklı özelliklere sahip olduğunu, zayıf ve güçlü yönlerinin belirlenmesi gerektiğini ve caddelerinin birçok kullanıcı kitlesine hitap ettiğini söylemişlerdir. Akın (2018) Bahariye Caddesi'nde yaptığı çalışmada caddenin sosyal, kültürel ve ticaret eylemlerini yerine getirdiğini ve kent için önemli rol oynadığını belirtmiştir.

Alışveriş caddelerinin tamamı kentinin önemli düğüm noktalarında bulunmaları nedeni ile kolaylıkla ulaşım mümkündür. Özel araç ve toplu taşıma araçları yoğun bir şekilde kullanılmasının yanısıra çevresindeki yerleşim bölgelerinde yaşayanlar içinde yaya olarak ulaşılabilir durumdadır. Yayalaştırmalar caddeler (İstiklal Cad., General Asım Gündüz Cad., Bakırköy B. Caddeleri, Marmara Cad., 58.Bulvar Cad.) ve trafiğe açık (Nişantaşı Bölgesi Caddeleri, Bağdat Cad., Fevzipaşa Cad.) caddelerin bütününde otopark sorunu bulunmaktadır. Otopark sorunundan dolayı cadde kenarlarına, ara sokaklara araçların park edilmesi ile yaya ve araç trafiğinin kısıtlandığı tespit edilmiştir.

Benzer şekilde Canatan (2019) Erzurum Atatürk Caddesi örneğinde, alışveriş amaçlı caddeyi kullanmak isteyenlerin genellikle özel araçları ile geldiği otopark sorunu oluşturulduğu, yapılan anketlerde taşıt trafiğine kapatılarak yayalaştırılması istediklerini söylemiştir. Akın (2018) ise Bahariye Caddesi çalışmasında caddenin yayalaştırılmış olmasına rağmen yakındaki araç yoğunluğunun cadde üzerinde ayrıca bir yoğunluk oluşturulduğu belirtmiştir.

Tez çalışması kapsamında bütün caddelerdeki donatı elemanları değerlendirildiğinde, en çok %31,81 ile granit plaka taş zemin kaplaması ve demir-çelik dubalar (% 66,67) sınır

elemanı olarak kullanıldığı tespit edilmiştir. Zemin kaplama elemanlarının kısmen bakımlı (%50,00) ve sınır elemanlarının (%100,00) bakımlı olduğu tespit edilmiştir. Caddelerin farklı uzunluklarda olduğu göz önünde bulundurulduğunda sınırlanma elemanlarının sayıca yeterli (%83,33) ve kısmen yeterli (%16,66) olduğu görülmüştür. Bütün caddelerde engelli bireyler için önem arz eden kılavuz izin çok az oranda yer aldığı ve süreklilik göstermediği tespit edilmiştir. Kılavuz iz genellikle yol bitimlerinde ve yaya geçitlerinde bulunmakta olup, yaya yolu boyunca kesintisiz devam etmemektedir. Rampalar ise sadece Bağdat Caddesi'nde bulunduğu görülmüştür. Engelli bireyler yayalaştırılmış caddelerde nispeten rahat dolaşım sağlamasına rağmen, araç trafiğinin olduğu caddelerdeki yaya yollarının darlığı ile engelli bireyin dolaşımını kısıtlı bir etki yapmaktadır. Diğer yandan Marmara Caddesi haricinde diğer caddelerde çatı ve üst örtü elemanı bulunmamaktadır. Marmara Caddesi üzerinde yer alan üst örtü elemanı bakımlı olup, oturma elemanı ile birlikte dinlenme ihtiyacının da sağlandığı görülmüştür.

Nitekim Tarakçı Eren ve ark. (2018) Trabzon Kahramanmaraş Caddesi'nde yaptığı çalışmada, zemin kaplama olarak Trabzon taşı ve Arnavut kaldırım taşı kullanıldığını, kaldırımlarda beton parke kullandığını belirtmiştir. Benzer şekilde Şahin (2017) İzmit ili Cumhuriyet ve Hürriyet Caddeleri'nin birbirinden farklı zemin kaplama elemanları ile döşenmiş olduğunu söylemiştir. Güneş Tok (2019) ise Antalya ili Atatürk Caddesi örneğinde, kaldırımlarda kullanılan zemin kaplamalarının çeşitlilik arz ettiğini söylemiştir. Yine aynı araştırmacı caddenin herkes için yaşanabilir şekilde tasarlanması, erişimin kolay olması, fiziksel engelleri en aza indirecek şekilde düzenlenmesi gerektiğini ve engelliler için erişilebilir olmasının önemli olduğunu vurgulamıştır. Diğer yandan Shamsuddin ve ark. (2012) caddelerde yaya konforu için geçiş güvenliği ile birlikte trafik ve yayaların birbirinden ayrılması gerektiğini ve kaldırımların bakımlı olması gerektiğini söylemiştir.

Kent mobilyaları ve donatı elemanları genel olarak değerlendirildiğinde tüm caddelerde aydınlatma elemanı, yönlendirme ve trafik levhası bulunduğu görülmüş olup, cadde uzunluklarına bağlı olarak yeterli sayıda oldukları görülmüştür. Yönlendirme ve trafik levhaları bakımlı iken, aydınlatma elemanlarının İstiklal, Bağdat, General Asım Gündüz

Caddeleri'nde kısmen bakımlı olduğu, diğer caddelerde ise bakımlı olduğu görülmüştür. İstiklal, Nişantaşı bölgesi ve Fevzipaşa Caddeleri'nde banklar ve oturma birimleri bulunmadığı ve kent halkının dinlenme ihtiyaçlarını cadde üzerinde bulunan yeme-içme mekânları ve otobüs duraklarındaki oturma birimleri ile sağladığı tespit edilmiştir. Yayalaştırılmış caddelerde (İstiklal Cad., General Asım Gündüz Cad., Bakırköy B. Caddeleri, Marmara Cad.) otobüs durağı bulunmamaktadır, diğer caddeler (Nişantaşı Bölgesi Caddeleri, Bağdat Cad., Fevzipaşa Cad., 58. Bulvar Cad.) ise otobüs durakları mevcut olup yeterli ve bakımlıdır. En fazla reklam panosu Nişantaşı Bölgesi Caddeleri'nde bulunmakta olup, Fevzipaşa, Bakırköy bölgesi ve Marmara Caddeleri'nde reklam panosu bulunmamaktadır. Bağdat, General Asım Gündüz ve Fevzipaşa Caddeleri'nde tek bir büfe bulunurken, diğer caddelerde büfe yer almamaktadır. Büfelerin kısmen sayıca yetersiz kaldığı, fakat bakımlı olduğu görülmüştür. Bağdat, General Asım Gündüz ve Fevzipaşa Caddeleri'nde telefon kulüpleri mevcut olup, kullanımının olmadığı, reklam panosu görevi gördüğü ve genellikle bakımsız oldukları tespit edilmiştir. İstiklal ve Bakırköy Bölgesi Caddeleri'nde çöp kutuları bulunmamaktadır. Bu iki yayalaştırılmış cadde çöp kutusunun bulunmaması sorun yaratmakta olup, çöplerin yol kenarlarına atılmasına ve görsel kirlilik yaratmasına neden olmaktadır. Diğer caddelerde ise cadde boyunca farklı çeşit ve büyüklüklerde küçük çöp kutuları, geri dönüşüm konteynerleri vb. elemanların bulunduğu görülmektedir. Bunlar kısmen bakımlı ve caddelere göre değişmekle birlikte sayıca yetersiz oldukları belirlenmiştir. Plastik elemanlar açısından Nişantaşı Bölgesi, İstiklal, General Asım Gündüz Caddeleri'nde geçmişten günümüze kalan ve tarihi öneme sahip heykellerin bulunduğu görülmüştür. Marmara Caddesi'nde ise deprem anıtı ve Atatürk heykeli bulunmaktadır. Caddeler su ögesi bakımından yetersizdir. Çeşme (Bağdat Cad.) , havuz (Marmara Cad.) olmak üzere çok az oranda su ögesinin kullanıldığı görülmüştür. Marmara Caddesi'nde bulunan su ögesi caddede geniş kaplayarak caddeye estetik bir güzellik kazandırmıştır. Ayrıca General Asım Gündüz Caddesi üzerinde diğer caddeler farklı olarak donatı elemanları kapsamında değerlendirilen hayvan su kabı ve akülü şarj cihazı da yer almaktadır.

Çalışma sonuçları diğer çalışmalar ile benzerlik göstermektedir. Şöyleki Güneş Tok (2019) Antalya ili Atatürk Caddesi'nde yaptığı çalışmada, cadde üzerinde özellikle

oturma birimlerinin eksik ve birbirinden çok farklı çeşitte olduğunu belirtirken, donatı elemanlarının da eksikliğini vurgulamıştır. Levhaların ve panoların düzensiz sıralandığını, çöp elemanlarının standart olmadığını belirtmiştir. Canatan (2019) ise Erzurum Atatürk Caddesi örneğinde, caddenin kentin doğu-batı yönündeki alternatifsiz tek caddesi olduğunu, kullanıcı yoğunluğunun olduğu caddede tabelaların uyumsuz olduğunu söylerken, yerel yönetimlerce donatıların cephe dokusuna uyumlu bir şekilde düzenlenmesi ile caddeye yeni imaj ve ruh kazanabileceğini saptamıştır. Benzer şekilde Baki (2014) Tunali Hilmi Caddesi örneğinde, reklam panoları ve tabelaların farklı tipte ve karakterde olduğunu, aydınlatma, bank, çöp elemanları ve büfeler gibi donatıların bir kaos oluşturduğu ve malzeme, tip bakımından birlik olmadığını, karmaşıklık yarattığını; Ortaç (2019) Malatya Kanal Boyu Caddesi örneğinde, cadde üzerinde donatı elemanları eksikliği olduğunu, özellikle oturma birimlerinin az sayıda bulunduğunu belirtmişlerdir.

Bununla birlikte Fevzipaşa Caddesi'nde bitki kasası yer almazken, diğer caddelerde ise farklı form, şekil, büyüklük ve sayıda bitki kasası yer almaktadır. Marmara ve 58. Bulvar Caddeleri'nde bulunan bitki kasaları yeterli ve işlevsel özelliğe sahip iken, diğer caddelerde yetersiz ya da kısmen yetersizdir. Bitki kasaları içinde bitki bulunmamakta ya da içinde bulunan bitkilerin bakımsız olduğu görülmektedir. Caddelerdeki bitki kasaları Bağdat Caddesi haricinden kısmen bakımlı ya da bakımsızdır. Buna ek olarak İstiklal Caddesi dışında diğer caddelerde zemine dikilmiş durumda bitki materyalinin mevcut olduğu belirlenmiştir.

Tüm caddeler genel olarak değerlendirildiğinde bitkisel çeşitlilik açısından 24 familyaya ait toplam 29 adet cins ve 34 adet tür tespit edilmiştir. En fazla tür çeşitliliğine sahip olan cadde Marmara Caddesi ve en az tür çeşitliliğine sahip cadde İstiklal Caddesi olup, İstiklal Caddesi'den tek tür (*Magnolia grandiflora*) bulunduğu belirlenmiştir. Tüm caddelerde tespit edilen taksonların % 58,8'si doğal ve %41,18'i egzotik taksonlardır. %10,34 ile en fazla cins Cupressaceae, %11,76 ile en fazla tür Cupressaceae ve Oleaceae familyalarında bulunduğu görülmüştür. Taksonların %82,35'i Angiospermae ve %17,65'i Gymnospermae olup, çoğunlukla %55,88'i ağaç ve %23,53'ü çalı

formunda Angiospermae taksonlarıdır. %2,94 ile en az oranda ise sarılı-tırmanıcı formda Angiospermae taksonların bulunduğu belirlenmiştir.

Caddelerde en çok kullanılan ağaç türleri *Platanus orientalis* L., *Tilia tomentosa* Moench ve *Ligustrum japonicum* "Tige" olup ve çalı türü ise *Euonymus japonica* "Aurea Variegata" 'dır. Sarılıcı-tırmanıcı tür olan *Hedera helix* L. 'in ise sadece Marmara Caddesi'nde kullanıldığı görülmüştür. Caddeler kullanılan taksonlar %61,76 ile cadde ve yol ağacı (*Acacia dealbata*, *Acer negundo* L., *Ailanthus altissima* L., *Ligustrum japonicum* "Tige", *Pinus pinea* L., *Rosa sp. gibi*) olarak kullanılmaya uygun taksonlardır.

Taksonların estetik özellikleri bakımından değerlendirildiğinde en yüksek oranda orta dokulu (%44,12) ve yuvarlak-küre (%45,06) formlu bitkilerin yer aldığı görülmüştür. Taksonlar ağırlıklı olarak 0-10m (%52,94) boylarında olup, sonbahar renklenmesi (%34,35) (*Ailanthus altissima* L., *Platanus orientalis* L., *Prunus cerasifera* "Pisardii Nigra", *Robinia pseudoacacia* L. gibi) ve koku etkisi (%17,65) (*Ailanthus altissima* L., *Lavandula angustifolia* Mill., *Magnolia grandiflora* "Tige", *Tilia tomentosa* Moench, *Rosa sp. gibi*) yapan taksonlar az sayıdadır. Caddeler boyunca taksonların mevcut işlevleri bakımından çoğunlukla gölgeleme (%40,91) ve vurgulama (%18,18) amaçlı kullanıldı tespit edilmiştir. Caddelerde gölgeleme amaçlı kullanılan türler *Acacia dealbata*, *Acer negundo* L., *Morus alba* L., *Pinus pinea* L., *Platanus orientalis* L., *Tilia tomentosa* Moench vb. olup, vurgulama amaçlı ise *Lavandula angustifolia* Mill., *Olea europaea* L., *Phoenix canariensis* Chabaud, *Magnolia grandiflora* "Tige" vb. türlerinin kullanıldığı görülmüştür. Ayrıca bütün caddelerdeki taksonların ekolojik dayanımları bakımından %82,35 ile en yüksek oranda hava kirliliğine dayanıklı oldukları belirlenmiştir. *Acacia dealbata*, *Celtis australis* L., *Euonymus japonicus* "Aurea Nana", *Hedera helix* L., *Lagerstromia indica* L., *Nerium oleander* L. vb. türler hava kirliliğine dayanıklı taksonlardır. %76,47 ile kuraklığa, %70,59 ile sıcaklık, don ve %67,65'i rüzgâra dayanıklı taksonlar bulunurken, %38,24 ile tuza orta derece dayanım gösteren taksonların mevcut olduğu görülmüştür. Bununla birlikte bütün caddelerde bulunan bitki taksonları %50,00 ile güneşli , %41,18 ile güne/yarı gölge ve %8,82 ile gölge ortamı isteyen taksonlardır.

Nitekim Akdeniz ve Çelik (2013) Kocaeli ili Yürüyüş Yolu örneğinde, 34 adet familyaya ait 58 adet tür tespit etmişlerdir. Yürüyüş yolunda en fazla *Platanus orientalis* türünün kullanıldığını belirtirken, mevcut türlerin sınırlama, gölgeleme ve alle işlevi gördüğünü vurgulamışlardır. Benzer şekilde Güneş Tok (2019) Antalya ili Atatürk Caddesi'nde palmye ve turunc ağaçlarının bulunduğunu ve bunların egzoz gazı, hava kirliliği vb. etmenleri en aza indirdiğini belirtirken, kullanılan bitkilerin gölgeleme etkisi yarattığını söylemiştir. Ortaç (2019) Malatya Kanal Boyu Caddesi'nde yeşil dokunun az olduğunu, yer örtücü ve çim alanlarının bitkisel açıdan yetersiz olduğunu, uygun bitki türleri ile zenginleşmesi gerektiğini vurgulamıştır. Bununla birlikte farklı araştırmacılara göre yapılan çalışmalarda *Platanus orientalis* başta olmak üzere *Tilia tomentosa*, *Acer negundo*, *Cupressocyparis leylandii*, *Robinia pseudoacacia*, *Pinus pinea*, *Malus floribundo*, *Magnolia grandiflora* vb. türlerin cadde ve yol ağacı olarak yaygın bir şekilde kullanıldığını görülmüştür (Aslanboğa 1986, Baki 2014, Thomsen 2016, Tarakçı Eren ve Ark.2018, Akdeniz ve Ark. 2019).

Bu araştırmada ekolojik dayanımlar ile ilgili yapılan diğer çalışmalar ile benzerlik göstermektedir. Aslanboğa (1998) yapmış olduğu çalışmada, *Acer campestre*, *Robinia pseudoacacia*, *Ligustrum ovalifolium* gibi türlerin hava kirliliğine dayanımlarının yüksek olduğunu belirtirken, Yılmaz (2019) Bursa Kentiçi Yollarında yaptığı çalışmada, kent içi yollarında kullanılan bitkilerinin genellikle ekolojik dayanımlarının yüksek olduğu (don, rüzgar sıcaklık), tuzluluğa ise orta derecede dayanıklı olduklarını söylemiştir. Benzer şekilde Akdeniz ve ark. (2019) Bursa Nilüfer İlçesi Bulvarlarında tespit edilen *Arbutus unedo*, *Cupressocyparis leylandii*, *Platanus orientalis*, *Acer negundo* vb. türlerin hava kirliliğine, tuza ve kuraklığa dayanıklı olduğunu belirtmiştir.

Tez çalışması kapsamında alışveriş caddelerinde bulunan mekânların kullanım çeşitliliği değerlendirildiğinde %37,13 ile giyim-ayakkabı-çanta, %17,79 ile yeme-içme ve %15,95 ile aksesuar-saat-kozmetik mekânları ilk 3 sırada yer alan mekânlardır. %1,04 ile kültür sanat mekânları ise en az bulunan mekânlar olduğu görülmüştür. Giyim-ayakkabı-çanta mekânlarında Nişantaşı Bölgesi Caddeleri (%22,79) ve Fevzipaşa Caddesi (%22,64); yeme-içme mekânlarında İstiklal Caddesi (20,06), aksesuar-saat mekânlarında 58.Bulvar Caddesi (%18,41), eczane-sağlık mekânlarında Nişantaşı Bölgesi Caddeleri

(%47,54), ev eşyası-dekorasyon mekânlarında Fevzipaşa Caddesi (%31,46), kültür-sanat mekânlarında İstiklal Caddesi (%72,22), kitap-müzik mekânlarında İstiklal Caddesi (%41,67) , banka döviz bürosu mekânlarında Bağdat Caddesi (%21,78), telekomünikasyon mekânlarında 58.Bulvar Caddesi (%41,33), kamu binalarında İstiklal Caddesi (%33,33), eğitim binalarında Marmara Caddesi (%34,04) önde gelen caddelerdir. İstiklal Caddesi eczane-sağlık, Nişantaşı Bölgesi Caddeleri telekomünikasyon mekânları, Bağdat, Fevzipaşa, Marmara ve Bakırköy Caddeleri kültür-sanat mekânları yer almamaktadır. Diğer yandan Marmara Caddesi'nde boş mağaza bulunmazken, yenileme çalışmaları kapsamında olan Bağdat Caddesi %26,87 lik bir oran ile en yüksek boş mağaza sayısının bulunduğu caddedir.

Nitekim Cushman ve Wakefield (2018) İstiklal, Nişantaşı bölgesi ve Bağdat Caddeleri'nde yaptıkları çalışmalarda, İstiklal Caddesi'nin üst segment yeme-içme ve kültürel aktivitelerden daha düşük profilli yeme-içme mekânlarına doğru dönüştüğünü, Bağdat Caddesi'nin farklı açılan mağazaları ile kuvvetli bir geleceğe hazırlandığını ve Nişantaşı'nın ise yeme-içme mekânlarının artması ile ilgi çektiğini vurgulamışlardır. Diğer yandan Tüfekçi (2019) İstanbul ili Nişantaşı, İstiklal ve Bağdat Caddeleri'nde yaptığı çalışmada, cadde üzerinde ulusal ve uluslararası markaların, perakendecilerin olduğunu belirtirken; Güneş Tok (2019) Antalya ili Atatürk Caddesi'nde yerel markaların ağırlıklı olduğunu ve çoğunlukla giyim, yeme-içme, kafe, bijüteri sektörleri bulunduğu söylemiştir. Benzer şekilde Akın (2018) Bahariye Caddesi'nde ulusal ve uluslararası giyim markalarının ağırlıklı olduğu ve Tarakçı Eren ve ark. (2018) Trabzon Kahramanmaraş Caddesi üzerinde mekânsal olarak çoğunlukla iletişim araç-gereç banka ve kafe bulunduğu vurgulamışlardır.

Sonuç olarak İstanbul kenti alışveriş caddelerinin geçmişten günümüze her geçen yıl farklılaşan yüzleri ve değişen kimlikleri sahip olmalarına rağmen, halen İstanbul'un önemli ticaret ve kültür merkezlerindedirler. Tez kapsamında değerlendirilen alışveriş caddeleri yoğun kullanıma sahip, birçok ulusal ve uluslararası markaların yer aldığı, her biri ayrı bir önem taşıyan ve kentin bağlantı noktaları üzerinde yer alan caddelerdir. Alışveriş caddeleri peyzaj tasarımı yönünden yapısal ve bitkisel anlamda genel olarak olumlu özelliklere sahip olmalarının yanı sıra bir takım sorunların ve eksikliklerin

bulunduğu görülmüştür. Bu bağlamda alışveriş caddelerinin yaşam kalitesini ve konforlu arttıracak değere ulaştırılması amacı ile aşağıda ki öneriler geliştirilmiştir.

- Öncelikle bütün caddeler mahalleli ruhunu yansıması amacıyla tanımlı hale getirilmeli, çevre ile ilişkileri güçlendirilmesi sağlanmalıdır. Bu amaçla caddelere ilgi çekilmek için sosyal ve kültürel aktivitelerin (Nişantaşı Bölgesi'ndeki yılbaşı etkinlikleri gibi) arttırılmasına önem verilmelidir. General Asım Gündüz ve İstiklal Caddeleri'nin kültürel özelliklerini ortaya çıkaracak kültürel etkinlikler (söyleşi vb.) arttırılması sağlanmalıdır.
- Tüm caddelerdeki yapısal öğeler bütüncül bir planlama ve tasarım yaklaşımı ile desteklenmelidir. Bununla birlikte caddelerde eksik ve hasar görmüş olan yapısal öğelerin yenilenmesi ve düzenli bir şekilde bakımlarının yapılması gereklidir. Özellikle Bakırköy Bölgesi Caddeleri'ndeki zemin kaplama malzemesinde kullanılan epoksi boyanın sürekli silinmesi nedeni ile epoksi boya yerine doğal taş zemin kaplama malzemeleri ile tasarımın desteklenmesi önemlidir.
- Engelliler için önemli olan kılavuz izin bütün caddeler boyunca süreklilik sağlayacak şekilde uygulanmalı ve uygun yerlere rampaların yerleştirilmesi ile erişebilirliğin arttırılması gereklidir.
- Oturma birimleri bulunmayan ve dar caddelerde (İstiklal ve Nişantaşı Bölgesi Caddeleri) cep parkları yapılarak oturma ve gölgeleme hizmeti sağlanmalıdır.
- Aydınlatma elemanlarının bakımlarının düzenli şekilde yapılması, bozuk olan aydınlatma elemanlarını değiştirilmesi ve İstiklal Caddesi'ndeki aydınlatma birimleri yer altından geçirilmesi gerekmektedir.
- Caddelerdeki yaya sirkilasyonunu engelleyen reklam panosu, çöp elemanları büfe vb. donatıların uygun yerlere konulması gerekmektedir. Ayrıca her caddeye en azından bir adet telefon kulübesi ve çeşme bulunmasına önem

verilerek, caddelerde bulunan büfelerin cadde uzunluğuna göre sayıları arttırılmalı, büfe olmayan caddelerde en azından birer adet büfe bulunması sağlanmalıdır.

- Kültürel anlamda önemli olan İstiklal ve General Asım Gündüz Caddeleri'nde kültür-sanat kimliklerini ortaya çıkarılması için plastik öğeler ile zenginleştirilmesi sağlanmalıdır. Bunun yanısıra General Asım Gündüz Caddesi'nde bulunan akülü araç şarj aleti ve hayvan su kabı gibi yapısal öğelerin diğer caddelere entegre edilebilir.
- Nişantaşı Bölgesi, Bağdat ve Fevzipaşa Caddeleri'nde yaya araç ve trafiğinin mutlaka ayrılması gerekmektedir. Caddelerdeki en önemli sorun olan otopark sorunun giderilebilmesi için yer altı veya kapalı otoparkların sayılarının arttırılmalıdır.
- Bitkisel çeşitliliğin az olduğu veya bitki kasalarında bitkisel öge bulunmayan caddelerde farklı bitki türleri ile tasarımın desteklenmesi gerekmektedir. İstiklal Caddesi'ndeki bitkisel çeşitliliğin arttırılması için bitki kasalarının içerisinde farklı bitki türlerine yer verilmelidir. Caddelerde kullanılan mevcut türlerle birlikte çiçek ve renk etkisi sağlayan mevsimlik çiçeklerin kullanılması gerekmektedir. Bununla birlikte caddelere estetik anlamda değer katacak *Sophora japonica*, *Syringa vulgaris*, *Melia azederach*, *Cercis siliquatum*, *Albizia julibrissin*, *Viburnum tinus* gibi çiçek ve yaprak özelliği olan türler ile zenginleştirilmesi sağlanmalıdır. Direk zemin üzerine dikilen ağaçların ızgara sistemi ile korunması ve düzenli olarak caddelerdeki bitki materyallerinin bakımlarının yapılmalıdır.
- Caddelerde bulunan boş mağazaların yerine, caddelerde bulunmayan mekânlara ait mağazaların açılmasıyla hizmet attırılması sağlanabilir.

Bu öneriler doğrultusunda yerel yönetimlerin, belediyelerin, ilgili kurum ve kuruluşların ilgisi ve dikkati çerçevesinde, İstanbul'daki yoğun kullanılan alışveriş caddeleri için

gereken düzenlemeler ve bakımların yapılması ile caddelerin kalitesi arttırılarak kimliklerini güçlendirecek değerler katılmış olunacaktır.

KAYNAKLAR

Acar, G. 2006. Alışveriş Merkezlerinde Peyzaj Tasarımı. *Yüksek Lisans Tezi*, Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Ankara.

Akdeniz, N.S., Ender, E., Zencirkıran, M. 2019. A Research on the Soil Characteristics and Woody Plant Species of Urban Boulevards in Bursa, Turkey. *Journal of Agricultural Science and Technology*. 21(1): 5688-5692

Akdeniz, N.S., Çelik, A., Erduran Nemutlu, F. Planting Design in The Pedestrian Walk, The Symbol of Kocaeli Province. *Journal of Food, Agriculture & Environment*, 11(1): 725 – 732

Aksoy, M.İ. 2009. Günümüz Alışveriş Kavramında Değişme Olgusu ve Bu Olgunun Alışveriş Merkezi Tasarım İlkeri Üzerindeki Belirleyici Kriterlerin İrdelenmesi: İstanbul Kenti Modeli. *Yüksek Lisans Tezi*, YTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, İstanbul.

Anonim, 2008 a. Değişen Nişantaşı, Kaybolan Eski Nişantaşlılar. http://www.salom.com.tr/arsiv/haber67006degisen_nisantasi_kaybolan_eski_nisantasilil.ar.html- (Erişim Tarihi: 30 Ocak 2008)

Anonim, 2008 b. İstanbul: 1930'lar, 1940'lar, 1950'ler. <http://wowturkey.com/forum/viewtopic.php?t=53830>- (Erişim Tarihi: 13 Mart 2008)

Anonymous, 2009. Cleveland Arcade. <https://www.wikizero.org/index.php?q=aHR0cHM6Ly9lbi53aWtpcGVkaWEub3JnL3dpa2kvRmlsZTpDbGV2ZWxhbmRfQXJjYWRLIF8xOTY2LmpwZw>-(Erişim Tarihi: 26 Mart 2009)

Anonim, 2011 a. Dünyadaki En Önemli Alışveriş Caddeleri. <http://v3.arkitera.com/h61456-dunyadaki-en-onemli-alisveris-caddeleri.html>-(Erişim Tarihi: 8 Mart 2011)

Anonim, 2011 b. İstiklal Caddesi. <http://www.degisti.com/index.php/archives/502>- (Erişim Tarihi:13 Ocak 2011)

Anonim, 2011 c. Nişantaşı. <https://www.degisti.com/index.php/archives/11166>-(Erişim Tarihi: 31 Aralık 2011)

Anonim, 2011 d. Bağdat Caddesi. <https://www.degisti.com/index.php/archives/3887>- (Erişim Tarihi: 13 Nisan 2011)

Anonim, 2011 e. Bahariye Caddesi. <https://www.degisti.com/index.php/archives/10781>-(Erişim Tarihi: 17 Aralık 2011).

Anonim, 2013 a. YKM. <https://www.slideshare.net/keskinbicak161/ykm-sunum>- (Erişim Tarihi: 21 Mart 2013)

Anonim, 2013 b. Beşinci Cadde. <http://emlakansiklopedisi.com/wiki/besinci-cadde-fifth-avenue-manhattan-new-york-abd->(Erişim Tarihi: 14 Kasım 2013)

Anonim, 2013 c. Geçmişten Günümüze Altıparmak Caddesi. <http://bursadazamandergisi.com/makaleler/gecmisten-gunumuze-altiparmak-caddesi-1165.html>-(Erişim Tarihi: 27 Kasım 2013)

Anonim, 2014. Kadıköy Boğası 150 Yaşında. <https://www.evrensel.net/haber/91589/kadikoy-bogasi-150-yasinda->(Erişim Tarihi: 10 Eylül 2014).

Anonim, 2015 a. Forum Nedir? Forum Biçimleri Nelerdir?. [http://www.yardimcikaynaklar.com/forum-nedir-forum-bicimleri-nelerdir/-](http://www.yardimcikaynaklar.com/forum-nedir-forum-bicimleri-nelerdir/)(Erişim Tarihi: 8 Haziran 2015).

Anonim, 2015 b. Sultanahmet Arasta Pazarı. <https://gezilmesigerekenyerler.com/gezilecek-yerler/arasta-pazari-carsisi-nerede-nasil-gidilir.html> -(Erişim Tarihi: 13 Eylül 2015)

Anonim, 2015 c. Galleria yıkılıyor. <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/vahap-munyar/galleria-yikiliyor-29823637->(Erişim Tarihi: 16 Ağustos 2015)

Anonim, 2016 a. Alışveriş Merkezleri Hakkında Yönetmelik. <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/02/20160226-17.htm-> (Erişim Tarihi:26 Eylül 2016)

Anonim, 2016 b. La Rambla. [https://www.gezirehberleri.com/la-rambla/-](https://www.gezirehberleri.com/la-rambla/)(Erişim Tarihi: 21 Haziran 2016)

Anonim, 2016 c. Bahariye Caddesi. <http://www.mimdap.org/?p=180367->(Erişim Tarihi: 4 Haziran 2016)

Anonim, 2016 d. 1960, 1970 ve 1980'lerde İstanbul'dan Görünümler. <http://wowturkey.com/forum/viewtopic.php?t=12022&start=710->(Erişim Tarihi: 19 Şubat 2016)

Anonim, 2017 a. Antik Agora,Atina. <https://www.travelingturks.com/Avrupa/yunanistan/atina/antik-agora/> -(Erişim Tarihi: 18 Mart 2017)

Anonim, 2017 b. Edirne Çarşıları ve İş Merkezleri. <http://acrpalas.com/edirnecarsilari/>-(Erişim Tarihi: 30 Mart 2017)

Anonim, 2017 c. Milano'da nerelerden alışveriş yapabilirsiniz? <http://www.hurriyet.com.tr/seyahat/milanoda-nerelerden-alisveris-yapabilirsiniz-40504439->(Erişim Tarihi: 29 Haziran 2017)

Anonymous, 2017 d. Hudson's Bay Company looking to sell flagship Vancouver propert. <https://www.cbc.ca/news/canada/british-columbia/the-bay-vancouver-sale-1.4379866>-(Erişim Tarihi: 31 Ekim 2017)

Anonim, 2017 e. Beşinci Cadde. <https://www.wikizeroo.org/index.php?q=aHR0cHM6Ly90ci53aWtpcGVkaWEub3JnL3dpa2kvQmXFn2luY2lfQ2FkZGUG> - (Erişim Tarihi: 7 Eylöl 2017)

Anonim, 2017 f. Mihrimah Sultan Külliyesi Turu.<https://saltonline.org/tr/1673/mihrimah-sultan-kulliyesi-turu> -(Erişim Tarihi: 7 Ekim 2017)

Anonim, 2018 a. Asırlık Kapalı Çarşı İstanbul'da Ticaretin Merkezi Konumunda. https://www.yeniasya.com.tr/kultur-sanat/asirlik-kapali-carsi-istanbul-da-ticaretin-merkezi-konumunda_472020-(Erişim Tarihi: 03 Eylöl 2018)

Anonim, 2018 b. Tunalı Hilmi Caddesi ve Kuğulu Park. <https://gezipgordum.com/tunali-hilmi-caddesi-kugulu-park/>-(Erişim Tarihi: 13 Mart 2018)

Anonim, 2018 c. Kıbrıs Şehitleri Caddesi.<https://www.wikizeroo.org/index.php?q=aHR0cHM6Ly90ci53aWtpcGVkaWEub3JnL3dpa2kvS8SxYnLEsXNfxZ5laGl0bGVyaV9DYWRkZXNp> -(Erişim Tarihi: 6 Eylöl 2018)

Anonim, 2018 d. Köçeoğlu Hamamı Kemer ve Duvar Kalıntısı. <http://www.tarihi.ist/koceoglu-hamami-kemer-ve-duvar-kalintisi/>-(Erişim Tarihi: 6 Temmuz 2018).

Anonim, 2019 a. Koza Han: Bursa'nın Tarihi Alışveriş Merkezi. <https://gezipgordum.com/koza-han/>-(Erişim Tarihi: 30 Mayıs 2019)

Anonim, 2019 b. Şanzalize Caddesi. <http://www.wikizero.biz/index.php?q=aHR0cHM6Ly90ci53aWtpcGVkaWEub3JnL3dpa2kvxZ5hbnplbGl6V9DYWRkZXNp>-(Erişim Tarihi: 7 Ekim 2019)

Anonymous, 2019 c. Causeway Bay. <https://www.wikizeroo.org/index.php?q=aHR0cHM6Ly9lbi53aWtpcGVkaWEub3JnL3dpa2kvQ2F1c2V3YXlfQmF5> -(Erişim Tarihi: 5 Nisan 2019)

Anonim, 2019 d. İstanbul Boğazı. <https://www.wikizeroo.org/index.php?q=aHR0cHM6Ly90ci53aWtpcGVkaWEub3JnL3dpa2kvxLBzdGFuYnVsX0JvxJ9hesSx> - (Erişim Tarihi: 5 Ekim 2019)

Anonim, 2019 e. İstanbul Nüfusu. <http://www.nufusune.com/istanbul-nufusu>-(Erişim Tarihi: 27.06.2019)

Anonim, 2019 f. İstanbul'da Ulaşım. <https://istanbul.ktb.gov.tr/TR-165086/istanbul39da-ulasim.html> -(Erişim Tarihi: 23 Mart 2019)

Anonim, 2019 g. İstanbul Havalimanı.

Anonim, 2019 h. Marmaray.

Anonim, 2019 i. Trenler.

Anonim, 2019 j. İstiklal Caddesi.

Anonim, 2019 k. Dünden Bugüne İstanbul - Nişantaşı, Teşvikiye ve Maçka.

Anonim, 2019 l. Bağdat Caddesi.

Anonim, 2019 m. Eski İstanbul Resimleri.

Anonim, 2019 n. Göztepe 60. Yıl Parkı.

Anonim, 2019 o. Kadıköy'de Sosyal Yaşamın Öyküsü.

Anonim, 2020. İstanbul.

Arslanlı, K.Y., Dökmeci, V., Kolcu, H. 2017. The Effect of The Pedestrianization of İstiklal Caddesi on Land Values and The Transformation of Urban Land Use. *ITU A/Z*, 14(2): 31-41

Aslanboğa, İ. 1986. Kentlerde Yol Ağaçlandırması. TÜBİTAK Yapı Araştırma Enstitüsü Yayın:354p. Ankara.

Aykılıç, B. 2015. Kentsel Mekan Olarak Meydanlar. *Yüksek Lisans Tezi*, MSGSÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, İç Mimarlık Anabilim Dalı, İstanbul.

Baki, E. 2014. Alışveriş Caddelerinin Peyzaj Mimarlığı Açısından İrdelenmesi: Tunalı Hilmi Caddesi Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*, Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Ankara.

Berkmen, N.H., Turgut, S. 2019. “Bağdat Street” in the Grip of Urban Transformation. *Megaron*, 14(1): 155-166

Birişçi Yıldırım, T., Güney, M.A., Sönmez Tünel, H., Kılıçaslan, Ç. 2006. Bitkisel Tasarım. Üniversiteliler Ofset, İzmir, 74s.

Canatan, E. 2019. Cumhuriyet Caddesi'nin Yaya Bölgesi Olarak Planlanması Üzerine Bir Araştırma. *Yüksek Lisans Tezi*, Atatürk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Erzurum.

Cemali, A.L. 2011. Kentsel Kamusal Mekanda Yaya Hareketi: Bağdat Caddesi Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, İstanbul.

Cushman & Wakefield. 2018. Araştırma Yayını: İstanbul Alışveriş Caddeleri, İstanbul.

Davis, PH. 1965-1985. Flora of Turkey and The East Aegean Islands. Edinburgh University Press. Volume 1-10. Edinburgh.

Davis, PH., Mill, R.R., Tan, K., 1988. Flora of Turkey and The East Aegean Islands (Supplement). Edinburgh University Press. Volume 10. Edinburgh.

Demirkan, M., Dişlikaya Taş S. 2007. Tarihi Gelişim Süreci İçerisinde Alışveriş Merkezleri. *Journal of İstanbul Kültür University*, (1): 15-22

Döllük, G. 2005. Yayalaştırılmış Sokakların Kent Peyzajına Katkısı. *Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, İstanbul.

Ercoşkun, Ö.Y., Özduzu B.H. 2013.. Ankara'daki Alışveriş Caddelerinde Ticari Mekanlar ve Sosyal Sürdürülebilirlik Araştırması. *Megaron*, 8(1): 29-44.

Ercoşkun, Ö.Y., Özduzu, B. 2012. Yerel Esnaf ve Sürdürülebilirlik: Ankara'daki Alışveriş Caddeleri. *Çağdaş Yerel Önetimler*, 21(3): 31-48.

Erdönmez, M.E., Ak, A. 2005. Açık Kamusal Kent Mekanlarının Toplum İlişkilerindeki Etkileri. *Megaron YTÜ Mim. Fak. e-Dergisi*, 1(1) :67-87

Erin, I., Gönül, T. 2015. Alışveriş Mekanlarının Dönüşümünün Kentsel Mekana ve Yaşama Etkisi: İstanbul Örneği. *Şehir Toplum*, (2): 129-142.

Gezer, Z.C. 2010. Tüketim Çağı: Sosyal, Kültürel ve Mekansal Farklılaşmalar Nişantaşı, Abdi İpekçi Caddesi Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, İstanbul.

Güney, A., Erdem, Ü., Zafer, B., Hepcan, Ş. 1995. Peyzaj Konstrüksiyonu (Donatı Elemanları). Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları No:514, İzmir, 149 s.

Güneş Tok, B. 2019. Alışveriş Caddelerinin Tasarımı ve Kullanıcı Memnuniyeti: Antalya Atatürk Caddesi Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*, Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı, Ankara.

Gürel, A., Gündüz, A.E. 2011. İstanbul'un Ekolojik Yapısı Üzerine Bir Araştırma. *Marmara Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1: 1-12

İlter, F., Pilehvarian, N.K. 2018. Fatih Fevzipaşa Caddesi'nin Açılışı ve İstanbul'un Kentsel Gelişimindeki Yeri. *FSM İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, (11): 263-291

Kartay, A. 2009. Peyzaj Mimarlığı Antropometri İlişkisi: İstanbul Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*, Namık Kemal Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Tekirdağ.

Kayacık, H., 1981. Orman ve Park Ağaçlarının Özel Sistematiği, II. Cilt, Angiospermae (Kapalı Tohumlar). İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Yayın No: 766/287, İstanbul.

Kayacık, H., 1982. Orman ve Park Ağaçlarının Özel Sistematiği, III. Cilt, Angiospermae (Kapalı Tohumlar). İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Yayın No: 3013/321, İstanbul.

Kavi, F. 2003. İstanbul'daki Yaya Yolu Düzenlemelerinin Bitkisel Tasarım Açısından Değerlendirilmesi. *Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı, İstanbul.

Krussmann, G. 1984. Manual of Cultivated Broad-Leaved Trees & Shrubs, Volume I, A-D, Timber Press, Oregon, ISBN: 0-917304-78-0

Krussmann, G. 1985 a. Manual of Cultivated Broad-Leaved Trees & Shrubs, Volume II, EPRO, Timber Press, Oregon, ISBN: 0-88192-005-3

Krussmann, G. 1985 b. Manual of Cultivated Conifers, Timber Press, Oregon, ISBN: 0-88192-007-X

Krussmann, G. 1986. Manual of Cultivated Broad-Leaved Trees & Shrubs, Volume III, PRUZ, Timber Press, Oregon, ISBN: 0-88192-006-1

Lotfata, A., Ataöv, A. 2019. Urban Streets and Urban Social Sustainability: A Case Study on Bagdat Street in Kadikoy, *Istanbul. European Planning Studies*, 27(6): 1-21

Akın, M. E. 2018. Study on The Development of Shopping Avenues in The Context of Spatial Characteristics: Bahariye Avane As A Case Study. *Ph.D. Thesis*, Yeditepe University, Graduate School of Natural and Applied Sciences, Degree of Master of Science in Architecture, İstanbul.

Ortaç , G. 2019. Kentsel Tasarım Kapsamında Yaya Bölgelerinin İncelenmesi: Malatya Kanal Boyu Caddesi Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*, İnönü Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Malatya.

Önder, S., Polat, A.T. 2007. Yollarda Bitkisel Tasarım İlkeleri; Konya Kenti Örneği.Konya Büyükşehir Belediyesi Kentsel Yeşil Dokunun Analizi ve Bakım Esasları Semineri, s: 80-96, Konya.

Özdemir, E. 2007. İstanbul Kıyı Mekanında Dolgu Alanların Rekreatif Kullanımının Planlama Açısından İrdelenmesi İstanbul Avcılar Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*, Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı, İstanbul.

Özgül, N. 2011. İstanbul İl Alanının Jeolojisi. İstanbul Büyükşehir Belediyesi İstanbul Kent Jeolojisi Projesi, İstanbul.

Özkan, B., Küçükerbaş, E.V. 1995. Mimarlık Bilgisi. Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları No:513, İzmir, 142s.

Shamsuddin, S., Bilyamin, N., Ilani, S. 2012. Walkable Environment in Increasing the Liveability of a City. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 167-178.

Saltan, Ö. 2007. Alışveriş Merkezlerinin Tasarım Kriterleri Açısından Değerlendirilmesi. *Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Southworth, M. 2005. Reinventing Main Street: From Mall to Townscape Mall. *Journal of Urban Design*, 10(2); 151-70.

Şahin, E. 2017. Yaya Bölgelerinin İzmit kent Merkezi Örneğinde İrdelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi*, İzmit Namık Kemal Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Tekirdağ.

Şentürk, Ü. 2012. Tüketim Toplumu Bağlamında Boş Zamanların Kurumsallaştırdığı Bir Mekan: Alışveriş Merkezleri(AVM). *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. Sayı 2, 63-77, Denizli.

Tarakçı, E. E., Düzenli, T., Akyol, D. 2018. Kent Merkezinde Caddelerin Yayalaştırılması: Trabzon Kahramanmaraş Caddesi Örneği. *Megaron*, 13(3): 480-491

Tekin, İ., Akgün Gültekin, A. 2017. Rebuilding of Beyoğlu-İstiklal Street: A Comparative Analysis of Urban Transformation Trough Sections Along The Street 2001-2014. *METU Journal of the Faculty of Architecture*. 34:2; 153-179

Thomsen, P., Bühler, O., Kristoffersen, P. 2016. Diversity of Street Tree Populations in Larger Danish Municipalities. *Urban Forestry & Urban Greening*. (15): 200-210

Toksözlü, Z. 2011. Açık Hava Alışveriş Merkezlerinin Peyzaj Planlama ve Tasarım Kriterlerinin Oluşturulması Açısından Türkiye Koşullarının İrdelenmesi ve İzmir Forum Bornova Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*, Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, İzmir.

Tüfekçi, G. N. 2019. İstanbul'daki Ana Alışveriş Caddelerinin Alışveriş Caddesi Yönetimi Bağlamında Değerlendirilmesi. *Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Uzun, A. 2007. Kent İçi Ağaçlandırmaları ve İstanbul Kent İçi ve Yol Ağaçlandırmalarının Kritiği. İ.Ü. Orman Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü Peyzaj Teknikleri Anabilim Dalı, İstanbul

Uzun, G. 2006. Peyzaj Konstrüksiyonu-2. Çukurova Üniversitesi Yayınları No:168, Adana, 296 s.

Uzun, G. 2007. Peyzaj Konstrüksiyonu-1. Çukurova Üniversitesi Yayınları No:162, Adana, 256 s.

Vural, T. 2015. Değişen Üretim-Tüketim İlişkileri Bağlamında Alışveriş Merkezlerinin Anlamsal Ve Mekansal Dönüşümüne Eleştirel Bir Bakış. *Doktora Tezi*, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.

Vural, T., Yücel A. 2006. Çağımızın yeni kamusal mekanları olan alışveriş merkezine eleştirel bakış. *İstanbul Teknik Üniversitesi Dergisi*, 5(2):97-106, İstanbul.

Yazıcıoğlu Halu, Z. 2010. Kentsel Mekan Olarak Caddelerin Mekansal Karakterinin Yürünebilirlik Bağlamında İrdelenmesi Bağdat Caddesi Örneği. *Doktora Tezi*, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, İstanbul.

Yıldırım, A. 2007. İstanbul'da Yayalaştırma Projelerinin Farklı Kullanıcı Grupları Üzerinde Yarattığı Etkilerin Karşılaştırmalı Analizi. *Yüksek Lisans Tezi*, Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Yılmaz, S. 2019. Bursa İlindeki Kentiçi Karayollarının Bitkisel Tasarım İlkeleri Yönünden Değerlendirilmesi. *Yüksek Lisans Tezi*, Uludağ Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Bursa.

Zencirkıran, M. 2009. Determination of Native Woody Landscape Plants in Bursa and Uludağ. *African J of Biotechn.* 8: 5737-5746

Zencirkıran, M. 2013. Peyzaj Bitkileri I. (Açık Tohumlu Bitkiler- Gymnospermae) Nobel Yayınevi. 475 s.

Zukin, S. 2012. City, Culture and Society. The Social Production Of Urban Cultural Heritage: Identity and Ecosystem On A Amsterdam Shopping Street. 3(4); 281-291

EKLER

- EK 1** Zemin kaplamalarının ebat-materyal-bakım durumu analiz formu
- EK 2** Sınır elemanlarının tipi-materyal-bakım-yeterlilik durumu analiz formu
- EK 3** Çatı-üst örtü elemanlarının tipi-materyal-bakım-yeterlilik durumu analiz formu
- EK 4** Kent mobilyaları ve donatı elemanları türü-materyal-bakım-yeterlilik durumu analiz formu
- EK 5** Tespit edilen bitki taksonları formu
- EK 6** Tespit edilen bitki taksonlarının estetik ve işlevsel özelliklerine göre analiz çizelgesi
- EK 7** Tespit edilen bitki taksonlarının ekolojik dayanımlarının analiz çizelgesi
- EK 8** Caddelerde bulunan mekânların kullanım çeşitliliği analiz formu

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Pınar ÖZKAN

Doğum Yeri ve Tarihi : Gemlik / 19.11.1991

Yabancı Dil : İngilizce

Eğitim Durumu

Lise : Mudanya Sami Evkuran Anadolu Lisesi

Lisans : Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi
Peyzaj Mimarlığı Bölümü (2009-2013)
(Ege Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü'nden
Bölüm Birincisi Olarak Mezun Oldum.)

Yüksek Lisans : Uludağ Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü
Peyzaj Mimarlığı Bölümü (2017-2019)

Çalıştığı Kurum/Kurumlar : Natural Peyzaj İnş. San. Tic. Ltd. Şti. (2013- 2017)
Unvan: Peyzaj Mimarı
Pozisyon: Proje ve Satınalma Sorumlusu

Bursa Osmangazi Belediyesi (2012)
Pozisyon: Stajyer

Ege Üniversitesi Fidan Satış ve Üretim Merkezi (2011)
Pozisyon: Stajyer

İletişim (e-posta) : pnr.balkaya@hotmail.com